Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	først beskreven i det Franske Sprog af Francisco de Salignac de la Mothe de Fenelon og nu i det Danske med ald Fliid oversat af...
Titel | Title:	Stats-Roman, hvilken under det eftertænkkelige Levnets-Beskrivelse om Telemacho, Ulyssis Søn, Kongelige Printz af Ithaca, forestiller, hvorledes Kongel. og Fyrstl...
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 1-2
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Johann Nicolai Lossius, 1727-1728
Fysiske størrelse | Physical extent:	1-4 i 2 bd. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

58. - 2.67.

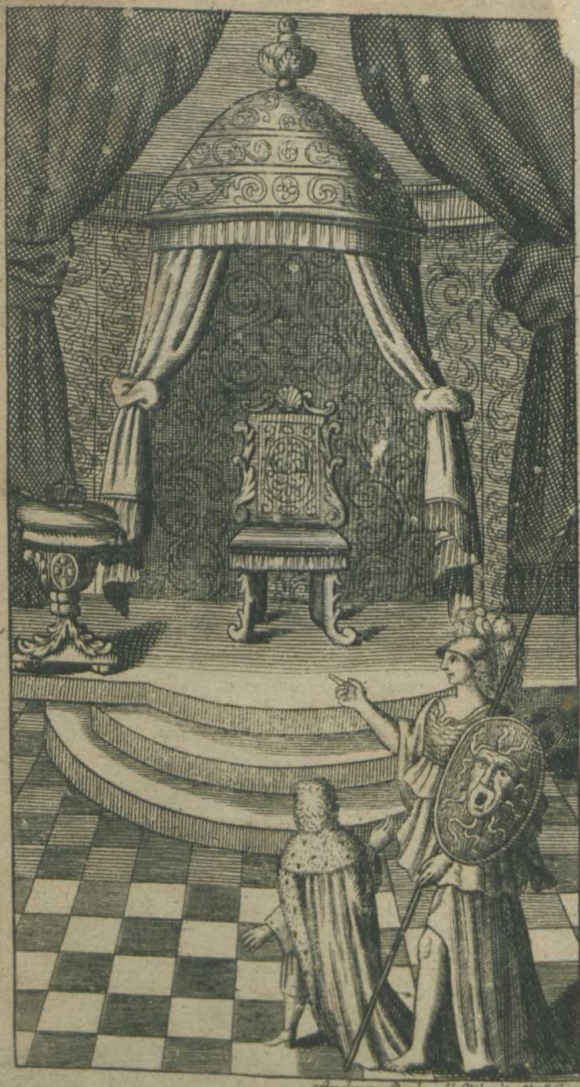
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

1 1 58 0 8 113371

+ REX

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Andreas Reinhardt fecit Hafniæ.

Stats-Roman

Hvilken
Under det eftertænkkelige
Levnets-Beskrivelse
Om

TELEMACHO
ULYSSIS Søn/
Kongelige Printz af Ithaca,

foreſtiller, hvorledes

Kongel. og Fyrſtl. Printzer

Paa den artigſte Maade til den ret-ſkafne

Stats-Konſt og Sæders Lærdom

ere at anføre og ledſage:
Først beſkreven i det Franſke Sprog
Af

FRANCISCO de SALIGNAC,
DE LA MOTHE DE FENELON
Erke-Biſkop i Cambray.
Og nu i det Danſke med ald Flid overſat
Af

SÖREN DUMETIUS,
Sogne-Præſt til Veſter Moland og dets Annex
udi Chriſtianſands Stift udi Norge.

Første Deel.

KJØBENHAVN,
I Forlag hos Johann Nicolai Lorſius Boghandler/ 1727.

Imprimatur,
J. Grammius.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Den
Durchleuchtigste
Og
Høy-baarne Printz
Og
HERR
HERR
FRIDERICH
CHRISTIAN,
Arve-Printz
Til
Dannemark og Norge/
de Venders og Gothers/ Hertug til Sleßvig/ Holsteen/ Stormarn og Ditmersken/ Greve til Oldenborg og Delmenhorst.

Durchleuchtigste Høy-baarne Printz og Herre!

For Deres Printzelige Høyheds hellige Syød og gyldene Vugge nedbøyer sig allerydmygeligst dend Berømmelige og Navnkundige Telemach, anholdende i dybeste Underdanighed om dend Ære og Lykke, at maatte hos Deris Printzl. Høyhed forundis Naadigst Audience udi Deris Printzl. Høyheds Eget Kiære Sprog og Danske Tungemaal. Siden

den Himmelen har velsignet Jorden og i Besynderlighed disse Tvende Kongeriger med Deris Printzl. Høheds Høye og Hellige Person/ haver hand sig samme Sprog med saa megetdes større Lyst og Fornøyelse efterlagt og bekiendtgiort, som hand i Underdanighed trøster og glæder sig ved derudi at finde Naade for Deris Printzl. Høyheds Øyne, Omgiængelse i Deris Printzelige Hof / og derved saa megenmeere Ære og Bekiendskab i dend heele bekiendte Verden. Siden hand ogsaa i Gierningen virkeligen har befunden, og uden at hykle, offentligen bekiender, at ham udi alle de Tungemaale, som hand iblandt adskillige Folk og i adskillige Lande haver øvet og prøvet, talet og skrevet, endnu ikke er forekomet nogen lykkeligere og rigere, artigere og bequemmeligere Ord og Tale-Maader, til at forestille sine Tanker, udføre sin Meening, forklare sine Ord og overtale sine Tilhørere med, end det som det Danske Sprogs egen naturlige og medgivne Egenskab medfører; Saa er hand af samme bleven saa høyt indtagen, og udi samme saa inderlig forelsket, at hannem nu intet er meere fortrydeligt, end at det ikke haver været hans første Føde-Sprog og Moders Maal, og at Deris Printzl. Høyhed ey har været dend Første Printz/ som hand maatte været saa lykkelig at fortælle sin Skiebne sit Livs-Løb og Levnets Historie for. Og som det har været hands eniste Lyst og Attraat, Øyemerke og Hensyn

den

de, at blive saa lykkelig, at maatte giøre Tieniste og Opvartning udi Deris Pallatzer/ som ere beskikkede til Scepter og Throne/ og som mand, endog i første Barne Svøb og i Vuggen maa, saasom de sigtbare Guders Arvinger, ja saasom Jordiske Guder selv, i Underdanighed ære og tilbede; Hand ogsaa saa lykkeligen haver naaet samme sit Maal og Øyemerke, at hand ved sin trofaste, ivrige og ulastværdige Tieniste af mange og store Glorværdige Printzer og Forster er bleven i Naade antagen, elstet og vel lidt; Saa troster hand sig saa meget meere ved, at finde samme Naade hos Deris Printzl. Høyhed/ som dend Lykke har været Dennem tillavet i Himmelen, at oprinde af dend eeniste og derfor dend rariste Stamme paa Jorden, hvis uforligelige Fromhed og naturlige og medfødde Naade ey kand være ubekiendt end og for dend ubekiendte Verden. Vel er ikke dend i saa Maader ellers lyckselige Norden endnu saa lyckselig, at kand ved Aarstal beregne Deris Printzlige Høyhds Livs Tid/ men maa alleene fornøye sig i dessen Beregning ved Maaneder, Uger, Dager og Timer, dog udi det faste Haab og søde Fortrøstning, at skal engang ønske Deris Printzlige Høyhed til Lykke med et nyt og andet Seculum efter dette. Imidlertid om endskiønt dend vel forsøgte Telemach kunde forestille sig, Deris Printzlige Høyhed ey endnu at være

i dend

i dend Stand, at kunne agte og fatte, skiønne eller domme hands foranderlige Skiebne og udstandne Farligheder, saavelsom hands troe Mentors kiærlige Bistand, kloge Raad og forsigtige Veyledning og Underviisning, dette Dog, der saasom meere end Menniskeligt ja fast Guddommeligt ved første Anseende udstraaler af Deris Printzlige Høyheds Livsalige Ansigt/ som Gienparten af Deris Store Herr Faders Ansigt/ nemlig den Allerstørste FRIDERICHS oprigtige Gudsfrygt og Christendom, Guddommelige Forsigtighed og Viisdom, u-overvindelige Tapperhed og Manddom, dend Allernaadigste Retfærdighed og dend allerretfærdigste Naade med alle andre Kongelige Dyder som i Et og sit rette Pantheo, gierer hannem i alle Maader fuldkommeligen forsickret, at, som Naturen ikke haver tilmaalet Deris Printzlige Høyhed Sine Gaver og Herligheder i Lod og Deele, efter Aars og Dagis Tal, saa vil Deris Printzlige Høyhed længe før de almindelige og sædvanlige Skiens og Skiells Aar vide at forehalde og paaminde, rette og forbedre dend her ved høyst lycksalige Telemach, end og i de Feyl, som dend skarpsindigste Mentor med ald sin Skarpsindighed ikke Engang selv har kundet see og merke. Og som nu dend Store FRIDERICHS Forbillede og Exempel er det allerskiønneste og allerklareste Speyl at see ald det udi, som baade Christelig og Kongelig bør gioris

og

og ladis; som Hands Fodspor ere de allertryggeste, hvorefter Deris Printzlige Høyhed kand afmaale Deris Vey og afpasse Deris Trin til at blive ikke mindre tækkelig for Himmelen og priiselig paa Jorden. Som og Deris Printzlige Høyhed ingen anden Nord-Stierne og Veyviiser har nodig at see og gaae efter end Deris Allerdurchleutigste Frue Moders kloge og viise Formaninger, som vit overstiger dend under Mentors Person forstillede Gudinde selv; Saa er det nu den Ære-kiære og Viisdom-begierlige Telemach hands og hands Mentors høyeste, eeniste og sidste Bøn og Ønske, at finde dend Naade og udi Deris Printzlige Høyhed Selskab at maae forfremmis udi Viisdom, og lære at see det, som de hidindtil ey har kundet seet, at rette det, som de hidindtil ey har kundet rettet, ja endog at rette det, som de i Deris U-fuldkommenhed har holdt for dydigt.

Moders Printzelige Høyheds

Allerunderdanigste
Tiener
Telemach.

Gunstige Læser!

Siden en af de ypperligste Mænd/ som Franckerige nogen Tid saae/ har anvendet sin Flid at sammensette denne Bog/ var det venteligt/ at den vilde finde Approbation hos den lærde Verden/ og at mand ey heri har taget feyl/ viser de mange Editioner og Oversettelser/ som vi allerede deraf have. Jeg holder det ikke at være nødvendigt/ at anføre de store og mange Berømmelser/ som adskillige/ forstandige og lærde Mænd har lagt paa dette Skrift/ hvilke alle stemme deri over et/ at iblandt alle/ som har skrevet Romainer, har Author treffet den behageligste og beste Maade/ naar hand ved saa yndige Beskrivelser og angenemme Samtaler forestiller saa nyttige Lærdomme og uskatteerlige Leve-Regler/ men jeg vil derfore henvise Læseren til Bogen i sig selv/ som best kand tale for sig, og bevise, at mand ikke uden Aarsage, formedelst adskillige fornemme Folkes Tilskyndelse, har foretaget denne Oversettelse, udi hvilken mand efter Mueligheed har fuldt Grund-Sproget; Mand haaber, at dend gunstige Læser saavel med Oversettelsen som fornemmelig med Bogens Indhold i sig selv skal finde sig fornøyet.

Den

Telemachi, Kong Ulyssis af Ithaca, hans Sons Eventyrer og Bedrifter.

Dend Første Bog.

Udtog af dend 1ste Bog.

Telemach ledsaget af Minerva under Mentors Gestalt, lander ved et bedreveligt Skibbrud paa Gudindens Calypsos Øe, som endnu sørgede for Ulyssi Bortreyse. Gudinden tager venligen imod ham, og optændt af Kierlighed tilbyder ham Udødelighed, og spørger om hans forbigangne Levnets Løb. Hand forteller hende sin Reyse til Pylas og Lacedæmon; Sin Havsnød ved de Sicilisse Kyster; Dend Livsfare hand var udi for at blive slagtet paa Anchisæ Grav sammesteds; Dend Undsætning, som hand med Mentor tilsøyede Æneæ imod de Barbarers Indfald, og endelig Kongens Taknemmelighed imod dem for deris Tieniste, i det hand gav dem et Tyrisk Skib at reyse hiem paa til deris Fæderneland.

Calypso kunde ikke stille sig ufreds igien over Ulyssis Bortgang; I hendes Sorrig fandt hun sig mest ulyksalig derved/ at hun var udødelig; Hendes Huule frydede sig ikke meere ved hendes Sang; Jomfruerne/ af hvilke hun blev opvartet/ torde ikke tale til hende/ hun gik tidt alleene for sig selv frem og tilbage i de blomstrende Enge/ med hvilke hendes Øe formedelst en stedsvarende Foraars Luft var beprydet; Men langt fra/ at de deyligе Stæder kunde lindre og formilde hendes Sorrig/ de foreestilte heller og foraarsagede hende en bedrøvelig Erindring om Ulysses, hvilken hun saa mange gange havde seet der hos sig. Tidt blev hun staaende stille og ubevegelig ved Havbreden/ hvilken hun vandede med sin Graad/ og var uden Afladelse henvendt imod dend Side/ hvor Ulyssis Skib var faret over Bølgerne/ og allerede forsvundet for hendes Øyen. Da hun strax blev vaer Vraget af et Fartøy/ som havde lidt Skibbrud; Roerbenkene afbrudte/ Aarene brekkede og splittede ad her og der paa Sanden/ et Roer/ en

Mast

Mast og andet Skibs-Redskab flod ved Landbreden. Derefter fik hun at see tvende Mænd/ af hvilke dend eene syntes gammel/ dend anden/ dog hand var ung/ lignede Ulysses. Hand havde hans Lader og Anseelse/ hans frimodige Miner tillige med hans stolte og prægtige Gang. Gudinden forstoed strax/ at det var denne Heltis Son. Men/ endskiont Guderne overgaar Menniskene i Kundskab om fraværende og tilkommende Ting/ kunde hun dog ikke kiende/ hvem den ærværdige Mand var/ ved hvilken Telemach blev ledsaget. Thi de mægtigere Guder skiuler for de ringere alt/ hvad dem behager/ og Minerva, som geleidede Telemach under Mentors Skikkelse/ vilde ingenlunde være kiendt af Calypso. Midlertid var hun dog vel fornøyet med det Skibbrud/ der forte en Son/ sin Fader saa lig/ paa hendes Øe. Hun gik imod ham/ og uden at lade sig merke med/ at hun vidste/ hvem hand var/ siger: Hvorfra kommer denne daarlige Forvovenhed/ at I lægger an til min Øe? Vidker/ unge Udlænding/ at mand ikke kommer ustraffet inden mit Rigis Grendser! Under saadan-

ne haarde Trudsels Ord stræbede hun at skiule dend forborgne Glæde / som mod hendes Ville tindrede ud af hendes Ansigt.

Telemach svarede hende: Ach! hvo Jend er / dødelig eller udødelig (endskiont mand af dend udvortis Anseelse ikke kand andet end tage eder an for en Gudinde) Ach! kand vel være saa haardhiertet og ubevægelig over denn Sons Ulykke / som har sadt sig i vove for Vind og Vand alleene for at søge og opleede sin Fader / og har seet hans Skib at stode an paa eders Skiær og Klipper? Hvem er da eders Fader / sporger Gudinden; Telemach svarede: Hand heder Uylsses og er en af de Konger / som efter ti Aars Beleyring har ødelagt og forstyrret dend navnkundige Stad Troja. Hans Navn har været beromt i gandske Grækenland og ~~heele~~ Asien for hans stridbare Hurtighed / og endnu meere for hans skarpsindige Raad. Nu drives hand omkring paa det gandske udstragte Hav / og farer vild igiennem de farligste Banker / Skiær og Klipper. Hans Fæderneland synes at vige og flye for ham. Penelope hans Hustrue og jeg hans Søn har næsten

tabt

tabt alt Forhaabning at see ham igien/ jeg svæver om med samme Fartighed som hand/ for at erfare/ hvor hand er? Men ach! hvad siger jeg? Maa skee hand allerede ligger paa Havsens Buud! Hav Medynk over vor Ulykke/ og om J veed/ naadige Gudinde/ hvad Lykken har giort for at frelse eller eller forderve Ulysses, da værdiges J at give hans Søn Telemach nogen Underretning derom!

Calypso, som baade blev bevæget af hans haarde Skiæbne/ og derhos faldt i Forundring over hans blomstrende Ungdoms høye Viisdom og Veltalenhed/ kunde ikke mætte sine Øyne med at see paa ham/ men stoed nogen Stund gandske taus og stille. Endelig siger hun til ham: Telemach, jeg skal berette eder det/ som har tildraget sig med eders Fader/ men den Historie derom er noget lang; Ny er idetmindste/ at J hviler eder af eders farlige Møye. Kommer i min Bolig/ hvor jeg skal antage eder som min Søn! kommer/ J skal være min Trøst i min Ensomhed. Jeg skal giøre eders Lykke/ dersom J veed at bruge den/ og betiene eder deraf.

Telemach fuldte efter Gudinden / som var omringet og ledsaget af en mængde unge deylige Jomfruer / over hvilke hun ophøiede sit Hoved / som en Riis-eeg i Skoven opløfter sine tykke vanke Greene over alle andre Træer i Nærværelsen; Hand forundrede sig over hendes Deylighed Glands / over det kostbare svevende og flagrende Purpur i hendes Kiortel / over hendes lange krusede Haar / der saa løselig / dog med Zirlighed var bunden paa Ryggen / over de funklende Straaler / som gik ud fra hendes Øyen / og endelig over de venlige Miner / hvormed hun prydede og formildede denne yndige og livagtige Anseelse. Men tomed nedslagne Øyne taugde stille og fuldte efter Telemach.

Mand kom til Calypsos Huule / hvor Telemach blev henrykt og betaget med Forundring at beskue alt det / som kunde forlyste og indtage Øynene / dog det havde kun en ringe / enfoldig og bonde-agtig Anseelse. Sandt nok er det / at mand saae der hverken Guld eller Sølv / hverken Marmor eller udhugne Pillere / hverken rare Skilderier eller kunstige Billeder; Men denne

Huu-

Huule var udhuggen af en Klippe udi Hvælvinger/ der var besat med Mussel- og Kokillie-Skaller/ den var omtrekket med et ungt Vintræ/ som udskiød sine smidige Greene ligedan paa alle Sider. De sagte og stille Vesten-Vinde bevarede paa den Stæd en angenem og glædelig Forfriskning med og imod dend brændende Soels hitzige Straaler. Kilderne/ som løb med en sagte og furrende Lyd ud paa Engene/ der var besat med yndige Tusindfryder og vellugtendes Fioler/ dannede paa adskillige Stæder lystige Vandbad/ saa reene og klare som Christal. Tusende unge opvoxende Blomster malede og umalerede det grønne Teppe/ hvormed Huulen var omgivet. Der saae mand en tyk Skov af de Træer/ som bær Guld-Eble/ (Pomerantzen) og hvis Blomster (der fornyes hver fierdina Aar) udgyder en vedergvegende Sødhed af dend lifligste Balsom. Denne Skov syntes at forøge og krone Engenes Deyligbed/ i det den forraarsager en dunkel og ønskelig Skygge/ som Solens Straaler ikke kand trenge igiennem/ der hørde mand uden Ophør de qvidrende Fug-

les lystige Sang/ saa og en rusende Lud af de Bekke/ som styrtedes ned af en høy Klippe/ i stor skummende Vandflod/ og derefter løb hen bort over Engene.

Gudindens Huule var under Brinkken af et Bierg/ hvorfra mand paa den eene Side kunde see Havet/ klart/ stille og stort/ undertiden/ som en Jis/ anden Tid igien daarligen opirret mod Klipperne/ hvor det stødte an/ at det stønnede/ og udveltede sine gruelige Bølger/ som store Bierge. Paa den anden Side saae mand en Floed/ hvoruti laae nogle smaa Øer/ besatte om Bredden med blomstrende Linde og høye Poppeltræe/ der opreiste sine hofferdige Toppe til Skyerne. Adskillige Vand-render/ som afdeelte disse Øer/ siuntis at spille og glæde sig med hver andre i Marken/ nogle rullede deris klare Stromme frem med en stridig Fart/ andre igien havde stille og staaende Vande. Nogle efter lang Omsvøb kom igien til deris Udløb/ ligesom de vilde søge til deris første Udspring igien/ hvorfra de vare kommen/ og syntes ikke at kunde forlade disse behagelige og meget angenemme Stæder; Langt fra seer mand

Bier-

Bierge og Høye/ som med deris Spidse rørte ved Skyerne/ og ved sin ujevne Skikkelse giorde en Cirkel paa Himmelen efter Øynenis behagelige Ønske. Biergene trint omkring vare skiult med grønne Viinranker/ som var opbunden ved Rekker og Løfverk; Druerne/ som glintzede meere end de rødeste Purpur/ kunde ikke skiule sig under Bladene/ ja Viintræet var bøyet og nedtrykt under sin Frugt. Figen- Olie- og Granate-Træer med andre rare Vexter bedekkede Marken/ og giorde deraf en fornøyelig Lysthave.

Der Calypso havde viist Telemach alle disse naturlige Deyligheder/ siger hun til ham: Slaaer eder nu til Rolighed/ eders Klæder ere vaade/ og det er Tid/ at I skifter dem om; Derefter skal vi see eder igien/ og jeg skal fortælle eder de Historier/ hvoraf eders Hierte skal glædis og bevegis; Somme Tid lod hun ham tillige med Mentor gaa ind i en meget forborgen Sted udi en Huule/ næst op til dend/ hvor Gudinden selv opholdt sig. Jomfruerne havde hat Umage at antænde en stor Ild af Cedertræe/ hvis angenemme Lugt slog sig ud

til alle Kanter/ og samme Stæd havde de henlagt Gangklæder til disse nye Giester. Telemach, som saae/ at mand beskikket ham en fiin uldeu Troye/ hvidere end dend nyefalden Snee/ og en Purpurkiortel borderet med Guld/ fandt Behag i at betragte disse sine Klæders herlige Prægtighed/ hvilket er gemeeplig unge Menniskers Natuur og Maneer.

Mentor siger til ham med ærbare Miner og alvorlige Ord: Bør nu saadanne Tanker/ Telemach, indtage Hiertet paa Ulysis Søn? Tenker heller paa at handthæve eders Faders Ære og Anseelse/ og at overvinde dend grumme Lykke/ som stræber af ald Magt at undertrykke eder. Et ungt Menniske/ som legger sig for meget efter at pynte og smykke sig/ som en Qvinde/ hand er uværdig til Visdom og Ære; Thi Ære tilkommer ingen/ uden den/ som kand udstaae Arbeyde og træde alle Vellyster under Fødder.

Telemach sukkede og sagde: Guderne lade mig omkomme/ førend jeg taaler/ at Blødagtighed og Vellyst bemægtiger sig mit Hierte. Ney/ ney/ Ulysis Søn skal

aldrig

aldrig indtagis og overvindis af saa skammelig en Begierlighed til et liderligt og overdaadigt Levnet! Men hvilken af Guderne har været os saa gunstig/ at vi efter vor beklagelige Skibbrud har fundet denne naadige Gudinde/ eller medlidende Menniske/ som bevtiser os saa meget got?

Frygter eder/ svarede Mentor, at hun ikke overtiler eder med meget meere Ondt! Frygter eder for hendes bedragelige Venlighed meere/ end for de blinde Skier/ som sønderstøtte vort Skib. Havsned og Døden selv ere mindre forderfvelige end denne giftige Vellyst/ som befænger og antaster Øyden; Tager eder vel vare/ at I ikke troer/ hvad hun vil fortælle eder: Ungdommen er grille-fuld og egensindig/ og stoeler formeget paa sig selv. Om denne end er skrøbelig og afmægtig/ troer denne dog sig til at kunde formaae alting/ og ikke har behov at frygte for noget; Denne beraaber sig saaloselig paa sig selv uden nogen bestemelig Forsigtighed. Vogter eder vel/ at I ikke hører Calypsos fiine og falske Ord/ som hemmelig kryber og saiger sig ind i Hiertet/ som en Slange under Blom-

ster-

sterne. Frygter eder for denne skiulte Forgift / mißtvifler om eder selv / og adlyder flittelig mine Raad!

Derefter gik hun ud igien til Calypso, som med Længsel ventede efter dem. Jomfruerne med deris flettede og opsatte Haar og sneehvide Klæder rettede strax an et tarvelig Maaltid / dog nydelig for den kræsne Gane / og behagelig for de lækkere Øyne / fordi det var saa nøt og reenlig tillavet. Mand saae ikke anden Mad end Fugle / som de selv havde fanget i Snarer / eller Vildbrad af de Dyer / som de paa Jagt havde beedet med deris Pile. Mand skienkede dem med en Viin / sødere end en Nectar og himmelske Engle-Drik / som sprank af store Sølvkar i Guld-Pocaler / der var besat med yndige Blomster. Mand bar frem i Kurve adskillig slags Frugt / som Foraaret fører med sig / og Høsten bringer frem paa Jorden. Midlertid satte fire Jomfruer sig til at sunge; Først sang de lystige Viser om Gudernis Strid imod Kiemperne / dernest om Jupiters Kierlighed til Semele, om Bacchi Fødsel og Opdragelse / som Silenus havde haft Indseende

med;

med; om Atalantæ Vedleløb med Hippomenes, hvilken sidste vandt formedelst de Guld-Æblers Hielp / som var plukket af Hesperi Døttris Have. Endelig blev der og siungen om den Trojanske Krig / hvorudi Ulysses for sin Tapperhed og Viisdom blev ved priisværdig Beremmelse ligesom opløftet til Himmelen. Dend ypperste blandt disse Jomfruer / som heed Leucothea, spillede med / og føyede til de andris angenieme Røst sin velklingende Luthes søde Forstemning; Der Telemach hørde sin Faders Navn / kunde han ikke bare sig for Graad / og ved nogle faae Taaris Udgydelse / som trillede ham ned over Kinderne / siuntes hand langt vakkere og deyligere end tilforn. Men der Calypso fornam / at hand var Hierte-klemt og betagen af Sorrig / at hand ikke kunde æde / nikkede hun ad Jomfruerne / og gav dem et Tegn / at de holdt op dermed. Da begyndte de strax at siunge nogle andre Kiempe-Viiser om Centaurernis Kriig imod de Lapither, og endelig om Orphei farlige Nedfart til Plutonis Riige / for at hente sin elskelige Hustrue Eurydice derfra igien.

Da

Da Maaltidet var til ende/ tog Gudinden Telemach for sig selv afsides/ og talede saaledes til ham: Store Ulyssis Søn: I seer med hvad Ydest og Godhed jeg antager eder; Jeg er udødelig/ intet Menniske kand komme paa denne Øe/ uden det bliver straffet for sin Daarlighed; Ja end ikke eders beklagelige Skibbrud kunde undskylde eller unddrage eder fra min Vrede/ om jeg ikke ellers havde Godhed for eder. Eders Fader har haft samme Lykke/ som I nu har; Men ach! hand vidste ikke at betiene sig deraf. Jeg har lang Tid opholdt ham paa denne Øe; Det stoed til ham alleene at leve her med mig i udødelig Tilstand/ men en blind og utidig Begierlighed til at reyse hiem til hans fattige Fæderneland var Aarsag til/ at hand forkaste denne store Fordeel og Lyksalighed; I seer hvad hand har forloret og forskudt i Stæden for Ithaca, som hand dog ikke endnu har kundet faaet i sigte. Hand vilde forlade mig! Hand foer bort! Men jeg har hevnet mig paa ham ved hastige Bøyer og farlige Stormvinde. Hans Skib/ efterat det længe havde været et Spilleværk for

de rasende Binde/ er begravet under de blaae Bølger. Bliver J nu klog af hans Skade/ og betiener eder af dette ynkelige Exempel. Efter hans beklagelige Skibbrud har J aldeles intet meere at vente eller haabe efter/ hverken at see ham tiere/ eller nogen Tid at komme paa Thronen efter ham i hans Rige Ithaca. Troster eder derved/ at i det J har mistet ham/ har J funden igien en Gudinde/ som er beredvillig at giøre eder lykkelig/ og derforuden et mægtigt Kongerige/ som hun tilbyder eder.

Foruden mange saadanne smigrende Ord/ fremførte Gudinden ydermeere en lang venlig Tale/ for at viise/ hvor lyksalig Ulysses havde været hos hende. Hun fortalte derpaa hans Eventyre og Bedrifter i dend een-øyede Kiempis Polyphemi Huule paa Sicilien, og hos Antiphates de Læstrigoners Konge i Italien. Hun glemte heller intet/ hvad der havde tildraget sig med ham paa dend Øe hos dend navnkundige Circe Solens Daatter/ og hvad Farligheder hand havde udstaaet imellem Scylla og Charybdis; Hun erindrede og dend sidste gruelige Storm/ som Neptunus havde

de

de reist op imod ham/ der hand foer fra hende; Hun vilde dermed give ham at forstaae/ at Ulysses var omkommet i Havsnød/ og vilde ikke lade sig merke med det/ at hand var landet ved de Pheaciers Øe.

Thelemach, der i Begyndelsen alt for hastig og ubetenksom var bleven indtagen af Glæde/ fordi hand saa vel blev antaget og medhandlet af Calypso, fornam nu efterhaanden hendis spitzfindige Trekker/ og erindrede sig de sunde Lærdoms Regler/ som Mentor nyelig havde givet ham. Derfor svarede med faae Ord: Naadigste Gudinde/ forlader mig/ at jeg er saa sorrigfuld; Jeg kand nu intet andet/ end klage mig! Jeg faar/ maa skee/ herefter bedre Forstand og Eftertanke at skionne paa dend Naade og Lykke/ som I/ tilbyder mig; Lader eder paa denne Tid ikke misshage/ at jeg begræder min Fader. I veed det selv bedre end jeg/ hvor vel hand har fortient/ at mand sørger for ham.

Calypso undsaae sig da ved at ængste og bemøye ham meere/ hun stillede sig an/ som hun tog Deel i hans dybe Sorrig/ og inderlige Længsel efter Ulysses: Dog/ at

hun

hun disbedre kunde finde paa Middel til at røre og bevege dette unge Menniskes Hierte/ tilspurde hun ham/ paa hvad Maade hand var kommen til at lide Skibbrud/ og ved hvad Tilfælde hand var drefven og henkast paa hendes Kyster? Det ville blive (siger hand) alt for langt at opregne mine Widerværdigheder! O nej! svarer hun/ jeg har ret Lyst og Længsel til at vide noget derom. Skynder eder uden Fortrydelse at fortælle mig noget deraf. Hun fritted ham og bad ham længe. Endelig/ da hand ikke torde afslaae hende hendes Begiering/ talede hand saaledis: Jeg var reist fra Ithaca for at leede efter min Fader/ og høre nye Tidender om ham hos andre Konger/ som er kommen tilbage fra Trojæ Beleiring. Min Moders Friere besyrhede over min Bortreyse/ thi som jeg kiendte deris Troløshed og falske Hierte/ skiulte jeg mit Anslag for dem. Hverken Nestor, som jeg talede med ved Pylos, eller Menelaus, som undfangede mig venligen i Lacedæmon kunde sige mig/ enten min Fader endnu var levende eller ikke. Som jeg nu

var kied af at leve i en urolig Tvifl og Uvished/ satte jeg mig for at reise til Sicilien/ hvor jeg havde hørt sige/ at min Fader var hendrevet af Modvind og Storm. Men den vise Mentor, som I seer her nærværende/ satte sig imod dette daarlige Anslag. Hand forestilte mig paa den eene Side de farlige Cycloper, store vanskabte Kiemper/ som opsluger levende Mennisker; Paa den anden Side førde hand mig til Gemyt Æneas og de Trojaners Floede, som dend Tid laae der omkring i Havnerne. De Trojaner, siger hand/ ere fiendske og forbittrede paa de Græker/ og overalt skulle de med Fornoyelse udgyde Ulysses Sons Blod. Kommer nu tilbage (bliver hand ved at sige) til Ithaca, maa skee/ at eders Fader/ som Guderne elske/ kand være der saa snart/ som I; Men dersom Guderne ved sin uforanderlige Skiebne har besluttet hans Undergang/ og hand ikke bør see sit Kæderneland meere/ da er det i det mindste billigt/ I drager hen at hevne hans Død/ frelser eders Moder/ beviiser eders Viisdom for alle Folk/ og lader gandske Grækenkand see i eders Person en Konge-Søn/

som

saa værdig til at regiere et Konnerige/ som Ulysses selv nogen Tid har været. Dette vare sunde og trofaste Raad/ men jeg var ikke klog nok til at høre og adlyde dem. Jeg fulgte mit eget Sind; Dend vise Mentor elskede mig dog saa høyt/ at hand giorde mig Selskab paa denne farlige Reyse/ som jeg mod hans Villie tog mig for/ og Guderne tilloed mig at begaae en Forseelse/ som burde tiene mig i fremtiden til at rette og forandre mine egensindige Indbildinger.

Medens Telemach saa talede/ gav Calypso agt paa Mentor, hun faldt i Tanker/ og var ligesom fra sig selv; hun syntes at fornemme ved ham noget Guddommeligt/ men hun kunde ikke faae sine adspredte Tanker saa snart samlede og slutte noget vist/ saa at hun blev gandske betagen af Frygt og Tvifraadighed/ ved det hun saae paa denne Ubekiendte. Dog som hun var bange for/ at nogen skulle merke hendes urolige Sinds Forvirring/ siger hun til Telemach: Farer fort med eders Tale/ og fornøyer mit Sind/ som er begierligt efter dette rare Nyt! Herpaa begynder Telemach igien saaledis:

Vi havde en lang Stund føyelig Veer til at gaae ad Sicilien/ men omsider betog de sorte Skyer Himmelen for vore Øyen/ og et forskrekkelig Mulm falt os paa. Ved Glimtet af dend ildelige Lynild skimtede og fornam vi andre Fartøye/ og efter vor Gissning fik snart at vide/ at det var Æneæ Skibe/ for hvilke vi maatte bære ligesaa stor Frygt/ som for de blinde Brædde og Klipper. Da forstoed jeg/ men alt forsilde/ det som dend fremfusende Ungdoms daarlige Hitzighed havde forhindret mig at eftertenke. Mentor sinntis i den Fare ikke alleene freidig og uforskrekket/ men end og meere frisk og modig/ end hand ellers pleyede: Hand satte Moed i mig; Jeg fornam/ at hand indblæste i mig en usædvanlig Krafft og Frimodighed. Hand gav Befalning ud i ald stille Sagtmodighed om aldt/ hvad der skulle forrettis/ medens Styrmanden var gandske forvirret og forsagt. Jeg sagde til ham: Min allerkieriste Mentor, hvorfor har jeg saa ubesindig vegret mig ved at følge eders Raad? Er jeg ikke ulykkelig/ at jeg har vilder stoele og beraabe mig paa mig selv/ heldst i denne Alder/

hvor

hvor mand hverken har Videnskab om det Tilkommende/ eller Erfarenhed af det Forbigangne/ eller sindig Agtsombed til at betiene sig ret af det Nærværende. Ach! at denne Storm vilde legge sig! Ach at vi maatte slippe udaf denne Fare! Da skal jeg tage mig i agt for mig selv/ som for min største og farligste Fiende. Det er eder alleene/ kiere Mentor, som jeg vil sætte ald min Fortroelighed og Tillid til/ saa længe jeg lever.

Mentor smilede ad mig og svarede: Det er langt fra/ at jeg vil bebreide eder dend Forseelse/ som I har giort/ nok er det/ at I befinder og tilstaar/ I har faret vild/ og det kand tiene eder en anden Gang/ at I er meere varlig og agtsom i eders Begierligheder; Men naar Faren er overstaaen/ da maa skee/ eders egensindige Selvraadighed tør komme igien: Nu er her intet andet for/ end at fatte et frisk Moed; thi førend mand kaster sig i Fare/ bør mand see dend forud/ og frygte for dend/ men naar mand er derudi/ bør mand alleeniste forsage dend. Lader os nu see/ at I er værd/ at være Ulyssis Søn! Viiser nu/ at I har

et Hierte større og kiekkere end alle de Besværligheder/ som truer eder!

Mentors Venlighed og tappere Moed opmuntrede mig og indtog mit Hierte; Men jeg faldt endnu meere i Forundring/ da jeg saae/ med hvad for en Behendighed og snedig Paafund/ hand udfriede os fra de Trojaner. Da Himmelen begyndte igien at klare op/ og der ikke fattedis megit derudi/ at jo de Trojaner, som saae os næsten ved Siden hos sig/ havde kiendt os/ gav hand agt paa et af deris Skibe/ som var næsten lig voris/ og af Vinden dreven hen til siden/ paa hvilket Bagstavnen var kronet med et viß slags Blomster! Hand skyndte sig at sætte Krantze ud paa voris Bagstavn af samme Blomster; Selv bandt hand dem op med Vendeler af samme Farve/ som de Trojaners. Hand befalede/ at alle vore Roerskarle skulle bukke sig/ og legge sig det meste de kunde langs ad Roerbenkene/ paa det de ikke skulle blive kiendt af Fienderne. Paa dend Maade gik vi igiennem deris heele Floede; Der de saae os/ oplofte de med høy Røst deris Glædskabs Løsen/ ligesom de havde seet

deris

deris Kamerater og Medbrødre / hvilke de indbildte sig at være forlorne og omkomne. Formedelst det brusende Havs Grumhed blev vi nogen Tid nødt til at gaae med dem; Endelig holdt vi os noget tilbage / og midlertid dend stormende Vind drev dem hen mod Africa, giorde vi (saavit vor Arme og Aarer kunde taale) vor yderste Flid til at legge ind ved dend nærmeste Pyndt af Sicilien.

Vi kom og virkelig did / men det som vi søgte efter / var ligesaa skadeligt for os / som dend Floede / der kom os til at flye. Vi fandt for os paa denne Kandt af Sicilien andre Trojaner, Grækernes afsagde Fiender: Dend gamle Kong Aceftes, som var undkommen fra Troja, regierede der; Neppe havde vi lagt til Landet / førend Indbyggerne tenkte / at vi vare enten nogle oprørske Folk paa samme Ve / bevæbnede for at overrumple dem / eller nogle Udlændinge / som kom for at bemægtige sig deris Land / de satte Ild paa vor Skib ved første Anfald / nedsabiede vore Kamerater / og spørde ingen uden Mentor og mig / som de vilde bringe for Aceftes, at hand af os

kunde faae at vide / hvad vor Anslag var / og hvorfra vi vare komne. Vi bleve bragte i Byen med Hænderne bunden bag paa Ryggen / og vor Død blev alleene opsat derfor / at vi kunde tiene det gemeene Folk til et glædeligt og latterligt Skuespil / naar de fik at vide / at vi vare Græker.

De stillede os strax for Aceſtes, som sad paa sin prægtige Throne med et Guldspiir i Haanden / demte sit Folk / og bereedte sig til et stort Blod-Offer. Hand spurde os med Alvorlighed og strenge Ord om vor Landskab og Reises Forehavende. Mentor svarede strax og sagde: Vi kommer fra store Hesperien, og vor Land er ikke langt derfra.

Saaledes fortiede hand vor Fæderne Rige / og unddrog sig for at sige / at vi vare Græker. Men Aceſtes uden noget videre Forhør tog os an for Speidere / og befalede derhos / at mand skulle forsende os til en Skov i Nærværelsen / hvor vi skulle være Trælle under hans Fahrder. Den Stand og Leylighed syntes mig ulideligere end Døden selv; Jeg raabte: Naadigste Konge / lad os heller døe / end medhandles paa

saa

saa u-anstændig og ynkelig en Maade. Vider/ at jeg er Telemach, en Kongelig Printz af Ithaca, dend vise Konge Ulysses Søn/ ved hvis skarpsindige Raad og Dueligbed Troja er bleven ødelagt. Jeg søger efter min Fader paa alle Hav/ kand jeg hverken finde ham/ eller komme til mit Fæderneland igien/ ey heller undgaae dend uhidelige Trældom/ da tager mit Liv fra mig/ som jeg paa denne Maade ikke kand holde i mig. Neppe havde jeg talt de Ord/ forend det gandske Folk blev oprørt/ raabte og skreeg/ at mand skulle lade aflive dend grumme Ulysses Søn/ ved hvis Underfundighed Troja var lagt i Aske. Herpaa siger Aceſtes: Ulysses Søn: Jeg kand ikke nægte eders Liv/ eller spare eders Blod for saa mange Trojanske Siæle som eders Fader har nedstyrtet til Cocyti Floeds grumsige Bredde. I og hand/ som følger med eder/ maa dee/ derer intet meer om at tale. Samme Tid giorde en gammel Mand i Forsamlingen Forslag for Kongen at lade os opofre paa Anchiſæ Grav. Deris Blood/ siger hand/ skal blive behageligt for denne Høvdings Gienfard: Æneas selv/

naar hand hører tale om dette Offer / skal bevegis / og blive velfornøyet med at see / hvor høyt I ærer og elsker dend / som har været ham dend største og beste Ven paa Jorden. Alt Folket fandt Behag i dette Forrebringende / og mand var nu allereede betenkt paa at slagte os; De førte os hen til Anchisæ Begravelse / der saae mand to Altere oprettede / hvorpaa dend hellige Ild var antendt. Sverdet / hvormed vi skulle sønderhuggis / saae vi for vore Øyen / vi vare bepryddet med Blomster / og ingen Medlidenhed kunde frelse vor Liv; Det var ude med os / da Mentor bad / at hand i stilhed maatte tale med Kongen / til hvilken hand saaledes talede:

O Aceſtes! kand ikke den unge Telemachs Ulykſalighed / som endnu har aldrig draget Sverd imod Trojanerne, gaa eder til Hierte / da lader i det mindſte eders egen Nytte og Velfærdt bevege eder! Dend Viisdom / jeg har om Spaadom og Guvernis forborgen Villie / lader mig forſtaae / at I / forend ; Dage ere forlebne / skal blive antaſted af fremmede grusomme Folk / der skal komme som en stridig Strøm

oven

oven fra Biergenis Spitze/ for at velte sig ind paa eder/ overskylle eders Stad/ ja oversvømme og forderfve eders gandske Land. Skynder eder at forekomme dem: Skikker Folket i Gevær/ og forsømmer ikke et Øyeblik med at hente eders dyrebare Fæhiorde/ som I har ude paa Marken/ hiem inden eders Muure. Dersom min Spaadom er falsk/ skal det staae eder aaben og frit for at ofre os efter tre Dages Forløb/ men derimod/ er dend sandferdig og viß/ da erinder eder/ at mand bør ingenlunde tage Livet fra dem/ af hvilke mand har Livet.

Aceftes blev bestyrtzet over de Ord/ som Mentor sagde ham med saadan en frimodig Forsikkring/ som hand aldrig havde fundet hos noget Menniske; Jeg fornemmer vel/ Udlændig/ siger hand/ at Guderne/ som ved saa tynd en Skiebne har uddeelt til eder andre Lykkens Gaver/ har givet eder dend Visdom/ som er høyere at agte end ald Lyksalighed. Strax opsatte hand sit Offer/ og med ald Aarvaagenhed gav ald fornøden Befalning/ om hvad mand skulle begynde/ og giorde ald tilstrekkelig

kelig Anstalt til at forrebygge og forandre det fiendtlige Indfald/ hvorom Mentor havde spaaed ham. Mand saae de frygtagtige Qvinder/ gamle udlevede Mænd og smaae uskyldige Børn med Taare paa Kinderne at søge Tilflugt i Byen alle Stæder fra. De brølende Øren og brægende Faaer/ som kom drivende i flokkevis fra deris ferede Græsgange/ kunde ikke faae saa mange Stalde og Fæehuse/ som de kunde bierges og staae udi Læe under. Der var allevegne en forvirret Allarm og Vulder af Folk/ de raabte og skreg i hverandres Munde/ uden at kunde høre og forstaae hverandre: I den Forvirring tog de ofte en Ubekiendt an for deris Ven/ og ansaae tvertimod en Ven for deris Fiende; De løbe ubetenksomme hid og did/ og vidste ikke selv/ hvor de vilde gaae hen; Men de fornemste i Byen som hilte sig ind/ at de vare klogere end de andre troede/ at Mentor var en ublue Bedragere/ som havde opdigtet en falsk Spaadom/ og forebragt dend alleene for at frese sit Liv.

Mod Enden paa dend tredie Dag/ da de vare fulde af disse urolige Tanker/ seer mand

mand over de bratte og stelle Klipper i Nærværelsen en tyk Taage af Støv og Sand at formørke Skyerne. Der efter fornam mand en utallig Mængde af bevebnede Barbarer: Disse var de Himerier, grumme vilde Folk / med andre / som boer omkring de Bierge Nebrodes og ved Klinten af Agragas, hvor saa haard og streng en Vinter regierer / som de sagte og stille Vesten-Vinde aldrig har formildet. De som havde foragtet Mentors Advarsel / mistede deris Trælle og Fæmon. Men Kongen siger til Mentor: Det skal være glemt / at I ere Græker. Vore Fiender blive vore trofaste Venner; Guderne har sendt eder hid for at trelse os / og jeg venter og forsikrer mig ikke mindre Tieniste af eders Tapperhed; end af eders vise Raad. Skynder eder at komme os til hielp!

Mentor loed see af sine Øyne saa stor Fyrighed og Frimodighed / som end og kunde forskrekke de mandhoffti[illegible]ste Stidsmænd. Hand tog Skiold / Hielm / Sverd og Spyd / hand monstrer Aceftis Krigsfolk / og stiller dem i Orden / hand gaar selv for dem / som en tapper Anforere / og kommer i en god

Stand

Stand mod Fienderne. Aceſtes ſelv/ omendſkiønt ham fattedes hverken Fyrighed eller Frimodighed/ kunde ikke/ ſom hand var meget gammel/ følge ham uden langt bag effter; Jeg var ham næſt/ men kunde dog ikke opnaae hans færdige Hurtighed. Hans Panzer ſyntis i Striden at være ſom dend mægtige Palladis u-laiennemtrengelige Skiold. Døden opſlugte en Linie effter en anden effter Mentors Hug/ ligeſom en Numidiſk Løve/ der er plaget af en langvarig Hunger/ kommer iblandt en flok ſkrøbelige Faar/ dend river og ſlider/ dræber og ſluger i ſig/ at den ſvømmer i Blod/ og Hyrderne i Stæden for at komme deris ſvage Hiord til Hielp/ ſkielver og bæver/ og ſøger heller at ſnige ſig bort og undvige dends glubſke Graadighed.

Diſſe Barbarer/ ſom ventede at overfalde og erobre Byen uformodentlig/ blev ſelv imod Forhaabning antaſtede og angrebne; Aceſtis Underſaatter/ opmuntrede ved Mentors Ord og Exempel/ loed ſee ſtørre Tapperhed/ end de nogen Tid havde tænkt ſig ſelv til. Jeg rendte dend fiendtlige Konge-Søn igiennem med mit Spyd;

Hand

Hand var næsten paa min Alder/ dog meget større end jeg/ thi det Folk var af Kiempe-Art/ og samme Herkomst/ som Cyclopes, hand agtede haant om en Fiende/ saa svag til Anseelse/ som jeg; Men/ som jeg ikke loed mig anfegte eller kyse af hans overmaade Styrke/ ikke heller af hans barske og spodske Miner/ støtte jeg mit Blavind i hans Bryst/ at hand/ i det hand døde/ kaste store Bekke op af sit sorte og galdeblandede Blood: hand havde nær ved sit haarde Fald stødt mig omkuld / og knuet mig fordervet. Lyden af hans Vaaben raslede i Fieldene; Jeg tog hans Vaaben og kostbare Bytte/ og gik hen at opsøge Aceftes; Mentor, som allerede havde bragt Fienderne i U-orden og Forvirring/ hug dem ned for foede/ og forfulde de flygtige til Skoven.

Ved dette saa lykkelige og uformodentlige Udfald blev Mentor anseet for et Menniske/ som Guderne særdeles elskede/ og havde oplyst med høy Viisdom og Forstand. Aceftes selv blev beveget til at erkiende denne Velgierning/ hand advarede os/ at hand frygtede meget for os/ om

Æne-

Æneæ Skibe kom tilbage igien til Sicilien. hand gav os et Fartøy/ at vi derpaa uden Forhaling skulle reyse hiem til vort eget Land / hand aflagde os med store Forærringer/ og skyndede paa voris Reyse/ at hand dermed vilde forekomme de Farligheder / som hand forud saae os vilde møde. Men hand vilde hverken give os Styrmand eller Baadsfolk af sine egne Undersaatter/ af Frygt for de skulle blive sat i Land for nær ved de Grækiske Grendser. Hand gav os Kiøbmænd fra Phœnicien, hvilke havde intet at frygte for / saasom de vare i Handel og Forbund med alle Folk/ og naar de havde sat os af i Ithaca, burde de føre Skibet tilbage til Aceſtes. Men Guderne / som leer ad Menniskens Anslag og Forvidenhed/ vilde have sig os forbeholden til andre Farer.

Ende paa dend første Bog om Telemach.

Dend

Dend Anden Bog
Om Telemachs Eventyrer og Bedrifter.

Udtog af dend anden Bog.

Telemach forteller, at hand paa det Thyriske Skib blev opbragt af Sesostris Flode, og ført fangen til Ægypten; Hand beskriver der Landets Herlighed, og dend vitse Kongis priselige Regimente, og legger dette til, at da Mentor blev som en Træl bragt til Æthiopien, blev hand selv sendt hen at vogte Metophis Qvæg i Orken Oasis, hvor Thermosiris Apollinis Præst trøstede ham, og opmuntrede ham til at efterfølge Apollinis Exempel, som tilforn maatte vogte Kong Admeti Fæe; At Sesostris, da hand hørde hans mærkværdige Gierninger iblandt Hyrderne, og tillige kom i Erfaring om hans Uskyldighed, loed ham kalde tilbage, og lovede at vilde forsende ham hiem til Ithaca igien; Men Kongens uformodentlige Død bragte ham i nye Ælendighed, at mand sætte ham i Fængsel paa et Taarn ved Havbreeden, hvoraf hand saae dend nye Kong Boccoris Nederlag i et Slag imod sine opsetzige Undersatter, der fik Undsetning af de Tyrier.

DE Tyrier havde ved deris hovmodige Traadsighed lagt sig ud med Sesostris, som var Konge i Ægypten/ og havde vundet sig mange Riger og Lande til. Dend overmaade Rigdom/ som de med Handel og Kiøbmandskab har forhvervet/ saavel deris u-overvindelige Byes Tyri sterke Befæstning havde saaledis opblæst disse Folkis Hierter/ at de negtede at betale Sesostri dend aarlige Skat og Udgift/ som hand havde lagt dem paa/ siden de vare kommen under hans Krone/ og derforuden skaffet et Antal Krigsfolk til hans Broder/ som i et høytidelig Giestebud havde vildet myrdt ham paa hans Hiemreyse.

Paa det nu Sesostris kunde nedslaae deris Hovmod/ satte hand sig fore at svekke og forstyrre deris Handel paa Soen. Hans Skibe gik ude og krydsede for at bringe de Phænicier op. Da nu det himmelhøye og ildsprudende Æthna gik os af sigte/ der Havnen og Landet syntis ligesom at flye tilbage fra os/ kom os en udtakklet og velberustet Flode udi møde; Vi saae strax deud Ægyptiske Flode ligesom en flydende

Stad

Stad at legge an og nærme sig mod os. Vore Phœnicier kiendte dem/ og vilde dreje fra dem/ men det var forsildig/ deris Skibe vare bedre Seylere end voris/ Vinden føyede dem/ deris Roers folk vare mange og friske/ de kom til os/ de entrede vor Skib/ de greb os fast/ og bragte os som Fanger til Ægypten.

Det var forgievis/ at jeg forestillede dem/ vi ikke var Phœnicier; De ville neppe giøre mig den Ære at høre mig. De ansaae os for Træler/ som de Phœnicier handlede og brugte Kiøbmandskab med/ og de tenkte at faae en anseelig Gevinst ved dette Bytte. Nu merkede vi/ at Vandet i Havet blev hvidt ved dend Blanding af Nili Strømme/ og vi saae Sletten i Ægypten næsten ligesaa sild og lav som Havet. Derefter kom vi til dend Ø Pharos, som ligger strax ved dend Stad No, hvorfra vi seylede op ad dend Floed Nilus til dend berømmelige Hovedstad Memphis.

Dersom dend Hierte-nagende Sorrig over vor Opbringelse og Fængsel ikke havde giort giort os ligesom døde og følelsløse til alt det/ som var lysteligt og fornøyeligt/

da havde vore Øyne forlyſtet ſig i at beſkue dette frugtbare Land i Ægypten/ der var ligeſom en angenem Lyſt-Have/ hvilken Naturen ſelv vander med mangfoldige Springkilder og rindende Bekke; Vi kunde ikke kaſte vore Øyen til nogen af Siderne/ forend vi ſaae ved Bredden ſtore prægtige Byer/ fornøyelige Lyſtgaarde/ ſom laae paa de deyligſte og behageligſte Pladſer i Landet. Der ſaae vi Agrene/ ſom alle Aaringer vare ſkiulte med dend gyldene Sæd/ uden at de nogen Tid blev lagt over at hvile ſig/ her Engene/ ſom vrimlede af ſtort og ſmaat Fæmon; Der ſaae vi de matte Bønder at hvile ſig efter deris møyſomme Arbeyde med dend overflodige Frugt og Grøde/ ſom Jorden ſaa rigelig udøſte af ſit rige Skiød; her Hyrderne/ ſom uden Ophør ſpillede paa deris Rør og Floyter/ hvis ſøde og liflige Lyd blev igientaget og beſvaret af de huule Bierge rundt omkring med et lyſtig og angenem Gienſkrald.

Lykſalig/ ſiger Mentor, er det Folk/ ſom er under en viis og forſtandig Konges Regiering/ det har Overflodighed af alt got/

det

det lever i en lyksalig Tilstand/ og elsker dend/ hvis forsiunlige Omsorg de maa takke for alt sin Velfærd. Saaledis (siger hand) er det/ Telemach, I bør at regiere/ og glæde eders Undersaatter/ om Guderne nogen Tid lader eder komme til Regieringen efter eders Fader. Elsker eders Folk som eders Børn/ og holder eder det for en Fornøyelse at elskis af dem/ og mager det saa/ at de ikke nogen Tid kand fornemme Fred og Glæde/ uden at de tilligemaa erindre sig dend naadige Konge/ ved hvis store Omhyggelighed de nyder disse uskatteerlige Gaver og Velgierninger. De Konger/ som ikke tænker paa andet/ end at jage Frygt i deris Undersaatter/ og plager dem uden Barmhiertighed/ for at giøre dem dißmeere ydmyge og underdanige mod sig/ de ere kun som en Jernsvøbe for det menniskelige Kion; Vel bliver de frygtede/ som de vil være/ men de ere i Sandhed forhadte og vederstygelige/ og de maae endnu langt meere frygte for deris Underdaner/ end deris Underdaner har at frygte for dem/ som deris Overmænd.

Jeg svarede Mentor. Ach! nu er det ikke

Tid at tenke paa de Regle og Anordninger/ effter hvilke mand bør indrette og forestaae sin Regiering. Der er ingen meere Ithaca for os! Vi seer vel aldrig meer enten vor Fæderneland eller Penelope, og naar Ulysses selv kommer hiem til sit Rige/ som en berømmelig Seyer-herre/ faaer hand vel ikke den Glæde at see mig/ og jeg lever vel aldrig den Dag/ jeg kand opvarte min fromme Fader/ for at lære af ham den rette Maade at regiere paa. Vi maa døe/ min kiere Mentor! Vi maa døe/ vi faaer intet Lov at tenke paa andet/ eftersom Guderne har ingen Medynk over os.

Der jeg saa talede/ blev mine Ord ved dybe og idelige Hiertesuk afbrudt og overskaaren; Men Mentor, som frygtede for Faren/ førend den kom/ var aldrig bange for dend/ naar den var forhaanden. Hand raabte til mig: Telemach! Som ikke er værd at holdis for dend viise Ulyssis Søn/ hvorledis nu? vil I saaledes lade Modet falde i eders Modgang! I maa vide/ at I dog engang skal see eders kiere Øe Ithaca og eders søde Moder Penelope igien. Ja! I skal end og see i største Herlighed dend/

som

som J aldrig har kiendt/ det er dend u-overvindelige Ulysses, hvilken den miſſundelige Lykke ikke kand undertrykke/ dend/ som med sin langvarige Modgang (der har været og endnu er langt større end eders/ vil lære eder/ at J aldrig bør blive kleinmodig eller forsagt. O! dersom hand i langtfraliggende Lande/ hvor hand af Stormen er fordreven/ kunde faae at vide/ at hans Søn ikke havde Forstand til at efterfølge hans sindige Taalmodighed og frimodige Tapperhed/ da skulle hand høylig skamme sig ved de Tidender/ og det skulle giøre ham meere ondt/ end ald dend beſværlige Møye/ hand i saa lang Tid har udstaaet!

Dereffter kom hand mig til at give agt paa dend deylige og velsignede Overflodighed/ som var udgydet over ald Ægypti Land/ hvor mand kunde tælle 22000 Byer: Hand kunde ikke andet end forundre sig over det gode og ordentlige Regimente i Stæderne/ over dend Retfærdighed/ som af medlidende Kierlighed blev øvet for de Fattige imod de Rige/ over Børnenis ærbare og skikkelige Optugtelse/ hvorved de fra dend spæde Barndom blev vandt til

Lydighed / til Arbeidsomhed / til Tarvelighed og Kierlighed / og blev holdt til nødvendige Handverker og Videnskaber / eller til boglige Konster / over dend Ordentlighed i alle deris Skikke og Ceremonier, Gudernis Tieniste angaaende / over deris alvorlig Afhold / over dend sømmelige Begierlighed efter Ære / over deris ubrødelige Troskab imod alle Menniſker / og endelig over deris reene og trohiertige Gudsfrygt / hvilket altsammen enhver Fader fra spæde Aar indplantede i sine Børn. Hand kunde ikke nokſom forundre sig over den deylige Orden og skikkelige Maneer / men sagde uden Ophør til mig: Lyksalig er det Folk / som en viis Konge saaledis regierer over / men meere lyksalig den Konge / som ved at lade sin Godhed see imod saa mange Folk / og i det hand ved sin Dyd gior dem lykkelige / finder selv sin ønskelige Lyksalighed: Hand holder Menniskens Hierte fast ved Kierlighedens Baand / hvilket er tusinde gange stærkere end en frygtagtig Tvang: Mand ikke alleene adlyder ham / men end og glæder sig ved at bevise ham Lydighed / hand herſker over allis Hierter: Langt fra

de

de vil skille sig af med ham/ men enhver frygter for at miste ham/ og skulle gierne give sit Liv hen til hans Frelse.

Jeg gav agt paa/ hvad Mentor talede/ og jeg fornam en glædelig Frimodighed tage til i mit Hierte/ ligeefterdom denne min vise Ven snakkede med mig til. Saasnart vi vare kommen til Memphis en prægtig og meget rig Handelstad/ befalede dend ypperste Regenter der ved Staden/ at vi skulle forføye os til Thebæ, at stillis frem for Kong Seloſtris, som ville selv forhøre os om vore Sager/ og som paa den Tid var meget fortørnet paa de Tyrier. Saa ieylede vi endnu langs ned ad Nilus til den navnkundige og af sine hundrede Porte vidtberømmelige Bye Thebæ, hvor dend mægtige Konge opholdt sig med sit prægtige Hof. Denne Bye syntes i sit Begreb og Strekning meget stor og meere folkerig/ end nogen af de største og meest blomstrende Stæder i hele Grækenland. Der er en meget nær og fuldkommen god Anstalt med Gadernis ordentlige Anleggelse/ med Vandenes kunstige Ledsagning under sagavelsom over Jorden/ med sunde

og velindrettede Vandbad/ med mange nyttige Videnskabers Øvelse/ og med ald offentlig og tryg Rolighed. Torvene og andre offentlige Platze i Byen ere beprydede med Springvand og spitze Pillarer/ Kirkerne ere af Marmor med en ærbar dog prægtig Bygning. Det Kongelige Slot er alleene/ som en stor Stad/ hvor mand uden for intet andet seer end Marmor-støtter/ runde og firekantede Pyramier og Pillere/ høye forunderlige Støtter og andre kunstig-forarbeidede Steen-billeder/ og inden i intet/ uden rart og dyrebar Boeskab/ af støbt Guld og Sølv.

De/ som havde bragt os op/ sagde til Kongen/ at vi blev funden paa et Skib fra Phœnicien; Hver Dag overhørde hand selv paa visse Timer dem af sine Undersaatter/ som enten havde nogle Klagemaal at føre for ham/ eller nogen Underretning at bringe frem om en eller anden Sag. Hand hverken foragtede eller ansaae nogen Person for sin udvortes Anseelse; Hand viiste og ingen fra sig/ thi hand troede/ at hand var Konge alleene for at giøre vel imod sine Undersaatter/ og elske dem/ som sine

Børn.

Børn. Hvad Udlændinger angik/ da tog hand mod dem i Kongelige Mildhed/ og vilde selv see dem/ eftersom hand troede/ at mand kunde lære noget Nyttigt af dem/ i det mand loed sig erkyndige om fremmede Folkes Sæder og Maneer. Denne Kongens priiselige Begierlighed efter Nyt var Aarsag til/ at de bragte os for ham. Hand sad paa en Elphenbeens Throne med sit Guldspiir i Haanden; Hand var nu bedaget/ dog mild og beleven/ fuld af Naade og ansеelig Prægtighed. Hand sad selv i Retten alle Dage/ og dømte sit Folk med saadan Taalmodighed og retsindig Viisdom/ som mand uden Hyklevie maatte forundre sig over. Efter at hand om Dagen har hafft Umage med at skielle og domme de vigtige Sager/ og skikke de Betrængte Ret/ søger hand sin Hvile og Fornøyelse om Aftenen med at høre viise Folk/ eller at omgaaes med saadanne fornemme skikkelige Mænd/ som elsker Dyden/ hvilke hand meget vel veed at udvelge/ og indlade sig i Omgienaelse med. Mand kand ikke beskylde eller klage paa ham for nogen Ting i alt hans Livstid/ uden at hand med forstor

stor Pragt har triumpheret og holdt sit seyerrige Indtog over de Konger/ som hand har overvundet; Og at hand har haft forstoer Fortroelighed til en af sine Undersaatter/ som J/ naadige Gudinde/ snart skal faae at høre.

Der hand saae mig/ blev hand forundret over min Ungdom/ og indtaget af min Sorrig; Hand spurde mig om mit Navn og Fæderneland; Vi kunde ikke andet end falde i Forundring over den Viisdom/ som gik udaf hans Mund. Jeg svarede ham: Stormægtige Konge: Troja-Beleyring/ som varede udi tt samfulde Aar/ og dends paafuldte Ødeleggelse/ som har kostet saa mange tappere Grækers Blood/ kand ikke være Eders Majestet uvitterlig. Min Fader har været en af de fornemste Konger/ som har fordervet denne Bye! Hand sveever omkring fra det eene Hav til det andet/ og kand ikke finde hiem igien til sin Ithaca, som er hans Kongerige/ og en Ulykke/ som er ligesaastor/ som hans Elendighed/ har gjort det/ at jeg/ i det jeg søger om hand/ er bleven opbragt og fangen. Naadigste Konge/ sender mig hiem igien til min Fa-

der og mit Fæderne-Rige/ saa skal Guderne opholde og bevare eder for eders Børn/ og lade dem fornemme dend ønskelige Glæde at leve under saa from og mild en Fader.

Sesostris blev ved at see paa mig med et medlidende Øye: Men som hand vilde vide/ om jeg foer med Sandhed/ og om dette mit Foregivende var troeværdigt/ sendte hand os hen til en af sine Betientere/ som blev befalet at erkyndige sig hos dem/ som havde opbragt vor Skib/ om vi virkelig vare Græker eller Phœnicier. Ere de fra Phœnicien (siger Kongen) da bør de straffis dobbelt/ først fordi de ere voris Fiender/ og endnu meere/ fordi de tør understaae sig til ved en skammelig Dict at bedrage os; Men derimod ere de Græker/ da vil jeg/ at mand handler venligen med dem/ og at mand paa et af mine Skibe sender dem tilbage til deris Land/ thi jeg er en Ven af de Græker; Mange Ægyptier har givet dem deris Love der; Jeg kiender Herculis store Bedriffter/ Achillis Ære og Tapperhed er kommen mig for Øren/ og jeg forundrer mig meget over det/ jeg har hørt sige om

dem

den ulykſalige Ulyſſis ſkarpſindige Vis-
dom/ og jeg har min Fornøyelſe i at komm
de Dydefulde til Hielp i deris uſkyldige U-
lykſalighed.

Dend Betientere/ hvilken Kongen ſtik-
kede hen til at forhøre vore Sager/ havd
ſaa fortredeligt og underfundigt et Hierte/
ſom Sefoſtris havde en ædel og dydefuld
Siæl. Dend Officier heede Metophis,
hand ſpurde os til og tenkte at gribe os i
Falſkhed/ og der hand fornam/ at Mentor
ſvarede viiſeligere og meere driſtig end jeg/
ſaae hand ham an med barſke/ ſpodſke og
foragtelige Miiner/ thi ſkarnsagtige og
miſſundelige Menniſker gremmer ſig over
de Gode. Hand ſkildte os ad/ og ſiden den
Tid vidſte jeg aldrig/ hvor Mentor var
bleven af; Dend Skildsmiſſe var ſom et
Tordenſlag i mit Hierte. Ved ſaadan
ſærdeles Forhør haabede Metophis at ud-
lokke af os ſtridige Beretninger / over ald
tenkte hand at forvirre og forblinde mig
ved ſine falſke Løfter/ at jeg ſkulde bekiende/
hvad Mentor duldte. Kort ſagt/ hand ſøg-
te ikke Sandhed paa en ærlig Maade/ men
en falſk Forevending at ſige til Kongen/ at

vi

vi vare fra Phœnicien for at styrte os i den bedrøvelige Trældom; Hand fandt og virkelig paa et Middel at bedrage Kongen/ u anseet hans store Sarpsindighed og Viisdom/ og voris reene Uskyldighed. Ach! hvad Fare og Bedrageri ere Kongerne ikke undergivne; De Allervisseste selv bliver ofte bedaaret. Svigefulde og gierige Mennisker omringe dem/ de Gode og Ærlige holde sig tilbage fra dem/ fordi de ere ikke geskeffrige nok/ eller spidsfindige til at hykle for dem/ de Fromme hver til mand opsøger dem/ og Forsterne selv vedikke ret at leede efter dem; Men de Onde tvertimod ere dumdristige Bedragere/ omhyggelige og trædske til at giøre sig yndige og behagelige/ vel udlærde paa at forstille og forvende dedis Personer/ og lader baade Ære og Samvittighed gaae i Løbet/ for at fornøje dends løse og u-ordentlige Begierligheder/ som sidder paa Thronen. O! hvor ulyksalig er en Konge/ i det hand er underkast de Ondis skalkagtige Trekker/ det er ude med ham/ dersom hand ikke driver fra sig alle Hyklere/ og elsker dem/ der med Frimodighed taler Sandhed. See! saadanne

ne Betenkninger giorde jeg mig herover i min Elendighed / og erindrede mig hvad jeg havde tilforn hørt sige derom af Mentor.

Imidlertid bortsendte Metophis mig med sine Trælle til Biergene i dend Ørken Oasis, at jeg der med dem skulle vogte hans store Fæehiorde.

Paa dette Stæd faldt Calypso ham ind i sin Tale / sigende: Nu vel / hvad giorde I da? eftersom I tilforn agtede en hastig Død høyere end en langvarig Trældom.

Telemach svarede: Min Ulykke tog dagligen til / og dend bedrøvelige Trøst var mig end og betagen at giøre Valg imellem Trældommen og Døden. Jeg maatte være en Træl / og saa at sige / udtømme Lykkens kummerfulde Bitterhed til bunds. Der var ingen meere Forhaabning tilbage for mig / og jeg formaatte ikke selv at føre et Ord frem til min Befrielse fra mit møysommelige Trældom. Mentor har siden sagt mig / at hand blev bortsoldt til nogle Blaamænd / med hvilkee hand maatte følge til Æthiopien.

Hvad mig er angaaende / saa kom jeg til en

dend vildsomme og forskrekkelige Ork/ hvor mand paa Sletten ikke saae andet end flyvende og brændende Sand/ og oven paa Bierge-Toppene ælde-gamle Snee-driver/ som aldrig kunde smeltes/ men foraarsagede der en stedsvarende Vinter; I Klevene paa Fieldene fandt mand alleene Fode for Qvæget. Neden for brinken af de bratte fielder er Dalene saa dybe/ at Solen med sine Straaler knap kand komme derind i dem.

Jeg fandt paa de Pladser ikke andre Folk for mig end nogle Hyrder/ lige saa vilde og grumme/ som Stæden i sig selv; Der forslog jeg Natten med at begræde min Elendighed/ og Dagen med at passe paa min Hiord/ om jeg ellers skulle undgaae dend fornemste Slavis uforskammede Tiltale og jammerlige Pryglen. Thi som denne haabede at erlange sin Frihed igien/ anklagede hand uden Aarsag og uden Ophor de andre/ at hans Herre deraf skulle see hans store Nidkierhed/ hans u-afladelige Aarvaagenhed og Tilsyn/ og derfor være hans dißmeere bevaagen og naadig. Denne Træl hedde Butis; Jeg maatte

skikke mig herudi/ som jeg kunde; det hend-
te sig en Dag/ da jeg var meget Hierte-
kleunt og udmattet/ at jeg glemte at see til
mit Øvæg/ og lagde mig vanfmægtig ned
paa Græsset ved en Huule/ hvor jeg ikke tenk-
te paa andet end at doe/ fordi jeg ingenlun-
de kunde udstaae saa svart et Arbeyde. Paa
samme Tid fornam jeg/ at det gandske
Bierg befvede/ Egerne/ Grantræer og
andre rystede/ og syntes ligesom de vild
falde af Byuten af Bierget/ hvor de stoed
De sagte susende Vinde tvang og holdt sig
Aande samme Gang/ da en brumlende og
grovlydende Røst loed sig høre af Bierget
og aabenbarede mig disse Ord. Du stor
Ulysses Søn/ du skal med Tiden blive lige
saa herlig og anseelig som hand/ dog ve
stor Taalmodighed. De Forster og Her
rer/ som nu omstunder ere lykkelige/ ere ik
ke dend Lyksalighed værd/ thi Overdaadig
hed og blødagtig Vellyst forderver dem
og Hofferdighed betager deris Hierter. O
hvor skal du blive lykkelig/ om du selv vil
stræbe at overvinde din Ulykke/ og du al
drig forglemmer dend! Du skal see Ithac
igien/ og din Ære skal strekke sig til Sky
ern

erne. Og naar du skal være en Herre over andre Menniſker/ da erindre dig/ at du har været ſkrøbelig/ fattig og lidt meget Ont/ ligeſaavel ſom de: Holdt dig det for en Fornøyelſe at troſte dem; Elſk dine Underhavende/ hav Affkye til Furſvantzere og Øyentienere/ og vild/ at du aldrig bliver ſtor eller priisværdig førend du lærer at være tarvelig og bequem til at overvinde dit Hiertis u-tidige Begierligheder. Diſſe Ord trengde ſig ind i mit inderſte Hierte/ og opvagte i mig igien en nye Glæde og Lyſtighed. Langt fra jeg fornam noget til dend forſkrekkelige Gyſſen og haſtige Forandring/ hvoraf Haaret reyſer ſig paa Hovedet/ og Blodet tiſſnis i alle Aarer/ naar Guderne ellers ſaa uformodentlig taler med Menniſken; Jeg reiſte mig roelig og ſtille op/ faldt paa mine Knæe/ og med opløftede Øyen og opragte Hænder til Himmelen tilbad i mit Hiertis Alvorlighed dend Gudinde Minerva, hvilken jeg i min Tanke burde takke og tilſkrive dette Varteign. Strax befandt jeg mig at være ſom et nyt Menniſke/ mit Hierte blev oplyſt med Viisdom/ jeg foelte en nye Kraft

i mig til at styre mit Sind med/ og at dempe min ubesindige Ungdoms Daarlighed. Jeg giorde mig yndig og behagelig for alle Hyrderne i Orken. Min venlige Belevenhed/ store Taalmodighed og idelige Aarvaagenhed formildede end og dend studse Butis hadefulde Hierte/ som var i stor Anseelse hos alle Hyrderne/ og i Begyndelsen ville plage og forderve mig. At jeg da dißbedre kunde udstaae og lindre min Trældoms og Eenligheds Besverligheder/ søgte jeg at faae nogle Bøger/ thi jeg var endnu noget vankelmodig og forrigsnild/ af Mangel paa dend Trøst og Underviisning/ som kunde vederqvæge min Siæl og opholde hende: Lyksalige/ siger jeg/ ere de/ som ikke har Behag i de skadelige Vellyster/ men veed at forlyste sig i et roesomt Levnets Uskyldighed/ lyksalige ere de/ som kand bruge Tiden til at lade sig underviise/ som har Lyst til at dyrke/ at fode/ og vederqvæge sit Sind ved nyttige og guddommelige Videnskaber. Ihvad Stand og Vilkor den mißundelige og ustadige Lykke end sætter dem/ bær de dog dagligen hos sig det/ hvor ved de kand troste sig; Og dend Fortred/

som

som opæder og fortærer andre Menniſker end og midt i deres glædelige Vellyſt/ er ubekiendt for dem/ der veed at ſtille og fornøye ſine Tanker med Læſning og boglige Konſter. Lyksalige ere de/ ſom finder Behag i at læſe/ og derhos ikke kattes for Bøger/ ſom jeg Stakkel i denne Uderken. I midlertid ſaadanne Tanker vankede om i mit bekymrede Sind/ var jeg uformodentlig kommen ind i en tyk dunkel Skov/ hvor jeg ſtrax blev vaer en gammel Mand/ ſom havde en Bog i Haanden; Samme Mand havde en høy ſkaldet Pande/ noget rynket/ et hvit Skieg/ ſom hengte ham ned til Belteſtedet; Hans Skikkelſe var høy og anſeelig/ hand ſaae friſk og vel udi Anſigtet/ men var noget brunladen/ hans Øyen vare levende og klare/ hans Mæle behagelig/ hans Ord ſøde og enfoldige. Jeg har aldrig ſeet ſaa ærværdig en gammel Mand; Hand kaldtis Thermoſiris, hand var Apollinis Præſt/ og giorde ſin Tieniſtè til hans Ære i en Marmor-Tempel/ ſom Kongerne i Ægypten dend Gud til Amindelſe havde helliget og indviet der i Skoven. Bogen/ hand havde/ var et kort Begreb af

Guderais Lof-Psalmer; Hand gik venlig mod mig/ vi forlystede hverandre med Glæde; Hand fortalte mig mange forbigangne Sager og Hendelser saa tydelig/ at mand troede selv at see dem nærværende/ men hand giorde kun kort deraf; og jeg kunde aldrig blive kied af hans Historier: Hand kunde vide forud / hvad der skulle skee formedelst sin dybe og forborgen Viisdom / ved hvilken hand og kunde kiende Menniskens Gemyt og Natur/ tillige med de Anslag / Forretninger og Bedrifter / som enhver i fremtiden var beqvem til at fuldføre / betiene og udrette. Til denne høye Forstand var hand og venlig og glædelig; Ja i dend feyerste Ungdom og blomstrende Alder finder mand neppe saa stor Artighed og beleven Lystighed/ som i denne bedagede Monds fornøvelige Alderdom: Saaledes elskede hand unge Personer/naar de vare lærvillige og havde kierlig Tilhøyelighed til Dyden.

Hand holdt meget af mig / hand elskede mig inderlig/ hand gav mig Bøger at troste mig ved/ og kaldte mig sin Søn. Jeg sagde til ham: Min Fader/ Guderne/ som

har

har taget Mentor fra mig/ har haft Medynk over mig/ og derfor givet mig i eder en anden Tilflugt og Beskiermelse. Denne Mand/ som ikke var ulig Orpheus eller Linus, var uden Tvifl oplyst af Guderne selv! hand læsde op for mig nogle Riim og Vers/ hand havde giort/ og gav mig nogle af de ypperste Skialderis Skrifter/ som de Ni Gudinder selv havde yndet og været behielpelige. Naar hand var iklædt sin lange side Kiortel/ der var saa klar som Maanen/ og hvid/ at dend skar i Øynene/ og tog sin Elphenbeens Lut i Haanden at spille paa/ forsamledis Tigerdyr/ Bioerne og Løver omkring ham/ logrede med Rumpen for ham/ og gik hen at slikke hans Fødder. Skov-Trollene kom udaf deres Lunde for at dantze runden om ham/ Træerne syntes at beveges/ og I skulle have troed/ at Steenene selv fik en Følelse derover/ og vilde springe udaf de høye Bierge formedelst hans søde og bevegelige Spil/ hand sang intet andet/ end om Gudernes store Herlighed og berømmelige Høfdingers Tapperhed og om de høyforstandige Menniſter/ som har vidſt at agte Dyd og

Ere høyere end dend forfængelige Vellyst; hand sagde tit til mig / at jeg skulle fatte mig et frisk Moed / og forsikkrede mig / at Guderne aldrig skulle slaae Haanden af Ulysses Søn. Endelig opmuntrede hand mig / og holdt mig alvorligen for / at jeg efter Apollinis Exempel skulle undervise Hyrderne / og give dem Anledning til at ære og dyrke de Ni Gudinder for boglige Konster.

Apollo blev engang vred / (fortæller hand) fordi Jupiter ved forskrekkelig Torden forurolligede Himmelen / end og naar det var got mildt Veyr / hvorudover hand vilde hevne sig paa Cyclopes, som smiddede disse Torden-Kiler / og dræbte dem med sine Pile; Strax opherte det gloende Bierg Ætna med at udspude sine fortærende Ildfunker; Mand horde ikke meere Jordens dybe Huuler sukke / mand fornam ikke længer Havets forborgene Afgrund at stønne over Slagene af de store Forhammere / med hvilke de smedede og slog paa Ambolten. Staal og Jern / som tilforn blev filet og poleret af disse Kiemper / begyndte nu at fortæris af Rust. Vulca-

nus,

nus, som hermed fandt sig fornærmet / gik forbistret ud fra sin Arne / og endog hand var halt / klaffrede hand op paa Olympo med stor Umage; hand kom frem saa sort som en Kulsviere / sveedig og smutzig af Sved og Aske / hand gik frem til Gudernis Forsamling og klagede sig jammerligen. Jupiter blev herover forbittret paa Apollo, jog ham af Himmelen og stotte ham Hovetkuids ned paa Jorden; Hans ledige Vogn holdt dog sit sædvanlige Løb af sig selv / for at give Menniskene tilkiende Dag og Nat; tillige med andre Aarstiders bestemte Forandringer. Apollo, som saaledis var afsadt og berovet sin herlige Glantz og gyldene Pragt / maatte da give sig til at være en Hyrde / og vogte Kong Admeti Qvæg i Thessalien: Hand fornoyede sig ved sin Floyte / og spilte paa den / at alle Hyrderne forsamledis under et tykt og skyggefuldt Elmetræe ved Bredden af en rindende Vandkilde / for at høre paa hans deylige Spil og Sang. Hidindtil havde de fort et vildt og grumt Levnet / de forstoed sig intet paa andet end at vogte / klippe og melke deris Faar / og giøre Ost af Melken /

og ald Marken deromkring var kun en gruelig vild Ørk.

Men Apollo viiste alle Hyrderne en artig Maade til at giøre deris Liv meere fornoyeligt og yndigt: Hand spillede og sang for dem om Blomsterne/ hvormed det deylige Foraar pynter og pryder Engene; Om dend Hierte-styrkende Lugt og Rogelse/ som Jorden godvilligen udgyder af sin gavmilde Barm; Om de grønne Urter/ hvormed den bepryder sine Fodspor: Dereffter sang hand om de angenemme Sommer-Nætter/ da de søde og grødefulde Vesten-Vinde vedergvæger og forfriisker Menniskene/ da dend frugtbare og perlefarvede Dug udeslukker Jordens hitzige Tørst. Stundum sang hand og nogle Viiser om den gyldene og umistelige Sæd/ med hvilken den rige Høst belønner og vederlegger Agermændenis moysommelige Arbeyde; Stundum om Vinterens Roelighed/ da dend lystige Ungdom tænder en Ild op for sig/ og daarligen dantzer derom/ og springer som kaade Kalve. I disse sine Sange forestilte hand og Hyrderne de tykke Skove/ som bedekker Biergene og de dybe Da-

le/

le / hvor Smaabekkene ved tusinde Omsvøb og Krumspring synes at glæde sig midt i de smilende og lystige Enge. Saaledes underviste hand Hyrderne om Agerdyrkningen og Landvæsenets fornøyelige Levnet / naar mand veed at betiene sig af de nydelige og friebaarne Gaver / som den gavmilde Natur forer med sig: Hyrderne befandt sig strax ved deris Fløyter og Piber meere lyksalige end Kongerne selv; Deris ringe og foragtelige Jord-Hytter drog ligesom i flokketal til sig ald dend behagelige Tidsfordriv og sommelig Lystighed / som vegrer og undseer sig ved at komme i forgyldte Pallatzer og prægtige Slotte. Uskyldig Glæde og Tidsfordriv / Lyst / Leeg og Latter med ald anden Sinds Fornøyelse fuldte over alt de enfoldige Hyrder; Alle Dage var for dem som høytidelige Glædskabs Dage; Mand horde ikke andet end de qviddrende Fugles foranderlige og forunderlige Sang / deris kunstige Slag / artige Løb og svevende Triller; Mand fornam med Fornøyelse de mildrende Vestenvindis forfriskende Lufft og Aande / som bevegede de smidige Greene og spillende Løv paa

Træ-

Træerne. Mand hørde en sagte Lyd af de rindende Bekkis forsølvede Strømme/ som løber ned af Klipperne/ og de yndige Sange/ som Musæ havde lært Hyrderne/ der fuldte med Apollo. Denne Gud lærde dem og at løbe om kap/ og sætte noget op til Priis for dend/ som var snarist/ og endelig at beede Daadyer og Hiorte med deres Pile/ saa at Guderne selv fattede en Mißundelse mod Hyrderne; Dette Liv syntes meere behageligt end deres guddommelige Herlighed/ og de kaldede Apollo op til Olympum igien.

Min Søn! Denne Historie bør tiene eder til Efterretning/ efterdi I nu er i samme Tilstand/ som Apollo har været; Ryd der op denne steene-fulde og unyttige Jord/ og dyrker den; Giører eders Flid/ at den kand blomstre/ og bære saa ønskelige Frugter/ som Apollinis Vildtnis: Lærer alle Hyrderne/ hvor stor Behagelighed der er udi dend vel-overeensstemmende Sang og Spil/ formilder deris vilde Natuur/ blødgior deres haarde Hierte/ forestiller dem den elskelige Dyd/ lader dem forstaae/ hvor glædeligt og sødt det er/ end og midt i Ørken/

ken/ at nyde saadan Lystighed og skikkelig Fornøyelse/ som ingen Ting kand betage Hyrderne. En Dag/ min Søn/ een Dags besværlige Møje/ en Dags grumme og fortærende Omsorrig/ som u-afladelig følger Kongerne/ skal bevege eder til/ end og paa dend Kongelige Throne/ med inderste Længsel at ønske eder dette roelige og stille Hyrde-Levnet.

Der Thermosiris saaledis havde talet/ gav hand mig en dejlig reen og vellydende Floyte/ hvis behagelige Lyd/ som blev igientaget af de dumme Bierge/ og udbredt til alle Kanter/ drog alle nærværende Hyrder tilsammen omkring mig. Min Røst havde og en deylig reen Klang. Jeg blev beveget og ligesom henrygt fra mig selv for at siunge om den dyrebare Herlighed/ hvormed den runde Natur havde begavet Marken. Saaledis forslog vi Tiden/ vi hendrev heele Dage og endeel af Nætterne med at siunge og spille tilhobe. Alle Hyrderne forglemte deris Hytter og Hiorde/ og vare indtagne og ubevegelige omkring mig/ medens jeg gav enhver sit Stykke for at lære/ det loed sig ansee/ at Orken mi-

sted

stede sin ode Skikkelse; Alting der var nu angenem og glædeligt. Indbyggernis Viisdom syntes at formilde og fornye Jorden. Vi forsamledes tidt for at ofre i Apollinis Kirke/ hvor Thermosiris var Præst. Hyrderne gik did hen/ kronede med Laurbær-Greene til dend Guds Ære; De/ udstafferede med Blomster og Krantze/ kom dantzende frem/ og bar paa deres Hoveder Kurve med de hellige Gaver/ som de ville ofre. Efter dend Gudelige Forretning giorde vi et Giestebud paa Marken. Vore nydeligste Rætter var Geede- og Faare-Melk/ som vi selv havde lavet til/ med anden Jordens Grøde og Frugt/ som vi havde samlet med vore egne Hænder/ saasom Valmebær/ Figener og Druer: Grønsveren var vor Bord og Benk; Vi sad meere fornøyet i Skyggen under de tykke Træer end i de forgyldte Sale paa de kongelige Slotte.

Men det/ som giorde mig ret navnkundig iblandt os Hyrder/ var/ at en forsulten Løve kom engang og satte glubende an paa min Hiord. Dend begyndte med at ville øve sit forskrekkelige Mord og mætte

sin

sin Graadighed; Jeg havde intet i Haanden/ uden min Hyrdestav/ dog gik jeg frimodig frem til dend. Løven reiste sine Børster/ viiste grinende frem sine Tænder og Kloer/ dend aabnede sin gidtzige Strube/ dend syntes at skyde en blodig og ildrøed Lue udaf sine Øyen/ dend hvismede med sin lange Stert/ og slog sig dermed paa siderne. Jeg trædde til/ greb fat og slog hende omkuld paa Jorden: En liden Pantzertrøye (jern-livstykke) hvormed jeg efter de Ægyptiske Hyrders Maneer/ var iklædt/ forhindrede/ at hun ikke sønderrev mig; tre gange kastede jeg den under mig/ tre gange reiste dend sig op mod mig/ hun brølede saa forferdelig/ at det skialv og hvinede deraf i Skoven: Endelig qvalte jeg dend imellem mine Arme/ og Hyrderne/ som vare mine øyensiunlige Vidner til dend ønskelige Seier/ ville/ at jeg skulle klæde mig i dette grumme Dyrs Huud.

Dend glædelige Forandring med alle os Hyrder/ og i sær Rygted om denne min drabelige Gierning/ bredte sig hastig ud over heele Ægypten/ ja det kom end og til Kong Sesostris egne Ørne: Hand fik at

vide/

vide/ at en af de Fangne/ mand havde opbragt fra de Phœnicier, havde indført dend gyldene Tid i hans øde Ørkener/ som næsten var u-beboelig. Hand fik Lyst til at see mig/ thi hand ærede og elskede selv boglige Konster; Og alt det/ som kunde tiene Menniskene til nyttig Underviisning/ bevegede hans Kongelige Hierte/ hand saae mig/ hand hørde mig med Fornøjelse/ og bekiendte for mig/ at Metophis, indtagen af umættelig Gierighed/ havde bedraget ham. Hand dømte derfor Metophis til et ævigt Fængsel/ og loed tage fra ham alt det uretfærdige Gods/ som hand saa ulovligen besad! O! hvor ulykkelig er mand/ naar mand er noget meer end andre Menniskér/ siger hand; Tit kand mand ikke see Sandhed med sine egne Øyen/ mand er omringet med saadanne Folk/ som forhindrer dend enfoldige Sandhed at komme i Tale med dend/ som regierer; Enhver søger at bedrage ham; Enhver skiuler sin Ergierighed under Nidkierheds Kaabe. Mand lader/ som mand elsker Kongen/ men i Sandhed/ mand elsker ikke uden de høye Betieninger og runde Besoldninger/

som

som hand giver; Hannem selv elsker mand saa lidet / at mand hykler og smigrer for ham / at mand derved kand naae hans Yndist og Venskab.

Derefter omgikkis Sesostris mig meget fortroelig og omgiengelig / hand lovede at forsende mig til Ithaca med sine Skibe og Krigsfolk for at frelse Penelope fra hendes kiedsommelige Friere. Floden var udtaklet / og vi tenkte ikke paa andet / end at føye os og vore Sager om bord. Jeg forundrede mig over dend ustadige Lykkis bestandige Forandring / hvilke ophøjer dem / som den mest har nedtrykt. Denne Forfarenhed gav mig Forhaabning / at Ulysses og engang effter udstanden Besverlighed kunde komme igien til sit Kongerige: Jeg giorde mig og de Tanker i mit Hierte / at jeg endnu kunde faae min fromme Mentor at see / omendskiønt hand havde været bortført til de langt-fraliggende og ubekiendte Stæder i Moerland. Imidlertid jeg da opsatte min Reyse / og giorde mig Umage for at faae noget at vide herom / døde Sesostris i en høy Alderdom meget u-

formodentlig/ og hans høybedrøvelige Afgang støtte mig ned igien i nye Ulykke og Biderværdighed.

Ald Egypten syntes angergiven og gandske utaalmodig over dette ubodelige Tab; Enhver Slegt/ ethvert Huus troede ved dette Dødsfald at have forloret sin beste Ven/ sit Forsvar/ sin Fader. De gamle/ med opløftede Hænder mod Himmelen/ raabte: Aldrig har Egypten hafft saa naadig en Konge/ og dend faaer aldrig hans Lige hereffter! Ach! I Guder! I burde enten aldrig vist Menniskene hannem/ eller og aldrig taget ham fra dem! Hvorfore skal vi være saa ulykkelige at leve dend store Sesostris over! De Unge sagde: Ald Forhaabning er ude for Egypten/ hvor lykkelige har ikke vor Fædre været/ i det de har henlevet deris Alder under saa viis og naadig en Konge! Men ach! hvor ulykkelige og elendige ere vi! vi har ikke seet ham og ikke kiendt ham/ uden for at fornemme hans høybeklagelige Forliis! Hans Hoftienere og Huusgesinde begræd hannem veemodeligen baade Nat og Dag. Der mgnd effter 40 Dagis Forløb holdt

hans

hans Ligbegiengelse/ løb end og Almuen og længst-fraliggende Folk i flokke-tal tilsammen/ enhver vilde endnu engang see Selostris Legeme/ enhver ville have hans Billede/ og hans Ansigtis yndige Skikkelse indprentet i sit Hierte. Mange ønskede/ at leggis i Graven med ham.

Det/ som endnu forbittrede hans Død og forøgede derts Sorrig over ham/ var; at hans Søn Bochoris hverken havde nogen Godhed for Fremmede og Udlændinge/ eller Begierlighed til Videnskaber/ hverken Kierlighed til tappere og dyderige Mænd/ eller priiselig Omsorg for sin egen Ære. Hans Faders høye Anseelse og ypperlige Sindets Gaver giorde meget dertil/ at mand holdt ham uværdig til Regieringen; Hand var bleven opfødt i en blødagtig Kielenskab og studs Hofferdighed/ hand agtede Menniskene for intet/ og troede/ at de ikke var skabt uden alleene for hans skyld/ og at hand var af en anden Natur end de. Hans Tanker var kun om at fornøye hans vellystige Sinds ustemmede Begierligheder; At øde og fordøye det store Liggendefæ/ som hans

Fader med saa stor Omhyggelighed havde samlet/ at plage sit Folk/ og at udsue de Elendigis Blod/ og endelig at følge unge uforstandige Øyentieneris Raad/ som omgiks med ham. Imidlertid affatte hand haanligen de gamle forstandige Raads-Herrer/ til hvilke hans Fader havde hafft ald sin Fortroelighed/ hand var en Vanskabning og ikke en Konge. Ald Ægypten sukkede over ham/ og omendskiønt de for Sesostris Navns skyld/ som var saa kiert og behageligt for det gandske Land/ taalde og fordrog hans Seens grumme Forhold/ saa hastede hand dog selv til sin fordervelige Undergang/ og saa uværdig en Prinds kunde ikke længe regiere paa sin Faders Throne.

Ald Forhaabning om min ønskelige Hiemreise blev mig herover saa betagen/ at jeg ikke engang torde tænke derpaa. Jeg opholdt mig paa et Taarn mod Søekanten ved Pelusium, hvorfra vi med vore Sager skulle gaaet til Sejels/ dersom ikke Sesostris havde doedt. Nu havde Metophis faaet Anledning at slippe ud af sit Fængsel/ og ved sit Hykkerie vundet og betaget

denne

denne nye Kongis Hierte. Hand lod mig hæffte og sætte fast i dette Taarn / for at hevne sig paa mig for dend Unaade / som jeg havde forvoldt ham hos Kongen. Her levede jeg Nætter og Dage med største Hierteſorg og Bedrøvelſe. Aldt det Thermoſiris havde ſpaaet mig / og aldt det / jeg ſelv havde hørt af Huulen i Orken / ſyntes kun for mig ſom en Drøm. Jeg var ſiunken ned i bitter Elendighed. Jeg hørde og fornam Bølgerne at ſtøde an paa Grundvolden af Taarnet / hvor jeg laae fangen; Tit ſtod jeg og betragtede Skibene / ſom blev ſkumpet og tumlet om af Stormene / ſom hvippede op og ned / og ofte var i Fare for at ſtøde an mod de fæle Klipper / paa hvilke Taarnet var opbygt. Men langt fra / at jeg ynkede dem / eller beklagede dette deris overhengende Skibbrud / jeg heller miſſundede dem dend Skiebne. Jeg ſagde tit til mig ſelv: De kand faae Ende paa deris ulyksalige og kummerfulde Liv / eller dog omſider komme til deris forønſkede Havn. Men ach! Jeg kand hverken vente mig det eene eller andet!

Midlertid jeg saa plagede mig en Dag/ og fortærede mig med mine unyttige Sorger/ blev jeg vaer paa Soen ligesom en Skov af Skibs-Master og Raaer; Mand kunde ikke see Havet for Seyel/ som stoed til for fuld Vind. Bølgerne stoede i hvidt Skum effter deris utallige Overslag; Jeg horde fra alle Kanter et forvirret Raab og Skrig; Jeg fornam ved Havbredden en stor Deel bestyrtede Ægypter/ som løb hen at gribe til Gevær/ og andre/ som syntes at gaa i møde med denne Flode/ som mand saae komme seylende hid. Jeg kiendte strax/ at nogle af disse Fremmede Skibe var fra Phœnicien, og nogle fra den Øe Cyprus: Thi mine Biderværdigheder begynte at giøre mig noget erfaren i det/ som Søefarten angik. Ægypterne kom mig fore at være indbyrdis u-eenige. Men jeg forestilte mig strax/ at dend ubesindige Bochoris ved sit onde Forhold og grumme Medhandling havde foraarsaget et Opreer iblandt sine Undersaatter/ og givet Anledning til en borgerlig Krig indbyrdes. Jeg stoed oven paa dette Taarn/ og saae an et forskrekkeligt Blodbad.

De

De Ægypter/ som havde kaldet disse Udlændiger hid/ sig til Undsætning/ og havde hindindtil været lykkelige i deris Forsæt og Reise/ angrebe de andre Ægypter/ som holdt med Kongen. Jeg saae Kongen med sit Exempel at opmuntre sine Underhavende/ hand var til Ansеende/ som den Krigs-Gud Mars; Der strømmede omkring ham store Bekke af Blod. Hiulene paa hans Vogn vare bestenkte og farvede med sort/ tykt og skummende Bloed/ og mand kunde neppe trenge sig frem for store hobe Døde og sønderknuesede Kroppe. Dend unge Konge/ som var vel skabt/ som var hurtig og fyrig/ og som ellers havde spodske og trodsige Miner/ saae nu forbittret og fortvifflet ud af sine Øyen; Hand var som en vild og kaad Hest/ der agter hverken Bidsel eller Grime paa sig; Hans Overmoed giorde ham dumdristig/ og hand brugte ikke sin Styrke med Forstand; Hand vidste hverken at oprette sin Forseelse/ eller at give Befalning i rette Tide/ hverken at domme om dend forestaaende Fare/ og see dend forud/ eller at spare paa sine Folk/ som hand saa høyt havde fornøden. Dette skee-

de ikke/ fordi hand fattedes Nemme og Forstand til at lære/ thi Sindets naturlige Gaver var store hos ham/ men formedelst den mißundelige Lykke var hand aldrig blevet undervíst; Hans Lærere havde fordervet hans gode Egenskaber/ og forgifftet hans Hierte ved deris smigrende Hykleríe; hand hovmodede sig af sin Magt og store Lykke/ og stoelede derpaa/ hand bildte sig ind/ at alting skulle føye sig effter ham/ og skikke sig effter hans flygtige og utidige Begierligheder. Hans arrige og vredladne Sind kunde ophitzes ved mindste Modstand og Modsigelse. Nu raadførte og betenkte hand sig intet meere/ hand var ligesom henrygt og forstyrret; Hans rasende Overmoed giorde ham ligesom til et vildt Beest. Hans naturlige Godhed og dend sunde Fornufft forloed ham i et Øyeblik; Hans troeste Tienere og oprigtigste Venner nødtes til at entledige sig fra ham: Hand elskede ingen uden dem/ som saae igiennem Fingre med ham/ og forfremmede hans skadelige Lyster; Saaledes giorde hand enten formeget eller forlidet af en Ting imod sin egen vigtige Fordeel/ og kom

alle-

alle retsindige Folk til at have Afskye til hans daarlige Idret: Hand holdt sig længe kiek mod Fiendernis Mængde/ og forsvarede sig med sine store Kræffter. Men omsider blev hand overiilet og undertrykt. Jeg saae hans Endeligt! En Phœnicier stak sit Spyd i hans Brøst/ Tommen gleed ham af Hænderne/ hand faldt af Vognen ned imellem Hestene; En gemeen Soldat fra Cypro hug hans Hovet af/ tog det ved Haaret/ og viisde det frem som et Seyers-Tegn for deris seyerrige Krigs-Hær.

Jeg kand aldrig i mine Dage glemme/ hvorledes jeg saae dette Hoved svemme i Blod/ hans Øyen tillukte hans Ansigt blegt og heßligt/ Munden fraadende og halv-aaben/ som endnu syntes at ville fremføre nogle Trudsels Ord/ hans barske og forskrekkelige Miine/ som end ikke Døden selv kunde forandre eller udslette; Hand skal altid/ saa længe jeg lever/ være afmalet for mig/ og staae for mine Øyne/ og/ om Guderne nogen Tid lader mig komme til Regieringen/ skal jeg af dette bedrøvelige Exempel aldrig glemme/ at en Konge er ikke værd at regiere/ ey heller

kand lykkes ved sin Magt/ uden saavit som hand føyer og skikker sig effter Billighed. Ach! hvilken en Ulykke for et Menniske/ som er beskikket til at forfremme det gemene Beste/ at hand ikke er Herre over dem/ uden for at giøre dem ulyksalige.

Ende paa dend anden Bog
om Telemach.

Dend Tredie Bog
Om Telemachs Eventyrer og Bedrifter.

Udtog af dend tredie Bog.

Telemach forteller, at da Bochoris Efterkommere gav alle Tyriske Fanger los, blev hand med dem ført til Tyrus paa Narbals Skib, som var Admiral paa dend Tyriske Flode; At Narbal beskrev ham Pygmalions, deris Kongis, Levnet, hvis grumme Gierighed hand vel maatte frygte for; at hand dereffter af Narbal blev underviist om de Tyriers Handel paa Søen; Og at, da hand var færdig, at forføye sig paa et Cypriisk Skib, for at komme fra Cypro til Ithaca,

sik

fik Pygmalion Kundskab om, at hand var en Udlænding, og vilde lade ham sætte fast, hvorover hand stak udi stor Fare, men blev formedelst Astarbes, denne Tyrans Tegtekvindes Listighed befriet, saasom hun loed i hans Sted fængsle en anden ung Lydier, hvilken ved Foragt over hendes tilbudte Kierlighed havde opirret hende til Vrede.

Calypso horde med Forundring hans fornuftige Tale/ men det/ som mest forneyede hende/ var/ at see/ med hvad ærbar Bluferdighed Telemach fortalte om de Forseelser/ som hand i sin hastige Ubetenksomhed havde giort/ i det hand forglemte Mentors Lærdom/ og vigede fra hans opbyggelige Raad. Hun fandt et adelt Gemytte og berommelig Hoyhiertighed i dette unge Menniske/ som saaledis beskyldte sig selv/ og syntis at have hafft stor Fordeel og Underviisning af sin Uagtsomhed/ til at blive hereffter meere klog/ forsiunlig og indgetogen. Bliver ved (siger hun) min kiere Telemach, thi jeg længis effter at hore/ hvorledes I er kommen fra Egypten/ og hvordan I har fundet dend hoyforstandige Mentor igien/ hvilken I med Billighed saa nodig maatte savne.

Tele-

Telemach begyndte da sin Tale igien saaledis: De Ægypter/ som vare mest stridbare og trofaste mod Kongen/ var de svageste i Tallet/ og da de saae deres Konge faldt i Slaget/ blev de snart tvungne og nødte til at vige og tage Flugten for de andre. Mand udvalte da/ og stadfæstede i Riget igien en anden Konge/ som hedde Termuris, De Phœnicier saavelsom de Tropper fra Cypro giorde Forbund med denne nye Konge/ og lavede sig paa Hiemreysen. Denne Konge gav alle Phœniciske Fanger løs/ og jeg blev regnet med i deris Tal; Mand loed mig frie udaf Tornet/ og jeg forføyede mig om Bord med de andre/ og min Forhaabning begyndte endnu igien at optende nogle Glæde-Straaler i mit Hierte. Vi lættede Anker/ hitzede Seiel/ og gik bort for fuld Vind. De urolige Bølger bleve af vore Aarer adskildte og overskaaren; Det vide Hav var besat og skiult med Skibe; Baadsfolket oplæftede deris Glædskabs Løsen/ og Ægypti Havbreede syntes at vige bort fra os/ Høyene og de store Bierge bleve alt lavere og lavere. Vi begyndte nu snart ikke at kunde see andet

det end Himmelen og Havet. Solen/ som imidlertid stoed og loed sine tindrende Straaler glimre paa Vandet/ og med sine ildrøde Gnister forgyldte Biergenes Spitse/ som vi endnu kunde skimte lidet over Horizonten, og dend deylige Himmels mørke-blaae Teppe gav os god Forhaabning og Trøst om en lykkelig Seylads.

Omendskiønt mand havde givet mig los/ og sendt mig bort som en Phœnicier, fandtis der dog ikke nogen af dem/ jeg var iblandt/ som kiendte mig. Narbal, som førde det Skib/ jeg var paa/ tilspurde mig om mit Navn og Fæderneland; Fra hvad Plads er J (siger hand) i Phœnicien? Jeg er ingen Phœnicier, svarede jeg/ men de Ægypter har bragt mig op paa et Skib fra Phœncien; Jeg har været fangen i Ægypten/ som en Phœnicier, det er under det Navn/ jeg saa længe har lidt/ det er og nu ved samme Navn/ jeg er bleven frie. Jeg er Telemach, Ulyssis Søn/ som er Konge paa Itacha ved Grækenland; Min Fader er bleven navnkundig iblandt alle de Konger/ som har beleyret dend berømte Stad Troja; Men Guderne har ikke forundt ham

at

at see sit Fæderneland igien; Jeg har søgt effter ham paa mange Stæder / men Lykken sætter effter mig/ ligesom dend forfølger ham. Jeg seer en ulykkalig / som ikke for andet/ end at faae dend Lykke at komme hiem igien til sine Egne/ og at finde sin Fader igien. Narbal gav agt paa mig med Forundring/ og hand troede at see paa mig/ jeg veed ikke hvad for et Tegn til Lykkalighed/ som Himmelen formaaer at give/ og som ikke almindeligen findes hos andre Menniſker. Hand var af Naturen begavet med et ædelt/ ærbart og oprigtigt Gemyt. Hand blev beveget af min ynkelige Tilstand/ og talte med mig i saadan Fortrolighed/ som Guderne havde selv opvækket ham til at freise mig fra en stor Fare/ og udrive mig fra en overhengende Ulykke.

Telemach! siger hand til mig: Jeg tvivler ingenlunde paa/ at jo det/ som I fortæller mig/ er sandt: Den Venlighed og Dyd/ som teer sig af eders Aysigt / tillader mig ikke at miſtvivle om eders Ærlighed. Jeg befinder i mig selv/ at Guderne/ som jeg dagligen ærer og tiener / elsker eder/ og at De vil/ jeg skal elske eder/ og tage mig eder

an/ som I var min Søn. Jeg skal give eder et sundt Raad/ og jeg begierer intet til Vederlag derfor/ uden alleene/ at I vil tie dermed/ og holde det hos eder selv; Frygter intet/ svarer jeg ham/ at det skal komme mig vanskeligt for at fortie de Sager/ som I vil betroe mig; thi endskiønt jeg er kun ung af Aar/ er jeg dog gammel og forstandig nok/ at jeg ikke skal aabenbare nogen min Hemmelighed/ og endnu meere/ at jeg aldrig under nogen Forevending skal forraade eller sige hvad forborgene Sager nogen anden betroer mig. Hvorledis/ siger hand til mig) har I kundet vænne eder til at tie og fordølge geheime Sager i en merkelig Ungdom? Det skal være mig en Fornøyelse at vide/ paa hvad Maade I har forhvervet eder denne dydige Egenskab/ som er en Grund til Viisdom og alvorligt Handel/ uden hvilken alle Lykkens og Naturens meddelte Gaver ere næsten unyttige.

Der Ulysses, siger jeg/ lavede sig til at reyse til Trojæ Beleyring/ tog hand mig imellem sine Arme/ satte mig paa sine Knæ i sit Skiød; (saaledes bar mand for-

talt

talt mig det siden) Efterat hand da af sit faderlige Hiertis brændende Kierlighed havde kysset mig og trykt mig op til sit Bryst/ siger hand disse Ord til mig/ dog jeg ikke selv kunde forstaae dem: O! min Søn! Guderne bevare mig fra / jeg nogen Tid skulle see dig meere/ men heller ved Atropos Sax lade dit Levnets Traad afskiere/ ihvorvel dend nylig er begyndt/ ligesom en Høstemand med sin skarpe Lee afhugger et spædt Blomster/ der først begynder at knoppis/ og skyde ud! Ja mine Uvenner knuse og sønderrive dig i mine og din Moders Øyne/ om du nogen Tid lader dig fordervis/ og forføris til at foragte dend reene Dyd. Ach! mine kieriste Venner! (bliver hand ved) Jeg betroer Eder denne min Søn/ som jeg haver saa hiertelig kier/ tager eder hans Ungdom an med alvorlig Omhue. Dersom I har nogen Omhyggelighed/ Godhed og Kierlighed for mig/ da driver fra ham alle fordervelige Hykklere/ og lærer ham at overvinde sig selv/ og sine Lysters Tilbøyelighed. Lad ham være i eders Øyen/ som et vakert ungt Træ/ hvilket mand bøyer i dend Tanke/

ke/ at det i sin Tid skal blive ret. For alting mager det saa/ at hand kand blive retfærdig/ godvillig/ tienstagtig/ ærbar og for alting troe til at dølge og fortie hemmelige Sager. Hvo som tor understaae sig til at lyve/ hand er ikke værd at regnes for et Menniske/ og hvo som ikke kand tie/ hand er uværdig til at regiere.

Jeg forteller eder de samme Ord/ eftersom mand saa offte har igientaget dem for mig/ og de ere lang Tid siden prentede ind i mit inderste Hierte. Jeg tenker selv offte paa dem endnu. Mine Faders Venner begyndte tillig at sætte Prove paa mig med Taushed i hemmelige Sager. Jeg var endnu kun ung og spæe/ da de betroede mig aldend Moye og Omsorg/ de havde/ angaaende de mange dumdristige Friere/ som daarligen vare satt ud paa at beyle til min Moder/ saa at de end allereede ansaae mig som et fornufftig Menniske/ og som dend/ de kunde lide paa: De betroede mig ofte de allervigtigste Sager: De gav mig Underretning om aldt/ hvad de havde i Sinde at giøre for at forhindre og til intet giøre disse Frieris far-

lige Anſogninger. Jeg var glad og vel tilfreds med/at mand havde saa stor Tilliid og Fortroelighed til mig; Jeg bildte mig heraf ind/ at jeg allereede var bleven til Karl. Jeg har og aldrig misbrugt dend Godhed/ aldrig er et eniſte Ord faldet af min Mund/ ſom kunde røbe og forraade dend mindſte forborgen Ting. Diſſe Beylere ſatte tit prøve paa mig for at locke noget af mig/ i Forhaabning/ at jeg/ et Barn/ ſom baade havde hørt og ſeet en og anden høy Magt paaliggende Sag/ ingenlunde kunde tie Stigt. Men jeg vidſte ret vel at ſvare dem uden at lyve for dem/og uden at de ſkulle forſtaae endog det ringeſte af det/ ſom jeg burde fortie.

Da ſagde Narbal til mig: I ſeer/ Telemach, de Phœniciers Magt/ de ere formedelſt deris utallige Skibe og ſtore Søe-Magt forſkreckelige for alle omliggende Folk. Dend Handel og ſtore Kiøbmandſkab de driver og fører endog til Herculis Støtter/ bringer dem ſtørre Midler og Riigdom ind/end de meſte formuende Landſkaber kand eye og beſidde i deris Skattkamris riige liggende fæe. Dend mægtige Kong Seſoſtris, ſom

som aldrig har kundet overvinde dem til Vands / har hafft Møye nok med at undertvinge dem til Lands med ald dend Krigsmagt / som hand har hvervet og samlet af gandske Asien. Vel har hand paabudet os Skatt / men vi har icke i lang Tiid betalt dend. De Phœnicier fandt sig ald for rige og mægtige til at bære Trældoms Aag med Taalmodighed. Vi tog vor Frihed igien med en væbnet og sterk Magt: Døden tilloed ikke Sesostris at føre Krigen til ende med os. Sandt er det / vi havde meget at frygte for hans Vitsdom og endnu meere for hans Magt; Men saa snart hans Magt faldt i hans uforstandige Sønns Hænder / tænkte vi / som sanden var / at vi ikke havde fornøden at frygte ret meget; Og det var virkeligt langt fra / at de Ægyptier med Kaarden i Haanden torde falde ind i vort Land og vore Stæder / for at giøre os sig Skattskyldige / men de ere tvert imod nødte til at kalde os sig til Hielp for at udfrie dem fra en ubesindig Kongis Grumhed. Vi har været deris Befrielse og Frelse! See! hvor stor Ære og Anseelse er derved lagt til de Phœniciers ønskelige Frihed og overmaade Rigdom!

Men imidlertid vi ere de andris Befriere/ ere vi selv bleven trælbundne Slaver! O! Thelemach! Frygter eder at falde i vor umilde Kongis Pygmalions bloedtørstige Hænder/ hand har allerede besmittet dem med Sichæi, sin Søster Didonis Mands/ uskyldige Blod. Dido, optændt af hevngierighed/ er undviget fra Tyro med mange Skibe. En stor Deel af dem/ som elsker dend ufortalskede Dyd og reene Frihed/ hav fuldt med hende. Hun har ved Pynten af Atrica opbygt en prægtig Bye/ som kaldis Carthago. Pygmalion, som er ophidtzet af en u-mættelig Rigdoms Tørst/ gior sig endnu jo meere og meere elændig og forhadt iblandt sine Undersaatter. Dette/ at være bemidlet i Tyro, er det samme/ som at have begaaet en stor Forseelse; Gierighed gior ham mistvilende/ fortenksom og ubarmhiertig/ hand forfølger de Rige/ og frygter for de Fattige.

Det anseeis endnu i Tyro for en større Forseelse at være dydefuld; thi Pygmalion gior sig de Tanker/ at de Gode intet kand fordrage hans uretfærdige og skiendelige Væsen. Dyden fordømmer ham/ hand for-

fortørnis og forbittris over hende. Alting driver / nager og forurolliger ham / hand frygter for sin egen Skygge / hand sover hverken Nat eller Dag. Guderne har / for at forstørre hans Rolighed / laant og forundt ham dend Rigdom / som hand ikke tør bruge / som hand ikke nænder at betiene sig af. Det / som hand søger for at være lykkelig / er just det / som forhindrer hans Lykkalighed. Hand fortryder paa aldt det / hand giver bort / og er bange for at miste noget. Hand fortærer sig selv for at formeere sine Midler. Mand seer ham snart aldrig / hand er alleene for sig selv / hand er misfornøyet / hand skiuler sig i de inderste og lenligste Sale paa sit Slot. Hans fortroeligste Venner selv tør end ikke komme til ham / af Frygt / for at blive mistænkte af ham. Der holder daglig Dags en forskrekkelig sterk Vagt omkring hans Slot med blotte Kaarder og bevende Spyd i Hænderne. Paa Slottet ere der tredive Kamre sammen / af hvilke mand kand gaae af det eene i det andet / og for ethvert af dem er en stor Jerndor med ser store Jernslaaer for. Det er de Stæder / paa hvilke

hand indelukker sig. Aldrig veed mand/ paa hvilket af disse Kamre hand ligger/ og jeg forsikrer/ at hand ligger aldrig tilligt to Nætter i et af dem for Angist/ at hand skal blive dræbt. Hand veed slet intet at sige om nogen Forneyelse/ og mindre af noget fortroeligt Venskab/ som endnu er meere behageligt. De som nogen vil opmuntre hand til at søge sig nogen forneyelig Tidsfordriv/ da fornemmer hand i sit Hierte/ at dend Glæde flyer bort/ har Afskye til ham/ og nægter at komme i hans fordervede Hierte. En fæl og gruesom Ild stikker udaf hans huule og indfaldne Øyne/ som aldrig staar stille i Hovedet paa ham/ men leber vidt og skarpt om til alle Sider. Hand lyder effter dend mindste Knirsken/ og bliver derved Hierte-kippet. Hand er gusten og bleeg/ heslig og u-anseelig/ saa at de naggende Ombyggelighed der synes at være afmalede i hans hentetrede og runkne Ansigt. Altid tier hand stille/ hand stønner og drager dybe Hierte-Suk/ og kand ikke dølge dend naggende Orm/ som saarer og igiennemborer hans Indvolde. Hand har leede til de allernyeligste

deligſte Retter. I dend Stæd hand ſkulde vente ſig Troſt af ſine Børn / da anſeer hand dem / ſom Ophav og Aarſag til hans Frygt og Forſkrekkelſe / thi hand har ved ſit ſtrenge og ubeſkedentlige Forhold mod dem udſlukket alt naturlig Kierlighed i dem / og giort dem til ſine ſterſte og farligſte Fiender. Hand er ikke ſicker paa ſit Liv noget Øyeblik; det eeniſte der holder ham ved Live er / at hand tager Livet af alle dem / hand frygter for at ville tage det af ham. Dend Daare betænker icke / at dend Grumhed hand forlader ſig paa vil engang blive øved paa ham ſelv. En af hans Huusgeſinde / ligeſaa miſtænckelig / ſom hand / tør vel med forſte befrie os alle fra dette vanſkabte Creatur. Hvad mig angaar / da frygter jeg Guderne / og / ihvor det end gaar / vil jeg være troe imod dend Konge / ſom de har behaget at give mig. Jeg ſeer langt heller / hand dræber mig / end jeg ſkulle forgribe mig paa ham / eller forſømme at forſvare ham.

Hvad eder anbelanger / Telemach, da tager eder i agt / at I ikke ſiger ham I er Ulyſſis Søn; Hand ſkulle ellers vente en

stor hob Penge for eders Løsen af Ulysses, naar hand kom hiem til Ithaca, og derover satte Eder i Fængsel.

Der vi kom til Tyrus, fuldte jeg Narbals Raad / og jeg erfarede alting i Sandhed saaledis som hand havde fortalt ; Jeg kunde intet begribe at et Menniske kunde giøre sit Liv saa kiedsomt / elendigt og ulyksaligt / som Pygmalions syntes at være i mine Øyen. Jeg blev bestyrtzet over et saa sælsomt og bedrøveligt Exempel / der var saa nytt og fremmet for mig ; Jeg sagde ved mig selv. See ! et Menniske ! Som har allene søgt efter Lyksalighed / og har tænkt at kunne naae dend ved sin Riigdom og fuldkomne Myndighed ; Hand eyer aldt / hvad hans Hierte kand forlange / og imidlertid er hand elendig alleene formedelst sit rige Liggende fæe og store Magt. Dersom hand var en Hyrde / som jeg nyelig har været / kunde hand maaskee blive ligesaa lykkelig / som jeg var / hand kunde nyde en lystig / dog sommelig og uskyldig Tidsfordriv i Marken / og uden Fortryd- og Samvittigheds Nag giøre sig til gode deraf. Da havde hand hverken nødig at frygte for Jern eller Forgifft /

gifft/ hand kunde elske Menniskene/og blive elsket af dem. Hand besad endelig icke denne Rigdom/ som er ham icke meere tienlig end dend flyvende Sand/ saasom hand icke tor røre ved dend; Men derimod kunde hand frit uden nogen Forhindring nyde Jordens Frugter/ og havde aldrig fornøden at giøre sig nogen anden Bekymring. Denne mand synis at giøre alt hvad hand lyster/ men der fattis derudi / hand giør intet uden hvad hans utæmmede Hiertis Begierligheder befaler ham; Hand er aldtid indtagen af Gierighed/ Frygt og en Brang mistanke; Hand synis at være en Herre over alle andre Menniskér/ men er dog ikke Herre over sig selv / thi hand har ligesaa mange strænge Herrer / som hand har utilbige og skadelige Begieringer.

Saadan Slutning giorde jeg mig om Pygmalion, dog jeg icke endnu havde seet ham. Thi mand fik ham aldrig selv i syne/ men med en gysende Frygt saae alleene an de høye og faste Torne / som var Natt og Dag besat med en sterk Vagt/ i hvilke hand havde skiult sig med sit store Liggendefæe. Jeg giorde en Ligning imellem denne usyn-

lige Konge og Kong Sesostris, der var saa mild og naadig/saa lætt og god at faae i Tale/saa venligt og from at snakke med/saa begierlig effter at see Udlændige/saa agtsom og sindig at høre alle/ og vittig til at fremdrage dend umistelige Sandhed af Menniskens Hierte/som mand tidt skiuler for Kongerne: Sesostris, (sagde jeg) frygtede intet/ og havde intet at frygte for; hand beteede sig saa from mod sine Undersaatter/ som imod sine egne Børn: Denne frygter for alting/og alle frygter for ham: Denne onde Konge er altid undergiven en haard og bitter Død/endog i hans inderste Lønkamre/ hvor ingen kand komme/ ja midt iblant hans Vagt og Drabantere. Men Sesostris derimod var sicker og tryg midt iblandt dend sammenstimlende Pøbel/ som en from Fader/naar hand kand være omringet med sine Huusfolk og tiunde i sit eget Huus.

Pygmalion befalede imidlertid/ at alle de Tropper/som formedelst det oprettede Forbund var kommen ham til Undsættning/ skulle sendis hiem igien til Cyprus. Denne Leylighed betiente Narbal sig af til at stille mig paa frie Fød. Hand loed mig gaae igien-

igiennem Mønstring med de Cypriske Soldater/ thi Pygmalion var spidsk og mistænkelig end og i de allermindste Sager. De godtroende og enfoldige Førsters Feyl er denne / at de med letsindig Ubetænksomhed forlader sig blind hen paa et eller andet smedigt og skadeligt Gemyt / som de kand have fattet Godhed for; Men dennis Forseelse var her tvertimod at tvivle om de retsindigste og opriatigste Folkis Redelighed. Hand kunde intet skiønne paa oprigtige og redelige Mænd / som handler uden Hykleri og Forstilning; Hand havde heller aldrig seet got Folck; Thi saadanne Gemytter lader sig aldrig melde an hos saa fordervet en Konge. I det øvrige havde hand/ siden hand var kommen paa Thronen / seet hos sine Tienere og Betientere saa stor Hykleri og Utroskab / saa mange gruelige Laster/ som altsammen blev forrebrat under Dydens Kappe/ at hand i Almindelighed/ uden nogen Forskiel/ anlaae alle Mennisker/ som de havde været formummet og forklædte. Hand bildte sig ind / at der var ingen reen Dyd og Oprigtighed til paa Jorden/ hand meente/ at alle Mennisker vare ens-sindede/

og

og skar dem der for alle over en Kam. Naar hand befandt en af sine Tienere at være liderlig og falsk/ giorde hand sig ingen Tanke om at søge en anden/ thi hand troede/ at den anden var slett intet bedre; De Gode og Oprigtige syntis for ham langt arrigere end de groveste aabenbare Skielmer/ saa hand tænkte/ at de vare ligesaa skalkagtige og langt meere bedragelige.

For at komme til mig selv igien/ da blev jeg stukket under de Cyprer, og undgik Kongens skarpe Tilsiun og Mistanke. Narbal zittrede af Frygt/ at jeg skulle blevet rovet og aabenbaret/ thi det havde kostet ham hans Liv/ saavelsom mig; Hand ventede med stor Utaalmodighed paa vor Bortreise/ men en stridig Modvind opholdt os lang Tid i Tyro.

Denne langsomme Tid vendte jeg an paa at betragte og lære de Phœniciers Skik og Sæder/ som ere saa berømte i alle Land omkring. Jeg ansaae med Forundring dend lystige Ort og mægtige Plads/ hvorpaa den mægtige Stad er anlagt/ som er midt paa en Ø i Havet. Egnen deromkring var lystig og behagelig for sin

Frugt-

Frugtbarheds skyld/ for dend rare og lekkere Frugt/ der voxer/ for de mange Stæder og Landsbyer/ som ligger saa nær paa hverandre/ og endelig for dend sunde og angenemme Lufft. Thi de høye Bierge demper og betager de brændende Sønden-vindis Hidsighed og dend kiøle Norden-Vind/ som blæser ind ad Søekanten/ forfrisker Indbyggerne. Denne Stad ligger noxen ved Roeden af Libanons Bierg/ hvis Høyde strekker sig over Skyerne/ og næsten rører ved Stiernerne. Spidsen deraf er altid betekt med Snee: Floeder fulde af Jisklomper/ Snee og Flom falder som stridige Strømme ned af de Bierges Kløver/ hvormed det omringis. Nedenfore seer mand en tyk Skov af store Ceder-træer/ der synis ligesaa gamle som Jorden/ paa hvilken de ere voxte/ og opskyder deris Bulle og tykke Greene imod Skyerne; I denne Skov er overmaade skion Græsning ved Roeden af Træerne paa Brinken af Biergene. Der seer mand det vraalende Øvæg at hvisme og bisse hid og did/ de kaade Faar at springe i Græsset med deris spæde Lam; Der ere tusinde Smaabekke

med klart rindende Vand. Endelig saae mand neden for disse Græsgange Sletten under Biergene/ som en Lyst-Have. Foraaret og Høsten regierer der med hverandre for at samle deris Blomster og Frugt. Aldrig har den usunde og skadelige Sønden-Vind/ som med sin Heede fortorrer/ svier og forbrænder alting/ eller den strenge og skarpe Norden-Vind tordt udslette eller forderve de liflige Blomsters yndige Anseelse/ som denne Have beprydis med.

Ved denne behagelige Ort ligger denne Ø i Havet/ hvorpaa denne herlige Bye Tyrus er opbygt: Denne store Stad synes ligesom at svømme oven paa Vandet/ og at være en Dronning over Havet. Kiøbmanden kommer didhen fra alle Kanter i Verden/ og Indbyggerne selv ere de navnkundigste Handelsmænd paa heele Jordens Kretz; Naar mand kommer ind i Byen/ troer mand neppe i Begyndelsen/ at det er en enkel Bye/ som hører et særdeles vist Folk til/ men heller/ at det er en tilfællis Bye eller Børs for alle Folk/ og som en Middel-Punct for alle Handelstæder/ hvilke

ke stimler sammen der / for at fuldføre deris Handel og Vandel. Dend har tvende store Skantzer / der strekker sig som tvende Arme ud i Havet / og indhegner en stor / dog magelig Havn / der er fri for alle slags Vinde. I samme Havn seer mand ligesom en tyk Skov af Skibsmaster / og Skibene ligger saa tyk og nær paa hverandre / at mand neppe kand see Havet / som de ligger paa. Borgerne / der slaar sig næsten alle til Kiøbmandskab / og deris u-endelige Rigdom giør dem dog ikke nogen Tid trette eller kiede af dend moysommelige Fare og Umage / de uden Ophør maa have for at forøge deres Gods og Middel. Der seer mand dend kostelige fine Ægyptiske Hør og det dyrebare Tyriske Purpur / som er farvet tvende gange / og er derover af en forunderlig Glantz: Denne dobbelte Farve giør det saa levende / skiært og varagtig / at det end ikke af Tiden / som ellers opæder og fortærer alting / kand forringes eller falmes. Saadan Farve bruger mand til dend blode og fine Uld / og siden forhøyer Klædet deraf med Baldyring af Guld og Sølv. De Phœnicier fører deris Handel

del med alle Folk indtil det ſinale Sund Gades, ja de har end og givet ſig ud paa det ſtore vilde Hav/ ſom gaar omkring den gandſke Verden. De har giort mange Reiſer paa det røde Hav/ og det er ved dend Fart/ de ſøger paa adſkillige ubekiendte Stæder og Øer Guld/ Sølv/ og adſkillige Diur/ ſom mand ellers intet ſeer andre Stæder.

Jeg kunde ikke mætte mine Øyen med at beſkue denne ſtore prægtige Bye/ hvor alle vare ſom Bierne i ideelig Bevegelſe. Jeg ſaae ikke der/ ſom i andre Græciſke Byer orkesløſe og nysgierige Menniſker/ ſom gik og drev Dagen bort med at gaae om paa Gaden og ſporge om Nyt/ eller at ſtaae og give agt paa hvad Fremmede der gik ud eller kom ind i Havnen. Der var Folkene ſtedſe i Arbeyde med at loſſe og lade deris Skibe/ at forſende eller afhandle deres Vahre/ at ſætte deris Sager i Orden i deres Pakhuuſe og Kieldere/ eller at giøre Beregning og føre til Bog/ hvad dem af Fremmede var leveret. Øvinderne gik ikke heller ledige/ eller forſlog Tiden med unyttige Beſøgelſer/ men vare enten beſkefftigede.

ged med at spinde dend deylige fiine Uld/ eller med Ridtzen og baldyren / eller med at legge deris rige Stoffer til rette.

Hvor kommer det sig/ (siger jeg til Narbal) at de Phœnicier har giort sig Mestere af Søen / handler i alle Land/ og beriiger sig ligesom paa alle andris Bekostning? I seer/ (svarer hand mig) at Stæden/ hvor Tyrus er anlagt/ er meget begvem til Handlingen/ og vort Land har dend Ære/ at det først har vaafunden Skibsfarten: De Tyrier, (om mand ellers skal troe de Gamlis enfoldige Beretning) har været de første/ som har dæmpet og tvunget Bolgernis Magt / længe for Typhi og Argonautarum deris Tider/ som dog ere saa berømmede og navnkundige hos de Græker; De har været de første / siger jeg / som der paa et skrobeligt Skib har tordt sætte deris Liv i vove for Vand og Vind/ som har maalt Havets Afgrund / som har agtet Stiernernes Løb og Høyde fra Jorden efter de Ægypters og Babyloniers Videnskaber/ og endelig/ som har samlet og foreenet saa mange Folk / som Havet ellers havde

adskildt. De Tyrier ere flittige / sindige / arbeidsomme / ædruelige / sparsommelige / de har en rigtig Orden og forkommen god Anstalt i deris Statz-Sager / der er og en retskaffen Eenighed og Samdregtighed imellem dem; Aldrig er / eller har noget Folk været meer bestandigt / alvorligt / oprigtigt / meere fiie eller tienstagtigt imod Fremmede og Udlændinger; Nu seer I / uden at søge videre Aarsager / det / hvoraf de har forhverfvet sig saa stor Magt til Sees / hvorved saa nyttig og overflødig Handel blomstrer og tiltager i deres Havne. Dersom der kom U-eenighed eller Misundelse iblandt dem / dersom de begyndte at effterstræbe hverandre / og forderve sig selv ved overdaadig Vellyst og kræsen Orkesloshed / dersom de Ypperste for Folket kiedtes ved moysommeligt Arbeyde / og holdt ikke forsiunlig Huusholning / dersom Kunster og Videnskaber ikke bleve holdte i Hævd / i Ære og Anseelse der i Byen / dersom de brød Troe og Love / og svækkede deris opretede Forbund med de Fremmede / dersom de forandrede (det maatte være saa lidet / som det være vilde /) noget af deres Fart og Handling / dersom de for-

somte deris nødvendige Handværker / og loed af at giøre stor Forskud / som er saa høyt fornøden til at fortsætte deris Kiøbmandskab / enhver sin Handtering og effter sin Leylighed / da skulle I snart see denne store Magt / som I nu forundrer eder over / at svekkis / falde og gandske blive til intet.

Men forklarer mig (siger jeg til ham) den rette Maade / hvorved jeg kand engang oprette lige saadan en Handel i Ithaca? Giører der (siger hand til mig) som mand giør her! Tager naadig og vel mod alle Udlændinge / lader dem nyde sikker Roelighed i eders Havne / lad dem have deris Mageligbed og vedbørlig Frihed / lad aldrig Gierighed eller Hovmodighed betage eders Hierte. Dend rette Maade / at vinde meget paa / er / at mand aldrig vil vinde formeget / og at mand veed paa sine Tider at forliise. Mager det saa / at I vinder alle Fremmedis Kierlighed / lider undertiden noget lidet af dem / og vogter eder for at opvekke dem til en nidkier Misundelse imod eders Høyhed / bliver bestandig ved de fornemede Regle / Kiøbmandskabet angaaende / hvilke dog bør være lette og enfoldi-

ge. Tilholder eders Undersaatter at holde dem ubrødelige. Straffer med ald Alvorlighed Kiøbmændenis underfundige Falskhed/ ja end og deres Forsømmelse og Hoffærdighed/ som ødelegger Handelen / i de de skader og fornærmer dem/ som dermed ere beskæfftigede. Over alt da tager eder aldrig for at forhindre eller indsperre Handelen for at vrie den efter eders eget Sind. Det anstaar en Printz bedre/ at hand intet befatter sig dermed/ men overlader sine Undersaatter ald Gevinsten deraf / saasom de har ald Faren og Umagen. Ellers beraager hand dem deris Moed og Fyrighed. Hand kand disforuden have Fordeel nok af dend store Rigdom / som derved kommer i hans Rige; Kiøbmands Handelen er som et Kilde-Væld / dersom mand vil forandre og forvende dets Løb / da udtørrer og forstopper mand det. Det er kun en maadelig Fordeel og nyttig Mageligh:d/ som lokker og drager fremmede til eder. Dersom I giør Handelen mindre magelig og mindre gavnlig / da forføye de sig uformerket bort/ og kommer aldrig igien/ efterdi andre Folk/ der betiener sig af eders Uforstandig-

dighed/ skal strax være beredvillige at drage dem til sig/ og venne dem tillige med andre til at forlade eder. Mand maa og bekiende/ at Tyri Ære og herlige Anseelse har nu paa nogen Tid taget merkelig af. O! havde I seet dend/ min kiære Telemach, forend Pygmalion kom til Regieringen/ da havde I meget meere forundret eder derover! Nu finder I ikke andet der end en bedroveligLevning af hendis Pragt og Herlighed/ som staar paa faldet. O ulykkalige Tyrus! I hvad for Hænder er du faldet! Hvor tit har Havet tilforn indbragt dig Skat og Told af alle Jordens Indvaanere? Pygmalion frygter for alting/ for fremmede saavelsom for sine egne Undersaatter. I Stæden for at hand skulle aabne og oplukke Havnene og Porterne for fremmede og langt-fraliggende ved en fulkommen Frihed effter gammel Sædvane/ da vil hand vide Tallet paa Skibene/ som kommer ind/ deris Stæder/ Navnene paa Folket derpaa/ hvad slags Vahre de har/ Maaden og Prisen paa deres Kiømandskab/ og Tiden/ hvor længe de vil ligge der; Hand gior endnu verre; Hand bruger haarde

Ord til at ophæve deris Handel/ og bemæg-
tiger sig deris Gods/ hand plager og forv-
roliger Kiøbmændene/ thi hand er bang-
for/ at de skal blive formeget rige/ hand
indretter under adskillige Forevendinger
nye Paabud og Told og selv vil mæng-
sig blandt deris Kiøbmandskab/ dog al-
Folk er bange for at have noget med han
at bestille. Saaledis ligger Handelen/ o
svinder hen af sig selv. De Udenlænd-
glemmer Tid efter anden Farten paa Ty-
rus, som saa mange gange tilforn har va-
ret dem ret vel bekiendt/ og dersom ikk
Pygmalion forandrer sit Sind/ dafryg-
ter jeg for/ at vor Ære og Magt bliver
snart forflot til andre Folk/ hvor der e
bedre Anordning for dem end her.

Jeg spurde endnu Narbal ad/ paa hvad
Maade de Tyrier havde giort sig saa mæg-
tige til Sees/ thi jeg vilde gierne vide al
hvad der tiente til at styre og regiere et Ri-
ge? Vi har (svarer hand mig) skoven paa
Libanon/ som forstrækker os med Træe og
Tømmer til vore Skibe/ og vi atemmer det
med stor flid til samme Brug; Vi hugger al-
drig en Staver deraf uden til offentlig nyt-

te og det gemeene Beste. Hidindtil har vi hafft dygtige og velforfahrne Skibsbyggere. Hvorledis/ sporger jeg endnu/ har I kundet faaet disse Handverks-Folk? Hand svarede mig/ de har lærdt lidt efter lidt heromkring i smaae Stæderne/ naar mand betaler dem vel/ som er forfarne og velovede i en eller anden Videnskab/ da er mand altid forsikret om at faae saadane Mænd/ som kand undervise dem til største Fuldkommenhed. Thi de/ som har Vitsdom og et got Pund fremfor andre/ forsommer icke at beflitte sig paa de Konster/ som best bliver betalt. Her handler og omgaaes mand ærlig og vel med dem/ som ere kyndige og lykkelige i de Videnskaber/ som Seyladtzen angaar/ og holder dem i Ære og Anseelse. Mand agter og anseer en Land-Kiendere/ mand giør meget af en Stierne-Kigere/ mand aflegger dend Loes vel for sin Umage/ som overgaar de andre i sin Forrettning med at løbe et Skib ind i haardt Veyer; Mand foragter heller intet en god Tommermand/ men hand bliver tvertimod vel betalt og medhandlet; Roerskiægtene selv faaer deris fulde og sickere Betalning/ som

er lignet mod deris Arbeyde/ de faar god sund Føde/ mand har Opsyn til dem/ naar de ere syge og ilde til paß. I deris Fraværelse har mand Omsorg for deris Qvinder og Børn/ og tar sig deris Nødlidenhed an. Dersom de forulycke/ eller omkommer paa Søen/ da hielper mand deris paarørende til rette igien. Mand afskaffer dem/ som har udtiendt deris visse Tiid/ og paa dend Maade har mand altid saa mange deraf/ som mand forlanger; Thi Faderen er glad ved/ at hand kand holde sin Søn til saa got og fordelagtig et Handverk/ og de unge Drenge skynder sig og kappis til at lære/ hvordan de skal føre en Aare ret/ udtakle et Skib/ og foragte de brusende Bølgers Trudsel/ og de stormende Vinde. Saa lokker og drager mand Folk dertil uden nogen Frygt/ ved en retmæßig Befalning og loflig Anstalt. Myndighed alleene gior aldrig got. De Ringeris underdanige Lydighed forslaar intet/ mand bær Vinde og indtage Hierterne/ og lade Folket vinde deris Fordeel og Forfremmelse ved de Sager/ som mand har deris Tieniste og Vindskibelighed fornøden til.

Efftet

Efter denne Samtale fuldte Narbal mig hen at beſee deris Soeboeder/ Pak-huuſe og Kielldere/ deris Material-Huuſe og de Redſkaber/ mand bruger til Skibs-Bygning; Jeg ſpurde ham om alting det mindſte med det ſtørſte/ og tegnede op/ hvad mig blev berettet / at jeg icke ſkulle forglemme noget af det/ ſom kunde være mig til nytte i fremtiden; Narbal, ſom kiendte Pygmalions Gemytt / og havde ſærdeelis Godhed for mig længtis imidlertiid meget effter min Bort-reyſe og frygtede for at jeg paa en eller anden Maade ſkulle blive rovet og aabenbaret af en af de Kongelige Øyentienere og hemmelige Efterforſkere / ſom gik Natt og Dag over alt Byen. Men Vinden vilde endnu icke foye ſig/ at vi kunde fortøye os om Bord. Imidlertiid vi en Dag ſatte os fore med Agtſomhed at beſee Havnen/ og ſpørge effter adſkillige Kiøbmænd/ ſeer vi en Krigsbetiente komme løbende fra Pygmalion, ſom ſagde til Narbal: Kongen har faaet at vide ved en af de Skibs-Officerer, ſom under Eders Anføring er kommen hiem fra Ægypten, at I har ført en fremmet Udlænding med eder / ſom giver

sig an for en Cyprier, og Kongen vil/ mand skal holde ham fast/ at mand kand erfare/ hvorfra hand er; Og I skal under Livs Straf være ansvarlig for ham. Samme Tiid var jeg gaaet noget hen til en anden Side for at betragte dißbedre et nyt Skibs Dannelse/ som endnu stod paa Stabelen/ hvilket mand/ formedelst dets rigtige Afdeelning og Skikkelse i alle Maader/ holdt for at være dend beste Seylere paa Havet/ som mand nogen Tid havde seet/ og jeg bespurde mig med Mesterne/ hvem der først havde paafundet des Danlighed og Skikkelse?

Narbal blev gandske bestyrtzet og svarede/ at hand strax vilde løbe hen/ og opsøge denne Udlænding; Men da hand var kommen denne Betienter af sigte/ løb hand mig i møde/ og advarede mig om dend forestaaende Fare; Jeg har nok seet og sagt det forud/ min kiere Telemach. vi ere forlorne/ det er ude med os; Kongen/ som for sin urolige Mißtanke ikke har Rolighed Nat eller Dag/ indbilder sig/ at I ingenlunde er fra den Øe Cyprus, hans Befalning er/ at I skal fængsles/ om hand vil

lade

lade mig omkomme / med mindre jeg le-verer eder i hans Hænder. O! I udøde-lige Guder! hielper os! hvad skal vi giøre? Giver os nu den rette Viisdom til at und-gaae denne Fare! Det er min Skyldighed / Telemach, at føre eder til Kongen paa Slottet. Betænker og erindrer eder / at I kand sige / eders Fader er Veneris Billed-snider i Amaranthe, og jeg skal vidne med eder / at jeg nogle gange har seet ham / og maa skee / Kongen da / uden noget videre Forhør / lader eder gaae igien paa frie Fød; Jeg veed ingen anden Maade at frelse eders og mit Liv paa! Jeg svarede Narbal: Ach lad mig Ulykkelige døe / som Lykken dog vil forderve! Jeg vil døe! Og jeg er eder meget forbunden / fordi I vil tage eder min Fortred og Ulykke an! Men jeg kand ikke føre det over mit Sind at lyve. Jeg er ingen Cyprier; Ey heller vil jeg give mig ud derfor! Guderne seer min Oprigtighed / det staar til dem at frelse mit Liv ved deres Magt / om de vil: Men jeg vil ingenlunde ved min Løgn frelse mig! Narbal siger: Der er jo inted ondt i dend Løgn / men dend er saa uskyldig / at Guder-

ne

ne selv ikke kand fordømme dend; den skader jo intet Menniske/ dend bevarer tvende uskyldige Liv/ dend bedrager og ikke Kongen; uden saavit/ at dend forhindrer ham at begaae saa stor en U-gierning. Det er langtfra/ at I derved aflegger Kierlighed til Dyden/ eller udrydder dend tilbørlige Frygt/ som I bør have for at efterlade eders Skyldighed mod Gud. Det er nok/ sagde jeg til ham/ at en Løgn er en Løgn/ og ikke kand anstaae et Menniske/ der taler i Gudernes Nærværelse/ og som derforuden bør lide og udstaae alting for Sandhed. Dend/ som skader og negter Sandhed/ fortørner Guderne/ saarer sig selv/ og taler mod sin egen Samvittighed. Lad være/ Narbal, at giøre Forslag til mig om sligt/ som ikke anstaaer og sømmer mig eller eder. Dersom Guderne har Medynk over os/ veed de best Middel til at frelse os: Men vil de/ at vi skal omkomme/ da er vi/ naar vi dør/ et angenemt og behageligt Offer for Sandhed/ og vi kand efterlade Menniskен et Exempel/ at de meere skal agte Dyden/ og stræbe dereffter/ end effter et langt Liv. Mit Liv er allereede for-

forlangt/ eftersom det er saa kummerfuldt og ulykkaligt; Det er eder alleene/ min kiære Narbal, som gaar mig saa nær til Hierte. Det gior mig ondt/ at eders oprigtige Venskab med en Udlænding skal blive eder saa skadeligt og fortredeligt.

Saa stoed vi nogen Tid og trettede med hverandre herom; Men endelig seer vi en anden Mand nærme sig mod os/ denne kom løbende frem i fuld Spring/ saa hand var færdig at tabe sin Aande. Dette var en anden kongelig Betienter/ som kom efter Astarbes Befalning. Denne Qvinde var yndig som en Gudinde; Hun havde/ foruden Legemets overmaade Deylighed/ end og gode Sindsens Gaver/ og høye Egenskaber. Hun var beleven og lystig/ hun vidste ved sin Smigren vel at indtage Hiertet paa Folk; Hos saadanne behagelige og bedragelige Egenskaber havde hun/ som Havfruerne/ et grumt Hierte fuldt af Bitterhed og Ondskab; Dog vidste hun ved forborgen List og kunstige Trekker at skiule sit vanartige Sinds gifftige Meening; Hun havde søgt paa adskillige Maader/ dog fornemmelig ved sin udvalde

Skion-

Skionhed / saavelsom og ved hendes høye Forstand / yndige Røst og artige Behendighed med at spille paa Harpe / at vinde og indtage Pygmalions Hierte. Pygmalion blev forelsket / forblindet og indtagen af en hefftig Kierlighed til hende / og derover forskiød sin fromme Dronning Topha, og tænkte ikke paa andet end at opfylde dend ærgierige Astarbis uhemmelige Begierligheder. Hans Elskov til hende har ikke været ham mindre skadelig end hans skammelige og u-mættelige Gierighed. Men endskiønt hand var saa forliebet i hende / havde hun dog ingen Kierlighed / men Foragt og Afskye til ham i sit Hierte. Hun holdt hendes rette Meening altid forborgen for ham / dog loed hun ligesom hun levede alleene for at behage ham / end og paa dend Tiid / naar hun gad mindst lidt eller seet ham for sine Øyen.

Paa samme Tiid var der i Tyro en ung Lydier, som heed Malachon, af en forunderlig Skionhed / men Kielen og Kræsen derhos / Qvindagtig og gandske hengiven til Vellyst / hand havde intet andet at ponse paa / end at holde sit deylige Ansigtes

Skion-

Skionhed ved lige/ at kiemme og kruse sit lange gule Haar/ der hængte i Kryller ned over hans Skuldre/ at salve og balsomere sig/ at afborste sine Klæder og sætte dem i Falder/ og endelig at siunge letsindige elskovs Viser og spille paa sin Lutte. Denne saae Astarbe, hun blev forelsket i ham/ at hun derover faldt i en rasende Elskovs Svaghed/ men hand skiottede intet om hende/ saasom hans Hierte var falden til en anden Qvinde. Idet øvrige var hand bange for at sætte sig i Vove og Fare for dend mistænckelige Kongis Niedkierhed. Astarbe, som en og anden Gang forstoed/ at hendis tilbudte Elskov blev forsmaaet af ham/ slog de Tancker igien af Hovedet/ og i sin Fortvistelse ponsede alleene paa/ hvorledis hun kunde mage det/ at Malachon kunde blive anseet for dend fremmede Udlænding/ som Kongen loed søge efter/ og at mand skulle sige/ denne var kommen med Narbal. Hun overtalede virckelig Pygmalion, at det var saa i Sandhed/ og loed bestricke alle dem som kunde give Kongen bedre og vissere Underretning derom; Saasom hand intet kunde lide ærlige og oprigtige Folck/ og forstoed

stoed sig icke paa at udvelle dem/ var hand alleene omringet med gierige og skalckagtige Tienere/ som altid var færdige til at efterkomme hans uloflige og blodgierige Befalninger. Saadanne Øyenskalke frygtede for Astarbes store Myndighed/ og hialp hende selv til at bedrage Kongen/ af frygt for at mishage denne hoffærdige Frue/ til hvilken hand havde ald sin Fortroelighed. Saaledis blev Malachon anseet for denne Udlænding/ som Narbal nu først havde ført fra Ægypten, og hand blev bragt i Fængsel/ endskiøndt hand i dend heele Bye havde været bekiendt for en Cretenier.

Nu frygtede Astarbe sig/ at Narbal skulle efter første Befalning gaae hen/ og tale med Kongen/ og mod sin Villie og Videnskab aabenbare dette bedragelige Forræderi/ hvorfore hun/ for at forkomme denne Ulæmpe/ sendte med Flid denne Betienter til Narbal, at sige ham disse Ord: Astarbe lader Eder forbyde at aabenbare Kongen/ hvem Eders Udlænding er/ og beder alleene/ at I vil tie/ og hun skal nok herefter vide at mage det saa/ at Kongen skal være velfornøyet med Eder; Imidlertid maa I skynde Eder/ at

lad

lade dend Udlænding / som I har hidfort fra Ægypten, foris om Bord med de Cyprer, paa det mand icke meere seer ham her i Byen.

Narbal glædede sig ved / at hand saaledis kunde freise sit og mit Liv / og lovede at tie / og Betienteren / som efter Ønske havde forrettet sit ærende / og naaet / hvad hand forlangede / gik vel fornøyet tilbage at giøre Astarbe rede for sit betroede Ærende. Narbal og jeg kunde ikke noksom forundre os over Gudernis uformodentlige Godhed / som vare saa aarvagne og omhygelige for deris Frelse / der sætter sig saa høyt i Vove for Sandhed. Vi betragtede med Forskreckelse en Konge / som er hengiven til Sierighed og Vellyst. Denne / som frygter saa meget for at blive bedraget (siger vi til hverandre) fortiener at være det / og hand bliver næsten alletider bedaaret grovt nok. Hand har Mistanke til got Folk / og Fortroelighed til skalkagtige Fursvantzere: Hand er alleene uvirende om hvad der skeer / og hvor det gaar til i Riget. See saaledis holder en Qvinde Pygmalion for en Nar /

og skammeligen bedrager ham uden nogen Undseelse. Imidlertid betiener Guderne sig af de vanartigis Logne til at befrie de Fremme og Uskyldige / der heller vil sætte sit Liv til for Sandhed / end frelse det med en Logn.

Paa samme Tiid fornam vi / Vinden forandredis / og begyndte at føye de Cypriske Skibe. Guderne erklære sig / (raaber Narbal) nu vil de / min kiere Telemach, sende eder i Roelighed. Undviger fra dette grumme og forbandede Land; Lyckelig var jeg ælendige / om jeg kunde følge eder til de yderste og ubekiendte Stæder i Havet. Lykkalig var jeg / om jeg kunde leve og døe med eder! Men min haarde Skiebne forbinder mig til mit ulykkalige Fæderne-Land. Jeg maa liide tillige med det / og / maaskee / bliver dets Undergang ogsaa min! Men ald dette skal icke anfegte mig / naar jeg kun kand være saa lyckelig altiid at sige Sandhed / og icke elske noget høyere end Retfærdighed! Hvad Eder angaaer / min kiære Telemach, da vil jeg bede Guderne / og de vil ligesom ved Hænderne ledsage eder / og forleene eder det ypperste af alle Gaver / som

er

er en reen Dyd uden smitte til Eders Dods-Dag. Lever vel! Farer lykkelig tilbage til Ithaca. Troster Penelope og udfrier hende fra sine ubesindige Beylere. Gid I med eders Øyen maatte see og med eders arme omfavne dend viise Ulysses; og hand finde i Eder en Søn/ som ligner hans Viisdom. Men i Eders Lyksalighed erindrer Eder dend Ulyksalige Narbal, og lader aldrig af at elske ham i Eders Hierte! Der hand havde udtalt disse Ord/ stoed Taarene mig i Øyene/ og jeg var saa hierteklemt/ at jeg intet kunde tale! hand fulte mig til Skibet og blev staaende ved Land Breeden/ og der Skibet begyndte at seyle/ vendte vi icke vore Øyen fra hverandre/ saa længe dend ene kunde see og skimte den anden.

Ende paa dend Tredie Bog
om Telemach.

Dend Fierde Bog.

Om Telemachs Eventyrer og Bedrifter.

Udtog af dend fierde Bog.

CAlypso afbryder Telemachs Historie for at unde ham en roelig Søvn. Mentor straffer ham i enrum, fordi hand havde begyndt denne Fortelning om sine Eventyrer, men raader ham dog til at fuldføre dend, eftersom hand havde begyndt dermed. Telemach fortæller, at hand underveyes fra Tyro til Cyprus havde havt en Drom, hvorudi hand havde seet Venus og Cupido stride imod sig/ men blev hiulpen imod deris Lyst af Minerva selv. Dereſter syntes hand at have seet Mentor, som raadte ham til at tage Flugten fra Cypro, og at, da hand opvaagnede, havde Skibet nær forgaaet af en forskrekkelig Storm, om hand ikke selv havde taget fatt paa Roeret, saasom de Cyprier vare saa druckne og sandseløse, at de icke havde Forstand at bærge hans eller deris Liv: At hand efter sin Ankomst til Ben havde med Forskreckelse seet mange skammelige og vederstygelige Gierninger; Men at Hazaël dend Syrier, hvis Slave Mentor var, indsandt sig sammesteds, samlede igien disse tvende Græker, tog dem paa sit Skib for at føre dem til Creta, paa hvilken Reyse de saae et deylig Syn, nemlig Amphitrite, paa sin gyldene Vogn føris af raske Hav-Heste igiennem Bølgerne.

CAlypso, som hidindtil havde været ubeveegelig / og fornøyet sig mig at høre Telemachs Eventyre / afbrød nu

nu hans Tale for at lade ham faae nogen Roelighed. Det er Tiid/ siger hun til ham/ at J/efter saa stor Moye og udstanden Fare/ gaar hen og tager Eder en liden Søvn. Her har J slet intet at frygte for; Alting skal være effter eders Ønske. Slaaer eder nu til Lystighed. Betiener eder af den edle Fred og andre Gudernis Gaver/ hvilke rigelig tilbydes og udgydis over eder. I morgen/ naar Aurora med sine nætte Rosen-røde Fingre oplucker Himmelens Porte i Østen/ og Soelens spillende Heste stiger op over Havets Bølger for at fremføre det lystige Dags Lyss/ naar dend saar bortjaget alle tindrende Stierner paa Himmelen i skiul/ da vil vi/ min søde Telemach, høre det øvrige af denne Historie om eders besværlige Widerværdigheder. Aldrig troer jeg/ at eders Faders skarpsindighed kand ligne eders dybe Viisdom og store Frimodighed; Hverken Achilles, som vandt Hector over/ eller Theseus, som kom op igien fra Helvede/ eller dend store Alcides, som har udryddet af Jorden saa mange forfærdelige Vanskabninger/ har ladet see saa stor Tapperhed og Dyd/ som J. Jeg vil ønske

at en sød og fornøyelig Søvn maa forkorte denne Natt for eder. Men ach! hvor lang vil dend vel icke blive for mig. O! hvor høyt vil jeg længis efter at see eder igien / at høre eders fortelning/ og lade eder sige mig det paa nye igien/ som jeg ved allereede/ og spørge om det/ jeg endnu forlanger at vide. Gaar nu / min kiere Telemach med dend viise Mentor, som Guderne har givet eder/ gaar ind i denne bratte Huule/ hvor alting er beredt til eders Mageligheed. Jeg vil bede Morpheus, at hand vil forleene eders tunge Øyne en angenehm Slum / og udgyde en vederqvægende Saft over eders udmattede Lemmer/ og sende eder lætte og glædelige Drømme / som kand kildre og fornøye eders Sandser med lystige og latterlige Syner/ og/ ved sin spillen/ hindre og bortjage ald det / som kand bryde og forstørre eders trygge Roelighed.

Gudinden selv geleydede Telemach ind i denne Huule/ som var adskilt fra hendis egen; Dend var ligesaa artig dannet af Naturen og icke mindre behagelig. I det ene hiørne var et opqvældende Springvand/ som ved sin angenemme Surren dydsede

sede dem i Søvn. Der havde Jomfruerne opredt tvende deylige blode Senge af grønne Urter; Derpaa vare bredte tvende store Huuder/ dend ene af en Løve for Telemach, den anden af en Biørn for Mentor. Forend de lagde sig til at sove/ talede Mentor saaledis til Telemach: I har havt stor lyst til at fortælle eders tildragende Hendelser. I har gandske betaget Gudindes Hierte med det at I har forebragt de Farligheder/ som I ved eders freydige Moed og snedige Behændighed har reedt eder ud af. I har icke udrettet andet dermed/ end optændt hendis Hierte til større Hidsighed mod eder/ og bereedt eder selv derved et farligt og besværligt Fængsel. Hvordan haaber I nu/ at hun skal lade eder fare af denne Øe fra sig? Eder/ siger jeg/ som har ophidzet/ fortryllet og betaget hendis Hierte ved det hun har hørt fortælle af eder. En ubetænckesom Begierlighed efter Ære og en forfængelig Roes/ har kommet eder til at tale saa ubetænksom og daarligt; hun havde forpligtet sig til at ville fortælle eder mærckværdigt om Ulyssis Skiebne og Tilstand/ dog har hun fundet paa en Maade at snakke med

eder en lang Tid uden at sige eder det allerringeste / og hun har forbundet eder til at fortælle hende alt det / som hun begierer at vide. Dette er de smigrende og forliebte Fruentimmers rette Maneer. Naar vil I vel blive saa klog engang / Telemach, at I icke taler saaledis til eders egen Ere? Naar vil I lære at tie med sligt / helst naar det er eder til ingen Nytte at tale derom? Andre kand vel forundre sig over eders Viisdom i dend Alder / hvor det kunde tilladis dem / om de feylede en og anden Gang / men jeg kand icke bære sligt over med eder. Jeg er dend eniste / som kiender eder / og som elsker eder ald for høyt til at jeg skulle lade af at paaminde og straff eder for eders Forseelse. Ach! hvad fattis der meget udi / at I icke endnu er saa klog som eders Fader! Hvordan (siger Telemach) kunde jeg vel med Billighed vegre mig ved at fortelle Gudinden mine Viderværdigheder? Ney! svarede Mentor! I kunde vel fortælle dem men I burde maget det saa / at I ikke forebragte andet end det / som kunde opvecke og bevege hende til Medynck over eder. I kunde jo sagt hende / at I saa længe havde faret vild

vild paa Havet/ saa lenge vært fangen i Sicilien, og dereffter saa længe i Ægypten! det var jo nok at sige hende/ alt det øvrige har icke tient til andet/ end til at forøge dend Gifft/ som allerede brænder og fortærer hendis Hierte. Gid det maatte behage Guderne/ at I maatte slippe uskadt herfra! Men hvorledes skal jeg vel nu bære mig ad? blver Telemach ved at spørge med en sagtmælende Lyd og et lærvilligt Hierte. Mentor svarede: Nu er det forsilde/ at holde inde med Resten af eders Hændelse for hende. Nu veed hun nok saa meget deraf/ at hun ikke kand bedrages med det/ som hun ikke endnu har faaet at vide. Hvad I nu vilde have eder forbeholden/ tiente ikke uden til at forterne og opirre hende. Bliver kun derfor ved i Morgen at fortelle hende alt det/ som Guderne har giort til eders Frelse/ og lærer en anden Gang at tale meere forsigtigt om det/ som I synes selv at kunde faae nogen Ære af. Telemach tog imod saa got og kierligt et Raad med ærbørdig Lærvillighed/ og dereffter lagde de sig til Hvile.

Saasnart den frembrydende Soelis gyl-

dene Glantz udstrøde sine smidige Straaler paa Jorden/ hørte Mentor Gudindens Røst/ som kaldte paa sine Jomfruer i Skoven/ og derfore vagte Telemach op; Det er Tid/ siger hand til ham/ at bryde sin Søvn af/ og staae op: Kommer/ lader os gaae hen ud til Calypso: Men vogter eder vel for hendis søde og smigrende Ord. Aabner aldrig eders Hierte for hende; Frygter for hendes Roses sledske Forgifft. I Gaar agtede hun eder langt høyere end eders høyviise Fader/ meere tapper end den u-overvindelige Achilles, meere Berømmelse værd end dend navnkundige Theseus og Hercules selv/ som ved deris mægtige og prisværdige Bedriffter ere blevne udødelige. Forstaar I vel intet selv/ at denne Roos er alt forhøy og ikke kand begvemme sig paa eder/ troer I vel det/ hun siger/ at være hendis Alvere? O ney! Dette maa I vide/ at hun hverken troer eller tænker det selv; Hun berømmer eder ikke/ uden fordi hun bilder sig ind/ at I er blødhiertig/ letsindig og enfoldig nok til at lade eder bedrage ved dend Roes/ som saa ulige er passet mod eders Gierninger.

Effter

Effter saadan Samtale gik de ud til den Plads/ hvor Gudinden ventede effter dem: Der hun saae dem/ smilede hun/ og under saadanne latterlige Miner og lystige Ladder/ skiulede dend Frygt og Uroelighed/ som naggede hendis Hierte; Thi hun saae forud/ at Telemach ved sin viise Hofmesters Mentors Raad skulle paa samme Maade/ som Ulysses selv/ undgaae hendes Snarer og spitzfindige Listighed. Skynder eder/ siger hun til ham/ min kiere Telemach, at fornøye min Længsel med at fortelle eders artige Historie. Jeg har forestildt mig dend gandske Nat/ at jeg saae eder reyse fra Phœnicien, og søge eder en nye Skiebne og lykkelig Forandring paa dend Øe Cyprus! Siger os nu/ hvordan eders Reyse er løben af/ og lader os ikke forsinke Tiden! Mand satte sig da ned paa det Grønne i Skyggen af en tyk Underskov/ hvilken stæd var besaaet med de søde Fioler og andre vellugtende Urter.

Calypso kunde ikke bare sig/ at hun jo uden Afladelse kastede sine Øyen og venlige Miner til Telemach, men derimod fornam med største Fortrydelse/ at Mentor gav

saa

saa noye agt end og paa hendis Ansigtis mindste Bevegelse. Midlertid stoede alle Jomfruerne derhos i ald Stilhed / lude og lagde deris Øren til hans Tale / og slog som en halv Kreds omkring dem / at de diss bedre kunde see og høre Telemach. Alle Øyen i Forsamlingen var fæstet ubevegeligen paa denne unge Printz. Hand med nedslagne Øyne rødmedis af en yndig Bluferdighed / og begyndte Resten af sine Eventyrer paa denne Maade.

Neppe havde en maadelig Kuulen af en føyelig Vind opfyldt vore Seyel / forend Phœnicien gik os af sigte. Som jeg nu var inden Borde med de Cyprier, hvis Sæder vare mig ubekiendte / satte jeg mig fort at tie stille / for at merke og efftersee alting / og tage i agt alle forsigtige Beskedentligheds Regle / for at vinde deris Gunst / og for at blive dissmeere agtet og æret af dem. Imidlertid jeg var saa taus og stille / faldt jeg i en sød og dyb Søvn / mine Sandser bleve mig betagne / og ligesom bundne for mig; Jeg følte en ønskelig Glæde og fornøyelig Roelighed / hvorved mit Hierte var opfyldt og vederqvæget. Strax dereffter

syntes

syntes jeg i Drømme at see Venus komme farende igiennem Skyerne paa sin snelle og hastige Vogn/ som tvende Duer var spendte fore. Hendis ypperlige Herlighed og deylige Glands/ hendis blomstrende Ungdoms lekkere Gestalt/ hendes yndige og Hierte-herskende Artighed syntis saa angenem og forunderlig/ som da hun først efter sin Fødsel kom frem af det skummende Hav/ at hun dermed kunde forblinde Øynene og betage Hiertet end og paa Jupiter selv: Hun kom med en hastig og flyvende Fart lige ned til mig/ hun smilede ad mig/ klappede mig paa Axelen med sin Haand/ hun kaldte mig ved mit Navn/ og talede til mig disse Ord: Unge Græker! Du reyser hen til mit Rige og Herredomme/ og du skalt snart komme til dend lyksalige Øe/ hvor du ved et hvert Fodetrin kand fornemme behagelig Fornøyelse/ kildrende Latter og pudterlig Glæde at vore op under dine Fødder; Der skal du opofre og brænde Rogelse paa mine Altere/ og vel bade dig i Glæde-Strømme og nedsiunke dig i Vellysters Floeder. Aabne kun dit Hierte for de glædelige Forhaabninger/ og

forvan

forvar dig vel for / at du ikke imodstaar trodselig den Mægtigste blandt alle Gudinderne/ som vil giøre dig lyksalig! Jeg saae og samme Tid den lille Dreng Cupido, som med sine smaa udstragte Vinger svevede omkring sin Moder. Endskiønt hand saae vel ud/ og var tekkelig formedelst sin kaade Ungdoms Lystighed / tindrede der dog noget eget/ skarpt og giennemtrengende udaf hans Øyne / hvorved jeg blev bange. Hand saa paa mig og loe / men hans Latter var nidsk og arrig / spodsk og foragtelig/ bitter og grum. Hand drog en meget skarp Pil udaf sit Guld-kogger/ hand spendte sin Bue / og gik hen at ville saare mig med sit Skud; Men Minerva stilte sig frem gesvindt og ufortøvet / og skiulte mig med sit u-igiennemtrengelige Skiold. Denne Gudindes Ansigt saae ikke saa kield/ blødagtig og forliebt ud / som Venus i sin Skikkelse / men hun havde tvertimod en u-forfalsket Belevenhed/ og enfoldig Skikkelighed; Alle hendes Miner vare ærbar og ædle/ hendes Gebærder friske og af prægtig Anseelse. Cupidos Pil/ som ikke kunde giennembore hendes Skiold/ faldt

ned

ned paa Jorden/ hvorover hand blev vreed/ sukkede bitterlig og skammede sig ved at see sig afmægtig og i saa Maade overvunden. Gak bort herfra/ raaber Minerva, bort herfra/ du daarlige Dreng/ du skal ikke nogen Tid overvinde andre/ end de erkesløse/ overdaadige og liderlige Siæle/ som elsker de foragtelige Vellyster høyere end dend uskatteerlige Viisdom/ dend nødvendige Møye/ og priisværdige Dyd. Amor, fornærmet og forbistret over disse haanlige Ord/ floy fortreden bort/ og Venus selv foer dereffter misfornøyet til Olympum, Gudernis Boelig. Jeg saae længe hendes Vogn/ draget af tvende Duer/ paa en gyldene og himmelblaae Skye/ siden forsvandt hun for mig/ og da jeg slog mine Øyen igien til Jorden/ fandt jeg ikke meere Minerva for mig.

Mig syntes iligemaade/ at jeg blev hensort i saadan en lystig og fornøyelig Have/ som mand gemeenlig pleyer at afmale og beskrive de Elysæiske Vange. Paa den Stæd fik jeg Mentor i sigte/ som sagde til mig: Flyer ud af dette gruelige Land/ denne forgifftige Øe/ hvor mand intet fornem-

nemmer til andet end dend vederstyggelige Vellyst. Her maa end og den kiekkeste og største Dyd skielve og frygte for at snuble: Dend kand intet frelse sig uden ved Flugten! Saasnart jeg saae ham/ vilde jeg kastet mig om hans Hals/ omarmet ham/ og taget ham i Favn/ men jeg fornam/ at mine Fødder ikke kunde røre sig/ at mine Knæe rystede og bevede under mig/ og at mine Hænder/ som søgte efter Mentor, greb vaa en forfengelig Skygge/ som stedse undvigede mig; I denne Møye vaagnede jeg op/ og forstoed/ at denne forborgene Syen og underlige Drom var en guddommelig Vaamindelse og Advarsel. Jeg fornam/ at jeg var opfyldt med tapper Frimodighed at stride mod Vellyst/ men fandt dog en ond Tanke og Mistvivl om min egen Dueligged dertil at skye de Cypriers gelle og letfærdige Levnet. Men det/ som mest nagede mit Sind/ var/ at jeg troede/ Mentor var kommen af Dage/ var sat over Stygis stridige Stromme/ og levde nu sin Tid lyksalig hen iblandt de retfærdige Siæle.

Disse bedrøvelige Indbildinger og svare Tanker trykte mig Taarer af Øynene.

Mand

Mand spurde mig/ hvorfor jeg græd? men jeg svarede: Denne Graad angaar alleene mig ulyksalige Udlænding/ som maa sveve allevegne omkring/ og flakke hid og did uden nogen Forhaabning til at see mit Fæderneland meere! Alle de Cyprier, som vare paa Skibet/ slog sig imidlertid til en daarlig og utidig Lystighed. Roerknegtene gad intet arbeide/ men satte sig til at sove over deres Aarer; Styrmanden udpryded med Blomster og Krandze/ slap Roeret og holdt en Krukke-Vin i Haanden/ som hand selv næsten havde udtommet/ hand tillige med de andre/ som vare overilede af dend sandseløse Bacchi dorske og dulmende Saft/ sang saadanne plompe og forargelige Kierligheds Viser til Veneris og Cupidinis Ere/ hvorved alle dydefulde og ærekiære Menniskker maatte vemmis og finde storste Afskye.

Medens de saa slog sig til Rolighed/ og glemte alle forekommende Farligheder paa det farlige Hav/ paakom os en uformodentlig Storm/ som næsten sammenblandede Himmelen/ Jorden og Havet. Vin-

dene slog sig los af Æoli Lenker / rasede og tudede i vort Seyel / de sorte oprørte Bølger veltede nu ind / nu stødte an paa Siderne af Skibet / at det zittrede under deres haarde Anfald; Snart vare vi oven paa de brusende og høyt-opreyste Bølger / snart igien syntes det gantske Hav at ville stiele sig bort under Skibet / og slippe os ned i Afgrunden: Vi saae omkring os blinde Klær og farlige Brodde / mod hvilke de rasende Bølger støtte an med en forskrekkelig Brusen og Bulder. Da fornam jeg ved egen Erfarenhed / som jeg tilit havde hørt sige af den vise Mentor, at de Menniskers / som ere hengivne og betagne af Vellyst / fattes Moed og Hierte i Faren. Alle de Cyprier vare nedslagne og havde tabt Modet / de begyndte at græde og hyle / som nogle blødhiertige Kierlinger. Jeg hørde intet / uden et ynkeligt Skrig og Raab / Jammer og Fortrydelse over deres vellystige Levnets Overdaadighed / og mange forfengelige Løfter til Guderne / at de til dem ville frembære overflødigt Offer / om mand kunde komme uskadte i Hafn / og faae Livet bierget. Ingen havde saa me-

ge

get Moed i sit Hierte/ at hand enten kunde beskikke Folket til Arbeide/ eller selv begynde paa nogen Forretnig. Jeg syntes at jeg maatte frelse de andris Liv/ om jeg vilde frelse mit eget. Jeg tog fat paa Roret/ efftersom Styremanden ravede/ og var svingel i Hovedet af Vinen/ og befandtis ingenlunde i dend Tilstand/ at hand kunde besinde/ hvad Fare Skibet stak udi. Jeg opmuntrede de andre Hierte-kippede og forbausede Baadsmænd/ og loed dem stryge Seylene ned. De roede dygtig/ og vi gik tvert igiennem Klipperne i Havet og saae alle Dødens forskrekkelige Farligheder for vore Øyne. Denne lykkelige Forretning syntes som en Drom for alle dem/ som bleve frelste/ og maatte takke mig for deris Liv. De saae paa mig med Forundring. Vi kom til Cyprus om Foraaret i April-Maanet/ som er helliget og indviet til Veneris Ære; Denne Tid om Aaret/ siger de Cyprier, er best denne Gudinde anstændig/ thi hun synes at opmuntre og forfriske den gandske Natur/ og lader den blomstrende Vellyst fremkomme/ og ligesom oprøre paa nye.

I det vi kom til Land paa Øen/ for-
nam jeg en sagte Lufft/ som giorde de
gandske Legeme dorsk og efterladen
men foraarsagede et kaadt og naragtig
Sind. Jeg saae/ at Marken/ som af Na
turen var dejlig frugtbar/ laae næsten u
dyrket/ saa kiedsommelig og viderlig va
Agerdyrkningen for Indbyggerne. Je
saae paa alle Kanter Qvinder og Piger
deris forfængelige Stadtz og forargelig
Prydelser/ som svantzede omkring/ sang Ve
neri til Ære/ og giorde store Løfter i hen
dis Tempel. Begge slags saae lige deyli
ge og lystige ud/ de samme milde og forel
skede Miner tindrede udaf deris venlige An
sigter/ men denne deris store Prydelse va
formeget tvungen og selvgiort effter deri
egen grillefulde Moder. Mand fornam de
aldelis intet til dend ædle Erbarhed/ de
var ingen yndig Blusel og Undseelse/ so
ziirer et Menniske/ og gior det meere beh
gelig end Skionhed selv. Deris flygtige o
losagtige Geberder/ dend kunstige Maad
at sætte Mund/ Øyne og andre Lemmer
lave paa/ at holde Hovedet tilbage/ og sæt
te Brystet frem/ deris narvurren Klæde
drag

dragt/ deris langsomme og trippende Gang/ deris ublue Aatyn/ hvormed de synes at drage Mandfolkenis Øyen og Agtsomhed til sig/ deris Nidkierhed/ Misundelse og Efterstrebelse indbyrdis med at opvekke en ulidelig U-enighed mellem dem selv og andre/ med et Ord at sige: Alt det jeg saae paa de Cypriske Qvindfolk/ syntis ringe og foragteligt i mine Øyen/ thi ved det de giorde sig Umage for at være behagelige for mig/ opvakte de mig en Leede og Vemmelse til dem/ og da de vilde være smukke/ syntes de gremme og slemme for mig. Mand førdte mig til Gudindens Tempel/ som hun har mange af paa Øen/ men i særdelished bliver hun tilbedet paa Cythera Bierg/ ved Idalium og Paphus. Her blev jeg ledt hen til Cythera. Kirken er gandske opbygt af Marmor/ og Grunden staar meget konstigt paa store Piller: Samme Piller ere saa høye/ tykke og store/ at Bygningen derover synes meget prægtig og herlig. Øven over disse Piller/ hvor dend grove Muur begynder/ er ved begge Sider store slette Runddeele/ hvorudi mand udi halv-ophævede Udridtsnin-

ger og udkastet Gyps-Arbeyde seer de for-
noyeligste Eventyrer og artigste Hændel-
ser / som sig med Gudinden er tildraget.
Uden for Porten af Tempelen er altid en
utallig Mængde af Folk / som kommer for
at giøre deris Oploftelsis Offer. I denn
indviede Omgang slagter mand aldrig no-
get Dyer til Ofringen / ikke heller brænder
mand der / som paa andre Stæder / Fæd-
men af unge Oxer; aldrig udgyder mand
der deris Bloed / men stiller alleene de Dyr
for Alteret / som mand vil ofre / og mand
maa ikke frembyde noget andet der / end
det / som er ungt / hvidt / uden Lyde og brek /
mand stetter og udpynter dem med purpur-
røde Baand / baldyret med Guld / mand
forgylder deris Horn / og besætter dem med
Krantze og vellugtende Urter. Naar de
saaledis ere stillede frem for Alteret / skikker
de hen til en anden forborgen Sted / hvor
de bliver slagtede til Gudindens Præstens
feede og fornemelige Giestebuder.

Mand ofrer alle slags vellugtende Saft
og Balsom / ja Vin / som er sødere end en
Engle-Drik. Præsterne ere iklædte lange
hvide Kiorteler / omgyrtede med Guldbelt-
ter /

ter / og har Guldfryndser neden om deres Kiorteler. Paa Alteret brænder mand Nat og Dag den dyrebareste Rogelse af Osten / hvilken med sin behagelige Rog gior ligesom en tyk Skye / der stiger op mod Himmelen. Alle Piller og Stotter i Tempelen ere beprydede med artige Løfverk. Alle Karrene / som brugis til Offeret og Tieniſten / ere af det fineſte Guld. Runden om Bygningen staar en hellig Skov af Myrthe-Træe. Der er et viß Tal af vakkre smaa Drenge og udvalde unge Piger af overmaade Skionhed / som frembærer Offeret til Præsterne / og som alleene maa antænde Ilden paa Alteret. Men dend ublueførdige Ryggisloshed / som ellers gaar der i svang / vanærer dend prægtige og herlige Tempel.

I Begyndelsen havde jeg en stor Afskye til det / jeg saae der / men derefter begyndte jeg saa uformerkt imod min Tanke at venne mig dertil / jeg gruede intet meere ved de bederstyggelige Laster. Alle Selskaber indplantede i mig / jeg veed ikke selv hvad for en Tilboyelighed til deris u-ordentlige Levnet. Mand lord meget haant om min U-

skyldighed der; De ublue og uforskammede Folk giorde Vidunder af min Afhold og Undseelse. Mand forsømte ingen optenkelige Middel til at opirre mit Sind og dets uttdige Begierligheder til at sætte Snarer for mig/ og til at opvekke i mig en ond Lyst og usømmelig Begierlighed til deris gifftige Vellyster. Jeg fornam/ at jeg svekkedis hver Dag; Dend gode Optugtelse/ som jeg havde faaet/ kunde nu næsten intet holde mig i Afve/ eller tvinge mig længere. Alle de gode Tanker/ som jeg for havde fattet i mit Sind/ forsvandt for mig. Jeg fandt ingen meere Krafft i mig til at staae det onde imod/ som paa alle Kanter trængte og anfegtede mig. Jeg skammede mig ved Dyden/ og siuntes at have Afskye til hende. Jeg var ligesom et Menniske/ der svømmer i en dyb og stridig Floed. I Begyndelsen farer hand igiennem Vandene/ og gaar ferdig imod Strømmene/ men dersom Breddene ere formeget udskaarne og steile/ at hand ikke stundum kand hvile sig ved Landbreden/ da sagtis hand omsider lidet effter lidet/ hans Kræfter tager af og forlader ham; hans udmattede

Lem-

Lemmer vansmegtis/ og den stridige strøm tager og driver ham endelig tilbage med sig/ om det end er mod hans Villie og Forsæt. Saa begyndte mine Øyne at formerkne / mit Hierte at besvime / og jeg kunde intet meere opmuntre enten min Forstand eller Hukommelse ved min Faders Dyd og Tapperhed. I særdelished giorde og den Drøm/ i hvilken jeg troede at have seet Mentor nedstegen til de Elysæiske Vange/ meget dertil / at mit Moed saaledis blev svækket. En hemmelig dog angenehm skrøbelighed indtog mit Hierte og Legeme. Jeg kunde ikke alleene lide/ men end og elske dend smigrende Forgifft / som snigte sig ind i mit Hierte/ og gleed igiennem en Aare til en anden / indtil dend trengte sig ind til Marven i mine Been. Ikke dismindre udøste jeg dog dybe Hierte-Suk dagligen/ jeg udgydede mange bittre Taare/ og brøstede som en Løve i min Forvildelse; O ulykkalige Ungdom (sagde jeg) O I Guder! som saa ubarmhiertig spiller med Menniskene! hvorfor lader I dem gaae denne Alder igiennem/ som er en Tid fuld af ubesindig Daarlighed/ af hvilken de bliver overi-

lede/ som af en hitzig Feber. Ach! at mit Hovet-Haar ved Alderdommen var forsølvet/ ach! at jeg var krumpen og udlevet/ og kunde gaae som paa Bredden af min Grav/ ligesom Laërtes min Farfader. Døden selv skulle være mig meere behagelig end denne Skrøbelighed og skammelige Afmagt/ som jeg finder hos mig. Neppe havde jeg saa beklaget mig/ førend min Sorrig begyndte at lindris/ og mit Hierte/ som var opfyldt og plaget med en daarlig Lidelse/ kastede næsten ald Bluefærdighed fra sig; Dereffter befandt jeg mig nedsiunken i en nagende Samvittigheds forderveltig Afgrund. Midlertid denne mit Sinds Uroelighed stoed paa/ løb jeg ligesom forrykt i en Vildelse hid og did i den hellige Skov/ ligeledes som en Hind/ der er saaret af Jægeren/ dend løber tvert igiennem de tykke Skove for at formindske sin Smerte/ men den dødelige Pil/ som hun er saaret med i Livet/ følger hende overaldt; Hun bærer allevegne med sig det mordiske Skud. Ligesaa løb jeg daarligen omkring for at forglemme mig selv/ men intet kunde vederqvæge mit angergivne Hierte.

Paa

Paa samme Tid blev jeg vaer dend vise Mentors Lignelse langt borte for mig udi Skyggen under et stort tykt Træe; Men hans Ansigt syntes saa blegt/ saa sunkt og misfornøyet/ at jeg deraf ikke kunde foele nogen Fornøyelse eller Glæde i mit Hierte. O min allerkieriste Ven! Er det eder! Min eeniste Forhaabning er I her! Hvorledis da? Er det eder selv? eller et bedrageligt Billede og daarligt Siun betager og bedrager mine Øyne? Er det eder Mentor? Aldrig er det eders Skygge/ som er saa u-emfindtlig over min Elendighed! Er I vel kommen i Rang og Tal med de lyksalige Siæle/ som nyder Frugten af deris Øyder/ eller blandt dem/ som Guderne forleener en reen og puur Fornøyelse ved den uforanderlige Rolighed udi de Elysæiske Vange? Ach! snakker dog med mig Mentor! Leeber I endnu? Er jeg vel saa lykkelig at finde og faae eder igien? Eller det er kun et blot falsk Skygge af min Ven? Men jeg saa talede/ løb jeg ubesindet hen/ som den/ der vidste intet af sig selv/ mod ham i fuld Spring/ at jeg var ferdig at miste min Aande. Men hand ubevegelig sad og biede

effter

efter mig / og giorde ikke et eeniste Skrit mod mig. O I Guder! I veed best / hvor stor min Glæde var / der jeg rørde ved ham med mine Hænder! og fornam hans legemlig Nærværelse! Nej / det er ikke en blot og forfængelig Skygge! Jeg holdt ham / tog ham i min Favn / og kyste ham. Min kiære Mentor (saaledis raabte og stillede jeg mig an). Jeg vædede hans Ansigt med min Hierte-rørende Graad / og blev længe hengende om Halsen paa ham / og kunde intet tale meere; Hand saae bedrøvet til mig / og stirrede paa mig med sine Øyen / der var fulde af en inderlig Medynk over mig. Endelig siger jeg til ham: Ach! hvor kommer I fra? O! hvad Fare og Elendighed har I ladet mig stikke udi / mens I var borte! Og hvad skulde jeg nu gribe til / havde jeg ikke fundet eder? Men hand / uden at svare noget til mine Spørsmaal / siger med en barsk Miine og et forskreckeligt haardt Mæle til mig. Flyer bort! Farer eders Vey! Skynder eder paa fluaten! her bærer Jorden intet uden Forgifft i Stæden for Frugt! Lufften / hvoraf mand drager sin Aande / er befængt med

Pest:

Pest. De besmittede og smitsomme Mennisker taler intet sammen uden for at meddeele hinanden en dødelig Forgifft. Dend liderlige og skammelige Vellyst / som er meere at frygte for end det Onde / som kommer af dend ustadige Pandoræ forænderlige Budiker og Krucker / blødgior og forderver Hierterne / og fordrager ingen Dyd her. Flyer bort ! hvad tøver I effter / og naar I er paa Flugten / da seer eder ikke tilbage ! Udrodder og udsletter end og dend allermindste Ihukommelse / I kunde have tilbage af denne vederstygelige Ø. Hand havde aldrig saasnart sagt dette / forend jeg fornam ligesom en tyk Skye og taage at losnis for mine Øyen / og som loed mig see det klare Lys. En sød Glæde / opfyldt med frist Fyrighed og Frimodighed / vaagnede op i mit Hierte. Der var stor Forskiel paa denne reene Glæde / og dend anden daarlige Blødagtighed og Lyst / hvormed mine Tanker tilforne havde været befængte : Dend ene er en Glæde af en uroelig Overdaadighed / som ofte bliver afskaaren og forhindret ved utidige / ubesindige og foranderlige Begierligheder / og

en

en ond Samvittigheds svidende Plage; Dend anden er en fornuftig Glæde/ der har noget lyksaligt og himmelske Væsen udi sig/denne er altid reen og altid den samme. Intet kand forstørre eller udtomme hende/ jo dybere mand siuncker sig ned i dend/ jo sødere bliver dend; Dend glæder Siælen/ uden at forvirre dend; Da nu mine Øyen løb over af mit Hiertes inderlige Glæde/ og jeg fornam/ at intet var saa sødt som saaledis at græde/ sagde jeg: lyksalige ere de Menniſker for hvilke Dyden behager at fremviise sig i sin fuldkomne Deylighed/ og lade sig see i sin yndige Skionhed; Kand mand vel see hende/ uden at mand jo er og bliver deelagtig i hendis dyrebare Lyksalighed! Mentor sagde til mig: Nu maa jeg forlade eder! Jeg farer bort dette Øyeblik; det er mig ikke tilladt at tøve her længere. Hvor gaaer I da hen? spørger jeg; hvad Vont i Verden er vel saa øde og ubeboet/ hvad Ort saa fremmet og langtfraliggende/ at jeg jo vil følge eder! Tænk kun intet/ at I skal slippe fra mig. Jeg skal langt heller døe for eders Fødder! I det jeg talede de Ord/ holdt jeg ham fast af al min

Magt.

Magt. I har ingen gode af / siger hand / om I dermed tænker at holde mig op. Dend grumme Merophis i Ægypten har solgt mig bort til nogle Blaamænd eller Arabere; Disse der de vare reyste til Damascum i Syrien med deris Kiebmandskab / vilde de gierne skille sig ved mig / og haabede at faae et stor hob Penge for mig af en / som heed Hazaël, hvilken havde Lyst til at kiøbe en Grækiske Fange / for at lære af ham de Grækers Skik og Sæder / og lade sig undervise i deris Videnskaber / og i Sandhed / Hazaël kiøbte mig dyre nok. Det / som jeg allerede har fortalt ham om vore Sæder / har givet ham Lyst til at reyse til Creta for at lade sig undervise i Minois Love. Imidlertid vi vare paa Reysen / bleve vi for Modvinds skyld nødte til at forandre vor Fart tilbend Øye Cyprus; Da hand nu fornam / at Vinden dreyede sig og blev god for os / er hand kommen hid for at frembære sit Offer i Kirken / og see! der kommer hand gaaende ud. Vinden haster / og kalder paa os / og vore Seyel ere allerede ophidsede. Far vel / min kiere Telemach! En Træl / som frygter Guderne / bør troelig Følge

med

med sin Herre; Guderne vil ikke meere tilade/ at jeg maa være min egen/ var jeg i min egen Magt / da veed de; at jeg ikke vilde være nogen til Tieniste meere / end eder alleene. Farer vel! erindrer eder dend frimodige Ulyssis Uafladelige Besværlighed / den omsindede Penelopes vædmodige Taare/ og haver altid de retfærdige Guder for Øyen/ og i eders Hukommelse. Ach I Guder! som ere de Uskyldiges Beskiærmere! i hvad for et forargeligt og syndefuldt Land nødis jeg til at forlade dend unge Uskyldige Telemach!

O! Nej / nej / min allersødeste Meneor! siger jeg til ham/ det skal ingenlunde staae til eder at lade mig eene her. Jeg vil langt heller døe/ end see eder fare bort fra mig! Denne Syriske Herre er hand saa ubarmhiertig/ er hand vel i sin Barndom opdeget ved et Tigerdyrs Bryst? skal hand vel ville udrive mig af eders Arme / eller vriste eder af mine Hænder? Hand maa enten tage mit Liv fra mig/ eller og give mig Forlov at følge med eder! I raader mig selv/ at jeg skal flye herfra/ og I vil ikke/ at jeg flyer bort/ i det jeg følger eders Fodspor.

Jeg

Jeg vil selv gaae hen at tale med Hazaël, maa skee hand har Medynk over min Ungdom/ og mine Hierte-klemte Taare. Efterdom hand elsker Viisdom/ og royser saa lang en Vey for at opsege den/ kand hand ingenlunde have et grumt og vanartigt Hierte; Jeg vil kaste mig ned for hans Fødder/ jeg vil omfavne og kysse hans Knæe/ og ikke lade ham gaae/ forend hand tilsteder mig at følge med eder. Min kiere Mentor, jeg vil være en Slave med eder; Jeg vil gandske overgive mig i hans Vold og Magt. Afslaar hand mig det/ da er det alt ude med mig/ da vil jeg tage Livet af mig selv. Strax paa samme Time kaldte Hazaël paa Mentor; Men jeg løb frem og kastede mig ned for ham; Hand blev forferdet ved at see en fremmet og ubekiendt i den Skickelse for sig/ hvad vil I? siger hand til mig; Jeg ønsker at leve/ svarer jeg; thi jeg kand ikke beholde Livet i mig/ uden I tillader/ at jeg maa følge med Mentor, som er i eders Tieneste. Jeg er den store Ulyssis Søn/ som er den viseste iblandt alle Konger i Grækenland/ som har

K ede-

ødela t dend mægtige Bye Troja, der var navnkundig over gandske Asia. Jeg siger eder ikke min Herkomst for at broute og giøre mig til deraf/ men alleene/ for at opvekke derved i eder en liden medynk over min Ulykkelige Tilstand. Jeg har søgt efter min Fader paa alle Hav og langt-fraliggende Øer/ men dend misundlige Lykke/ at dend gandske kand undertrykke mig/ har taget denne Mand/ som jeg har havt med mig/ og som har været mig som en anden Fader/ fra mig/ og giort ham til en Træl; Taaler og tillader/ Naadige Herre! at jeg maa være det selv samme. Dersom det er sandt/ at I elsker retfærdighed/ og at I vil reyse til Creta for at lære Minois Love/ da forbærder ikke eders Hierte mod mine Suk og min Graad. I seer en Konge Søn/ som er bragt i dend Stand/ at hand med instændig Beatering søger om Trældom/ som sin eeniste Frelse. En anden Tid til vorn/ har je villet dee i Sicilien for at undgaae Træl dom; Men min første Modgang og forrige Elendighed var kun nogle skrøbelige Prøver paa Lykkens Overlast mod mig.

Nu frygter jeg for/ at jeg ikke maa blive

antaget blant Trælle og Slaver. Ach! I Guder seer til min Modgang/ Ach Hazaël! Kommer Minos ihu/ hvis vise og tyn ge Love I forundrer eder over! Erindrer (siger jeg) Minos, som skal domme os begge omsider i Plutonis Rige!

Hazaël gav agt paa mig med et beleven og medlidende Ansigt/ hand udragte sin Haand/ og reiste mig op. Jeg veed god Beskeden om Ulysses, sagde hand; Jeg har megen Underretning om hans Viisdom og Tapperhed. Mentor har ofte fortalt mig/ hvor stor Ære hand har indlagt sig iblandt Grækerne, og derforuden har det flyvende Rygte noksom udbreedt hans Navn blant alle Folk i Østen; Folger med mig/ Ulyssis Søn; Jeg vil staae eder i Faders stæd/ indtil I faar opfundet dend/ af hvilken I har det naturlige Liv. Om jeg end ikke blev beveeget af Eders Faders Ære/ af hans og eders Viderværdigheder/ da kunde dend Godhed og Kierlighed/ som jeg har til Mentor, nok opmuntre mig til at have Omsorg for eder. Jeg har kiøbt ham som en Træl/ det er sandt nok/ men jeg anseer og holder ham for en trofast Ven. Det Sølv og

Guld / hand har kostet mig / har indbragt og forskaffet mig dend dyrebareste Ven / som jeg har og forlanger paa Jorden. Jeg finder stor Viisdom i ham; ham alene maa jeg takke derfor / at jeg har faaet en Forsmag og Kierlighed til Dyden. Fra denne Tid af skal hand vare frie; I ligesaa. Jeg skal hverken begiere det ene eller andet af eder / uden eders Hierter. Saaledis blev i et Øyeblik mit Hierte forvandlet fra den bitterste Smerte til den sødeste og inderste Glæde / som noget Menniske kand fornemme. Jeg saae mig befriet fra en forskrekkelig Fare; Jeg var nu nær ved mit Fødeland; Jeg fandt nu Raad og Middel til at komme did. Jeg følte en stor Trøst ved at være hos et Menniske / som elskede mig af en reen og retsindig Kierlighed til Dyden; Endelig jeg fandt alting / i det jeg fandt Mentor, saa at jeg ikke mere skulle forlade hannem.

Hazaël gik frem mod Havbreden / vi fuldte hannem effter / vi steeg op paa Skibet / vi roede saa saare over de stille Bølger. En lætt og lekker Vesten Vind spillede i vore Seyel, dend drev vor Skib frem / og gaar

det

det en fornøyelig Fart. Den Cyprus forsvandt snart for os. Hazaël, som imidlertid havde Lyst til at høre mine Betænkninger om de Cyprier, spurde mig/ hvad jeg dømte om dend Ges Sæder. Jeg bekiendte rundt ud/ hvad for Fare min ubesindige Ungdom der havde været underaiven/ og hvad for en Strid jeg havde holdt ud med mig selv. Hand faldt i Forundring over min Tilskyndelse til Laster og Udyd/ og sagde disse Ord: O Venus, jeg kiender eders/ og eders mægtige Sons herskende Magt/ jeg har optændt Rogelse paa eders Altere/ men tilskader mig dog dette/ at jeg har ereders Ges skammelige Løsagtighed/ blodagtig Kræsenhed og bestiske Ubluefærdighed hvormed de uforsnufftige Indbyggere helligholder eders Høytider!

Derefter fornøyede hand og Mentor sig med en Samtale om dend ypperste og højeste Magt/ som har dannet Himmelen og Jorden/ om det uendelige og uforanderlige Lius/ som uddeeler sig til alle/ uden at deele eller formindske sig selv/ om dend almindelige og uforgiengelige Sandhed/ som ved sin Almægtighed oplyser alle Siæle/ li-

gesom Soelen lyser for alle Legemer. Denne (siger hand fremdeles) som aldrig har seet dette reene og klare Lys/ hand er blind/ som dend/ der er blind født af Moders Liv; Hand henlever sin Tid i et tykt Mørk/ ligesom de Folk/ hos hvilke Soelen ikke skinner mange Maaneder om Aaret. Hand troer sig at være viis/ og er dog uforstandig/ hand bilder sig ind at see alting og seer dog slet intet/ og hand doer bort som dend/ der aldrig har seet noget. I det Høyeste bliver hand kun vaer et dunkelt og taaskt Skin/ nogle forfængelige Skygger og Spøgelser/ som har intet puurt eller bestandigt i sig. Saaledes ere alle Menniskers indtagne af Sandsernis Vellyst/ og af en daarlig Behageligbed til grillefulde Indbildninger. Der er ingen paa Jorden værdige til at kaldis Menniske/ uden de/ som raadfører/ elsker og følger denne Dyd: Dend er det/ som beveger os til at tenke paa det Gode/ dend er det/ som straffer og truer os/ naar vi har ondt i sinde/ eller har begaaet noget Lastværdigt. Vi bar den at takke ikke mindre for vor Fornufft end for Livet selv. Dend er

som

som er stort vild Hav/ fuld af Blands og Klarhed/ og vor Forstand derimod er kun nogle Draaber/ eller meget smaa Bekke/ som flyder derudaf/ og som løber tilbage for at stillis der/ og blive hos sit første Udspring.

Endskiønt jeg ikke endnu tilfulde forstoed denne Taals Fynd og Krafft/ befandt jeg dog derudi noget/ jeg ved ikke hvad reent og guddommeligt: Mit Hierte blev ligesom opvarmet/ og Sandheden selv syntes at fremskinne af alle disse Ord. De blev ved at tale om Gudernis Oprindelse og Herkomst/ om store Høvdinger/ berømmelige Skialdere/ om den gyldene Tid/ om Syndfloden og de ældste Historier/ om de første Menniskers/ om dend Forglemmelsis Floed/ udi hvilken de Afdødis Siæle nedsiunkis/ om dend ævige Straf/ som er beredt for de Ugudelige i dend fæle og forskrekkelige Helvedis Huule/ og endelig om dend roelige Lyksaligheed/ som de Retfærdige nyder i de Elysæiske Vange uden nogen Frygt for at miste dend.

Medens Hazaël og Mentor saa talede, saae vi Marsvinene i Havet/ hvis glintzen-

de Huud og Finder glimrede baade gule og blaae med Solens Straaler: Idet de spillede og legte tilhobe/ oplofftede de Bølgerne/ at de lenge dereffter stoed i det hvide Skum. Dereffter kom de smaa Hafguder Tritones og blæsde i deris Trompeter og Krumhorn; Disse omringede Amphitrites, Neptuni Dronnings/ gyldene Vogn/ for hvilken der vare spendte tvende Havheste hvidere end dend nyefalden Snee/ hvilke med en forunderlig Fart fore igiennem de slibrige Bølger/ og giorde en lang Fuure efter sig i Havet; Deris Øyne gnistrede og der gik en taaget Damp udaf deris Mund. Gudindens Vogn var af en Skal som Perlemoer/ giort i en artig og underlig Skickelse; Dend var nogle Stæder hvidere end det reeniste Elphenbeen/ og Hiulene vare af purt Guld. Denne Vogn syntes at komme flyvende frem oven paa det slette Vand; En stor Mængde af Havfruefruer/ beprydede med Blomster/ svemmede i flokketal efter Vognen. Deris deilige udslagne Haar hengte dem ned paa Skuldrene/ svevede og flagrede saa løselig om efter dend sagte spillende Vind. Gudinden

holdt

holdt et Guldspiir i den eene Haand for at herske og regiere over Bølgerne dermed; Med dend anden holdt hun hendes Søn/ den lille Palemon, paa hendis Skiød/ som heldede sig op til hendis Bryst; Hun havde et naadigt og mildt Ansigt og dog derhos en prægtig Anseelse/ som bortskrekkede alle de oprørske Vinde og den rasende Storm. Tritones ledte hendes Heste/ og havde en gyldene Tomme at styre dem med; I Luften over hendis Vogn svevede et stort purpur-rødt Sejel/ halv opfyldt med en sagte Lufft af de angeneme Zephyrers forfriskende Aande/ hvilken de udpustede for at holde samme Sejel i Vejret til hendis fornøjelige Kiølelse. Midt i Lufften saae mand Æolus meget beskiæftig og ivrig/ hans Ansigt var ronket og vreedladen/ hans Røst haard og barsk/ hans Øyenbryne tykke og nedslagne/ hans mørke og suurskende Øyne holdt de stolte Norden-Vinde i Tomme/ og fordrev alle tykke Skyer. De veldige store Hvalfiske og andre grove Vanskabninger i Havet oprettede efter hendte mange susende Springvande/ i det de udsprudede de bittre Bølger høyt i Vejret

nem deris Næsebore/ efterſom de/ for at ſee Gudinden/ og beære hendis Nærværelſe/ vare efter Orden gaaet hid udaf deris dybe og forborgene Huuler i Afgrunden.

Ende paa dend Fierde Bog om Telemach.

Dend Femte Bog Om Telemachs Eventyrer og Bedrifter.

Udtog af dend femte Bog.

Telemach forteller, at hand ved ſin Ankomſt til Creta hørde, hvorledis Kong Idomeneus havde opofret ſin eenſte Søn for at fuldkomme ſit ubeſindige Løfte til Neptunum, og at de Creter, ſom vilde hevne denne unge Printzes Blod, havde nødt Kongen til at forlade ſit Fæderne-Rige, og nu efter adſkillige tvivlraadige Slutninger vare forſamlede for at udvelge en nye Konge; Hand glemte ikke heller hvorledes hand ſelv blev buden ind i Forſamlingen og efter de beſtikkede Dommeris Kiendelſe fik Prisen frem for de andre; Hvorledis hand beſvarede de fremſatte Spørsmaal af Minois Lov-Tog, og at de Vilde

ste paa Øen saavelsom det gandske Folk vilde udkaare ham til Konge, der de saae hans store Visdom.

Efterat vi med Forundring havde anseet dette Siun/ begyndte vi at kunde skimte Biergene i Creta, dog kunde vi neppe endnu skille dem fra Skyerne paa Himmelen og Havets Bølger. Noget dereffter saae vi Toppen af Ida Bierg over alle de andre Bierge paa Øen/ ligesom en gammel Hiort i en Skov opreiser sine stolte Takker over de smaa Raabuekis Hoveder/ der ere omkring ham. Lidet dereffter kunde vi bedre skielle Kanterne og Bugterne paa Øen/ hvilken forekom os at see til/ som en dejlig Skueplatz. Saa sode og udyrket/ som Cyprus forkom os/ saa dyrket og frugtbar syntis Creta os formedelst de vindskibelige Indvaaneris Arbeide prydet og begavet med alle slags Frugt og Verter. Paa alle Platzer saae vi velbebygte Landsbyer/ og Herre-Sæder/ saa anseelige/ som smaa Kiøbstæder og overmaade skionne Byer. Aldrig saae vi en Ager/ at vi jo tillige fandt merkelige Prøver og Kiendetegn paa dend duelige Agerdyrke-

dyrkeris Hænders Gierninger; Allevegne havde Ploven efterladt jevne og dybe Furer i Jorden. Paa den Stæd veed mand ikke engang at sige af Tidsel og Torne med andet skadeligt Ukrud / som betager Jordens Safft og gier dend unyttig. Vi betragtede de dybe Dale med Fornøyelse / hvor Qvæget hvismede i flokketal paa de overflødige Græsgange langs ad Bekkene. Faar og Lam / Beeder og Gedder vrimlede paa Siden af de steyle Bierge. De store og vilde Marker vare beprydede med den gave-milde Cereris dyrebare Gaver / og skiulte af de dejlige gvule nedsikkende Ax. Endelig vare Biergene af dend godvillige Natuur beklædte med de frugtbare Vintræer / som allerede havde Klaser af Druer / der begyndte at rødmis / og gav Høstmændene god Forhaabning om dend overflødige Bacchi søde Safft og rare Gaver / som betager offte de bekymrede Menniskers deris Omhygelighed og unyttige Sorg.

Mentor fortalte os / at hand tilforn havde været der paa Den / og sagde os alt det / hand vidste derom; Creta, siger hand over hvilken alle Udlændinger forundrer sig saa me-

meget/ og som formedelst sine hundrede herlige Stæder er meget berømmelig/ foder og opholder selv uden nogen Besværlighed alle sine Undersaatter og Indbyggere endskiønt de ere utallige/ fordi Jorden ophører ikke nogen Tid at meddeele dem sine Gaver/ som dyrker hende; hendes runde og overflødige Barm kand ikke udtømmis; Jo flere Menniſker/ der er paa en Sted/ naar de kun ere arbeidsomme/ jo meere nyder de af dends runde Gafmildhed. Dend eene har aldrig Aarsag til at være nidſk eller mißundelig over dend anden; thi denne fromme Moder/ Jorden selv/ forøger og mangfoldig-giør sine Gaver eff er sine Børns Tal/ hvilke ved deris Arbeide fortiener hendes Fruat; Den eeniſte Aarsag og Oprindelſe til deris saavelſom andris Ulykke er Menniſkens egen utidige og ufornufftige Begierlighed til forfængelig Ære og jordiſke Rigdom. Menniſkene vil have alting leye/ og i det de higer efter Overflod/ giøre de ſig ſelv ulykkelige. Ville de leve enfoldig/ og lade ſig noje med at søge og sørge for det/ de endelig have de fornøden/ da ſkulle mand allevegne ſee

Boeks

Overflødighed/ Glæde / Eenighed og Fred. Dette har Minos den viiseste og beste af alle Konger vel forstaaet / at det Forunderlige mand seer paa denne Øe/ er Frugten og Virkningerne af hans Lose. Dend Opdragelse / som hand paabød at anvendis paa de smaa Børn/ gior deris Legemer sunde og sterke. Strar i Ungdommen vennes mand dem til et enfoldigt og tarveligt / et skikkeligt og arbeidsomt Levnet / thi mand holder det saa for / at alt Vellust og Overdaadighed blødgior/ forrasker og forderver Legemets og Sindets Kræfter; Mand forestiller dem aldrig nogen anden Fornøyelse / end at være haarfore og uovervindelige formedelst Dyden/ og at indlegge sig Ære og Anseelse. Mand lader ikke alleene see sit tappere Moed og ædle Gemytte med at foragte Døden i Krigens uforbigiengelige Farligheder / men end og i at forsmaa alt skadelig og overflødig Rigdom/ og træde alle skammelige og fordervelige Vellyster under Fødder; Der straffer mand tre Laster/ som hos alle andre Folk ere ustraffede/ nemlig Utaknemmelighed/ Hykleriet og Gierighed.

Hvad

Hvad Hovmod og Kræsen Ofverdaadighed angaar / da har mand aldrig fornoden at bekymre sig med at skaffe dem af / de Laster veed mand intet af at sige i Creta. Alle Folkene de ere arbeidsomme og ingen tænker til at berige sig deraf; Enhver troer hand har Vederlag og Betalning nok for sin Umage og Arbeide ved et roeligt og velindrettet Levnet / hvor mand i en sød Fredkand tilstrekkelig nyde aldt det / som virkelig er fornoden til Livets Opholdt; Der paa Den maa mand ikke fordrage kostbart og unyttigt Boskab eller nogen stadselig Pragt i overdaadige Klæder / ikke heller overflodige og leckere Giestebud / eller forgyldte Pallatzer og emtruckene Statsstuer. Deris Klæder ere af fiin Uld og af en dejlig Farve / men gandske slette og uden nogen Galuner eller Brodering. Deris Maaltider ere tarvelige / og mand drikker der kun lidet Viin blandet med Vand. Deris fornemste Rett er god reent Brød og Melk af Faar og Geder / saa vel som hvad Frugt Træerne bærer liaesom godvillig af sig selv. Mand æder mestendeelen det skiere Kiød uden nogen Dyppelse og andet Kryderis

derie; Ja de ere meget ombyggelige for at legge det störste og beste Fæmon til/ hvorved deris Agerdyrckning kand forbedris/ og Byðskningen fortsættis. Huusene hos dem ere nette og magelige/ dog uden unyttige Skilderier og andre kostbare Brydelser. Vel forstaar de dend kunstige og prægtige Bygningskonst/ men bruger dend alleene til Gudernis Templer at oprette/ thi de dødelige Menniſker underſtaar ſig ikke til at have saa herlige og mægtige Bygninger/ ſom de udødelige Guder alleene anſtaar. De Cretenſers störſte Rigdom beſtaar i deres Sundhed/Styrke/ Hurtighed/ udi indbyrdis Eenighed og Fortroelighed med hverandre/ alle Borgernis Friehed/tilſtrækkelig Forraad paa alle fornødne Sager/ og i dend Foragt de kaſter paa Overflod/ udi beqvem Skikkelighed til Arbeide/ Afſkye til Orkisleshed/ loflig Efterſtræbelſe og ſommelig Ergierighed/ hvorved dend enſtræber at forekomme dend anden i Dyd og Skikkelighed/udi Lydighed mod Lovene/ og endelig udi en alvorlig Fryat og indvortis Ærbodighed for de retfærdige Guder.

Jeg ſpurde fremdeles/hvorudi Kongens Myn-

Myndighed bestoed? Hand svarede mig: Hand hersker med en fuldkommen og u-indskrænket Magt over Folket / men Lovene har igien fuld Herredomme over ham. Hand har fuldkommen Magt til at giøre det Gode/men bundne Hænder/at hand ikke kand giøre det Onde. Folket betrois ham effter Loven / som det dyrebareste liggende Fæe med de Vilkor / at hand skal være en Fader for sine Undersaatter; De vil/ at et eniste Menniske ved sin Vitsdom og Maadelighed skal opholde saa mange Menniske i Lyksalighed og Velstand / og ingenlunde at saa mange Menniske i Elendighed med en liderlig og ulidelig Trældom skal tiene en eniste til at føye og fremme hans ubesindige Hovmod og blodagtige Kræsenhed. Kongen i Creta bør intet have noget særdelis frem for de andre/ undtagen hvad som er fornoden enten til at troste og opmuntre ham i hans moysommelige Forretninger eller til at indprændte og opvække i dend meenige Mand en ærbodig Frygt for dend / som er satt til at handhæve Lovene. I det øvrige bør en Konge her at være mee-

L re

re ædrue o: tarvelig/meere fiendsk og spodsk over et lekkert og kræsent Levnet/ og mege mindre tilbøyelig og bengiven til hoffmodig Dragt/end nogen anden. Hand bør ikk have mee e Rigdom eller Fornøyelse/ me langat større Viisdom/ Dyd og Ære/ en dend øvrige Deel af Menniskene. Uden for sit Rigis Grændser bør hand være for færdelig/ og færdig til at forsvare sit Fæderneland med sin tappere Anføring o skarpsindige Befalning over sin Krigs Hær. Inden fore bør hand være en Dom mere over sit Folk/ og giøre dem gode/ viis og lyksalige. Guderne har ikke giort ham til Konge/ for hans egen skyld/ men alleene til et Menniske blandt andre Folk/ me hand er alleene Konge for Folkets skyld paa hvilket hand og er forbunden at an vende ald sin Tid/ ald sin Omsorg/ ald si Hiertelaug/ og hand er ikke værd at være Konge/ uden med saa skiel hand forglem mer sig selv og sit eget Sinds Fornøyelse og alleene opoffrer sig til det gemeene Be ste. Derfor vilde Minos ikke/ at hans Børn skulle regiere effter ham/ uden med de Vilkor/at de i deris Regiering skulle ret

te sig effter hans Reale og Anordninger. Vel elskte hand sin Slegt og Afkom/ men dog langt meere sit Folk: Ved saadan sin store Viisdom har hand giort Creta saa megtig og lyksalig. Ved saadan sin sindige Maadeligheed har hand forringet og snart til intet giort mange mægtige og seyerrige Herrers Ære/ som vilde betiene sig af mange mægtige Folk til deris egen Pragt og Anseelse/ det er at sige/ til deris forfængelige Lyst og Hofmodighed. Ved dend vrisværdige Retfærdighed har hand fortient at være dend øverste Dommere i Plutonis Rige over alle de afdødis Siæle.

Medens Mentor holdt saadan Samtale med mig kom vi til Øen; Vi saae dend forunderlige Labyrinth og vildsomme Spatzere-Gang/ som dend kunstrige Dædalus havde anlagt og indrettet som et Mønster og Lignelse effter den store Labyrinth, vi tilforn havde seet i Ægypten. Midlertid vi betragtede dend artige og konstige Bygning/ saae vi Folket/ som vrimlede ved Hafbreden/ og kom løbende sammen i Flokketal paa en stor Platz temmelig nær

ved Havet. Vi bespurde os om Aarsagen til dette Oplob/ og see en Creter ved Navn Nausicrates fortalte os derom saaledes.

Idomeneus, Deucalionis Søn/ Minois Sønne-Søn (siger hand) var ligesom de andre Konger af Grækenland reyst til Troja Beleyring/ og effter benævnte Byes Ødeleggelse/ seylede hand hiem ad igien til Creta; men der opreiste sig saa haard og hefftig en Storm/ at Styrmanden paa hans Skib og andre Søefarne Folk troede ufeilbarlig/ at de maatte lide Skibbrud. Døden stoed for allis Øyen/ de saae Afgrunden at aabne sig for at indslugge dem. Enhver bejamrede sin Elendighed/ og torde end ikke engang haabe at erlange den bedrovelige Roe/ som Siælene effter deres Legemers Begravelse venter paa/ efterdi de ere satte over Stygis Vande ved Charons Hielp; Idomeneus med opleffiede Øyen og Hænder til Hummelen paakaldede Neptunus: O du mægtige Gud! (siger hand) som har at befale over de stolte og brusende Bølger/ værdiges til at høre mig Ulyksalige! Dersom du udfrier mig fra dit se rasende Vandvovers Grumhed/ og lader mig

mig uskadt see min Ge Creta kysten/ da skal jeg opoffre dig det første Hoved/ som kommer for mine Øyen!

Hans liden Søn/ som længtis efter at see sin Fader/ hastede tandlertid at gaae ham ædi møde/ og tage venlig imod ham med ærbødigst Lyk-Ønske. Ach dend Ulykkalige Printz! som ikke vidste/ at hand lob til sin Fordervelse! Faderen undgik Stormen/ og kom i den forlangede Havn/ takkede Neptunus, fordi hand havde bert hans Bøn/ og taget imod hans Loffte; Men strax derefter fornam hand/ hvor sorgeligt og bedrøveligt det var for ham selv. Hans tilstundende Elendighed og overhengende Ulykke baris ham for i hans Hierte/ og foraarsagede ham en nagende Fortrydelse over hans ubesindige Loffte; Hand frygtede for at komme for sine egne/ og var rædt ved at see det/ som var ham det Kiæreste i den heele Verden! Men dend strenge og ubarmhiertige Nemesis, som vaager for at straffe Menniskен/ og overalt de hovmodige Konger/ trykkede Idomeneum uformodentlig med en sælsom og ulykkelig Haand. Hand kom til Lands/ hand torde

neppe oplofte sine Øyen / men ach! See! Hand saae sin egen eeniste Søn. Hand rykte sig tilbage / hentagen af Sorrig / hand kastede sine Øyen omkring at søge om en anden / som hand havde mindre kiær / (men alt forgievis) hvilken hand kunde betiene sig af til dette Offer. Midlertid kommer Sønnen til ham / kastede sig om hans Hals / og hilsede ham; Men fornam med største Forundring ja gremmelig Forskrekkelse / at hans Fader lod see saa stor Kaaldsindighed imod hans kierlige Lyk-Ønske / hand saae hans Øyne og Hierte at briste i en væmodig Graad. Ach! Min Fader! (siger da Sønnen) hvad er Aarsag til denne Bedrøvelse? Er I fortrydelig over / at mand effter saa lang en Fraværelse seer eder igien i eders Kongerige / og at jeg eders Søn glæder mig over eders Hiemkomst? hvad har jeg giort? I vender eders Øyne fra mig og er bange for at see paa mig; Faderen / som var hierte-klemt og henrykt af en inderlig Angist / svarede intet; Endelig efterat hand havde udgydet adskillige Hierte-Suk / siger hand: Ach du store Hav-Gud / hvad har jeg lovet dig! Hvor dyre

bliver

bliver du betalt for det / du har frelset og udrevet mig fra Skibbrud! Lad mig komme ud igien paa de vilde Bølger og farlige Klipper / der burde have stødt an paa mig og endt mit Liv / og lad min Søn leve! Du grumme Neptune, see; der er mit Blod / tag det bort og spar hans! Og der hand det talede / drog hand sit Sverd ud / og vilde dræbt sig selv dermed. Men alle de Herrer / som var omkring ham / grebe fat og holdte hans Hænder. En gammel Mand / ved Navn Sophronymus, Guderne Præst og deris Villies Fortolkere forsikkrede ham / at hand kunde forneye Havguden uden at dræbe sin Søn for ham. Eders Løffte / (siger hand) har været ubesindigt; Guderne vil ikke være ærede ved Grumhed; See derfor vel til / at I ikke legger til eders daarlige Løffte denne Forseelse / at I overtræder Naturens Lov! Opofrer til Neptunus hundrede snehvide Øren / pryder hans Altere med Blomster / og lader deres Blod flyge deromkring / derefter bør I optende en behagelig Regelse til denne Guds Ære.

Idomeneus hørde det Raad med nedsla-

gen Hoved uden at svare noget dertil. Hand saae vild og rasende ud af sine Øyen/ hans Ansigt var blegt og fælt/ og hand skiftede Farve hvert Øyeblik. Mand saae med største Ynk/ hvorledis hand skielvede og bevede paa alle sine Lemmer. Midlertid siger hans Søn til ham! See! her er ieg/ min søde Fader! Jeg/ eders Søn/ er redebon til Døden/ for at stille Havets Guder tilfreds! Drager ikke deres Vrede paa eder! Samler eder ikke selv deris Unaade! Jeg vil med Fornøyelse døe/ efftersom min Død har været Borgen for eders Liv! Slaar til/ Fader/ og frygter ikke at finde i mig en Søn/ som eder er u-anstændig/ og ikke slægter eder paa/ eller som er bange for Døden. I det samme Øyeblik blev Idomeneus gandske forrykt fra sin Sandtz/ og ligesom dreven af Helvedis Plage-Gudinder/ overrumplede i en Hast alle dem/ som toge vare paa ham/ og løb sin Søn igiennem med sit Sverd! hand drog det gesvindig ud igien/ rygende og fuldt af hans Hierte-Blod/ og vilde stikke det ind i sine egne Indvolde/ men hand blev end engang angrebet og forhindret af dem/ som stode om-

omkring. Dend unge Printz faldt om/ og svømmede i Blodet/ hans Øyne skiulte sig under Dødens Skygge/ hand lukte dem halv op for at see Lyset/ men neppe havde hand skimtet det/ førend hand ikke kunde taale det meere. Ret som en vakker Lilie paa Marken/ hvis Roed bliver giennemskaaren af det skarpe Plogjern/ visner/ og ikke kand voxe meere/ den har vel ikke endnu forandret sin levende og sneehvide Farve/ og dend deylige Glands/ som betager Øynene/ men Jorden negter den sin Vædske og dens Liv er udslukt. Saa var Idomenei Søn/ som et vakker Blomster/ der i sin beste og feyerste Alder ved Dødsens grumme Lee blev fældet. Faderen formedelst umaadelig Hiertesorg mister sin Fornufft/ og i saadan Forvildelse veed ikke selv/ enten hvor hand er/ eller hvad hand gior/ og endnu mindre/ hvad hand bør tage sig for: Hand gaaer svinglende og rasende til Byen/ og sørger om sin Søn.

Midlertid bliver Folket beveeget over dette uskyldige Barn/ og af Nidkierhed og Afskye til Faderens umenniskelige Gierning raaber/ at de retfærdige Guder har

overleveret ham hen til disse forskrekkelige Plager. I denne deris Ivrighed og rasende Hastighed griber de til Gevær/ de tager Kieppe/ Stager/ Stenger og Steen; U-eenigheden blæser en dødelig Forgifft ind i alle deris Hierter. De Creter, ja de kloge og forstandige Creter forglemmer ald Visdom og Sindighed/ som de ellers har elsket saa høyt/ og kiender intet meere til den vise Minois Sønne-Søn/ eller ansaae ham længer for deres Konge. Idomenei Tienere og høye Betientere finde intet andet Middel til hans Frelse og Befrielse/ end at sende ham hen til sine Skibe igien/ de gaaer om Bord med ham/ hisser Seiel/ og tager Flugten did/ hvor Vind og Vejr vil føre dem; Saa snart Idomeneus kommer til sig selv igien/ takker hand dem/ fordi de havde ført ham af det ulyksalige Land/ hvilket hand havde besmittet med sin Sons uskyldige Blod/ som hand selv ikke kunde beboe. Vinden fører dem hen til Hesperien, og der ere de beskeftigede med at oprette dem et nyt Kongerige paa de Salentiners Grund. Som de Creter nu haver ingen Konge at regiere over sig/ har de sluttet at

udvel-

udvelge en af dem / som ere dygtige til at handthæve Minois Love i deris uforfalskede Rigtighed. See her! hvorledis de bær dem ad til at giøre dette Vall. Alle de ypperste og fornemste Indvaaner af de hundrede Stæder ere der forsamlede. Mand har begyndt dette Lande-Moede med Ofringer / mand har ladet fremkalde de viiseste og berømmeligste Printzer og Herrer fra de nærmeste Stæder / som skal erfare og overhøre deris Viisdom / som synes værdige til at regiere. Mand har begyndt offentlige Skuespil og Figte-Pladser / hvor alle Ansøgerne skal slaais og kiempis tilhobe / thi mand vil give den Kongeriget til Priis og Belønning / som de Viise domme at have overvundet de andre udi Sinds og Legemets Gaver. Mand vil have saadan en Konge / der har et sterkt / tærdigt og gesvindt Legeme / og en viis og dydesuld Siæl. Mand indbyder og hertil alle Fremmede og Udlendinge. Efterat vi havde hørt denne forskrekkelige Historie at fortellis. Siger Nausicates til os: Skynder eder nu I tvende Udlændinger at komme hen i vor Forsamling; I skal kiempis

med

med de andre / og dersom Guderne beskiærer en af eder Seyeren / skal hand blive Konge over disse Stæder: Vi fuldte med ham uden nogen Begierlighed til at vinde / alleene af en blot Nysgierighed til at see saa usædvanlig en Forretning.

Vi kom hen til en slet Grund-plads / der var vidt i Begreb / og besat runden om med en tyk Skov / den Middelste Part af denne Runddeel var indrettet til Ansøgerne at kiempe paa; Den var / saa vidt som Figte-Pladsen skulle være / indgrofftet med Grønsvær og Torre / hvor paa sad en utallig Mængde af Tilskuerne. Der vi kom did / tog de imod os med Ærbødighed / thi de Cretenser ere frem for mange andre af et ædelt og artigt Gemytte / og med største Nidkierhed holder Gieſteretten ved lige / de teer sig altid venlige / ærbødige og tienstevillige imod Fremmede. De indrømmede os Plads at sidde paa / og de indbød os til Kamp. Mentor undskyldte sig derfra for sin Alder / og Hazaël for sin svage Sundheds Skyld. Men jeg i mine fyrige og friske Ungdom torde ikke bruge nogen Undskyldning; Jeg slog dog mine Øyne hen til Mentor

tor for at fornemme hans Tanker herom/ og jeg forstoed nok/ at det var hans Villie/ at jeg gav mig i dend Kamp. Saa tog jeg mod deris Tilbud/ jeg førte mig af mine Klæder/ mand slog en stor Deel af dend klare og feede Olie over mine Lemmer/ og derefter gik jeg frem blandt de andre Stridskiemper: Paa alle Kanter hørde jeg dend ene hviske dend anden i Øret/ at det var Ulysses Søn/ som var kommen at prøve om hand kunde erlange den priselige Seyer og ringe Belønning; Og mange Cretenser, som havde vært i Ithaca i min Ungdom/ kiendte min Person.

Dend første Kamp var at Brydis: Derudi overgik en Rhodier, næsten fem og tredive Aar gammel/ alle dem/ som tørde byde sig frem imod ham; hand havde endnu dend fuldkomne Manddoms Kræfter/ hans Arme vare tykke og stærke/ det mindste hand førte sig/ kunde mand see alle Muusene/ Aarer og Seener paa hans Legeme/ hand var ligesaa gesvindig som sterk; Jeg syntis ikke engang værdig til at være overvunden af ham/ og meget mindre til at gaae i Kamp mod ham/ hvorfor hand og ansaae min Ungdom

med

med Foragt/ og vilde gaa't bort; Men jeg stillede mig hen imod ham. Strax toge vi fatt paa hverandre/nu klemte vi hverandre/ at vi var færdige at miste veyret/ nu vare vi viklede omkring hverandre ligesom toe Slanger/ Skuldre mod Skuldre/ Foed mod Foed/ alle Seener udstragte og Armene omvendte; Enhver giorde sit Beste for/at kaste sin Modstandere mod Jorden. Snart provede hand med Behændighed at slaae mig omkuld til dend høyre Side/ snart stræbede hand at dreye mig om paa dend venstre. Midlertid hand saa svingede mig/ og provede mig paa alle Kanter/tog jeg paa ham med saadan Hæftighed/ at Beenene gleed fra ham/ hand selv faldt ned paa Jorden/ og trækkede mig oven paa sig/ hand arbeydede nok paa at velte mig under sig/ men forgievis; Jeg holdt ham ubeveegelig under mig/ saa hand intet kunde udrette mod mig. Alt Folket raabte: Seyren horer Ulyssis Son til! Jeg hialp da denne Rhodier, som var gandske Skamfuld/ op paa Beenene igien.

Den anden Kamp med Lærræmmerne (store Lærsvøber med Blye-Kugler paa en-

den

den) var Vanskeligere; Herudi havde en vel-formuende Borgerson fra Samos indlagt sig saa stor Ære/at alle de andre viigede for ham/ og ingen havde Haab at overvinde ham i dette slags Øvelse/ uden Jeg. Vi gav os i kast med hverandre/ hand gav mig nu i Hovedet/ nu paa Siderne/ saa diervelige Slag/at jeg fik Munden fuld af Bloed; Der gik en tyk Skye for mine Øyen/ jeg ravede og vacklede paa Fødderne/ hand trængde ind paa mig/ men jeg kunde neppe drage min Aande; Dog blev jeg opmuntret ved Mentors Røst/ som sagde til mig: O Ulysses Søn! Vil I lade eder overvinde! Min Vrede gav mig da nye Kræfter igien/ jeg undviigede mange Slag med min Gesvindighed/af hvilke jeg ellers havde bleyet overiilet. Saasnart denne Samier havde tilbragt mig et falsk Slag/og hans Arm med Svoben foer unyttig hen i Veyret/ overfaldt jeg ham/ og gav ham/ i det hand boyede sig/ hvergang et grovt Stød og Slag paa hans Kinder/ at hand vred sig derved og stønnede. Naar jeg nu oplofftede mine blye Rømmer for at viske Støven af ham/ og anfalde ham med die-

stor-

større Krafft/ holdt hand sig til Side og var færdig at undvilge; Og mens hand saa holdte sig med sin Krop tilbage / og icke holdt lige balance og Vegt med sit Legeme/ gav hand mig god Anledning at støde ham om paa Jorden: Strax hand var falden paa Sanden / udragte jeg min Haand og vilde reisse ham op / men hand stoed op selv ilde tilreedt af Bloed og Sand / og ham overgik en meget stor Skam; Hand torde ikke begynde Kampen igien paa nye.

Strax derpaa begyndte mand at kiøre om Kap paa Vogne / som effter Lodkastning bleve uddeelte til enhver; Min var dend allerringeste/ thi baade var den tungere og Hestene vare svagere end de andre deris: Vi foer af Stæd. Støven stod som en Skye i Veyret / og betog os saa got som Himmelens Lyss. I Begyndelse lod jeg de andre rende mig forbi; En Lacedæmonier ved Navn Crantor loed strax alle de andre bag efter sig: En Cretenser, som hed Polieletes fuldte ham efter i Hælene; Hippomachus, Idomenei Blodsforvandte / som tragtede til at komme paa Throven effter ham/ gav sine skummende

Hest

Heste Tommen. Hiulene paa hans Vogn snurrede sig saa hastig om/ at mand icke kunde see deris hastige Bevægelse/ ja mand stuntis de stod stille/ ligesom Vingerne paa en Orn / der svæver i Lufften. Mine villige Heste opmuntrede sig selv/ og var nu kommen ret i Drag. Jeg kiorte nesten forbi alle de andre / som med saa stor Ivrighed vare faren af Stæd i Begyndelsen. Hippomachus, Idomenei Slegtning/ kiorte formeget paa sine Heste/ at dend sterkeste af dem styrtede paa Stædet/ og ved sit fortrædelige Fald betog sin Herre alt Forhaabning til at vinde. Policletes heldede sig formeget ind ad til sine Heste/ og/ som hand icke holdt sig fast nok/ ved uformodentlige Skumpen og Stød/ faldt hand om kuld / Tommen smuttede af Hænderne for ham / og hand var meere end lyckelig/ at hand undgik døden; Crantor, som saae med Fortrydelse/ at jeg bendte ham ind/ og tilede saa nær effter ham / blev dismeere bidsig og ivrig; Nu raabte hand til Guderne/ og giorde dem mange ubetænckjomeligheder om anseelige Offringer/ nu skynd-

te hand paa sine Heste / og drev dem over deris Eyne. Hand fryatede / at jeg skulle komme lige ved siden af ham / mellem hans Vogn og Reckerne paa Rendebanen ; thi mine Heste vare meere skaanede og mindre udmattede end hans / ja de vare i dend stand / at de kunde rende ham forbi ; Nu saae hand intet andet Middel til søge sin Fordeel paa / end at betage mig Veyen ; At dette kunde gaae ham disbedre an / vovede hand at kiøre tvert og afsides inden for disse Skranker til Maalet / og derover ved sin Uagtsomhed brød sit Hiul i Stycker. Jeg giorde strax et lidet Omsving for icke at komme i Vildereede med ham / og i et Øyeblik saae hand mig med Gremmelse ved Enden af Maalet. Folket raabte endda Engang : Ulysses Søn har vundet ! Hand er dend / Guderne beskicker os til vor Regentere og Herre.

Dereffter ledsagede de ypperste Raadsherrer af Creta os hen i en gammel og hellig Skov / afsidis bort fra det verdslige og gemeene Folckis Aasyn / hvor de ældste Rigens Raad / som Minos havde satt til Dommere over Folcket / og Tilsyns-Mænd

over

over Lovene/lod os komme; De/ som havde kiempet sammen/ og figtet paa disse Skue-spiel/ fik alleene Lof til at være der Tilstæde. De Eldste aabnede Begerne/ hvorudi alle Minois Love vare forfattede. Jeg blev gandske indtagen af Ærbødighed og Bluefærdighed/ der jeg kom frem til disse gamle Mænd/ som Alderen havde giordt saa ærværdige/ foruden at have betaget dem noget af Aandens og Sindets Kræfter. De satte sig ned i Orden/ enhver sad stille og dybsindig paa sit beskickede Stæd. Deris Haar var forsølvet og sneehvidt/ dog mange af dem havde ikke meget deraf; Mand kunde see af deris ærbare og alvorlige Ansigter en sund og roelig Viisdom. De bemøyede sig icke med at tale meget/ og ingen sagde meere/ end hand havde tilforn betenkt sig paa at fremføre; Naar der blev forebragt nogle adskillige stridige Meeninger blandt dem/ da vare de agtsomme og sagtmodige i at bifalde det/ de tenckte derom paa alle Sider/ at mand billigen matte troedt de havde alle et Hierte/ og havde alle en Meening. Dend lange Erfarenhed/ de havde

om forbigangne Ting og dend sædvanlige Øvelse i Arbeydet / gav dem denne store Oplysning i alle Sager. Dend største Grund til deris dybsindige og modnere Skionsomhed var endnu dette / at deris Sind og Gemytt var gandske stille og entlediget fra Ungdommens bidsige Tilbøyeligheder / og ubetenckssomme Indbildninger. Vissdommen selv domte alleene og handlede ved dem / og Frugten af dend lange øvede Dyd var / at de saa vel havde undertvunget deris eget Sind / at de uden nogen Kiedsommelig Modstand fandt i sig selv en ædel og angenem Fornøyelse i at høre Billighed. Jeg faldt i Forundring over dem / og ønskede / at min Ungdom maatte gaae forbi i en Hast / paa det jeg ligesom paa en Gang kunde erlange saa hæderlig og reputeerlig en Alderdom. Jeg befandt Ungdommen ulyksalig / fordi dend er saa fremfusende og saa langt fra dend rette Dyd og skickelige Erbarhed. Dend fornemste blandt disse gamle Mænd aabnede Minois Lovbog; Det var en stor Bog / som stedse var indlagt i et lidet Guldskrin med dyrebare Regelse: Alle de Eldste bucke

buckede sig for dend / og kyste paa dend med Ærbødighed / thi de sagde / at næst Gud / som er alle gode Lovis Stifftere / bør intet Anseeis saa helligt og Guddommeligt for Menniskene / som de retferdige Love / der ere indrettede for at giøre Folck gode / vise og lyksalige. De derfor / som har Lovene under hænder / for at styre Folket dereffter / bør altid lade sig selv styre og regiere af Loven; Thi det er jo Loven / og ikke et Menniske / som skal regiere. Dette og andet meere talte de Ældste tilsammen. Dereffter fremsatte den Ypperste / som sad i Raadet / tre Spørsmaal / som skulle besvaris effter Minois Regle og Anordninger.

Det første Spørsmaal var om at vilde: Hvem der var meest frie iblandt alle Menniſker? Nogle svarede at det var en Konge / som havde en fuldkommen Regiering og almindelig Myndighed over alle sine Undersaatter / og derhos var Seyerrig over alle sine Fiender. Andre bragte for / at det var en Mand / saa rig og bemidlet / at hand kunde fyldest giøre alle sine Begierligheder. Nogle sagde / at det var en

gammel Ung-Karl/som ikke havde i Sinde at Giffte sig/ men reise effter eget Behag fra et Land til et andet/ og aldrig underkaste sig noget Landskabs Love og Forordninger. Andre bildte sig ind/ at det var en Barbarer og Vildmand/ som levede af sin Jagt blandt Field og Klipper/ i Skove og Lunde/ og aldelis intet havde at bestille med Stadssager/ eller nogen anden Besværing Byen angaaende/ men levede i sin enlige Stilhed og lod Dag komme og Dag gaae. Nogle troede/ at det var en Træl/ som nyelig var los givet og stillet paa frie Foed/ hvilken meere end nogen anden glædede sig ved sin ædle Friheds søde Fornøvelse. Endelig sagde andre/ at det var et døende Menniske/ som Døden udfriede fra alting/ med hvilken intet Menniske kunde formaae noget meere.

Der Ordenen treffede mig/ var det mig en let Sag at svare dertil/ eftersom jeg vel erindrede/ hvad Mentor saa ofte havde sagt mig. Det frieste iblandt alle Menniske/ sagde jeg/ er dend/ som er frie for Trældommen selv. Paa hvad Stæd og i hvad Tilstand mand er/ er mand meest frie

frie / naar mand i sit Hierte frygter for Guderne/og ellers frygter for ingen. Med et Ord at sige/ dend er virkelig frie/ som er befriet fra ald Frygt og Begierlighed/ og ikke er nogen underkast uden Guderne og en sund Fornufft; De Eldste saae paa hverandre og smaasmilede / og befandt med Forundring / at mit Svar var samme Ord/ som fandtis i Minois Forklaringer.

Dereffter satte de det andet Spørsmaal frem med disse Ord: Hvo er dend Ulykseligste blandt alle Menniſker? Enhver sagde frem/ hvad ham randt i Sinde; En sagde at det var et Menniske/ som hverken havde Rigdom/ Sundhed eller Ære. Andre/ at det var en Mand/ som havde aldeles ingen Venner at forlade sig paa. Nogle meente/ at det var een/ som i sin Alderdom fornemmer sig at have utaknemmelige og liderlige Børn/ ved hvilke haand maa gremme og skamme sig. Der traadte frem en meget viis Mand fra Lesbos, som sagde: Dend Ulykseligste blandt alle Menniſker er dend / som troer og indbilder sig selv at være det; thi Ulykken bestaar ikke saa meget i Sagen selv/ mand dragis

med/ som i denn Utaalmodighed hvormed mand foreger sin Elendighed; Herved klappede denn gandske Forsamlig/ og vilde dermed synis at bifalde hans Meening; Alle tænkte/ at denne kloge Lesbier skulle faaet Prisen for dette Svar; Men nu blev jeg tilspurdt om min Meening. Jeg fuldte Mentors Lærdom og svarede: Denn Ulykkaligste blandt alle Menniskor er en Konge/ som bilder sig ind/ at hand er lyckelig/ i det hand gior andre Menniskor ulykkelige; hand er dobbelt ulyckelig i sin Blindhed/ saasom hand ikke selv kiender sin Elendighed/ hand kand intet læge eller hielpe sig selv/ hand fryster for at kiende sin Svaghed; Sandhed kand intet trenge sig igiennem de skalkagtige Øyentienere ra hans Undersaatter af/ og komme ind til ham; hand er indtaget og bemandet af sit Sinds onde Beveegelser; Hand veed intet/ hvad hans Skyldighed er/ hand har aldrig havt denn Glæde at vide/ hvordan det er at giore got/ eller fornummet/ hvor angenem Dyden er. Hand er ulykkalig/ og værd at være det/ hans Ulykke forøgis dagligen/ hand higer og haster til sin

vor-

Fordervelse/ og Guderne bereeder sig til at plage ham med en u-afladelig Straf. Alle Forsamlingen tilstoed/ at jeg havde overvundet dend kloge Lesbier, og de Ældste bekiendte/ at jeg havde treffet Minois Mening.

Hvad det tredie Spørsmaal belanger/ da spurde mand: Hvem der var høyest at agte/ enten en Seyerrig og u-overvindelig Konge i Krigen paa dend ene Side/ eller og en Konge/ som intet forstaar sig paa Krigs Sager men er duelig og beqvem i Fredstider til at sette sit Rige i Stand ved gode Love og Anordninger/ paa dend anden Side. Dend største Part svarede/ at en Seyerrig- og uforvindelig Konge i Krigen var dend Fornemste; thi/ siger de/ hvortil duer det/ at mand har en Konge/ som veed vel at regiere i Fred/ dersom hand ikke kand forsvare Land og Riger/ naar Ufred og Feyde paakommer. Hans Fiender kand let overvinde ham og giøre sig hans Undersaatter skattskyldige. Andre meente der tvertimod/ at en fredsommelig Konge var dend beste/ efftersom hand var bange for Krig/ og ved sin kloge Omhy-

gelighed kunde forekomme alle Anledningen dertil. Nogle meente/ at en seyerrig Konge arbeydede saavel paa sit Folkis/ som paa sin egen Ære/ og at hand giorde sine Underhavende til Herrer og Overmænd over andre Land/ i Stæden for at en fredsommelig Konge vennede dem til Leylighed og Orkisloshed; Nu vilde de høre mit Betenkende/ hvilket jeg gav tilkiende med disse Ord:

En Konge som veed intet/ uden enten alleene at regiere i Krigstider/ eller og alleene i Fredstider/ er ikke uden en Halv-Konge. Men dersom vi ligner en stridbar og seyerrig Konge/ der forstaar sig intet paa andet end Krig og Feyde imod en fredsommelig Herre/ der selv ikke har Erfahrenhed i Krigen/ men dog kand udføre dend ved en af sine høye Betienter/ naar Fornødenhed udkræver det/ da bekiender jeg frit/ at denne sidste er meere berømmelig end dend første. En Konge/ som alleene er hengivet til Krig/ vil altid søge Anledning til Trette og Krig/ for at udbrede sit Rigis Grendser og sin egen Ære/ og dermed legger hand sit Folk øde; hvad er det Un-

der-

de saatterne tienlig / at en Konge undertvinger andre Land / naar de ere ulyksalige i sit eget. For det øvrige pleyer aldtidlange Kriiger at føre stor Ulevlighed og Uenighed med sig; Endog Seyervinderne selv bringer sig i Ulempe / medens den uroelige Krig staar paa. Seer kun engang hvad det har kostet Grækenland / at de overvandt Troja; Indbyggerne maatte jo undvære deres Konge i ti somtulde Aar / og med Lengsel savne deres høynødvendige Nærværelse. Midlertid Krigen setter aldting i Lue og Brand / da svekkes Lovene / da forsømmes Agerdyrkningen / og da tager andre fordeelagtige Bidenskaber af dagligdags. De beste og frommeste Konger selv / mens de ere beskeftigede med at føre Kriigen / nødis till at begaae allehaande grove Forseelser / hvilke de ellers hader i deres Hierter / som ere / at give deres Folk formegen Frihed / og at betiene sig af de skalkagtigis Trecker og snedige Paafund. Hvormange Skalke er der ikke / som mand ufeylbarligen straffede i Freds-Tiden / hvis underfundige Finter og dumdristige Stycker mand nu ikke alleene med Omhygelighed fortsetter og forsvarer /

svarer / men endog med Rigdom og Naade belønner i den forvirrede Krig. Aldrig har noget Folk haft en stridbar Konge / at det jo aldtid tillige har haft meget at lide af hans Overmod og Ergierighed. En Herre / som er opfyldt med den umettelige Ergierighed ødelegger ligesaavel sine Seyer-rige Undersaatter / som de andre Landskaber / hand har undertvunget sig. En Regenter / som ikke har de nødvendige Egenskaber til at befordre Fred / kand ikke lade sine Undersaatter fornemme den Frugt og Nytte / de bør have af en vel ført og endet Krig. Hand er ligesom en Mand / der ey alleene vil forsvare sin egen Ager imod sin Naboe / men endog derforuden vil tilegne sig sin Naboes Jord / da dog hand har slet ingen Forstand til at forarbeyde og dyrke den / eller indsamle den yndige Frugt om Høsten: Saadan et Menniske synes født til at ødelegge og forderve Verden / men ikke til at giøre Folket lyksaligt ved en viis Regiering.

Men lader os nu komme til den fredsommelige Konge. Sandt er det / hand er intet bequem til at forhverve stort Bytte og

og Seyer / det er / hand er intet født til at forstørre sit Folkis Roelighed / i det hand foruroeliger andre / som hand ellers har ingen Magt eller Ret til. Men er hand ret duelig og begvem til at regiere i Freds-Tider / da har hand andre nødvendige Egenskaber til at sette sit Folk i Roelighed og god Stand mod sine Fiender. See hvorledes! Hand er retferdig / maadelig og tienstagtig i henseende til sine Naboer / hand tager sig aldrig noget for / som kand forstørre deris Roe. Hand er troefast i sit Forbund / hans forbundne Venner elsker ham / de frygter intet for ham / men har til hans ærlige og oprigtige Gemyt største Fortroelighed: Dersom hand nu har nogen uroelig Naboe / som er trodtzig og Ergierig / da skal alle de andre Konger (som ogsaa frygter for denne uroelige Geist / og ikke bær nogen Misundelse til denne fredelige Konge) forbinde sig godvilligen med denne gode Herre / og afverge ald Overvold fra ham. Hans dydige Fromhed / priiselige Erlighed / hans faste Troe og sindige Maadelighed skal giøre ham til en Dommere imellem alle fremmede Stæder deromkring / at hand

skal

skal megle dem imellem. Og efterſom diſſe iligemaade hader den fremfuſende Fribytere og Ærgierige Naboe / og holder deris Forbund urygge lig til at forekomme hans Anlob / da har denne fromme Konge den Ære at være ſom en Fader og Værge for de andre Konger. See hvilken en Fordeel hand har uden for ſit Rige! Men den hand har inden for / er dog vigtigere og meere at lide paa: Efterdi hand er dygtig til at regiere i Freds-Tider / da gior jeg mig dend Slutning / at hand indretter ſin Regiering efter vilſe Love. Hand afſkaffer alt Hovmod / Orkisloshed / og alle de u-nyttige Kunſter / ſom ikke tiener uden til at befordre adſkillige Laſter / og dermed maaer hand det / at alle andre priſelige Videnſkaber / ſom virkelig ere fornoden til Menniſkens Nytte og Fremtarf / kommer i ſu d Brug og Stand. Hand holder ſine Underſaatter for aldting til Ager-Dyrkningen: Dette arbeydſomme Folk / ſom ere en oldige i ſine Sæder / vandte til at leve knap og tarvelig / ſom kand rigelig opholde ſig v d Ager-Dyrkelſen / formeere ſig ideligen til en utallig Mængde i nogle tuſinde Led. See

i dette

i dette Kongerige et Folk / som ingen kand tælle / et Folk som er sundt og frisk / stert og færdigt / ikke fordervet af Vellyst / men vel ovet ved Dyden / ikke overtilet ved utidige Begierligheder til et liderligt Levnet / men haardfort og frimodigt / som har lært at foragte Døden / som heller vil lade sit Liv / end forliise den ædle Frihed / hvilken de fryder sig ved formedelst denne vilse Konges Omsorg og Forsynlighed / der er sat paa Thronen alleene for at giøre sit Folk lyksaligt og regiere efter Billighed.

Lad en stridbar Herre med en dumdristig Krigsmagt angribe dette Folk! Det er nok rimeligt / at hand ikke finder dem meget forfaren i at slaae Leyer / at stille sig i Orden til at holde et Feltslag / eller til at oprette adskillige Redskaber til at bestorme en Bye med; Dog skal hand ugierne befinde / at de virkeligen ere u overvindelige formedelst deres Mengde / deres uryggelige TroeskabsEed / deres frimodige Tapperhed / deres bestandige Taalmodighed i at udstaae strengt Arbeyde og Ondt / deres Noysomhed med lidet / deres Hurtighed i Slaget / og andre megtige Dyder / som

aldrig

aldrig af noget ulykkelig Tilfælde kand svekkis og undertrykkes: Til Slutning / er denne Konge ikke selv færdig og forfaren nok til at føre sin Krigshær an / saa kand hand lade den anføre ved andre / som dertil ere duelige / og kand meget vel bruge deris Tieniste / uden derved at tabe noget af sin Myndighed. Midlertid kand hand faae Undsetning fra sine forbundne Venner / hans Undersaatter skal ikke fegte med Hælene / ikke vende Ryagen men Brystet mod Fienderne / og med frimodighed vove Trøjen / saasom de fægter for deres egen Velfærd / ligesaavel som for deris Kongis / de skal heller sette Livet til med Tapperhed / end taale at være en gram og uretfærdig Konges Undersatter / og Guderne selv skal stride for ham og hans retferdige Sag. See hvad Oprejsning og Fordeel hand haver af de største Farligheder! Jeg gior da denne Slutning / at en fredsommelig Konge / som intet forstaar sig paa Krigen / er en ufuldkommen Konge / effersom hand er udygtig til at forrette en af sine største Skyldigheder og nødvendigste Forretninger i hans høye Embede / som er at forsvare sit Land / og

over-

overvinde sine Fiender / men jeg setter dog dette derhos / at hand ikke dismindre langt overgaar en stridbar Konge / som fattes de fornødne Egenskaber i Freds-Tider / og ey duer til andet end Krigen. Jeg fornam nok / at der vare mange i Forsamlingen / som ikke kunde fatte eller finde sig i denne Meening; Thi den største Part af Menniskен er forblindet i det / som stikker prægtigt at i Øynene / og klinger vel i deres nysgierige Øren / saasom Seyer og Bytte / og derfor agter det høyere end det andet / som er enfoldigt / roeligt og bestandigt / saasom Fred og god Anordning iblandt Folk. Men de Ældste tilstoed / at min Tale var overeens-stemmende med Minois.

Den yyperste blant disse gamle Mænd raabte: Nu befinder jeg at Apollinis Spaadom / som er kundbar over den heele Øe / er bleven fuldkommen: Minos raadførte sig med Guderne / hvorlenge hans Arkom skulle regiere efter ham / og følge hans Loe? Da svarede Apollo? Deris Regiering skal ophøre / naar en Udlænding kommer paa din Øe / og stadfæster deres Love / og

ved sin Guddommelige Forklaring forskaffer den nye Myndighed. Vi har været bange for / at nogen Fremmet med Magt skulle bestorme og indtage Den / men Idomenei ulykkelige Skiebne / og Ulysses Sønes Viisdom / som forstaar Minois Love bedre end noget dødeligt Menniske / viiser os den rette Meening om denne Spaadom. Hvad tøver vi lengere effter / forend vi kroner ham / som Guderne har behaget at give os til Konge.

Ende paa dend Femte Bog
om Telemach.

Dend Siette Bog
Om Telemachs Eventyrer og Bedrifter.

Udtog af dend siette Bog.

Telemach forteller, hvorledes hand forskiød Kongeriget, for at reyse med Mentor til Ithaca; At hand giorde Forslag for dem om Mentors Val / som dog negtede at antage det Kongl. Smykke /

Smykke, og endelig, at Forſamlingen nødte Mentor til at udvelge en Konge paa det gandſke Folkes Vegne. Mentor fortalte ſtrax, hvad ham nyligen var bleven ſagt om Ariſtodemi Dyder og ædle Gemyt, hvorpaa denne i ſamme Stund blev udraabt for Konge; At hand ſelv med Mentor derpaa begav ſig til Skibs, for at reyſe til Ithaca, da Neptunus ſtrax for at troſte den paa dennem fortørnede Venus, loed dem lide Skibbrud, efter hvilket Gudinden Calypſo havde taget dem paa ſin Øe.

STrax forføyede de gamle Raads-Herrer ſig uden for Muuren om Skoven. Den Ældſte tog mig ved Haanden og talede til Folket/ ſom med Længſel ventede effter den ønſkelige Slutning/ at Ulyſſis Søn havde vundet Prisen/ neppe havde hand udtalet/ førend mand hørte af den gandſke Forſamling et ſtort og forvirret Raab; Enhver oploftede ſit Glædſkabs Skrig; Den heele Soekant deromkring effterloed ſit frydefulde Løſen/ og udbredte diſſe glædelige Ord/ at Telemach, Ulyſſis Søn/ der lignede Minerva i Viisdom/ ſkulle regiere over de Creter; Jeg betenkte mig noget/ og giorde derpaa et Tegn med Haanden/ bad om Frihed at

tale/ og deres Bevaagenhed til at høre mig:
Midlertid hviskede Mentor mig i Øret disse efftertenkelige Ord: Er det vel eders Tanke at sige eder af med eders Fæderne Rige? Skal denne Begierlighed i har til at regiere i Creta, formaae at udslette Penelopis Ihukommelse af eders Hierte/ som venter med inderlig Attraae effter eder/ som sin eniste Forhaabning. Vil i føre det over eders Sind at forglemme den store Ulysses, hvilken Guderne har besluttet at give eder igien? Disse Ord trengde sig ind i mit inderste Hierte/ og betog mig denne utidige Begierlighed til at regiere. Dismellem taugde dend gandske Forsamling/ og gav mig Anledning at tale dem til saaledes:

O! I mægtige Creter! Jeg bekiender mig aldeeles uværdig til at regiere over eder. Den Spaadom/ som i behager at forebringe/ betyder vel/ at Minois Slegt skal falde fra Regieringen og den Kongelig Verdighed/ naar en Udlending kommer paa eders Øe/ og paa nye stadfester denne vise Konges Love/ men det er ikke saalige sagt derhos/ at den samme Udlending skal regiere. Jeg vil

vil gierne troe / at jeg er dend Udlending / som Spaadommen sigter til; Jeg har opfyldt den Spaadom / jeg er kommen til denne Øe / jeg har aabenbart dend rette Meening af Lovene / og mit Ønske er / at min Forklaring derover maae bevege eder til at lade dem regiere tillige med den Mand / som I vil udvelge til Regenter. Hvad mig angaar / jeg agter mit Fæderne Land / det lille fattige Ithaca, langt høyere end de hundrede anseelige og prægtige Byer paa Creta, saavelsom dette megtige Kongeriges store Ære og overflødige Rigdom. Tillader mig derfor / at jeg følger det / som Guderne og Lykken har besluttet over mig. At jeg fegtede paa eders kiempe-Platzer / skeede ikke i den Tanke / at jeg her vilde stige paa Thronen derved / men for at vinde eders Yndest og gunstige Bevaagenhed / at I skulle være mig behielpelige til at befordre min Hiemreyse til mit Fæderne Land igien. Jeg vil langt heller adlyde min Fader Ulysses, og glæde min Moder Penelope, end regiere over alle Jorderiges Indvonnere. Ach! I megtige Cretenser! Her seer I mit Hiertes Meening: Nu maae jeg for-

lade eder! Men intet / uden Døden alleene skal kunde betage mit taknemmelige Hiertes brændende Kierlighed mod eder. Ja Telemach skal indtil sit sidste Aandedræt elske og ære de Cretenser, og stræbe at befordre deres Ære / som sin egen!

Med Nød havde jeg udtalt dette / førend de oploftede sin saa igennemtrengende og brumlende Røst / som det brusende Havets Susen / naar den ene forvirrede Bølge ved en hefftig Storm opirrer og støder an mod den anden. Nogle sagde: Er det en Gud / formummet under Menniske Skikkelse? Andre gav for / at de havde seet mig paa andre Stæder / og kiendte min Person. Nogle raabte / mand burde nøde mig til at antage Regieringen. Endelig begyndte jeg at tale til dem igien; Og eenhver skyndte sig selv at tie / og stille andres Bulder i Nærværelsen / thi de haabede / at jeg nu igien havde besindt mig og ville antage Regieringen / som jeg nyelig havde sagt mig fra: Og see mine Ord / som jeg førde frem / vare efterfølgende.

Tillader i mægtige Creter, at jeg uden Undseelse siger eder frit ud / hvad jeg meener.

ner. Selv ere i klogere end noget Folk/ men de Vise bruger dog en forsynlig Agtsomhed / hvilken (som mig synes) feyler eder paa denne Tid. I bør udvelge blandt Menniskene ikke den / som veed at broute og tale meget om Loven / men den / som indretter sit Liv effter Loven / med en uforanderlig Bestandighed i Dyden. Hvad mig angaar / da er jegung / og / som derpaa følger / uden Forfarenhed / og undergiven mit ustadige Sinds onde Bevægelser og uregierlige Lyster / og udi denne Tilstand meere bequem til at lade mig undervise af andre / hvordan jeg i Fremtiden skal regiere / end jeg paa nerværende Tid er dygtig til at befale og herske over andre. Søger derfor ikke et Menniske / som har overvundet andre paa eders Fegte-Bane med Sinds og Legems Kreffter / men den / som har overvundet sig selv; Udvelger en Mand / som har eders Love opskreven i sit Hierte / og den / hvis Levnet er som et Mønster og Forskrifft paa eders Love. Lader hans priiselige Gierninger langt meere end hans store Ord beværge eder til at udkaare ham / og sette Kronen paa hans Hovet. Alle de Eldste bleve

indtagne og velfornøyede over denne Tale/ og de merkede/ at det gandske Mode jo meer og meer viefaldt og yndede mig; Hvorfore de udbrød i denne Meening og sagde. Efterſom Guderne betager os ald Forhaabning til at see eder paa Thronen at herske over os/ da er vor indſtendige Begiering/ at i dog i det mindſte er os behielpelig i at opſøge en Konge/ ſom tilſtaar vore Love Krafft og Myndighed/ og ſom vil regiere os dereffter/ kiender i vel nogen/ ſom med ſaadan ſindig Langmodighed kand foreſtaae Rigets Sager? Jeg kiender/ (ſvarede jeg) en Mand/ af hvilken jeg har alt dette/ ſom i forundrer eder over hos mig/ det er hans Viisdom/ og ikke min/ af hvilken jeg taler/ og hand har tilforn i ſin Underviisning givet mig tilkiende alle de Svar/ ſom I har hørt af min Mund.

Paa ſamme Tid kaſtede alle ſine Øyen til Mentor, ſom jeg gik hen og tog i Haanden. Jeg fortalte dem hans Omhygelighed for mig i min Ungdom/ de forſkrekkelige Farligheder/ hand havde frelſt mig fra/ den Modgang og Ulykke mig var tilſlagen/ fordi jeg afvigede fra hans Raad. I Be-

gyn-

Begyndelsen havde de intet kieret sig om ham / for hans særdeeles stille Indgetogenhed / for hans tidelige Taushed / og for hans dybsindige og meget alvorlige Opsiat / som syntes at have noget eget / dydefuldt og forborgen sig selv forbeholden / men der de nu gik hen at see paa ham / og gav grandt agt paa hans Lader / merkede mand noget serdeles høyt fermt og Guddommeligt Væsen hos ham. Mand fornam at hand saae frisk og levende ud af sine Øyen / at hand var fyrig og ferdig til at giøre det største med det mindste. Mand bespurdte sig med ham / og med Forundring hørde hans høy-forstandige Giensvar og Tale / og besluttede at giøre ham til Konge. Men hand vegrede sid derfor uden nogen Sindets Forandring / og sagde / at hand agtede et stilie og roeligt Levnet meere end Kongelig Pragt og Høyhed / fordi de beste og drabeligste Herrer ere ulyksalige / i det de nesten aldrig giøre det Gode / som de vil og bør / men tvert imod forledes ved forførische Hyklere til at giøre det Onde / som de selv hader og har Afskye til. Hand lagde endog dette dertil / at dersom Trældommen

er elendig / da er Kongelig Regiering intet mindre / saasom den er kun et formuñet Slaverie; Naar mand er Konge / siger hand / da henger mand jo af alle dem / som mand har Umage for at bringe til Lydighed. Lykkalig er den / som ikke er forbunden til at regiere! Naar vor Fæderne-Land betroer os nogen Myndighed / da er det til vor Fæderne-Land alleene / at vi ere skyldige til at opofre vor Frihed / for at arbeyde paa det almindelige Beste.

Da de Cretер, ikke endnu kunde naae deres Forset / spurde de ham ad / hvem de burde udvelge? Hvem (svarede hand) uden saadan en Mand / som kiender eder vel / effiersom hand bør regiere over eder / og som frygter for at antage den Myndighed over eder. Den som selv higer og tragter efter Kongeriget / veed intet hvad det er at regiere; Og hvorledes skal hand kunde giøre / hvad hand er pligtig til / naar hand intet veed / hvad det er. Hand seger Riget for sin egen skold / men i bør udleede en Mand / som ikke vil antage det uden af Kierlighed til eder. De Cretenser forundrede sig herover / og det kom dem meget under-

underligt for/ at see tvende Fremmede og Udlendinge at forskyde saa megtigt et Kongerige/ som saa mange andre med største Begierlighed tragtede effter. De begierede at vide/ med hvem de vare ankomne til Landet? Nausicrates, som havde leedt os fra Haunen til denne dobbelte Skue-Platz/ hvor disse Dyste- og Kiempe-Spil bleve øvede/ viiste dem Hazaël, med hvilken Mentor og jeg var faren i Land fra Cypro af. Men de bleve end meere forferdede/ da de fik at høre/ at Mentor harde været Hazaëls Træl/ at Hazaël blev saa beveget af sin Tieneres Viisdom og Dyd/ at hand skienkede ham sin Frihed/ og havde giort ham til sin fortroeligste Ven/ og sin tilforladeligste Raadgivere; At denne Slave/ som nu var given les/ negtede at antage et Kongerige/ og endeligen/ at Hazaël var reyst fra Damasco i Syrien hid/ alleene for at lade sig undervise i Minois Love/ og havde saa stor Kierlighed til Viisdom i sit Hierte.

De ældste Herrer sagde til Hazaël, vi tor icke bede eder at regiere over os/ thi vi tenker/ at J er vel af samme Meening/ som

Mentor

Mentor. I agter Menniskene alt for ringe / at i skulle ville umage eder med at ledsage dem. I det øvrige er i anseenlig og berømmelig nok af Rigdom og Kongelig Værdighed / saa at i ikke skiotter om at udbrede og forøge dend Herlighed ved saadan Besværlighed / som følger med Regieringen. Hazaël svarede: O i megtige Creter! Tenker ingenlunde / at jeg kaster Foragt paa Folk / ach nej / jeg veed vel / hvor herligt det er at giøre dem gode og lyksalige ved sin flittige Aarvaagenhed / og hvor berømmeligt det er at arbeyde paa deres Beste / men den Umage er fuld af moysommelig Farlighed; Den Pragt og Anseelse / der følger med / er falsk og forfengelig / og kand ikke indtage uden forfengelige og letsindige Gemytter. Vor Liv er kort / og den timelige Ære opirrer et Menniskes Begierlighed meere end den fornøyer dem. Jeg er reyst saa lang en Vey for at lære at kunne være dette falske indbildte Gode foruden / og ikke for at forhverve mig det. Farer vel! Jeg tenker ikke paa andet / end at komme til et roeligt og stille Levnet / hvor Visdom kand føde og vedergvæge min

Siæl /

Siæl / og hvor de Forhaabninger / som Dyden giver os til et andet bedre Liv efter Døden / kand troste mig i min tilstundende Alderdoms fortredelige Modgang. Dersom jeg havde Val til at ønske noget / da skulle det ikke være at blive Konge / men dette skulle være / at jeg aldrig skulle skilles fra disse tvende Mænd / som i seer her.

Endelig raabte de Cretenser, og sagde til Mentor: Siger os / I Hey-vise og Yperste blant alle Menniſker! Siger os nu / hvem vi bør udvelge til at være vor Konge! Vi slipper eder intet bort fra os / forend i faar sagt os / hvad Vall vi skal giøre? Hand svarede dem: Imidlertid jeg var i Forsamlingen blant de andre Anskuere / agtede jeg en Mand / som ikke ved nogen sær Bevægelse loed see noget Forundrings-Tegn fra sig; Hand var alderne / dog rørig og frisk nok / jeg spurdte hvem hand var? Og mand svarede / at hand heed Aristodemus. Derneſt hørde jeg / det blev ham fortalt / at begge hans Sønner vare iblandt Ridderne paa Fegte-Platzen: Men hand syntes ikke at finde nogen Fornøyelse derudi; Men sagde / at hvad dend ene angik / ønskede

ønskede hand hannem aldrig dend Beſverlighed / ſom fuldte med Kongeriget / og / hvad den anden belangede / elſkede hand ſit Fæderne-Land alt for meget til / at hand ſkulle ſamtykke i hans Val til Riget. Deraf forſtoed jeg / at denne Mand elſkede den eene af ſine Børn / ſom var dydefuld / med en billig og prisverdig Kierlighed / og at hand intet vilde hykle for den anden / eller ſkiule hans u-ordentlige Levnets onde Forhold. Min Nysgierighed forogedes derover meere / og jeg ſpurde hvoraf denne Mand levede? En af eders Borgere ſvarede mig; Hand har lenge været ved Krigen / og hand bær endnu Merker og Kiendetegn paa ſin Tapperhed ved de mange Ar og Skrammer i hans Anſigt. Men hans reene og ærbare Dyd / ſom ikke kunde taale Hyklerie / havde bragt ham i Unaade hos Idomeneum. Derved blev og Kongen forhindret at betiene ſig af hans Raad og Manddom i dend Trojanſke Krig: Hand frygtede for ſaadan en Mand / der kunde give ham vilſe og ſkarpſindige Raad / hvilke hand ikke torde underſtaae ſig til at følge / hand var miſundelig paa ham / og for-

trød

trod endog paa den Ære / som denne Mand engang ufeylbarlig maatte indlegge sig. Hand forglemte alt dend Tieneste / hand havde nydt af ham / og forloed ham her i Armod / foragtet og forhaanet af grove og liderlige Gemytter / som intet veed at sette Priis paa andet end Rigdom og Midler. Men denne er vel fornoyet med sin Fattigdom / og lever ret vel / forer et roeligt og stille Levnet paa den yderste Pynt af Den / hvor hand med sine egne Hænder forarbeyder og dyrker Jorden; En af hans Sonner arbeyder tillige med ham / og de bar til hverandre indbyrdes en inderlig Kierlighed / de ere lyksalige ved deres Moye og Tarvelighed / og har nu sat sig i en god Stand / og har Overflødighed af alle nødvendige Sager til et enfoldigt Levnets Ophold. Den gamle viise Mand giver bort til Syge og skrøbelige Fattige deromkring i Naboelauget alt det / som hand selv ikke strax har behov. Hand holder alle unge Menniskter til at arbeyde / hand overtaler dem / hand undervniser dem / og er som en Fader for alle omliggende Slegter. Hans største Elendighed er / at hand har en Son / som

som ikke vil følge nogen af hans Raad. Fa-
deren selv / som en lang Tid har baaret over
med hans Ondskab / for at prøve om hand
vilde bedre sig / har endelig forskudt ham /
og giort ham Arve-løs; Siden har hand
slaget sig til ald optænkelig Liderlighed og
Vellyst / og er falden til en daarlig Ergie-
righed. See der den / i mægtige Creter /
som i har spurdt mig om; Selv maae i
vide / om min Fortælning er sandferdig.
Men er denne Mand saadan / som de beskri-
ver ham / hvorfor opretter i da dette Rid-
der-Spil / hvorfor samler i bekiendte og u-
bekiendte Ansøgere? See! I har jo midt
iblandt eder en Mand / som kiender eder /
og som i selv kiender / som er forfaren i Kri-
gen / som har ladet see sin Tapperhed ikke
alleene mod Vilde og Spyd / men endog mod
den elendige og ulidelige Fattigdom / som
har foragtet ald Rigdom / der forhverver
ved Hyklerie / som elsker Arbeyde / som veed
hvor høy-nødvendig Ager-Dyrkningen er
for et Land / der har Afskye til Pragt og
Hoffart / som ikke lader sig forføre ved en
blind Kierlighed til sine Børn / men elsker
Dyden i den ene / og fordømmer ald
Lyst

Lyst og Last i den anden. Med et Ord / en Mand / som er allerede Landets Fader! see eders Konge! Dersom det er eders Alvore / at Minois Love skal være i Hævd hos eder / og endnu have Magt at regiere over Landet. De Eldste og alt Folket raabte: Det er sandt: Aristodemus er saadan en Mand / som i beskriver ham / hand er dend eniste / som er værd at sette paa Thronen. Raadet lod ham kalde frem; Mand søgte ham i Flokken / hvor mand fandt ham trykt hen mod de bageste blant Folket. Hand var ubevægelig og roelig i Sind og Gebærder. Mand kundgiordte det for ham / at hand var valdt til Konge: Hvortil hand svarede saaledes: Jeg kand ikke samtykke derudi / uden med disse tre Vilkor. 1. At jeg maae staae fra Regieringen om toe Aars Forløb / dersom jeg ikke kand giøre eder bedre / end I nu ere / eller og dersom I imodstaar Lovene. 2. At det maae staae mig frit for at holde ved min roelige og enfoldige Leve-Maade. 3. At mine Børn ikke skal have nogen Rang frem for de andre / men at mand efter min Død skal uden For-

skiel handle med dem / ligesom med de andre Borgere effter deres fortieniste.

Effter disse Ord oplostede Forsamlingen sin Rost / fremforte deres Glædskabs Lo-sen og udraabte 1000 Lykonskninger over ham. Den ypperste af disse ældste Tilsiuns-Mænd over Lovene satte det Kongelige Smykke paa Aristodemi Hovet: Mand ofrede til Jupiter, og de andre store Guder. Aristodemus gav os adskillige Forærin-ger ikke effter andre pregtige Kongers Skik og Sedvane / men dog med en ædel Enfoldig-he d. Hazaël gav hand Minois Love / skre-ne med hans egen Haand; Hand gav han og et samlet Begrib af den Cretiske Histo-rie fra Saturno, og dend gyldene Tiid a-Hand loed sende til hans Skib alle slags rare Frugter / som vorer paa Creta, o-ere ubekiendte hos de Syrier, og derfor-den gav hand ham ald dend Undsetning som hand kunde have fornoden paa Rejsen. Der vi bad om vor Afskeed / og vilde reise bort / loed hand udreede et Skib / vel be-mandet med dygtige Roer-Knegte og bra-belige Stridsmænd; Hand loed sende os Klæder / og hvad andet vi behovede om Bord.

Strax

Strax dereffter begyndte der at blæse op en ønskelig og Føyelig Vind for os / som vilde reyse til Ithaca. Denne var imod Hazaël, og nødte ham til at ligge over. Hand saae os reyse bort. Hand tog saa bevegelig Afskeed med os / som hand aldrig tenkte at see os meere; Guderne / siger hand / ere retferdige / de seer her / at mit Venskab grunder sig ikke paa noget uden den reene og uforfalskede Dyd. De skal engang samle os igien / og det lyksalige Land / hvor mand siger de retferdige Siæle skal i ævig Fred glæde sig effter Døden / skal see vore Siæle føye sig tilhaabe / og aldrig meere adskilles. O! at mine Jordiske Levninger og min overblevne Aske kunde saaledes samles med eders. I det hand talede disse Ord / udøsde hand store Bekke af Graad / og hand kunde intet tale meere for idel ge og inderlige Hierte-Suk. Vi selv græd ikke mindre end hand / og hand geleydede os til Skibet. Hvad Aristodemus angaar / hand sagde til os: Det er eder / som ere bidkomne for at giøre mig til Konge. Erindrer eder de Besværligheder / til hvilke i haver sat mig / og beder Guderne for mig /

at de vil forleene mig den rette Viisdom/ og at jeg saa meget maae overgaae andre Mennisker i sindig Taalmodighed/ som jeg nu overgaar dem i Myndighed. Paa min Side skal jeg bede og anmode dem at ledsage eder lykkeligen til eders Fædernes Land/ at i der maae beskiemme eders Uvenner/ og forstørre deres trebske og høymodige Idretter/ og see den elskelige Ulysses regiere i Fred med sin udvalde og dyderige Penelope. Min kiere Telemach, jeg forærer eder et got Skib/ besat med erfarne Baadsfolk og dygtige Stridsmænd/ dem kand i betiene eder af til at undertvinge de onde og uroelige Friere/ som setter efter eders Moder effter. O Mentor, eders stort Viisdom/ som trenger ikke til noget/ forbyder mig at ønske meere Got over eder. Farer begge toe bort med Glæde/ lever lyksalige tilhaabe/ og kommer Aristodemus ihue! Og dersom Ithaca nogen Tid behøver de Creters Hielp/ da forsikkrer eder fuldkommeligen derom/ og forlader eder paa min beredvilligae Tieniste til mit sidste Aandedræt og yderste Afskeeds-Suk! hand tog os i Favn/ og kyste os/ og der vi ialem

skulle

skulle takke ham for Velgiort imod os/ kunde vi ikke bare os for Graad.

Vinden/ som midlertid blæsede behagelig op/ gav os god Forhaabning om en lykkelig Fart. Nu forsvandt det stolte Idæ Biergs utroelige Høyde/ og det syntes kun for os som en lav Høy/ alle flakke Hav-Breede blev usynlige for vore Øyne; Ja Ponten af Peleponesi Klint syntes samme Tid at fryde sig ved vores Ankomst/ og loed som det vilde stige meere og meere ud i Havet/ og løbe os i Møde. Men see! I et Øyeblik paakom en Fæel og forskrekkelig Storm/ som med sine tykke mørke Skyer betog os den lyseblaae Himmel/ og ophidsede det grumme Havs glubske Bølger mod os; Den klare Dag forandredes til en dunkel og gruelig Nat/ og den græsselige Død stillede sig frem for vore Øyen. O Neptune! Det er eder/ som ved eders megtige Spiir og veldige Treeforck opvagte Vandene under eders Herredømme imod os: Dend Ildsindede Venus, for at hevne sig paa os/ fordi vi foragtede at gaae i hendes Tempel ved Cythera, var gaaet hen at besøge Neptunus; Der hun fandt ham/

talede hun af Hevngierighed ham til med sorgelige Miner og bedrøvelige Geberder/ Graaden flød som Chrystal-klare Draaber af hendes Øyen (I det mindste har Mentor, der var underviist om Guddommelige Sager/ fortalt mig det saaledes) kand I Neptune, siger hun til ham/ fordrage/ at disse ugudelige Kropper skal uden Straf spille med min Magt/ og foragte den! Guderne selv føeler og erkiender min herskende Myndighed/ og disse daarlige Menniskers understaar sig ved at fordømme alt det/ som skeer paa min Øe. De pukker og forlader sig paa deres Viisdom i alle Farligheder; De stoeler paa dend/ hvad Prøve Lykken end vilde sette paa dem: De holder endog Kierlighed for en Daarlighed. Har I vel glemt/ at jeg er født paa eders Grund i eders Herredømme? Hvi tøver I da at nedstyrte disse tyende Menniskers/ som jeg ikke kand lide/ i Havets dybe Afgrund! Saasnart hun havde talet dette/ opløfftede Neptunus Vandene til Himmelen/ saa Venus selv/ der tenkte/ at vi aldrig kunde undgaae Skibbrud/ eller undkomme af den Hafs-Nød med Livet/ begynde te at smiile og glæde sig derover.

Vor Styrmand blev forvirret og raadte/ at hand ikke meere kunde formaae at regiere Skibet mod Vindens og mod Vandenis Magt/ som med Grumhed stødte og drev os mod Klipperne; En høye og sterk Vindkuule breckede vor Mast/ og strax derefter fornam vi/ at Toppen af de blinde Skiær stødte an paa Kielen/ og slog Hul i vor Skib; Vandet trengde sig ind imellem de brudne Planker ved alle Sider/ og Skibet begyndte at synke; Alle vore Roers-Karle høvede og tudede op imod Himmelen; Jeg tog Mentor i min Favn/ og sagde: See! her er Døden for os/ vi bør tage imod den med Frimodighed! Guderne har ikke friet os fra saa store Farligheder/ uden for at vi i Dag skal omkomme her/ og sette vor Liv til. Vi maae dee! Mentor, vi maae dee. Midt i min Ulykke er dette dog min Trøst/ at jeg maae dee med eder. Det er umueligt at tenke til at ville redde sit Liv fra denne forfiøyen Storm!

Mentor svarede mig: Den rette Frimodighed finder altid paa Raad imod Uraad/ og i største Fare Middel til at redde sig der-

af. Det er ikke nok at være beredt paa at tage imod Dødens Komme med Roelighed. Mand bør endog / uden nogen Frygt for Døden / bruge alle Kræffter til at undgaae den; Tager I fat tillige med mig paa en af disse store Roers-Benke. Midlertid disse mange forvirrede Mennisker bejamrer deres Liv / uden at søge noget Middel til at bierge det paa / da lader os ikke forsømme et Øyeblik for at redde vores! Hand tog fat paa en Øre / kappede Masten af / som allerede var brækket af Vinden / og ved det den heldede ud over Havet / havde den nesten veltet Skibet om paa den ene Side. Hand kastede Masten ud af Skibet / og sprang selv ud paa den midt iblandt de rasende Bølger; Hand kaldte mig ved mit Navn og opmuntrede mig til at følge sig efter. Som et gammelt vel roedfæstet Træ staar imod alle sammenrottede Vindes brusende Magt gangske ubevegelig formedelst sine lange dybe Rødder / og hvormeget det end antastes / beveges dog alleene de tynde og spæde Greene derpaa / saa var Mentor selv ikke alleene frisk og modig / men endog stille og roelig i sit Sind / ja siuntes at kunne

herske

herske og befale over Havets vilde og umilde Bølger. Jeg fuldte ham effter! Hvem kunde vel have bleven tilbage / naar mand saae / at hand selv gik for an. Vi ledsagede hverandre paa denne flydende Mast; Og det var en stor Hielp for os / at vi kunde sette os paa den. Dersom vi skulle have svømmet stedse / uden nogen Hvile og Ophør / da havde snart vore Kræfter bleven svækkede. Men tit veltedes dette store Stykke Træ omkring af Strømmen udi Soen. Nu maatte vi smage de bittre og breske Bølger / som strømmede ind i vor Mund / igiennem Næse og Øren / og vi vare i Fare for at faae fat paa vor Mast / og komme op paa den igien. Nogle gange kom der store forskrekkelige Bølger veltende over os som Bierge / men vi holdt os vel fast / at ikke det Træ / som nu var vor eeniste Forhaabning skulle komme af Hænderne for os. Midlertid vi vare i den bedrøvelige Tilstand / var Mentor lige saa roelig / som hand er nu paa dette grønne og angenemme Sted; Hand sagde til mig. Troer i vel Telemach, at eders Liv skal være givet over i Vindens og Vandets rasende Magt? Troer i / at

de kand undertrykke eder uden Gudernes Villie og Befalning! O ney / ney! de raader for alting. Mand bør derfor at frygte for Guderne / og ikke for Vandet. Var i end paa Havets Bund / da kunde Jovis Haand drage eder der op fra / og om i end var ophøyet paa Spidtzen af Olympo, og kunde see Stiernerne under eders Fødder / da kunde Jupiter siunke eder ned til Havets Afgrund / eller ned i dend sorte Helveds Lue. Jeg hørte til / og forundrede mig over den Tale / den trøstede mig endelig noget / men jeg havde intet Hierte til at svare ham. Hand saae intet mig / og jeg kunde intet see ham / vi hendrev saa den heele Nat gangske forfrossene og næsten halv døde / vi vidste intet / hvor Vinden drev os hen. Endelig begyndte Stormen at legge sig / og det brusende Hav var lig en Mand / hvilken / effter at hand lenge har været opirret / begynder at sagte sig / og har intet meere af sin Bitterhed og fnysende Barskhed tilbage / og derover kiedes ved at larme meere / saa susede dette kun saa sagtelig / og dets Bølger vare nu næsten ikke større / end de smaae Furer / som mand seer paa en nyepløyet Ager.

Mid-

Midlertid frembryder den deylige Morgen-Rode / og lukker Himmelens Porte op i Øster for Soelens spillende Heste / og tillige bebuder Dagens Komme; Sandske Østen var Jldrød / og Stiernerne / som saa lang Tid havde været skiulte under de tycke og dunkele Skyer / tindrede op og skyndte sig bort mod Phæbi Ankomst. Vi bleve Landet vaer langt fra / og Vinden førde os lige did. Da fik jeg endnu et nyt Haab i mit Hierte. Vi saae ingen af vor Selskab. Det lod sig ansee / at de havde mist deres Fyrighed / og Stormen havde nedstørtet dem tillige med Skibet. Da vi nu var ved Landet / da støtte Bølgerne os hen mod Ponten af Klipperne / som havde slaget os fordervet / men vi vendte Enden af vor Mast derimod / og Mentor handlede med denne Mast / som en Styrmand med et Roer / og dreyede dend ind ad Bugten. Saaledes undgik vi de grumme Klipper / og fandt endelig en magelig og slet Blatz / hvor vi uden Møye soommede op / og kom ind paa Sanden. Der var det / store Gudinde / og denne Øis mægtige Herskerinde / som i saae os; Der var det som i ville vere

lige

diges til at annamme os og tage os til Herberge.

Ende paa dend Siette Bog om Telemach.

Dend Syvende Bog.

Om Telemachs Eventyrer og Bedrifter.

Udtog af dend Syvende Bog.

Calypso forundrede sig meget over Telemachs underlige Tilfald, gior sin yderste Flid til at beholde ham paa sin Oe, og indtage hans Hierte. Mentor med sine Formaninger ruster Telemach ud imod Gudernes List og Cupidos Trekker, hvilken Venus havde sendt hende til Hielp. Ikke dismindre fornemmer Telemach og Eucharis en indbyrdes Elskovs Ild optendt i deres Barm, hvorover Calypso blev ophidset af Avind og Vrede imod disse tvende forelskede Personer. Hun forbander sig ved Stygis Vande, Telemach skal romme hendes Oe. Cupido kommer igien at troste hende, og kommer Jomfruerne til at gaae hen og sette Ild paa et af Mentor

tor nye bygt Skib, just da denne var beskæftiget med at føre Telemach om Borde. Telemach fandt en hemmelig Glæde i sit Hierte over denne Brand; Det blev Mentor vær, støtte ham hovedkuldz ned i Havet, og sprang selv bag efter for at svømme hen til et andet Skib, som laae ikke ret langt derfra.

Der Telemach havde fuldendt sin Fortelning og disse underlige Eventyrer / vendte alle Jomfruerne / som tilforn havde været ubevegelige med Øyne og Tanker hos ham allene / sig mod hverandre; Den ene saae paa den anden / de sagde med stor Forundring indbyrdes; Hvem er dog disse Menniskker / som elskes saa høyt af Guderne? Har mand nogen Tid hørt tale om saa forunderlige Hendelser / og om saa høye Bedrifter? Ulysis Søn overgaar allerede sin Fader i Veltalenhed / i Visdom / i Hurtighed! See! hvilken anseelig Gestalt! hvilken overmaade Skionhed / hvilken Yndighed og skikkelighed! men see derhos / hvilken en ædel og prægtig Anseelse hand beprydes med! dersom vi ikke vidste / at hand var et dødeligt Menniskes Søn / maatte mand lettelig tage hannem an for Bacchus, for Mercurius,

rius, eller og for dend store Apollo selv. Men hvo er denne Mentor, som synes en ringe og gemeen Mand af slette og middelmaadige Bilker? Naar mand betragter hannem nær hos med ret Efftertanke / da finder mand i hannem / jeg veed ikke hvad for noget / som er meere end Menniskeligt.

Calypso hørde denne Tale an med en misfornøyelig Uroelighed / som hun ikke kunde holde forborgen; Hendes Øyen løb vilde om uden Afladelse fra Mentor til Telemach, og fra Telemach til Mentor. Nogle gange vilde hun / at Telemach skulde begynde sin Tale paa nye om sine Bedrifter og underlige Tilfald; Dereffter besindede hun sig / og stod fra det Forset. Endelig reyste hun sig hastig og uroelig op / og førde Telemach alleene ind med sig i en Myrte-Skov / og forglemte ingen Raad eller Middel til at faae kundskab af ham / om Mentor ikke var en Guddom / skiult under Menniskelig Skikkelse. Telemach kunde intet sige hende det; Thi Minerva, da hun gav sig i Følge med ham under Mentors Skikkelse / havde ikke ladt sig op for ham / for hans store Ungdoms skyld. Hun var

endnu

endnu intet nokſom forſikret om hans Taushed / til at hun vilde betroe ham ſligt. I det øvrige vilde hun ſette Prøve paa ham i de allerſtørſte Farligheder / og derved ſette Mod i ham; Thi derſom hand havde vidſt / at Minerva var med ham / da havde hand ſtoelet og forladet ſig formeget derpaa. Det havde da været ham en let Sag at foragte endog de farligſte Viderværdigheder. Hand holdt derfor Minerva for at være Mentor, og alle Calypſos kunſtige Greb og Paafund vare unyttige til at faae Oplysning om det / hun forlangede at vide.

Imidlertid var alle Jomfruerne omkring Mentor, og fandt ſtørſte Fornøyelſe i at tilſpørge ham / een om hans Reyſes Omſtendighed i Morland / een anden om hvad Mærkværdigt hand havde ſeet i Damaſco. Nogle ſpurdte / om hand havde kiendt Ulyſſes for: den Troyanſke Krig. Calypſo loed dem ikke lenge fornøye ſig med ſaadanne Spørsmaal. Hun kom ſnart igien / og medens hendes Piger løbe hen at ſamle Blomſter / og gaave ſig til at ſiunge til Telemachs Forlyſtelſe / bad hun Mentor hen med ſig afſides fra de andre for at tale med

ham /

ham / og høre hans Tale: Dend søde og behagelige Sovn sniger sig ikke lettere ind i et møyefuld Menniskis udmattede Lemmer / end denne forelskede Gudindes smigrende og Hunning-søde Ord trengte sig frem for at bevege og indtage Mentors Hierte. Men hun fornam strax noget / jeg veed ikke hvad / som imodstoed og forhindrede deris Krafft / og ligesom loe af hendis Tillokkelse. Ligesom en stor Himmel-høy Klippe foragter Viisdoms Magt og Vandenis Brusen / saa var Mentor formedelst sin Viisdom ubevegelig / og loed sig ikke anfegte af Calypsos glatte Tale. Undertiden gav hand hende Forhaabning om / at hun ved sine Spørsmaal kunde indvikle og gribe ham / ja at hun skulle faae ald Sandhed at vide af hans Hierte / men naar hun tente at være allernærmest til at naae sit Forset / forsvandt ald hendes Forhaabning i et Øyeblik; Alt det hun syntes at have til at holde om / og grunde sin Meening paa / blev hende betaget. Et kort og skarpsindigt Svar fra Mentor bragte hende endnu i større Uvished og kiedsom Tvifraadighed

Saa-

Saaledes forslog hun Tiden nogle Dage/ nu smigrede hun for Telemach, nu søgte hun Middel til at giøre Skilsmisse imellem ham og Mentor, som hun merkede at være hende for klog. Hun beskikkede sine yndigste og deyligste Jomfruer til at optende en Kierligheds Ild i den unge Telemachs Hierte/ ja indbød endog en megtig Gud for at hielpe hende til at bringe hendes Forset til veye.

Venus, som stedse gremmede sig over den Foragt/ som Mentor og Telemach havde kast paa den Dyrkelse/ mand bevilste hende paa den Øe Cyprus, kunde ikke være fornøyet med at see/ at disse tvende daarlige Menniskor vare undkommen fra den grumme Storm/ og det brusende Hav/ som Neptunus ved den sidste forsøyen Vind havde opreyst; Hun gik frem for Jupiter og klagede sig jammerlig. Men hand/ som en Fader for Guderne smilede ad hende/ og/ skiønt hand ikke vilde aabenbare hende; at Minerva under Mentors Skikkelse havde frelst Telemach; tillod hand hende at søge Middel til at hevne sig paa disse tvende

Menniſker. Hun forlader Olympum, hun forglemmer den ſøde Regelſe / ſom mand brender paa hendes Altere paa Paphos, Cythera, og Idalium, hun farer bort paa ſin gyldene Karm / der blev draget af tvende Duer / hun kalder paa ſin Søn / og med en Bedrøvelſe / ſom loed ſig tilſyne i hendes Anſigt / men giorde dog hende yndeligere og meere angenehm / talede ham ſaaledes til.

Seer du / min Søn! de tvende Menniſker / ſom foragter min og din Magt? Hvem ſkal hereffter tilbede os? Gak! igiennemboer deris Hierte / deris haarde og uemfindtlige Hierte med dine Piile! Stig ned med mig paa denne Øe! Jeg vil tale med Calypso. Saaſnart hun havde udtalt dette / foer hun igiennem Lufften paa en klar Skye / og ſtilte ſig frem for Calypſo, ſom paa denne Tid var alleene ved Bredden af en Kilde temmelig langt fra ſin Huule. Ulykſalige Qvinde / ſiger hun til hende / den utaknemmelige Ulyſſes har foragtet eder / og hans Søn Telemach, ſom er meere haard end band / ſøger endnu at forſmaae eder. Men Cupido kommer ſelv hid for at hevne ſig paa ham for eders

ſkyld

ſkold og ſin egen: Jeg overlader eder ham; Hand maae blive blant eders Jomfruer / ſaaſom Bacchus tilforn / da hand var et Barn / blev opfødt af Jomfruerne paa Naxus. Telemach ſkal anſee ham / ſom en anden gemeen Dreng / og ikke giøre ſig nogen Miſtanke om ham / men hand ſkal ſnart fornemme hans Magt. Der hun havde ſagt dette / foer hun paa den gyldene Skye didhen / hvor hun kom fra / og loed effter ſig en meget angenem Lugt / hvoraf alle Træerne i Calypſos Have bleve overgydede.

Calypſo holdt Cupido nogen Tid paa ſine Arme; Omendſkiønt hun var en Gudinde / fandt hun dog i ſit Hierte den brendendes Kierligheds Lue / ſom ſloed fra ham. For at troeſte ſig / overleverede hun ham hen til en af de nærværende Jomfruer / ſom heed Eucharis; Men ach! hvortil forlrød hun hereffter denne ſin ubetenkſomme Gierning. I Begyndelſen ſyntes intet meere uſkyldigt / ſtille / yndigt / ærbart og teckeligt end denne liden Dreng. Naar mand ſaae ham at være lyſtig / at ſmigre og lee / ſkulle mand bave tenkt / at hand

intet kunde giøre andet end idel Fornøyelse/ men neppe havde mand faaet Smag paa hans Tillockelser/ førend mand derudi fornam noget/ jeg veed ikke hvad/ giftigt og fortredeligt. Dend lille bedragelige Skalk lefede ikke uden for at fange Folk/ og hand loe aldrig/ uden for det Onde/ hand enten havde giort/ eller havde i sinde at giøre. Hand torde ikke befatte sig med Mentor, hvis alvorlige Erbarhed overvandt ham/ og hand fornam/ at denne ubekiendte ikke kunde saaris/ efftersom ingen af hans Piile havde kundet igennembore hans Hierte. Hvad Jomfruerne angik/ da følede de nok dend Elskovs Glød/ som dette skalkagtige Barn oppustede/ men de stræbede med Omhygelighed at dølge og dempe de dybe Saar/ som allerede befengte deres Hierter.

Midlertid saae Telemach dette Barn/ som spøgede med Jomfruerne/ og forundrede sig over dets yndige Gestalt og udvalde Skionhed; Hand tager ham strax i Faunen/ og setter ham nu paa sine Knæe/ nu paa sine Arme. Men hand fornemmer hos sig selv en Uroelighed/ hvortil hand veed

selv

selv ingen Aarsag / jo meere hand søger at fornøye sit uskyldige Sind / jo større Uroelighed opvækker hand derudi. Seer I disse Jomfruer siger hand til Mentor, hvor stor forskiel er der vel ikke imellem dem og hine paa den Øe Cypro, hvis Deylighed var forargelig for deres ublue Uskikkelighed skyld; Disse vakre og udødelige Jomfruer fremviser en ædel Uskyldighed / ærbar Skikkelighed og enfoldig Artighed / som kand behage og betage Hiertet. Da hand saa talede / blev hand gandske rød i sit Ansigt / og vidste ikke selv hvorfore? Intet kunde hand bare sig / at hand jo vilde tale / og naar hand havde begyndt / kunde hand intet udføre sin Meening til Enden; Hans Ord vare afbrudte / mørke og uforstaaelige / og ofte uden noget Sammenheng og Meening.

Mentor siger til ham. Telemach! De Farligheder / eder mødte paa Cypro, vare slet intet / dersom mand ligner dem med disse / som i nu ikke tager eder vare for. mand har Afskye til de grove Laster / og skammer sig ved en Bestiske Gierning / men en yndig Deylighed bringer mange i

ſtørſte Fare. I det mand elſker den / bil-
der mand ſig ind / at mand elſker Dyden /
og ſaa lader mand ſig uformerkt ved en u-
tilbørlig Begierlighed forføre til bedragelige
Friſtelſer og Tillokkelser / hvilket mand ik-
ke ſelv forſtaar / før det næſten er forſilde
at dempe og forekomme dem. Flyer / min
kiere Telemach, flyer bort fra diſſe devli-
ge Jomfruer / hvilke ikke ere ſaa artige og
belevne / uden for de disbedre kand bedra-
ge og forføre. Flyer fra diſſe Farligheder /
ſom eders Ungdom er nær ved at falde ndi /
men overalt flyer dette lille Barn / ſom I
ikke kiender / det er Cupido, der af ſin Mo-
der Venus er fort hid paa denne Ø / for
at hevne ſig paa eder / for den Foragt / ſom
I kaſtede paa dend Guds-Tieniſte / mand
bevilſer hende ved Cythera paa den Ø Cy-
pus, hand har ſaaret Gudindens Calypſos
Hierte / hun er allerede forelſket og indta-
get af eders Perſon / hand har befengt al-
le Jomfruernes Hierte / ſom opvarter hen-
de / og / o I ulykſalige unge Menniſke / I
brender ſelv af dend optendte Kierligheds
Lue / og forſtaar det neppe ſelv.

Telemach faldt Mentor tit ndi ſin Ta-
le /

le / og sagde til ham Hvorfor kand vi ikke blive paa denne Øe / og slaae os til Roelighed saavel her som et andet Sted. Ulysses lever ikke meere / hand er vel for lang Tiid siden begravet i Havets Afgrund. Penelope, som hidtil har seet / at hverken hand eller jeg er kommen tilbage / har ikke lenger kundet imodstaae Ansegernis Begiering og saa mange Frieres indstendige Anmodning. Hendes Fader Icarus har vel nødt hende til at tage imod en nye Fæstemand. Skal jeg nu reyse tilbage til Ithaca for at see hende i fremmed Mands Arme / som den / der har enten brudt eller opsagt den Troe / som hun har givet til min Fader; Indbyggerne i Ithaca har nu forglemt min Fader Ulysses. Vi har intet at fare did effter / uden for at hente os Døden paa Halsen / thi mand kand vel tenke / at Penelopes Elskere har besat alle Havne og Indløb til Sundet / at de disbedre paa vor Tilbagekomst kunde snappe os op / og befordre vor Undergang. Mentor svarede: See der er Virkningen af en blind Begierlighed. Mand søger med Spisfindighed alle de Aarsager / som kand befordre den / mand opsø-

gør mange Udflugter til at besmykke den/ mand vrier og vender sig/mand blunker med Øynene/og gior sig selv blind af Frygt for at see a'dt det/ som fordommer den. Mand er ingen Tid meere skarpsindig end til at bedrage sig selv/ og dosse sin Samvittighed i Søvn. Har I vel forglemt alt hvad Guderne har giort imod eder/ for at føre eder tilbage til eders Fæderne-Land? Hvorledes er I kommen fra Sicilien? De Viderverdigheder/ som I har udstaaet i Ægypten, ere de ikke omvendte for eder til Glæde og Lyksaligh'd? Hvad for en ubekiendt Haand og mægtig Arm hvr uddraget eder fra alle de Farligheder/ som hengte over eders Hovet i den Stad Tyro? Effter saa mange forunderlige Prøver og Bevisligheder om Gudernis Godhed imod eder/ veed I endnu intet/ hvad Skiebne de har beredt eder? Men/ hvad siger jeg! I er sligt ikke værd! Jeg for min Part farer bort og skal vel finde paa Raad at reyse fra denne Øe! Hvad eder angaar. I/ som er saa viis og ædelsindet en Faders vanartige og liderlige Søn/ bliver her/ og lever eders Tid hen uden nogen Ære og Berømmelse midt iblandt disse

Qvin-

Qvinder / og bliver ved at forterne Guderne med at giøre det / som eders Fader endog har skammet sig ved at see paa.

Disse spidske og spodske Ord trengte ind i Telemachs Hierte / hand fornam det ligesom at smeltes ved Mentors hefftige Tale. Hans Sorrig var blandet med Bluſel; Hand frygtede for / at denne viise Mand / som hand saa høyt var forbunden / skulle blive vred og fare bort fra ham. Men en nye Begierlighed og usømmelig Lyst / som / ham selv uvidende / var aflet i hans Hierte / voldte / at hand ikke lenger var det samme Menniske. Hand siger til Mentor med baade Øyen: Hvorledes da? Agter i den Udødelighed for intet / som Gudinden tilbyder mig? Ja / svarede Mentor, jeg agter for intet den og aldt det / som strider mod den reene Dyd og Gudernis Villie. Dyden kalder eder tilbage til eders Fædreneland / for at see Ulysses og eder Moder Penelope! Dyden forbyder eder at slaae eders Sind til en daarlig Begierlighed / og feste eders Tanker til den skadelige Vellyst! Guderne selv / som har frelst og udrevet eder fra saa mange Farer / at i engang skal

komme til samme Ære og Værdighed / som eders Fader / befaler eder at forlade denne Øe! Kierlighed alleene / den uforskammede og grusomme Tyran / formaar at holde eder her tilbage! Ach! hvad vil i giøre med et udødeligt Liv uden Frihed / uden Dyd og uden Ære! Dette Liv skulle endnu blive meere ulyksaligt og kiedsommeligt / fordi det ikke kunde endis.

Telemach sukkede alleene og svarede intet videre til dend Tale. Nogle gange ønskede hand / at Mentor med Magt havde ført og drevet ham af Øen imod hans Villie: Anden Tid giorde det ham ondt / at Mentor ikke allerede var reyst bort / at hand kunde være frie og entlediget fra saa streng en Ven / som havde saa skarp Indseende med ham / og bebreydede ham sin Qvindagtige Kielenskab. Alle disse stridige Tanker drev hans uroelige Sind hid og did / og ingen af dem vare bestandige hos ham. Hans Hierte var som et oprørt Hav / der drives og tumles af de ustadige Vinde. Nu blev hand staaendes ubevegelig ved Hav-Breden; Nu heldede hand sig op til Bullen af et skyggefuldt Træ / græd og klagede sig bitterlig /

terlig / ja brølede offte af Ubesindighed / som en forbittret Løve. Af denne Lesle-Syge var hand allerede bleven mager / hans Øyne vare indhuulede / og tindrede / som en tørrende Ild. Og hvem da havde seet ham saa bleg og gusten / saa kleinmodig og forsagt / saa vanheldet og forandret / skulle ikke have tenkt / at det var Telemach; Saa gandske ulig var hand sig selv! Hans Dejlighed / hans Lystighed / hans edle frimodighed forloed ham gandske! Hand var ligesom et Blomster / der om Morgenen er udslagen / og udgyder sin deylige Lugt i Marken / men begynder hen imod Aftenen at falme lidet efter lidet / dets liflige og levende Farver forandres / det fortørres og visner / det henger og sikker med Hovedet / og kand ikke lengere holde sig ved Magt. Saaledes var næsten Ulyssis Søn ved Porten af Dødens Herberge.

Da Mentor fornam / at Telemach icke kunde imodstaae denne hefftige Begierlighed / fattede hand det snedigt Anslag / for at frelse ham af saa stor en Fare. Hand havde merket / at Calypso gandske var indtagen af Kierlighed til Telemach, og at Telemach

mach intet mindre elskede dend vackre ung
Jomfrue Eucharis. Thi den grumme Cu
pido, at hand dismeere kand plage de arm
daarlige Menniſker / laver det tit saa / a
mange ikke meget skiotter om den Perſon
af hvilken mand elskes! Saa beſluttede Men
tor at opvekke i Calypſo Nidkierhed og Mis
undelse imod hendes Pige. Eucharis skul
le engang følge med Telemach paa Jagt
Midlertid siger Mentor til Calypſo: Jeg
har i Dag merket paa Telemach saadan en
Lyst til Jagten / som jeg tilforn aldrig har
seet paa ham. Den Begierlighed dertil be
tager ham ald Lyst og Behagelighed til alt
andet. Ret nu skiotter hand intet om an
det end Skoven og de vilde Bierge; Er det
eder / store Gudinde / som har indprentet saa
stor Lyst i ham dertil! Da Calypſo hørde diſ
se Ord / gremmede hun sig i sit Hierte / og
kunde ikke tvinge sit hastige Sind / men sva
ger: Denne Telemach, som har foragtet
ald den Fornøyelse / mand kand have paa
Cypro, kand ikke imodstaae en af mine Pi
gers Kierlighed / dog hendes Dejlighed er
ikkun maadelig! Hvorlunde tør hand vel
rose sig af / at hand har giort saa mange un
derlige

derlige Gierninger og store Manddoms Bedriffter/ hand/ siger jeg/ hvis Hierte liderligen indtagis af Vellyst / og som ikke synis at være født til andet / end at leve sin Tiid hen iblandt Qvindfolck uden Ære og Priisværdighed. Mentor forstoed strax med Fornoyelse / hvor uroelig Calypso var i sit Hierte af dend Misundelse / som hun bar til Eucharis, talede derfor intet meere derom til hende denne gang/ af Frygt for at hun skulle faite Mistancke til ham / og mercke ham hans Meening af. Hand lod alleene/ som hand derover var meget stødt/ forsagt og bedrøvet. Gudinden aabenbarede for ham ald hendis Sorrig / hun bar for adskillige Sager / som hun selv havde mærcket dem af/ og jamrede sig stedse derover ; Og over denne sidste Jagt / som Mentor havde talet om/ blev hun end ydermeere utaalmodig og rasende. Hun vidste nok/ at Telemach ikke længtis saa meget derefter for Jagtens Skyld/ som for hand kunde sniige sig fra de andre Jomfruer / og i ensrum komme i Tale med dend søde Eucharis: Mand giorde derfore Forslag om en anden Jagt/ hvor hun saae for ud / at

det

det vilde gaae ligeledis til / som med dend forste; Dog til at forstørre Telemachs Anslag / gav Calypso tilkiende / at hun selv vilde fare med. Derefter / da hun icke lenger kunde tvinge sin Hastighed / taite hun ham til saaledis; Er det saa fatt med dig / du unge Daare / at du er kommen paa min Øye for at undgaae dend retmæssige og velforskyldte Havsnod / som Nepunus havde beredt for dig / og den retfærdige Hevn / hvormed Guderne truede dig. Er du imidtet kommen paa min Øe / som ellers ingen Dodelige tor bestige / uden for at forage min Magt / og dend Kierlighed / som jeg har lødet see mod dig? O! Imægtige Guder paa Olympo, og du grumme Styx, hører mig ulyckſalige Gudinde! Skynder eder at forderve denne vanartige Skalck / denne utacknemmelige Krop og ugudelige Bedrager! Efterſom du er meere haard / ubarmhiertig og uretfærdig end din Fader / da gid du maatte komme til at lide fleere og større Viderværdigheder end hand! Nej / Nej! Gid du aldrig maae faa dit Fædreneland at see meere / det usle og fattige Ithaca / som du icke skammer dig ved at agte

høyere end mit Riige/ og dend Udødelighed/ jeg har tilbudet dig! Eller/gid du maa omkomme midt paa Havet/ saa du forgiæves kunde see der til langt fra. Gid dit Legeme maatte blive et Spilleverck for Vind og Vand/ og uden nogen Forhaabning til en hæderlig Begravelse opkastis paa Sanden ved denne Havbred! Ach! at mine Øyen kunde see dit døde Aadsel blive opædt og fortæret af graadige Grib og Ørne/ og denne/ som du saa inderlig elsker/ maatte see det tillige! Hun skal see det/ og gremme sig derover i sit Hierte/ hendis fortvivlede Sorrig skal blive min største Glæde og Fornøyelse!

Da Calypso saa taalede/ blev hendis Øyne røde som en Ild/ og gnistrede i hendis Hoved/ som en brædende Lue/ hendis Gebærder vare u-ordentlige/ og hun saae vild og grum ud i sit Ansigt; hendis bævende Kinder var nu fulde af sorte og nidske Flecker; hun skifftede Farve hvert Øyeblick. Tit var hun saa bleg i sit Ansigt / som et Lig; hun kunde icke nu græde/ som tilforn; hendis store Hastighed og rasende Mistvilielse syntis saaledis at have borttørret Kilden/

Kilden / at der neppe kunde falde en og anden Draabe ned paa hendis Kinder. Hendis Maal var hees / zittrende og gandske afbrudt. Mentor gav noye Agt paa alle hendis Ladder og Gebærder/ og talede intet meere til Telemach, hand handlede med ham/som med et sygt Mennske/ dend Lægerne forlader/naar ald Livets Haab er ude/ ja ofte stillede hand sig an/ som dend/ der havde Medlidenhed over hans forvirrede og elendige Tilstand. Telemach forstoed selv/hvor grovelig hand havde forseet sig/og vel fortient at miste Mentors Venskab/hand torde icke løfte sine Øyen op og see paa ham/ thi hand frygtede for/ at Mentor, som endog med sin Taushed syntis at foragte og fordømme ham/ skulle see til ham igien.

Undertiden fik hand Lyst til at løbe hen og tage ham om Halsen/og bede om Forladelse for sin grove Feyel / men blev dog altid hindret endeel af Frygt/ at hand derved skulle udrette meere end hand selv vilde/ nemlig at blive ved Mentors Raad og Hielp entlediget fra dend Fare/ hand var udi; Thi dette Elskovs Baand og Fængsel

sel var saa behageligt for ham / at hand endnu ey kunde beslude sig at slide sig loß/ og dempe sine utidige Lyster.

Guderne paa Olympo vare forsamlede/ og med stille Agtsomhed saae hen til Calypsos Øe / og forlangede at vide / hvem der skulle beholde Seyer enten Minerva eller Cupido. Amor, i det hand spillede med alle Jomfruerne/ havde optændt alting paa Øen til Kierlighed; Mentor, eller Minerva under hans Skickelse/ betiente sig af Misundelig Nidkierhed/ som gierne følger med Kierlighed/ imod Amor selv: Jupiter fandt Behag i at anse denne Strid foruden at holde med nogen af Parterne. Dis imellem brugte Eucharis, som var bange for at Telemach skulle undvige hende/ tusende Trækker til at holde ham fast i hendis Stricke. Nu gjorde hun sig færdig til at fare paa Jagt med ham anden Gang/ og var klædt ligesom Diana. Venus og Cupido selv havde dend Dag udstafferet hende med ny Deylighed/ at hun dend Tid var langt yndeligere og skiønnere end Calypso selv. Calypso saae hende langt fra/

og løb hen at speyle sig i en af de klareste Kilder ved Stædet / men hun skammede sig ved sig selv / der hun saae sig: Derefter gik hun hen i Skiul i sin Huule / og talede med sig selv saaledis:

Ach! saa har jeg da ingen Gode deraf / at jeg vilde forstørre disse tvende Forelskedis Kierlighed dermed / at jeg loed udraabe / at jeg selv vilde fare med paa Jagt! Skal jeg være med / for at lade hende overvinde mig / og ved min Nærværelse legge hendes Skionhed meere for Lyst? Skal jeg tage med / at Telemach af min ringe Anseelse disbedre kand skionne paa hendis Deylighed? Skal da Telemach, i det hand seer mig / blive dis hæfftigere indtagen af Kierlighed til sin Eucharis? O! Jeg Ulyckselige! hvad har jeg giort! Nej / jeg vil intet fare did; De skal icke heller. Jeg skal nok finde paa at forhindre dem derfra! Jeg vil gaae hen til Mentor og bede ham / at hand tager Telemach bort / og fører ham med sig til Ithaca igien. Men hvad siger jeg? Hvad vil der da blive af mig / naar Telemach er reyst? hvad skal jeg vel giøre? O du grumme Venus, du har

har bedraget mig! O! en fortrædelig Forærring/som du sidst tilbød mig! Du forderbelige Barn/ du gifftige Cupido, jeg aabnede icke mit Hierte for dig uden i dend Tancke/ at jeg skulle leve med Telemach i forønsket Lycksaligbed/ og du har icke opfyldt mit Hierte uden med Sorg/ Uroe og Fortviflelse. Mine Jomfruer har sat sig op imod mig/ og min Udødelighed tiener mig icke til andet/ end til at giøre min Elendighed stedsvarende og ævig! O! at det stoed udi min Magt at overgive mig til Døden/at jeg derved kunde ende min Sorrig! Telemach! nu er det billigt/ at du døer/effterdi jeg icke kand! Jeg skal hevne mig over din Utacknemmelighed. Din Jomfrue skal see det/ og jeg skal igiennem støcke dit Hierte med mit Spyd for hendis Øyen! Men/ ach! Jeg farer vild! O ulyckselige Calypso! hvad vil du? At tage Livet af en Uskyldig/ som du selv har nedstyrtet i denne bundløse Ulycksaligheds Afgrund! Det er jo mig selv/ som har befanget dend kydske Telemachs Hierte! See! hvor kydsk/ hvor bluefærdig og dydefuld hand er! See hvor stor Afskye hand har

til alle Laster! See! hvor fiendsk hand er
paa alle skammelige Lyster! Burde jeg vel
befænge og forderve det Hierte med min
Gifft? hand havde ellers gaaet fra mig.
Nu vel: Men gaar hand icke fra mig end
nu! Med mindre jeg vil taale at see / at
hand foragter mig / og alleene bliver Eu-
chari til Tienste og Fornoyelse? Nej / Nej!
Jeg har fortient det jeg lider! Far kun din
Vey / Telemach, og lad Calypso blive til
bage uden Trøst og Fornoyelse / som den
der hverken kand beholde Livet / eller find
Døden! Lad hende blive her uden Husva-
lelse forhaanet og udmattet af Spott og
en Hiertenagende Mistviflelse med din
hofmodige Eucharis!

Saaledis talede hun med og til sig selv
i sin Huule / men i en Hast løb hun gesvin-
dig ud / og raabte: Hvor er I Mentor? har
I saa vel Opsigt med Telemach, for at
holde ham fra alle daarlige Laster / i hvilke
hand nu indvicklis? I sover / men Kierlig-
hed vaager imidlertiid imod eder / og Cu-
pido stræber at fange ham. Jeg kand ikke
længere bære over med eders kaaldsindige Fo
terladenhed / som I lader see i denne vigtu
ge

ge Sag. Kand J vel med et roeligt Sind og god Samvittighed see derpaa/ at Ulyssis Søn ved sit blødagtige og kieldne Livnet Vanærer sin Fader/ og dermed forkaster dend høye Lycke/ som Guderne har beskicket ham. Er det vel Eder eller mig/ som hans Moder har betroed ham til Opsyn og Undervisning? Jeg søger Middel til at læge hans saarede Hierte/ men J vil J slet intet giøre? Ved dend yderste Bugt paa min Ø bag i Skoven der ere store Popel-Træer/ som ere Gode til at bygge Skibe af. Der bygde Ulysses selv det Fartøy/ som hand drog bort paa herfra. Paa samme Stæd finder J en stor Hule/ hvorudi alle fornødne Redskab til at samle og bygge et Skib med ere forvarede.

Neppe havde hun sagt dette/ førend hun fortrød det igien i sit Hierte. Mentor forsømte intet Tiden/ hand gik hen til Huulen/ fandt bemeldte Redskaber/ fældede Træer/ og paa en eniste Dag bragte et Skib frem i dend Stand/ at mand kunde seyle derpaa. Ingen bør forundre sig herover/ thi Minervæ Magt og Viisdom be-

hovede icke stoer Tiid til at giore endog de
storste Bygninger og vigtigste Gierninger.
Calypso fandt i sit Sind forskrekkelig
Uroelighed; Paa dend ene Side vilde hun
vide/ om Mentors Arbeyde gik noget for
sig; Paa dend anden/ kunde hun intet bare
sig/at hun jo vilde med ud paa Jagt/hvor
Eucharis havde været alleene med ubehin-
dret Frihed hos Telemach. Hendes nid-
kiære Misundelse tillod hende intet at lade
disse tvende forelskede Personer komme sig
af Sigte. Men hun vilde vende Jagten
ned mod dend Kant/ hvor hun vidste at
Mentor var i Fær med at bygge paa Skib-
bet; Hun horde lyden af hans Øxehug og
Hammerslag/ og gav noye Agt dereffter.
Et hvert Hug opvagte hende en Gyssen i
hendis Hierte; Men i samme daarlige
Agtsomhed frygtede hun hvert Øyeblick/
at hun var bleven forhindret og sincket fra
at mercke nogle Kierligheds Tegn og front-
lige Miner/som imidlertiid kunde være ove-
de imellem Telemach og hans unge Jom-
frue.

Midlertid siger Eucharis til Telemach
med spodske Ord og paa skromt: Frygter

J

I intet for at Mentor skal tale ilde om E-ber/ og blive vred fordi I er draget paa Jagt uden ham? Ach I er at beklage/ at I endnu skal leve under saa skarp en Tilsynsmand og streng Hofmester! Hans Bitterhed kand paa ingen Maade forsukris / hans Barskhed kand icke formindskis! hand stræber at foragte og hade ald Lyst/ Tidsfordriv og Fornøyelse / og hand kand ikke taale/ at I nyder noget deraf! De fornemeligste og velanstændige Sager legger hand eder til en Last; Vel kunde I været under hans Opsigt/ da I var i den Alder/ som ikke kand styre sig selv. Men efter at I har ladet see saa stor Viisdom og fornufftig Omgiengelse iblandt Fremmede/ da bør I ikke nu lade eder medhandlis af ham/ som et Barn; Disse spisfindige Ord trængte sig ind i Telemachs Hierte / og opfyldte det med Had og Vrede mod hans udvalde Ven Mentor, hvis Sigelse hand nu intet vilde være meere under. Hand var dog bange for at see ham igien / og spurede Eucharis intet paa sine Ord / saa forvirret var hand. Endelig hen imod Aften / da de ved en og anden Ort paa Den

havde jaget frem og tilbage i en idelig Frygt / kom mand til det Hiørne af Skoven / som Mentor havde arbeydet dend gandske Dag; Calypso merkede langt fra / at Skibet var reent ferdigt / og en fort Skye træckedis op for hendis Øyen / som hun havde været i Dødsens Angist; hendes Knæe ryslede og bevede under hende; og en kold Sved løb over hendis gandske Legeme / saa hun maatte hælde sig op til hendis Jomfruer / som vare hos hende / og da Eucharis ragte sin Haand ud for at tage imod hende / stotte hun hende fra sig / og kastede et forfærdelig Aasyn til hende. Telemach, som saae Skibet og ikke Mentor, efftersom hand havde forfoyet sig bort / da hand havde fuldendt sit Arbeyde / spurde Gudinden / hvem dette Skib horede til / og hvem det var beskikket til at bruge? I Begyndelsen kunde hun intet svare / men omsider siger hun: Jeg har ladet det giøre for at sende Mentor bort derpaa; I skal ikke have meere Uroe af denne Eders strenge og besværlige Ven / som sætter sig imod alle eders Lyksalighed / og fortryder derpaa / at I kand blive udødelig. Vil Mentor forlade

lade mig / raaber Telemach, da er det ude med mig! O Eucharis, dersom hand forlader mig / da har jeg ingen igien uden Eder! Disse Ord faldt ham af Munden i hans Ubetænckſomhed; Hand saae og fornam vel dend Forseelse/hand havde begaaet i at sige disse Ord / men hand havde icke været saa sindig/ at kunde besinde det forud. Dend gandske Forsamling taugde stille / og faldt derover i Forundring; Eucharis, som Sagen alleene gik an / blev i sit Ansigt / som hun havde været overslagen med Blod / hun slog sine Øyen ned imod Jorden/ hun holdt sig bag i Flocken/ og torde icke lade sig se af nogen. Men imidlertid hun skammede sig i Ansigtet/ glædede hun sig i sit inderste Hierte. Telemach var endnu ikke aldeelis kommen til sig selv igien / hand begreb ikke endnu sine Ord/og hand kunde ikke troe/ at hand havde talt saa ubesindig. Det kom ham for som en Drøm men som saadan en Drøm/ hvoraf hand blev forvirret og bedrøvet.

Calypso, som var grummere end en Løvinde/ som mand har taget Ungerne fra/ løb tvert igiennem Skoven og fuldte hver-

ken Vey eller Sti / og vidste ikke selv / hvor hun løb hen: Endelig kom hun hiem mod Indgangen til sin Huule / hvor Mentor biede effter hende: Da hun fik ham at see / raaber hun til ham: I fremmede Udlændinger / packer Eder af min Øe / hvor I ere ankomne alleene for at forstørre min Roe. Bort med den unge taabelige Dreng og med dig / du gamle Gieck: Du skal snart fornemme / hvad min Vrede kand formaae / dersom du ikke fører ham paa timen bort fra mine Øyen. Jeg gider ikke seet ham for mig meere / og jeg vil ikke taale eller tilstæde / at nogen af mine Jomfruer taler et Ord med ham / eller vender sine Øyen til ham: Dette svær jeg eder til ved Stygis Bølger / ved en Eed / som Guderne selv skielver for. Men vid kun Telemach, at dine Ulykseligheder endnu ikke ere endte. Du Utaknemmelige / du skal ikke reise fra min Øe / uden for at blive et Rov og bytte for nye ulyckelige Tilfælde. Jeg skal nok hævne mig paa dig; Du skal længis effter Calypso, og ønske / at du var paa hendis Øe igien / men ald forgievis. Neptunus, som endnu er opirret af din Fader / der for-

fortornede ham paa den Øe Sicilien, og som derforuden er anmodet af Venus, hvilken du selv foragtede paa Cypro, opvækker end en Stormvind imod dig / du skal ikke komme til ham i Ithaca, forend du en lang Tid har været et Spille-verck og som en Kaste-bold for dend grumme Lykke. Gak nu! Jeg besværer Gudernis Magt i Himmelen at de hævner mig paa dig. Gid du midt paa Havet kunde blive hængende paa et Skiær / eller blive slagen baade krum og lam med en Tordenkugle / og nødis til at paakalde mig i din Elændighed / da skal jeg glæde mig over dig i din Ulykke.

Effter at hun havde udtalt disse haarde Ord / var endnu hendis uroelige Sind færdig til at kalde dem tilbage igien / og giøre der tvert imod. Kierlighed opvagte i hende en nye Begierlighed til at beholde Telemach hos sig: Ach at hand maatte leve / sagde hun hos sig selv / gid hand vilde bie her hos mig! Maa skee at hand omsider kand skionne paa / hvad jeg har giort for hans Skyld! Eucharis kand endnu ikke tilbyde eller give Udødelighed som jeg kand.

Ach!

Ach! alt formeget ubesindige Calypso! du har bundet og fanget dig selv ved din Eed! See/ hvor høyt du har forpligtet dig/ og Stygis Bølger/ ved hvilke du har sværet/ betager dig ald Forhaabning til nogen videre ønskelig Forandring! Ingen hørde disse Ord/ men mand saae paa hendis Ansigt en Afbildning paa en af Helvedis Plage-Gudinder/ og ald gifftig Stanck af dend oprørte Cocyti Strøm syntis at qvælde op af hendis Hierte. Telemach blev derover forskrækket/ hun agtede det paa ham (hvad er der vel/ som dend listige Kierlighed/ der tillige er indsk og misundelig/ ikke kand giette) og ved hans skrækkelige Forandring blev Gudinden langt meere forvirret og rasende end tilforn. Hun tog af Sted/ som en galen Qvinde/ tudede høyt op i Skyerne/ saa at de høye Bierge i Thracien gav en fæl Gienskrald fra sig af slig Allarm. Hun løb tvertigiennem Skoven med et Spyd i Handen/ kaldede alle sine Jomfruer til sig/ og truede at igiennemstinge dem paa Stæden/ som nægtede at følge hende effter. De bleve bange for hendis Trudsler/ og løbe

i Flo-

i Flocketal effter hende; Eucharis selv med Taarerne i Øynene hastede effter hende/ og langt fra saae Seemodig til sin Telemach, og da hun ikke torde tale med ham/ kastede hun dog et venligt Øye til ham. Gudinden skar Tænder over hende/ der hun saae hendis Person hos sig/ og langt fra at hun formildedis ved denne Jomfruis ærbødigste Ydmyghed/ hun blev endnu meere forbittret og forstørret derover/ da hun agtede/ at Eucharis end og i denne Hierte-sorrig var langt vackerre og yndigere end hun ellers pleyede at være. Midlertild var Telemach alleene hos Mentor, hand begyndte at omarme og kysse hans Knæe/ thi hand torde ikke hilse eller tage ham i Favn/ ja ikke engang see paa ham. Taarene strømmede ned paa hans Kinder/ hand vilde tale/ men kunde ikke faae Munden op/ hand drog effter Aanden/ og kunde ikke fore et Ord frem: hand vidste hverken hvad hand burde giøre/ eller hvad hand giorde eller ville giøre; Omsider udbrød hand med disse Ord: O min allerkiereste Fader/ ô! min søde Mentor, udriver mig af disse store Farer! Jeg kand hverken for-

lade

lade eder/eller følge med eder/ udfrier mig fra dette meget Onde/ som omspænder mit Hierte/frier mig fra mig selv og mine daarlige Indbildninger! overgiver mig slett hen til Døden! Mentor tog ham til Naade igien/ trøstede ham/ og sætte Moed i ham. Du viise Ulyssis Søn/ som Guderne saa høyt har elsket/ og endnu har saa stor Godhed for! Det er Virkningen af eders ubesindede Kierlighed/ at I lider saa meget Ondt/ og føeler saa forskreckelige Plager i eders Sind. Dend som endnu ikke har fundet sin Skrøbelighed og sine Begierligheders heftige Brynde/ hand er endnu ikke viis nok/ thi hand kiender sig ikke selv/ og veed intet at bære Tvifl om sin egen Skrøbelighed. Guderne har ledsaget eder/ligesom ved Hænderne ind til Afgrundens og Dødens Porte/ og viist eder deris Dybhed og Høyde/ dog har de opholdet eder/at I ikke er falden derudi; lærer heraf det/ som I ellers aldrig havde lærdt/ om I ikke selv havde prøvet det. Mand havde tilforn forgievis advaret eder om Amors Trækker/ Baand og Fængsel/ som hykler for Folk/ at dend disbedre kand forder-

derve dem/og som under Fornøyelsis Skin skiuler alle bittre Fortrædeligheder og Fordervelsen selv. Dend lille Dreng Cupido er kommen frem fuld af aldt det / som kand betage et Menniske / med Leeg og Latter/ Lyst og behagelig Glæde. I har seet ham; hand har indtaget eders Hierte / og I har fundet Fornøyelse i at lade ham indtage det. Selv søgte I Udflugter til at skiule eders Hierte-Saar for andre / og I vilde anseeis som dend / der ikke vidste det selv. I søgte at bedrage mig / og hykle for eder selv/ og I frygtede for ingen Ting: Men see nu Frugten af Eders Daarlighed. Nu ønskede I eder Døden / og dend er dend eniste Forhaabning/ som er tilbage for Eder! Denne bedrøvede og affindige Calypso seer ligere ud til at være en Dievel end en en Gudinde; Eucharis brænder af en Ild/ som er ulideligere end Døden selv med sine gruelige Plager. Alle Jomfruerne/ som ere nidkiere og misundelige paa hverandre/ ere færdige til at rive Hovedet af hverandre/og Livet af sig selv. Der seer I hvad dend Forædere Cupido gior/ i hvor sød og angenem/ i hvor deylig og yndig hand end

seer

seer ud. Fatter nu igien et frit Mod/ og lader see eders forrige Hurtighed! Mærker kun/ hvor høyt Guderne elsker eder/ efftersom de aabner saa god en Vey for Eder til at undløbe Kierligheds Snarer/ og komme hiem igien til Eders forønskede Fæderneland! Calypso selv er nødt til at jage eder paa Døren: Skibet er færdigt/ ach! hvad bier vi efter/ at vi ikke jo før jo bedre forlader denne Ø/ hvor Dyden ikke kand have sin bestandige Boelig?

I det Mentor sagde disse Ord tog hand Telemach ved Haanden/ og ledte ham hen imod Havet; hand fuldte med dog med Møye/ og saae sig immer tilbage/ hand tænkte paa Eucharis, som aldt blev længere og længere borte fra ham. Og da hand intet kunde see hendis Ansigt/ gav hand Agt paa hendis deylige opsatte Haar/ paa hendes skionne Klæder/ som flagrede for Vinden/ og paa hendis nærte Gang og prægtige Anseelse. Hand ønskede at kysse Støven af hendis Fodspor/ og da hun gandske var kommen ham af Siøne/ ludede hand med Hovedet/ spidsede Øren/ og bildte sig ind at hand herde hendis Røst

blandt

blandt de andris. Hun vankede stedse for hans Øyen og Sind / endskiont hun var borte fra ham; Hun var ligesom afmalet og stillet levende for hans Øyen / hand bildte sig ind / at hand talede med hende / og vidste hverken hvor hand var / eller hørde / hvad Mentor talede:

Der hand omsider kom til sig selv igien / og vaagnede op ligesom af en dyb Søvn / siger hand til Mentor: Det er nu lige gott / jeg har besluttet at følge med eder / men jeg har endnu ikke budet Eucharis far vel. Jeg vil heller døe end være saa utaknemmelig at forlade hende uden Afskeed! Ach hier mig dog efter / men jeg en eniste Gang endnu besøger hende / og byder hende et sørgeligt dog ævigt Farvel! Eller i det mindste tillader mig / at jeg siger til hende: Ach Naadigste Jomfrue / de grumme Guder / de nidkiere og misundelige Guder / som fortryder paa min Lykſaligheed / de nøder mig til at gaae fra eder / men de skal ikke forhindre mig at tænke paa eder hver Dag jeg lever! Ach min fromme Fader! Under mig dog dend fornøyelige Trøst /

om dend ikke er ubillig / eller tager mit Liv af mig dette Øyeblik! Ney / jeg vil ikke fortøve paa denne Øe / eller slaae mit Sind til Kierlighed. Kierlighed er og skal være udryddet af mit Hierte / Jeg fornemmer intet uden et ærligt Venskab og taknemmelig Erkiendtlighed imod Eucharis for hindis fromme Hierte-Lav imod mig. Det er mig nok at jeg maae sige hende engang Farvel endnu! Jeg forlanger intet videre / og saa skal jeg uden nogen Forhaling følge med Eder.

Hvad! skal jeg have Medynck over eders svaved: Mentor; Eders uttidige Begierlighed er saa galen / at I ikke forstaar dend selv. I bilder eder ind / at I er roelig i eders Sind og Tanker / og dog ønsker I at døe. I tør sige / at I ikke er indtagen eller overvunden af Kierlighed / og I kand ikke holde eder selv fra dend Jomfrue / som I er forelsket udi. I seer / hører og forstaar intet uden hende. I er blind og døv til aldt andet; Et Menniske / som raser af en hidsig Feber / siger: Jeg er intet syg! O I forblindede Telemach! I er færdig til at forlade eders Moder Penelopen, som ven-

venter paa Eder/Eders Fader Ulysses,som skal see eder / Ithacam, hvor I skal blive Konge/og endelig eders egen Ære og høye Skiebne/ som Guderne har besluttet over eder / og forsikret eder om ved saa mange underlige Gierninger / som ere skeedte til eders Trøst og af yndist imod Eder. Vil I sige Eder fra alt dette Gode for at leve i Vanære med Eucharis? Siger I endnu/ at Kierlighed ikke binder og knytter eders Hierte til hendis? hvad er det da/som gior eder uroelig i eders Sind? hvorfor vil I da dee? hvorfor har I talet med saadan Ubesindighed for Gudinden om hende? Jeg beskylder eder ikke for eders Troeløshed / men jeg begræder eders Blindhed! Flyer Telemach, flyer bort / mand kand intet overvinde Kierlighed uden ved Flugten. Imod saadan en Fiende bestaar dend største Tapperhed derudi / at maud sigter med Hælene / at mand flyer uden videre Betænkning / og ikke giver sig Tid til at see sig tilbage. I har vel ikke endnu glemt/ hvor stor Umage og Møye I har kostet mig fra Eders Barndom til denne Dag/ og de Farer / som I lyckelig har gaaet

igienem/og vel overvundet ved mine Raad! Enten troer mig da endnu / eller tillader at jeg gaar bort fra Eder. Dersom I vidste/ hvor ondt det gior mig/ at jeg skal see eder løbe Hovet kuldt til eders Fordervelse/ vidste I/ hvor det smertede mig i mit Hierte / da jeg icke torde tale til eder! Eders Moder havde ikke saa let for eder/ da hun skulle fødde eder til Verden. Jeg plagede mig selv/ jeg qvaldte dend Begierlighed / jeg havde til at frelse eder! Jeg indkneb mine dybe Hierte-Suck for at see og prøve/ om I vilde vende tilbage til mig. Ach min Søn! Min allerkieriste Søn / troster mit Hierte / og giver mig det igien/ som er mig kierere end mine egne Indvolde! Giver mig Telemach igien/ som jeg har forloren/ og seer til/ at I kand komme til Eder selv igien! Dersom dend Viisdom/ der boer i Eder / er større end denne daarlige Kierlighed/ da lever jeg/ da lever jeg i Lyckſalighed / men dersom Kierlighed herſker meere i eder end eders Viisdom/ da kand Mentor ikke leve længere.

Midlertid Mentor saaledis talede / gik hand sin Vey fort hen imod Havet. Te-

le-

lemach, som endnu ikke var sterk nok af sig selv til at følge ham formedelst sine Grislenfulde Elskovs Tanker / var dog ved denne Formaning bragt i dend Stand at lade sig leede af Mentor uden nogen Modstand. Minerva, som stedse var formummet under Mentors Skikkelse / skiulte Telemach, dog usynlig / med sit Skiold / og slog en Kreds omkring ham med Guddommelige Straaler / og loed ham føele i sit Hierte saadan en Frimodighed / som hand ikke havde formummet fra dend Tid / hand kom der paa Øen. Endelig kommer de hen paa et høy Sted ved et bratt Field / som af Vandets og Bølgernis Anstød var udskaaret og steilt ned i Havet. Paa dette høye Stæd saae de sig omkring / om Skibet / som Mentor havde bygget / endnu var paa samme Platz ! Men de bleve der paa Stæden vaer et underlig Syen.

Amor var mærkelig fortørnet over at see ikke alleene denne gamle at være u-emfindlig mod sine Piile og Skud / men endog Telemach ved dennis Hielp at undgaae sin Bue og hæfftige Anfald. Hand

græd af Forbittrelse/ og løb hen at opsøge Calypso i dend tykke Skov. Hun kunde ikke see paa ham/ uden at sukke over ham; Og hun fornam / at hand paa nye opkratzede alle hendis dybe Hierte-Saar. Cupido siger til hende: I er en Gudinde / og dog lader I eder overvinde af et skrøbeligt Menniske / som derhos er fanget og indspærret paa eders Øe. Hvorfore lader I ham fare bort fra eder. O ulyksalige Cupido! siger hun/ som styrter mange i Ulykke / jeg vil intet meere høre eller følge dine Raad / som er mig til Skade og Fortræd / du har forstørret min søde Fred og frydefulde Roelighed/ og størtet mig i disse Uendelige Ulyksaligheder; Dermed er det ude; Jeg har sværet ved Stygis dødelige og giftige Vande / saa høyt og dyre som jeg kand / at jeg vil lade ham fare. Jupiter selv / dend øverste blandt Guderne / torde ikke med ald sin Magt bryde denne forfærdelige og uryggelige Eed: Telemach, gak fra min Øe/ pak dig og bort fra mig / du skadelige Vog / du har giort mig meere Ondt end hand!

Cupido torrede Graaden af sine Øyen/

og

og med en spodsk og skalkagtig Latter sagde saaledis: I Sandhed! See: det var en stor Allarm! lad mig da raade! holder kun eders Eed / og sætter eder kun intet imod hans Bortgang! hverken jeg eller eders Jomfruer har soeret ved Stygis Bølger at lade Telemach gaae; Jeg skal give dem et got Raad / at de skal opbrænde det Skib / som Mentor i saadan en Hast har giort færdig. Hans Vindskybelighed / som alle forundre sig over / skal blive unyttig og forgievis. Naar hand kommer did igien / skal hand selv falde i Forundring derover og ikke finde paa noget Middel til at rive Telemach ud af eders Vold. Disse sledske og spisfindige Ord gav endog Calypso nogen nye Glæde og Forhaabning i sit Hierte. Ligesom en sagte Vesten-Vind forfriskер dend hidtzige og trætte Hiord / der legger sig til Hvile ved de rindende Vandbekke / og kioler dem mod Soelens brændende Heede / saa lindrede denne Tale dend fortvisiende Calypsos uroelige Hiertis Tanker. Hendis Ansigt blev mildt og teckeligt / hendis blandede Øyen bleve reene og roelige / og dend nagende Sorrig /

som hun havde indrommet i sit Hierte/ romte derudaf/ og viigede fra hende. Hun stoed stille/ begyndte at smile og smigre for dend gieckelige Cupido, og i det hun hycklede for ham/ skaffede hun sig selv nye Omhyggelighed paa Halsen igien. Amor, som glædede sig ved/ at Gudinden havde ladet sig overtale/ gik hen at snakke for Jomfruerne for at bringe dem paa sin Side og i samme Meening: De vare adspreedte her og der paa Biergene/ som en Flock faar/ der ere uden Hyrde/ og bliver antastede af Ulven; Cupido kaldte dem sammen/ og sagde til dem: Telemach er endnu i Eders Hænder; Skynder Eder bort at sætte Ild paa det Skib/ som dend daarlige Mentor har bygget for at føre ham bort paa! De tændte strax Ild i Fackler/ de løber hen imod Havbreden/ de raaber og larmer/ som de havde været galne/ Haaret flyver om Hovedet paa dem. Nu fænger Ilden an/ og Skibet/ der endnu var tort og nyelig bygget/ begynder at blusse og brænde/ at gnisterne/ Lue og Regen deraf staar op i Skyerne.

Telemach og Mentor seer denne Ild af Klipe

Klippen/ de staar paa. Og i det de stoed og horde effter Jomfruernes Støyen og Tummel/ kom atter Telemach en Fristelse paa/ at hand glædede sig derover; Thi hans Hierte var endnu ikke lægt/ og Mentor merkede/ at hans Begierlighed var som en halv-slukt Ild/ der ligger og ulmer under Asken/ og i ved og da spretter og skyder store Gnister ud fra sig. See! nu/siger Telemach, nu er jeg atter indvicklet i nye Snarer. Nu er jo ingen meere Forhaabning for os at komme af denne bedrøvede Øe.

Mentor saae vel/at Telemach snart vilde falde til forrige Vildfarelse og onde Begierlighed/ og at der var kun lidt Tid til overs/om hand skulle reddis: Hand merkede/ at der midt i Soen laae et Skib for Anker/og ikke torde legge til Øen/efftersom alle Baads-Folkene vidste/ at ingen dødelige Mennisker maatte betræde denne Calypsos Øe. Da Telemach stoed nu paa Ponten af Klippen/ og ventede sig ingen Fare/ stødte dend viise Mentor ham uformodentlig ned i Soen/og sprank der effter strax selv ud til ham. Telemach, som blev

forskrecket af dette farlige og høye Fald/ fik endeel af det bittre Soevand i sig/ og blev nogen Tid tumlet omkring af Bølgerne / men der hand fik noget besindet sig/ og saae at Mentor ragte sin Haand ud til ham for at hielpe ham at svømme/ tænkte hand ikke paa andet end at forfølge sig fra denne forvorpene og ulyckelige Øe.

Jomfruerne/ som havde tænkt/ at de nu havde dem fangen / begyndte at hyle og tude som galne og rasende Menniſker / da de imod deris Tanker saae dem at undvige paa Vandet/ og ikke havde videre Haab til at forhindre deris Bortgang. Calypso, som ikke vilde lade sig troste/ løb utaalmodig ind i sin Huule / og opfyldte dend med sin Hylen og Graad. Cupido, som saae sin indbildte Seyer omvendis og forvexlis til et skammeligt Tab og Forliis/ svingede sig med sine smaa Vinger op i Lufften/ og floy hen op til Idalium paa Cypro, hvor hans forbittrede Moder Venus ventede paa ham. Denne Vog/ meere grum end hun/ trostede sig selv ikke med andet end en nidsk Latter over det Onde/ som hand havde giort.

Ef-

Effter at Telemach var kommen noget ud fra Øen fornam hand sin forrige Hurtighed og Kierlighed til Dyden at opvogne i hans Hierte/og sagde til Mentor: Nu befinder jeg/ at det er sandt/ som I sagde til mig/ og som jeg intet kunde troe/ fordi jeg ikke havde forsøgt det: Mand kand intet bedre overvinde Laster og Udyder/ end naar mand flyer for dem. Ach min Fader/ hvor høyt elsker ikke Guderne mig/ efftersom de har forundt mig dend Lykke/ at I staar mig bie og hielper mig. Jeg havde vel forskyldt at have tabt eder/ og ingen anden ledsagere have end mig selv. Nu frygter jeg hverken for Hav/ Vind eller Storm meere. Jeg er ikke bange for noget uden for mine egne balstyrige og utemmede Lyster. Amor, dend blinde og forblindende Kierlighed er meere at frygte for end Havs Nød/ ja Døden selv.

Ende paa dend Syvende Bog om Telemach.

Og den

Første Deel.

Stats-Roman

Eller

TELEMACHI *ULYSSIS* Søn,

Kongelige Printz af Ithaca,

Lystige Eventyrer

Og

Merkværdige Bedrifter.

Anden Deel.

Først beskreven i det Franske Sprog

Af

FRANCISCO de SALIGNAC,
DE LA MOTHE DE FENELON
Erke-Biskop i Cambray.

Og nu i det Danske med ald Flid oversat

Af

SÖREN DUMETIUS,
Sogne-Præst til Vester Moland og dets Annex
udi Christiansands Stift udi Norge.

KJØBENHAVN,
I Verlag hos Johann Nicolaj Kosfius Boghandler, 1727.

BIBLIOTECA REGIA · BIBLIOTECA REGIA

DE LA VOIE DE FENELON

Telemacki Eventyrer
og Bedrifter
Anden Part.
Dends ottende Bog.

Adoam / Narbals Broder / fører dette Tyriske Skib / hvorpaa Telemack og Mentor / bliver af medynk optagne: Denne Capitain kiender Telemack / og fortalte ham Pygmalions og Asiarbes selsom Død / dernest Baleazars ophøyelse / hvilcken Faderen efter denne grumme Qvindis tilskyndelse / hafde kast Unaade paa / under maaltidet / som hand lood anrette for Telemack og Mentor / samlede Achitoas ved sit yndige Spil alle Tritones / Nereides og andre smaa Guder i Hafvet runden om Skibet. Mentor tager fat paa en Luth / og spiller derpaa endnu langt ypperligere end Achitoas Derefter fortæller Adoam mange underlige Ting om Batica / beskriver den sunde Lufft og andre Staders Herligheder / hvor Folckene i uskyldig Enfoldighed lever et ærbart og fornøyeligt Liv.

Skibet, som var uden for Øen og laae for Anker, mod hvilket de svømmede, var fra Phoenicien, og vilde gaae til Evirum. De Phoenicier, som var inden Borde, hafde seet Telemack paa Reisen til Egypten, men det var umueligt, at de kunde kiende ham midt i Hafvet. Der nu Mentor var saa nær, at hand kunde raabe til Skibet, lettede hand sit Hofvet over Vandet og raabte det høyeste hand kunde: I Phoenicier, som

ere saa medlidende, og gierne vil hielpe alle, nægter ikke at redde og bierge tvende Menniskers Lif, som saa ynkeligen anmoder eder om Hielp: Dersom der er nogen Gudsfrygt i Eders Hierter, da tager os op paa eders Skib, vi vil følge med eder hvor I farer hen. Høvidsmanden paa Skibet svarede strax: Vi vil tage imod Eder med Glæde! Vi ere ikke saa u-beskeedentlige, at vi jo veed, hvorlunde mand bør at hielpe Fremmede og u-bekiendte, som ere saa U-lykkalige i Verden: Derpaa tog mand dem op paa Skibet. Saasnart de kom paa Dekket, var de færdige at besvime, de kunde ikke drage deris Aande, men laae stille og u-bevegelige, som der ikke hafde været meere Lif i dem, thi deris Kræfter vare fortærede ved det de saa lang Tiid og saa lang en Vej hafde svemmet af al Magt mod de stridige Bølger. Men lidet derefter begyndte de at gispe og komme til sig self igien. Mand gav dem reene og tørre Klæder paa, eftersom deris vare tunge og igiennemdrukne af Vandet, som idelig dryppede ned af dem. Da de omsider kom i den Stand, at de kunde tale, stillede alle de Phoenicier sig omkring dem, og vilde høre deris Skiebne og underlige Eventyrer. Skibsherren sagde til dem: Hvorledes har I vel kundet komme ind paa denne Øe, som I svømmede fra; Der herfker jo, som mand holder for vist, en Grum og U-barmhiertig Gud-Inde, som ikke tillader at no-

gen

gen legger an dertil, og derforuden er jo Øen paa alle Kanter af Naturen besat og befæstet runden omkring med farlige Field og Klipper, mod hvilke det oprørte Hav idelig støder an, saa det er næsten umueligt, nogen kand komme did, uden at lide Skibbrud. Mentor svarde: Vi ere og kommen did ved et u-lykkelig Skibbrud; Vi ere Græker, vi have hiemme paa den Øe Ithaca, der ligger strax ved Epiro, hvor I agter at sejle hen. Endskiønt I ikke vil fare til Ithaca, som er dog paa eders Vej, saa er vi vel fornøjet med, at I fører os til Epirum; Vi skal vel finde de gode Venner der, som skal lade os sætte ofver det lille Farvand, som da staar os tilbage; Imidlertid ere vi eder højt forbundne, at vi ved Eders Indsætning faar den Glæde at see det, som er det kieriste for os, ja højere at agte end den gandske Verdens Kreds.

Saaledes forde Mentor Ordet, Telemack taugde stille og lod ham tale, thi den Forseelse, hand hafde begaaet paa Øen hos Calypso, gaf ham nu mere Eftertancke og Forstand; Hand mistviflede nu om sig self, og fornam nok, hvor høyt fornøden det var for ham at følge Mentors viise Raad, og naar hand ikke just kunde tale til ham for at fornemme hans Villie, gaf hand i det mindste agt paa hans Øjen, og lagde sig efter at dømme om hans Tankker deraf. Denne Phoenicier, som hafde at befale ofver Skibet, kaste sine Øyen paa Telemack, og

det kom hannem for, som hand hafde seet ham tilforn, men disse Tankker vare saa forvirrede i hans Sind at hand kunde intet slutte noget vist derom, thi hans Hukommelse slog ham fejl; Hand sagde til ham: Forlader mig, at jeg spørger eder, om J ikke erindrer eder at hafve seet mig tilforn, saasom det bæris mig for, at jeg har seet eder. Eders Ansigt og Person ere mig ikke ubekiendte, det randt mig strax i Sinde, men jeg veed ikke, hvor jeg har seet eder; Kand være, at eders Jhukommelse er bedre end min, og kand underrette mig derom. Telemack svarede ham med en Forundring beblandet med Glæde, og sagde: Da jeg saae paa eder, blef jeg ligesaa forandret og henrykt i mit Sind, som J, da J kaste eders Øyen paa mig. Jeg har seet eder, og kiender eder, det er vidst, men jeg husker ikke, enten det har været i Ægypten eller i Tyro. Da begyndte denne Phoenicier at samle sine Tankker, som et Menniske, der er nys opvognet om Morgenen, ligger og grunder paa sin Drøm, hand har haft, og finder lidt efter lidt paa det fløgtige Jndfald, som næsten var forsvunden for ham. Hand raabte strax: Ach! J er Telemack, som Narbal tog i Venskab og Forsvar, da vi kom tilbage fra Ægypten; Jeg er hans Broder, som hand vel tidt har taldt med eder om; Efter vor Hiemtog fra Ægypten ofverloed jeg eder hos ham, thi jeg var beordret at gaae bort igien og krydse i det

vide

vide Haf og Vætiske Søe mod Herculis Støtter; Og som jeg den Tiid saae eder saa kort een Tiid, er det ikke at undre, om jeg ikke strax kunde kiende eder, da jeg saae eder, men maatte betænkke og spørge mig for. Telemack svarede: Jeg seer nok nu, at J er Adoam: vi saae hver andre kun kort i sidste Samling, men ved Narbals Fortælninger, har jeg hørt meget at sige om eder, og kiender eder vel. Ach hvor kiært er det mig, at jeg af eder kand høre noget nyt om den Mand, som jeg efter Skyldighed elsker saa høit, som mig self. Er hand endnu i Tyro? Er ham intet ondt vederfaret af den egensindige, mistviflende og mistænkelige Pygmalion! Adoam faldt Telemack ind i sin Tale, og svarede: J maa forlade eder til min kiere Telemack, at Lykken har ført eder til et Menniske, som skal tage sig eder an, og af yderste Evne stræbe at befordre eders Velfærd. Forend jeg gaar til Epirum skal jeg føre eder hiem til Ithaca, og jeg, som er Narbals Broder, skal have saa stor Kierlighed for eder, som Narbal selv. Og i det de saa talede, mærkede hand at Vinden, som hand biede efter, begyndte at blæse op. Hand lættede Ankker, hidsede Seyl, og seylede sin Kaas, det beste mueligt var. Strax derefter, tog hand Telemack og Mentor affsidis ned med sig i Kahytten, at hand der disbedre kunde giøre dem noget til gode. Derefter siger hand til Telemack: nu skal jeg fyldistgiøre eders Be-

giering og svare eder paa eders Spørsmaal: Pygmalion er nu ikke meere til, de retfærdige Guder har udryddet ham af Jorden. Eftersom hand ikke hafde Tillid til nogen, var der ej heller nogen, som hafde Tillid til ham. De ærlige og retsindige Gemytter, loed det blifve med at sukke under hans grumme Aag, og undvigede derfra uden at beslutte noget ondt over ham. Men de Onde og Vanartige troede sig ikke at være sikker paa deris Liv, uden de fik taget Livet af ham. Der var ikke een Mand i heele Tyro, som jo, hver Dag hand stoed paa sine Fødder, var i Fare for at blifve ofverrumplet formedelst den Mistankke, som hand hafde om alle hans Liv-Karle og nærmeste Drabantere vare næsten meere Fare undergifven end de andre, thi som hans Liv var i deris Hænder og Vold, frygtede hand meere for dem end for nogle andre Folk, og for den mindste Mistankke, som hand kunde fatte til een af dem, opofrede hand ham strax for at være desto meere i Sikkerhed: Og i det hand paa denne vrange Maade søgte efter Tryghed og Sikkerhed, fandt hand intet andet end største Uroe og Farlighed De som skulle tage vare paa hans Liv, var i idelig Fare for deris eget formedelst hans hastige og ugrundede Mistankke til dem. Og de kunde intet slippe los af denne forskreckelige Tilstand, uden de ved Tyrannens Død skulle forekomme hans grumme og mistankelige Indbildninger.

Den

Den ugudelige Astarbe, om hvilken I saa tit har hørt tale, var den første, som lagde Raad op imod Kongen og besluttede hans Undergang. Hun blef indtagen og forelsket i en Ung og meget Riig Tyrier, som heed Joazar, og hun hafde end og Haab om at hielpe ham paa Thronen. Og til at fuldføre dette Anslag, bildte hun Kongen ind, at den ældste af hans toe Sønner, som heed Phadael, var utaalmodig ofver at bie saa længe efter Kronen, og hafde lagt Raad op imod ham: Hun bestak nogle Vanartige og ublue Vidner som skulle bevise denne Sammenrottelse. Den ulykkalige og lætsindige Konge loed derpaa strax omkomme sin uskyldige Søn. Den Yngste nafnlig Baleazar blef sendt hen til Samos under det Skin, at hand der skulle oplæris i de Grækers Sæder, Love og Videnskaber, men Sagen var denne, at Astarbe forholdt Kongen, at hand burde skikke ham af Vejen, at hand ikke skulle slaa sig til det oprørske Parti, og hefne sin Broders Død. Der hand var nu paa Reisen, loede Skibs-Folkene, som vare tilkiøbte og bestuckene af Astarbe, om Natte-tiide Skibet løbe paa Grund: De self svømmede hen til smaa Jagter og Baade, som vare bestillede til at tage dem ind, men den Unge Printz kaste de ud i Søen. Imidlertiid vidste alle at sige om Astarbes Bolerie og u-sømmelige Kierlighed til Joazar, undtagen Pygmalion, hand bildte sig fast ind, at hun al-

drig kunde elske andre end ham alleene, saa forblindet var denne Konge i at have fortroelighed til denne listige Qvinde, hand som ellers hafde Fortroelighed til intet Menniske: Ved det samme Pas fik hand i Sinde at bringe den Joazar af Dage, som Astarbe var forelsket udi, dog ikke i anden henseende, end for at bringe sig denne Unge Mands store Rigdom til. Men imidlertiid Pygmalion nu saaledis loed sig forføre af Mistvifl, af den u-ordentlige Kierlighed og af den umættelige Gierighed, og ventede allene paa beleylig Tiid til at sætte sit blodige Forehavende i Verk, skyndede Astarbe sig at forekomme ham. Thi hun frygtede, at hand, maa skee, hafde faaet noget at vide om hendes ublue Kierlighed til denne Joarar; Og som hun disforuden nok vidste, at hans umættelige Gierighed allene var mægtig nok til at forleede og bringe ham til saa ubarmhiertig en Gierning, meente hun, at der var ingen Tiid at spilde for at komme ham tilforn. Hun vidste og saae, at hans ypperste Mænd og høyeste Betientere ved Slottet vare færdige at toe deris Hænder i hans fuule Blod. Hun hørde hver Dag tale om en og anden Sammenrottelse og oplagt Raad imod ham. Men hun befrygtede sig at betroe sit Anslag til nogen, som hun kunde blefvet rovet og forraadt af; Hvorfor hun endelig faldt paa at vilde ombringe ham med Forgift, saasom den Vej syntis hende at være mindst

Fa-

Fare undergifven. Pygmalion spiisde meestendeels alleene med hende, og tillafvede self alt, hvad hand vilde æde, saasom hand troede ingen uden sine egne hænder; Hand lukte sig inde i de forborgenste Værelser i sit Slott, for at skiule sin Mistanke disbedre, og for at ingen skulle see ham, naar hand lafvede sin Mad til. Hand torde aldrig søge nogen fornøielig Tidsfordrif ofver Borde; Hand kunde ikke føre det over sit Sind at bruge nogen slags Spiise, som hand self ikke vidste at tilreede. Derfore spiisde hand ej alleene ingen Suppe, Steg eller anden Kiødmad, som ved Kokkene blifver lafvet til, men end ikke engang Viin, Brød, Salt, Olie, Melk eller nogen anden almindelig Fede kunde være til hans Tieniste. Hand fortærede intet uden saadan Frugt og Urter, som hand med sine egne Hænder hafde plukket i sin Have, og det Belle-Korn, som hand self hafde saaet, afplukket og kaaget. For Resten drack hand intet andet Vand, end det, som hand self hentede fra et Kilde-Spring, som paa et vist Stæd i Slottet var indrettet, til hviket hand og self altiid bar Nøgelen hos sig. Og endskiønt hand syntis at hafve saa stoor Tillid og fortroelighed til Astarbe, tog hand sig dog altiid vare for hende, hun maatte altiid æde og drikke førend hand af aldt det, som hand vilde bruge til sit Maaltiid, paa det hand ikke self skulle blive forgiven uden hende, og at hun ikke skulle giøre sig nogen Tanke eller Forhaabning om at lefve ham

over. Men hun tog Lægedom ind imod Forgift, som en gammel Kierling, der endnu var arrigere end hun, og som var medvidere i hendis Boeleri, hafde forskaffet Hende. Siden hun hafde faaet det, frygtede hun ikke for at drikke Kongen til med et giftigt og dødeligt Begere. See nu, paa hvad Maade hun kom til at fuldbyrde sit Forsæt. Ret som de vilde sætte dem til Bords, løb denne gamle Kierling, om hvilken jeg talede hen, og giorde et Bulder uden for een af Dørrene. Kongen, som hørde dette, og frygtede, at nogle Forrædere skulle være uden fore, som vilde bryde ind og myrde ham, blef beængstet, og løb til Dørren for at see, om dend var vel i Laas. Den gamle Kierling snegte sig bort, Kongen blef staaende, og vidste aldrig, hvad hand skulle tænke om det Bulder, hand hafde hørt. Dog torde hand ikke lukke Dørren op og see sig for; Astarbe trøstede ham, at det hafde intet ondt at betyde, og at der var ingen Fare paa færde, hun smigrede for ham og anmodede ham venligen om at gaae til Bords igien, og faae Mad. Nu hafde hun allerede kast Forgift i hans Guld-Begere, medens hand var gaaet ud til Porten. Pygmalion loed hende efter Sædvane drikke først; Hun drak uden Frygt, og trøstede sig ved sin indtagne Lægedom mod Forgiften. Pygmalion tog og saa sig en Drik, og lidt derefter faldt hand i Besvimmelse. Astarbe, som kiente ham, at hand for den allermindste Mistan-

kis

kis skyld kunde faae i Sinde at myrde hende, begyndte at sønderrifve sine Klæder, drage Haaret af sig, og hyle jammerligen: Hun tog Kongen, som nu drogis med Døden, i sin Favn, hun holdt ham fast imellem sine Arme, og hun vædede ham med store Becke af sine Øyne-Taare: thi denne trædske og listige Qvinde hafde lærdt hende at græde, naar hun vilde, det kostede hende ikke megen Umage. Endelig der hun saae Kongens Kræfter at være svækkede, og hand var nu i dødsens Angist, da af Frygt for at hand skulle blive frisk igien, og lade hende omkomme tillige med sig, faldt hun ligesom i Raseri, og i stæden for de mange venlige Miner og søde Ord, kaste sig ned paa ham, og qvalte ham. Dernæst tog hun den Kongelig Ring af hans Finger, tog det Kongelige Hoved-Smykke fra ham, og lod saa Joazar komme ind, og gaf ham begge Deelene; Hun tænkte, at alle de, som tilforn hafde holdt sig til hende, skulle fremdeles være paa hendis Side, og befordre hendis Villie med at lade hendis Bolere Joazar blifve udraabt for Konge; Men de, som hafde meest umaget sig for at vinde hendis Gunst vare af ringe og egennyttige Gemytter, som intet kunde holde noget ærligt og oprigtig Venskab. I det øfrige hafde de inted Moed, men frygtede for de U-venner, som Astarbe self ved sin Vanartighed hafde opvagt imod sig. De frygtede endog for denne Qvindis høje Moed, for hen-

hendis Hykleri og u-menniſkelige Grumhed. Enhver, for at leſve roelig, ønſkede gierne hun var død. Imidlertiid blef det Kongel. Slot fuldt af Bulder og Allarm, mand hørdte raabe og ſkrige i hverandris Munde. Kongen er død! Nogle vare bange, nogle grebe til Gevehr: Alle ſyntis at bekymre ſig om hvad Udfald det vilde faae; Dog var de Hierte-glade ofver den Forandring ſom allereede var ſkeet: Rygtet foer hele Byen ofver i en Haſt, fra den eene til den anden, og der var ikke et Hierte i heele Tyro, ſom hafde Medynk ofver Kongens Mord og bedrøfvelige Undergang, enhver raabte: Hans død vort Liif! hans Undergang er hans Underſaatters Opkomſt, Troſt og Befrielſe!

Der Narbal hørde denne ſkrekkelige Gierning, blef hand beſtyrtzet, og beklagede denne Kongis Ulykke, ſom hafde forraadt ſig ſelf i det, hand hafde ofvergivet ſig i den ugudelige Aſtarbes Vold, og ſom heller vilde være en gruelig Tyran og Blodhund end efter ſin Kongelig Pligt være en Fader for ſit Folk; Hand tænkte paa det almindelige beſte, og ſkyndte ſig at ſamle alle ærlige Borgere ſammen for at ſætte ſig imod Aſtarbe, under hvilken mand hafde faaet endnu en langt ſtrengere Regiering at finde, end denne, ſom nu var bragt til Ende. Narbal vidſte at Baleazar ikke var bleven druknet, da mand efter Aſtarbes grumme Befalning hafde kaſt ham ofver Borde ud i Soen.

De,

De som bragte Astarbe Tidende derom, sagde vel hand var omkommet, fordi de troede det saa at være. Men ved Nattens Hielp hafde hand bierget sit Lif med at svemme, og nogle Kiøbmand fra Creta, bevegede af Medlidenhed ofver hans haarde Skiebne, hafde taget ham ind i en Baad med sig. Hand torde ikke reise hiem til Riget igien til sin Fader, eftersom hand meente, at mand ydermeere vilde staae ham efter Lifvet, og frygtede derfore lige saa meget for sin Faders Misundelse, som for Astarbes hemmelige Efterstræbelse. Hand henlevede en lang Tiid huusvild og formummet omkring ved Søe-Kanten i Syrien, hvor disse Cretiske Kiøbmand hafde sæt ham i Land fra sig. Omsider blef hand nød til at søge sit Lifs Ophold med at vogte Faar og andet smaa Qvæg. Langt om længe fandt hand Leilighed til at lade Narbal vide sin Skiebne og ynkelige Tilstand; Thi hand frygtede intet for at betroe sine Hemmeligheder og sit Lif i dend Mands Haand, hos hvilken der var saa store Prøfver paa Dyd og uforfalsket Ærlighed. Narbal, dog hand ilde var belønnet af Faderen, loed dog ikke af at elske Sønnen, og af yderste Evne at vaage for hans Velfærdt. Dette giorde hand alleene for at hindre Sønnen fra at forgribe sig paa Faderen, derfore opmuntrede hand og Baleazar til at tage imod denne fortrædelige Skiebnis kiedsommelige Viderværdig-

digheder med Taalmodighed. Baleazar hafde derforuden bedet Narbal, at, naar hand syntis det at være Tiid at forfeje sig hiem igien, hand da vilde sende ham en Guld-Ring, hvoraf hand kunde mærke at det var Tiid at komme: Narbal holdt det ikke for raadeligt at lade Baleazar komme hiem, saa længe Pygmalion lefvede, thi da hafde hand sæt ikke alleene sit Lif, men end og Printzens i alt for stor Fare; Saa vanskeligt var det at tage sig vare for Pygmalions skarpe Opsigt og Mistanke! Men saa snart denne ulyksalige Konge hafde faaet dette sørgelige Endeligt efter sine onde Gierningers Fortieniste, sendte Narbal den forlangede Guldring til Baleazar; Baleazar skyndede sig paa Reisen, og kom hiem paa Reeden ved Tyrus ret paa den Tiid, da den gandske Bye var oprørt, og længtis efter at viide, hvem der skulle være Konge efter Pygmalion. De fornemste og ypperste Herrer saavelsom det gandske Borgerskab kiendte ham strax; Mand yndede og elskede ham, ikke af Kierlighed til hans afdøde Fader, som var forhadet og ilde lidt af alle, men for hans egen Artigheds og sindige Afholds skyld. Hans lange udstandene Møje gaf ham self jeg veed ikke hvad for en Anseelse, som prydede og ophøjede alle hans andre herlige Sinds Egenskaber, og som giorde de Tyriers Hierter medlidende ofver ham. Narbal forsamlede Folkets Øverste, de ældste Raads-

Her-

Herrer og Præsterne for den store Gudinde i Phoenicien. De hilsede Baleazar for deris Konge, og loed ham ved offentlig Herolder udraabe for Landets Fader. Folket svarede ved tusende Lykønsknings Skriig. Astarbe hørde dette Bulder i de inderste Værelser paa Slottet, hvor hun med den blodagtige og liderlige Joazar hafde lukt sig inde. Alle de vanartige Skalke, som hun hafde betient sig af, medens Pygmalion lefvede, hafde nu forladt Hende; Thi den eene Skalk frygter for den anden, tager sig vare for ham, og seer ikke gierne at hand er yndet og vel lidt. Vanartige Menniſker veed meget vel, hvorledis deris Lige vilde misbruge Myndigheden, om den dem blef betroed, og de dømmer efter deris eget Sind, hvor stor Ofvervold de andre vilde bruge mod deris underhavende. Men i Henseende til de gode, da kommer de Vanartige endnu bedre til rette med dem, eftersom de i det mindste haaber at finde større Sindighed og Medlidenhed hos dem. Der var nu ingen fleere hos Astarbe, end nogle visse ugudelige Kroppe, som vare Medvidere i hendis gruelige Laster, og hafde været hende derudi beforderlige, og som ikke kunde vente sig noget andet end vedbørlig Straf for deris onde Gierninger.

Mand brød ind i Slottet, de onde Skalke torde ikke giøre nogen Modstand, men søgte alleene ved Flugten at undgaae Døden. Astar-

be

be hafde forkladt sig i en gemeen Træls Dragt, hvorved hun tænkte at skiule sig blandt den menige Mand, men en Soldat kiendte hende, og greeb hende fat. Mand hafde ondt nok ved at hindre den oprørte Almue, at de ikke sleede hende i Stykker, ; De havde allerede begyndt at slæbe hende i Skarnet paa Gaden, men Narbal udref hende af deris Hænder ; Hun begierede da strax at komme i Tale med Baleazar, og haabede ved hendis Dejlighed og Hyklerie at forblinde ham, og føre ham i de Tanker, at hand skulle vente at faae noget fordeelagtigt at vide af hende. Baleazar kunde intet nægte at høre hende. Men strax hun traadde frem, gaf hnn saa venlige søde og bevegelige Ord, og brugte derhos saa ynkværdige Miner og Gebærder, at end og de meest fortørnede og opirrede Gemytter deraf maatte stillis tilfreds: Hun hyklede for Baleazar, og lagde største Roes og kildrende Berømmelse paa ham, ja opløftede ham og hans høje Sinds dyrebare Egenskaber til Himmelen. Hun forestilte ham, hvor stor Kierlighed Pygmalion hafde baaret til hende, hun besværede ham ved hans afdøde Faders ofverblefne Aske, at have Medynk over hende; Hun bad til Guderne ligesaa alvorlig, som om hun hafde været meget Gudfrygtig, Taarene af hendis Graad flød hende ned ad Kinderne, hun faldt ned for denne Unge Konges Fødder, og opdigtede saa megen

Løgn,

Løgn, som hun meest kunde opfinde, for at opvække en Mistankke i Kongens Hierte til hans trofaste og kieriste Venner. Narbal og andre fleere beskyldte hun for Opsætsighed og Sammenrottelse imod Kongen, og bekræftede, at hand ofte hafde prøvet at ofvertale Folket, at de skulle giøre ham til Statholder paa Balegazars vegne, ja hun var saa vblue, at hun lagde dette til, at hand vilde forgifvet den unge Printz Baleazar self. Saadanne ærrørige Ord og uforskammet Bagvaskelse fremførdte hun imod de andre Tyrier, og meest mod de dydefulde og uskyldige blant dem. Thi hun tænkte at finde i denne unge Kongis uskyldige Hierte saa stor Letsindighed og Fortrolighed til sig, og Mistankke til sine gode Mænd, som hun tilforn hafde fornummet hos hans Fader. Men Baleazar blef kied og fortrædelig ofver at høre meere af denne ublue Qvindis opdigtede Ondstab, hand afbrød hendis giftige Tale, og kaldte hans Lifkarle frem, og loed hende føre i Fængsel. De ældste Raadsherrer blefve forordnede til at holde Forhør ofver alle hendis Gierninger. Mand fik strax Oplysning om, at hun hafde forgifvet, og derefter qvaldt Pygmalion, og hendis gandske lefnets Løb syntis ikke at være andet end en Kiede sammenhæfter af de sælsomste, grueligste og u-naturligste Laster. Mand afsagde derfore en Dom ofver hende, som den Phoeniciske Lof beslutter ofver

de vederstygeligste Misdædere, nemlig at hun skulle brændis og steegis op ved en sagte Ild. Men der hun fornam, at ald Forhaabning til videre Udflugt var ude for hende, da blef hun rasende og galen, ja saae ud som en Helvedis Plage-Gudinde. Hun tog self Forgift ind, som hun bar altiid hos sig, for at dræbe sig self, ifald mand vilde lade hende pinis forlænge. De som holdt Vagt ofver hende, fornam, at hun hafde ulidelig Smerte, de vilde hielpe hende til rette, men hun vilde ikke svare dem et Ord, hun slog ad dem med Haanden, at hun ikke skiottede om deris Hielp. Mand foreholdt hende de retfærdige Guders Hefn, som hun med sin Ondskab hafde opirret, men i staden for at lade see nogen angerfuld Fortrydelse ofver sin Synd, ansaae hun Himmelen med et foragteligt og spotsk Overmoed, ligesom for at spotte og trodze imod Guderne self derudi. Denne hendis indgroede Ugudelighed stoed ligesom afmalet i hendis fæle Ansigt. Ald den forrige Skionhed, som hafde bragt saa mange Mennisker i Ulykke, var nu gandske falmet og forspunden, ald hendis Deilighed og behagelige Anseelse var borte. Øynene løb hid og did i Hovedet paa hende, de kastede en ild-rød og heslig Syen fra sig; hendis Læber bevægedis idelig, og Munden stoed vidt aaben, som enhver maatte grue for at see. Hun hafde hundrede andre Lader paa sig, med at skiefve Mund og vrænge efter

andre, med at rynke sin Pande; Hun var bleeg-gul i Ansigtet, og en kold Sved løb ofver hendis gandske Legeme. Nogle gange syntes hun at faae nye Kræfter; Men det var alleene derfor, at hun igien med dis større Ifver kunde begynde sin Hylen og Jammer. Endelig gaf hun Aanden op, og efterlod et forskrekkeligt Syen til de som vare nærværende. Hendis halstarrige Siel foer uden Tvifl ned til de bedrøvelige Stæder, hvor de grumme Belides, (Darai 39 Døttre) ere tildømte at fylde bundløse Kar med Vand; Hvor den troeløse Irion altid plagis med at drifve sit Hiul omkring, Hvor Tantalus ved en brændende Hidsighed ideligen fortæris, og ikke kand faae en Draabe Vand at vedergvæge sin tørre Gane med, dog Vandet flyder strax forbi hans Øyen, og Frugten hænger ofver hans Hofvet; Hvor Sisyphus giør sig forgiefvis Umage uden nogen Lindring at velte paa den slibrige Steen, som hand ikke kand føre af stæden, og hvor Tithyus fornemmer hver Dag de graadige grib at opsluge hans Tarme og Indvolde, som dog igien dagligen fornyis, det er i det gruelige og ulidelige Plutonis Rige. = = Der Balazar blef frie for dette Afskum og Forræderske, takkede hand Guderne, og til et taknemmelighedis Tegn giorde store Ofringer til dem; Hand har begyndt sit Regimente paa en lang anderledis Maade end hans Fader. Hans første

Omsorrig har været at sætte Handelen og Kiøbmandskabet i sin forrige Velstand, som meget hafde taget af under Pygmalion. Narbal er blefven hans største og fortroeligste Raadgiffvere i de vigtigste Sager. Men hand lader dog sig ikke regiere af ham, thi hand vil self see alting med sine egne Øyen. Hand hører gierne alle de adskillige Betænkninger, som mand vil bringe ham for, og lader endelig den faae Fremgang, som ham synis at være den beste. Hand er elsket af Folket, og i det hand hersker ofver deris Hierter, besidder hand langt større Riigdom, end hans Fader nogen Tiid hafde samlet ved sin u-mættelige Gierighed. Thi der er intet Huus, som jo gierne skulle fremhyde alt det hand ejede til Kongens Tieniste, om Noden udkræfvede det, saa at hand kand regne det for hans eget, som hand lader dem beholde, langt meere, end om hand tog det fra dem, hand har intet behof at bekymre sig om at være sikker paa sit Lif, thi hand har runden om sig den sikkerste Vagt, som er sit Folkis Kierlighed. Der er ingen af hans underhafvende, som jo er bange for at miste ham, og som jo gierne skulle ville vofve sit Lif for at handthæfve og forsoare saa from en Konge. Hand lefver lyksalig, og aldt hans Folk er ved ham sat i lyksalig Tilstand. Hand er saa om-sindet og medlidende ofver sit Folk, at hand frygter for at legge dem for stor Tynge og Besværing paa, og hans Undersaat-

ter

ter derimod ere bange, at de ikke ere saa bereedvillige som de burde til at yde deris Gods til ham. Hand lader dem sidde i Riigdom og Ofverflødighed, og denne deris Velstand giør dem hverken orckisløse eller hoffærdige, thi de ere arbeidsomme og hengifne til sit Kiøbmandskab, og holder strængeligen deris gamle Fæderne-Love i Hævd. Phoenicien er allereede vel kommen paa fode igien og til forrige Anseelse ved hans fromme og hejforstandige Regimente. Ald denne sin blomstrende Lykksalighed maa Tyrus takke denne unge Konge for. Narbal er nu den anden Mand i Riget; O! Telemack dersom hand nu saa eder, med hvad Glæde vilde hand da tage imod eder! hvor vilde hand nu giøre eder til gode! hvor kiert og fornøyeligt skulle det ikke nu være for ham, at sende eder hiem med Pragt og Herlighed til eders Fæderneland! er jeg ikke da lykkelig, at jeg nu kand giøre det, som hand gierne vilde giøre self, nemlig fare til den Øe Ithaca, og sætte Ulysses Søn paa Thronen, at hand der saa viselig kand herske ofver sit Folk, som Baleazar regierer i Tyro ofver sine.

Efter at Adoam hafde talet saaledis, var Telemack meget fornøjet ofver denne Phoenicieske Historie, og endnu meere ofver de Venskabs Tegn, som denne Phoenicier beviiste ham i sin Elændighed, hand omarmede ham venligen og kyste hannem. Derefter spurde Adoam

Telemack ad, ved hvad Hendelse hand var kommen ind paa Øen til Calypso. Telemack fortaldte ham ald sin rejsis Beskaffenhed, siden hand tog fra Tyro, om den Viderværdighed hand hafde paa Cypro, paa hvad maade hand hafde fundet Mentor, og deris Reise til Creta, hand fortaldte de offentlige Skue-Spil, de der hafde anrettet for at udvelge en nye Konge efter Idomenei Flugt fra dem: Veneris Efterstrabelse og hastige Vrede blef og fortaldt tillige med det derpaa følgende Skibbrud; hvor venligen Calypso tog imod dem, og hvor nidsk og misundelig hun blef paa en af sine Jomfruer, tillige med Mentors snedige Omgang med ham, og endelig hvordan hand støtte ham hofved-kulds ud i Hafvet, da de fik Syen paa dette Phoeniciske Skib. Efter saadan fornøjelig Samtale, loed Adoam anrette et meget prægtigt Maaltid, og for at lade see sin inderlige Glæde ofver disse gode Venners Ankomst, loed hand komme frem ald den optænkelige Lystighed, hvorved mand kunde fornøje Sindet. Midlertid mand sad ofver Borde, vartede nogle udvalde unge Phoeniciske Drenge op, som vare iklædte Sneehvide Klæder, og kronede med adskillige dejlige Blomster; Mand brændte den dyrebare Regelse fra Osten. Paa Roersbænkene sad mange i Rad, som spillede paa Floyter og andre Piiber. Tid efter anden sang Achitoas imellem, og loed høre sin be-

ha-

hagelige Nøst tillige med sin Engle-yndige Lut, hvilcken Musik burde været hørt ved Gudernis Taffel, og kildet Apollo self i hans lekkere Øren. Tritones, Neptuni Trompetere, de smaa Haffruer Nereides og andre smaa Guder, som staar under Neptuni Regimente, saavelsom mange store Vanskabninger og underlige Creature i Hafvet krøbe ud af deris lønlige Huuler, og indtagne af denne yndige Sang og Spil forføjede sig runden om Skibet, og forlystede sig derved. En Deel af det unge Phoeniciske Mandkiøn, som vare meest artige og anseelige, klædte i fiine linnede Klæder, dandsede omkring paa Dekket efter deris eget Lands Maneer først, siden andre Grækiske og Ægyptiske Dandse. Undertiden støtte mand an i Trompetter, at Vandene og langt fraliggende Floeder skialf derved, og gaf et lystigt Gienskrald. Den roelige Natt, den stille Søe og Hafblik, den klarskinnende fuld Maane, som udspridde sine lefvende Straaler paa de sagte Bølger, den lyseblave Himmel som var beprydet med sine tindrende Diamanter, og gnistrende Stierne-Teppe giorde denne yndige Lystighed endnu meere angenehm og fornøjelig. Telemack, som var af et lystigt og glædeligt gemytt, fandt stor Behag i denne Færd, men hand torde ikke slaae sig løs, eller ret aabne sit Hierte for den Glæde, eftersom hand med saa stor Skam og Blussel havde prøvet hos Calypso, hvor færdig Ung-

dommen er til at opirris og forføris. Hand var nu bange for al Lyst og Fornøjelse, end og den, som var meest sømmelig og uskyldig, hand tviflede om alting. Hand gaf agt paa Mentor, og søgte at see paa hans Øjen og Miner, hvad hand skulle tænkte om ald denne Fornøjelse. Mentor fornam strax at hand var i saadan Tviflraadighed, og lod sig dog ikke mærke dermed, at hand vidste det. Endelig blef hand beveget af Telemacks Afhold og Indgetogenhed, smilede ad ham og sagde: Jeg veed nok, hvorfor j er saa stille, og hvad j frygter for. Det er en priisværdig Frygt, som holder eders Sind tilbage fra denne Lystighed, dog skal j ikke gandske forkaste ald Fornøjelse. Ingen i Verden skulle heller ønske end jeg, at j hver Dag kunde lefve i Lyst og Glæde, men dog i saadan en Glæde, som ikke forfører eder til nogen ond Lyst, eller gior eder kielen og blødagtig. J bør nyde saadan Glæde og Tidsfordrif, som kand vedergvæge og forfriske eders Sind, og som j kand beholde eders Forstand ved, men ikke befatte eder med saadanne onde Lyster, som betager eder Sind og Sands, og gior eder uroelig. Jeg ønsker eder altid maadelig og angenem Glæde, hvorved j kand fornøjes, og dog derhos være Mester og Herre ofver eder selv, men ikke saadan daarlig og usømmelig Galenskab, som gior eder i vasende Afsindighed ligere et umælende Beest end et fornuftigt Menniske.

niske. See! nu er det ret Tiid med nærværende Glæde at udslette den foregaaende Sorg. Betienner eder af Adoams Høflighed, og bruger den behagelige Tidsfordrif, som hand tilbyder eder. Værer nu lystig, Telemack, værer lystig! Viisdommen har intet tvungen og egensindigt Verk i sig. Det er hende, som giver rette Fornøjelser, og kand sætte saadan Krydelse paa dem, at de bliver reene og varagtige; hun veed at blande Lystighed og Glæde end og i de sværeste og vigtigste Forretninger. Ved Fliid og Arbejde forskaffer hun Fornøjelse, og ved Fornøjelse igien forsuckrer og lindrer hun Arbejdet, endelig, en viis Mand har ingen Skam deraf, at hand paa sine visse Tider gior sig lystig og glad med Skikkelighed. I det Mentor saa talede, tog hand self fat paa en Luth, og med saa kunstig Artighed spillede paa den, at Achitoas faldt i Forundring derover, og af Fortrydelse over sin ringe Erfarenhed tabte sin af Hænderne. Hand blussede i sine Kinder, og ved sit ansigtis forandrede Farver noksom gaf sit Sinds Uroelighed tilkiende; Enhver havde lat kundet mærkke, hvor bekymret og skamfuld hand blev, om ikke allis Sind havde været henrykt og betaget af Mentors Spils forunderlige Artighed og Sødhed. Mand torde nep drage sin Aande, at mand ikke dermed skulle uroe, og betage noget af denne guddommelige Musiks Liflighed. Mand

var

var stædse bange, at hand skulle ende for snart. Mentors Røst var vel ikke kielen og blød som en Qvindis, men den var reen, sterk og angenem, at den ved sin søde Kraft kunde bevege og indtage allis Hierter. Hand sang først priisværdige Sange til Jupiters Ære, der er en Fader og Herre over alle Guder og Menniſker, der ved et eeneſte Nik kand bevege Himmelen og Jorden. Derefter foreſtilte hand Minerva, ſom gaar ud af hans Hofvet, det er at ſige, hand ſang om viisdommens Ypperlighed, hvilken denne store Gud danner i ſig ſelf, og ſom siden udgaar fra ham for at underviise alle lærvillige Menniſker. Mentor ſang og om Sandheden, og om dends ypperlige Egenſkaber, med ſaa bevegelig og Hierte-rørende Stemme, med ſaa stor Andagt, og Ærbødighed, at den gandſke Forſamling ſyntis at være henrykt paa Toppen af Olympo for Jupiters Øjen, hvis Aaſyn er ligeſaa forſkrekkeligt at ſee til, ſom at fornemme hans giennemtrængende Torden. Derefter hørde mand af ham en Viise om den unge Narciſſi ulykſalige Skiebne, hvilken daarligen blev indtagen af sin egen Dejlighed, ſom hand lang Tiid i en Kilde, ligeſom i et Spejel betragtede, indtil hand af denne utidige Kierlighed vanſmægtede og blev omvendt til et Blomſter, der arfvede hans Navn efter ham. Endelig ſang om den meget dejlige Adonidis ſørgelig endeligt, der blef ſonderref-

ven

ven af Vild-Svin, hvilken Venus, dog hun var meget forelsket i ham, ved sin utaalmodige Hylen og Sorrig, hvormed hun opfyldte Himmelen, ikke kunde bringe til Live igien. Alle de som hørde paa ham, kunde ikke bare sig for Graad, og midt i denne deris Graad fandt de jeg veed ikke hvad for en Glæde og behagelig Fornøjelse. Da hand omsider holdt op at sjunge og spille, saae Phoenicierne paa sig selv indbyrdis, og forundrede sig høyeligen over ham: Den eene sagde Ach! det er Orpheus, som med sin velklingende Lire har temmet de vilde Bester, og kommet Bierge, Træer og Steene til at dandse for sig. Saaledis har hand fordum fortryllet Cerberus; Saa har hand en Tiid opholdt og lindret Jrions og Danaidarum ulidelige Straf; her med har hand beveget den ubevegelige Pluton, at tillade ham at drage sin Hustrue den dejlige Eurydice op fra de dødis Rige igien. Den anden sagde: O nej det maa være Kinus Apollinis Søn! Den tredie sagde: Ach j tager fejel, det maa være Apollo selv: Telemack var ikke mindre henrykt af Forundring end de andre, thi hand vidste ikke tilforn, at Mentor med saa stor Kunst kunde sjunge og spille paa en Luth. Achitoas, som hafde haft Tiid til at betænke sig paa at tvinge sit misundelige Sind, og holde det forborgen, begyndte nu selv at rose Mentor, men i det hand begyndte sin Roes, blef hand selv saa

skam-

skamfuld, at hand ikke for Vnsel kunde fuldende sin indrettede Tale. Mentor, som saae ham saa forkippet og forvirret i sit Sind, faldt ham strax ind i Ordene, og vilde trøste ham, i det hand lagde ald den Berømmelse paa ham, som hand kunde fortiene; Men det var ikke Trøst nok for Achitoas, thi hand fornam, at Mentor endnu var langt ypperligere end hand ikke allene for sin udviiste Erfarenhed i Musicken, men end og for sin Skikkelighed, sin Veltalenhed og ydmyge Omgiengelse. Midlertiid siger Telemack til Adoam: Jeg erindrer mig, at j i Begyndelsen talede om en Reise, som i efter vor hiemkomst giorde til det Batiske Haf. Bætica er et Stæd, om hvilket Folk fortæller saa mange vunderværdige Ting, hvilke mand ikke vel kand troe, kand det skee med eders Behag, da gierer mig den Fornøjelse at sige mig, om det er sandt som gemeene Mand siger derom. Jeg skal, svarer Adoam, uden nogen Besværing forestille denne nafnkundige stæds Egenskab, som er vel værd at vide for eder, og som er langt herligere end det Rygte, mand hører derom, og strax begyndte hand sin Fortælning saaledis.

Den Floed Bætis løber igiennem en meget frugtbar Egn under en sund og klar Himmel. Af samme Floed har Landet, hvor hun løber ud i Hafvet sit Navn; Stæden ligger ikke langt fra Herculis nafnkundige Støtter,

hvor

hvor det brusende Haf nogle gange har giort Indbrud og udskaaret Tarsis fra Africa; Paa den Stæd synis endnu de gyldene Tider at være uforanderlige, og blomstre i en stædsvarende Lykkalighed. Der er ingen stræng Vinter, de skarpe Norden Vinde blæser aldrig igiennem de Stæder; Sommeren er maadelig varm formedelst de friske og vedervegende Vesten Vinde, som gemeenlig midt om Dagen ved en sagte susen betager Solen sin brændende Hede. Saaledis er det gandske Aar kun som en Samling af den grødefulde Vaar og glædelige Høst, der synis at rekke hverandre Haanden, og løse hinanden af. Jorden bærer der saa vel i Dalene, som paa den slette Mark, dobbelt Frugt aarligen, som mand indhøster toe gange; Alle alfare Veje ere besætte med Laurbær-Træe, Granate og Jasmin-Træe og andre rare Vexter, som altiid ere grønne og staar i fuld Blomster. Mand kand neppe see Biergene for de utallige Faare-Flokke, som vrimler derpaa, af hvilke mand faar den kostbare fine Uld, som alle bekiendte Landskaber ere begierlige efter at tilforhandle sig. Der ere paa samme Stæd Metal-Gruber, Ertz- Solf- og Guld-Bierge. Men Indbyggerne ere enfoldige og meest lykkalige formedelst deris fornuftige Afhold og fornøielige Maadelighed; De holder sligt ikke engang værd at optegnis iblandt deris Rigdom, de agter intet uden det,

som

som egentlig er fornøden til Lifvets nødtrøftige Underholdning. Der vi hafde begyndt vor Handel med disse Folk, da befandt vi at de brugte Guld og Sølf, til samme Brug, som vi bruger og Staal til, saasom til Tister og Plog-jern; Efterdi de handlede intet paa fremmede Stæder, hafde de ingen Myndt fornøden. De Indbyggere ved Stæden ere alle næsten enten Hyrder eller Agermænd, mand seer kun faae Handverks-Folk, thi de vil ikke lide nogen Kunst eller Handverk hos sig, uden saadanne, som virkeligen ere fornødne til Menniskens Ophold. Dog alligevel, omendskiønt den største part af disse Folk ere hengifven enten til at dyrkke Jorden, eller til at vogte sit Fæ, forsømmer de dog ikke at øfve de Handverker, som: de i deris tarfvelige Lefnet kand hafve fornøden. Qvinderne spinder den fine Uld, og giør sig self deraf fast og dyrebar Klæde, som er udvaldt hvidt og dejligt. De bager self deris Brød, og lafver til, hvad de skal æde, og det er dem en læt Sag, thi mand spiiser meestendeel af jordens Frugt og Grøde eller Melkke-Mad og meget sielden Kiød. Skindene af deris Faar giør de nætte Skoe og andre Klædemon af for dem self, deris Mænd og Børn. De giør og self deris Tælte, hvoraf nogle ere af verede Lær-Huder, og nogle af Børkken af Træerne; De giør self deris og deris Folkis Klæder, og holder dem saa vel som

aldt

aldt andet deris Boeskab dejlige og reene. Deris Klæder ere lætte at giøre, thi under saa mild en Himmel bærer mand kun et Dekken af fiint Klæde, som ikke er dannet til noget vist Klædemon, men slet og ret, hvilket mand for arbarheds skyld svøber om sig, og hænger det om Kroppen i lange Folder, og sætter det dermed i hvad for en Skikkelse mand lyster. Naar mand undtager Agerdyrkningen og Hyrde-væsenet, bruger mand ikke andre Handverks Folk end de, som kand forarbeide Træe og Jern, og de betiener sig ikke meget af Jern uden til adskillige nødvendige Redskaber at arbejde med. Alle Videnskaber, som angaar Bygninger, ere gandske ubrugelige hos dem, thi de har aldrig bygt noget Huus. Det er kun, siger de, at binde sig self formeget fast til Jorden, at mand gier sig der en Boelig, som dog skal vare meget længere end vi, det er jo nok, at mand under Telte kand bierge sig for Himmelens Storm og Slud! Hvad andre Videnskaber angaar, som ere i stor Anseelse hos Grækerne, Ægypterne og andre vel indrettede Riiger, dem har de Afskye til i deris Hierte, som et Paafund og Opirrelse til Forfængelighed og Ofverdaadighed. Naar mand vil fortælle dem noget om de Lande, hvor mand bruger prægtige og kunstige Bygninger, Boeskaf af Guld og Solf, dyrebare Klæder besætte med kostbar Baldyring og Ædelsteene, udvaldt Re-

gel-

gelse at brænde og anden dyrebar Balsom, hvor mand nyder kræsen mad og lekkre Retter, og leeger paa kunstige Instrumenter, som kand beveege og indtage Menniskens Sind med Fornøjelse, da gifve de sin Meening herom tilkiende paa denne Maade: De Menniskér ere meget ulykkalige, at de har anvendt saa stor Umage, og saa meget af den ædle Tiid kun paa at forderfve sig self: Aldt dette ofverflødige Væsen blodgior, fordærfver og opfylder sine egne Ejermænd med Hoffærdighed, Ofverdaadighed, og en fortrædelige Bekymringer; Og de, som ikke self ejer saadanne Sager, fristes idelig med at ville forskaffe sig sligt endog med Vold og Uret: Kand mand vel kalde det got, som er kun noget Ofverflod, som ikke tiener til andet end til at giøre Menniskene onde og misundelige indbyrdis? Er vel deris Liv meere fri, roligt og glædeligt. O nej! De kand vel ikke andet end være misundelige ofver hverandre, de drifvis vel dagligen af Ærgierighed, Frygt og uroelig Gierighed, og kand ikke nyde nogen reen og eenfoldig Fornøjelse, eftersom de ere kun som Trælle under saa mange falske fornøde Ting, af hvilke de indbilder sig, at deris Lykkalighed hænger og kommer af. Saaledis slutter disse viise Menniskér, siger Adoam, som dog ikke med nogen særdeelis Flid har lagt sig efter nogen anden Viisdom end den, som den enfoldige Natuur kand lære dem. De har største

Af-

Afskye til voris Riigis Anordninger og Lefve-Maade, og mand maa tilstaae dem at deris Lefnet er lofligt formedelst den elskværdige Enfoldighed, som findis hos dem. De lefver alle fornøjet tilsammen uden at afdeele deris Jord ved visse Markeskiel. Enhver Slegt bliver regieret af sin Hofvet-Mand, der er iblant dem af fuld Kongel. Myndighed. Olde-Faderen for hver Slegt har Magt at straffe sine Børn og Børne Børn, som gior noget ondt, men inden hand fuldkommer sin Dom og Straf ofver dem, indhenter hand først de øfrige af samme Slegt deris Betænkning derom. Men saadan Forbør med paafølgende Straf skeer næsten aldrig, thi Indbyggerne paa det lyksalige Stæder næsten ustraffelig i Lif og Lefnet, oprigtige i Troe og Lofve, ærbødige og hørige mod de ældre, og har ligesom af Naturen Afskye til alle Laster. Det synis rimeligt, at Astræa, som mand almindeligen bilder sig ind at være faret op fra Jorden til Himmelen endnu har sit forborgen Herberge blant disse Indbyggere. De behefver aldeeles ingen Domere iblant dem, thi de lader sig dømme af deris egen Samvittighed. Aldt deris Gods og Riigdom er tilfallis; Træernis Frugt, Jordens Afgrøde og Vexter, og Melken af deris Hiorde ere saa ofverflødige, at det ikke giør nogen behof at deele det imellem dem, eftersom de alle lefver tarfveligen og maadeligen. Enhver Slegt vanker hid og did efter Tidens og Stædets Tilstand, og fløtter deris Telte fra eit

Stæd til en anden, naar de og deris Qvæg har fortæret den Frugt og Føde, som var i den Egn, hvor de hafde slaget deris Lejer. Derfor har de ingen Nytte af, at de vil handthæfve nogen vis Stæd mod hverandre, og derforuden lefver de alle som Brødre indbyrdis udi reen og uforfalsket Kierlighed, hvilken ingen Modgang kand forandre. I det de saaledis foragter og udrydder ald forfængelig Rigdom og bedragelig Vellyst, holder de den fornøyelige Fred, den glædelige Eenighed og dyrebare Frihed ved lige: De ere alle friebaarne og alle lige gode. Mand seer aldeelis ingen Forskiel eller Rang iblandt dem, uden den de gamle viise af lang Erfarenhed kand hafve for de andre, eller nogle visse unge Personer, som kand ligne de gamle i en usædvanlig Viisdom og andre naturlige høye Dyder. Svig og Bedrageri, Vold og Ofverlast, Meen-eederi, Krig og Blodstyrtning blifve aldrig nefnet i dette dejlige og af Guderne høitelskede Land, mand veed ikke engang, hvad disse grumme og giftige Ord skal betyde. Aldrig er det velsignede Land bleven bestænket med Menniske-Blod, ja neppe med Faare- eller Øre-Blod, saasom de meest lefver af Jordens Frugt og Vexter; Naar mand fortæller dem noget om de blodige Feldtslag, det skrekkelige Rofverj og plendren, om Partie-Gienger og anden u-ordentlighed i Rigerne hos os, som Krigen foraarsager og fører

med

med sig, da kand de ikke noksom forundre sig derofver. Ach! siger de, hvad! er ikke de Mennisker dødelige og skrøbelige nok, foruden at den eene skal styrte den anden i Forderfvelse ved saadan en hastig og grum Død? Menniskens Lif er jo kort nok, dog synis os, at det maa være for langvarigt for dem! lefver de paa Jorden, alleene derfore, at de paa Ulsvevis skal opsluge hverandre, og giøre sig self indbyrdis meere ulyksalige? Til Slutning kand disse Bætiske Folk ikke begrunde, hvorfore mand forundrer sig ofver mægtige stridbare Sejerherrer, og ærer dem, som enten undertvinger eller ødelegger store Riiger og Lande: hvilken en Daarlighed er det, siger de, at de vil holde det for en Lyksalighed at herske ofver andre Mennisker, hvis Regiering koster saa stor Møje og Fortræd, heldst om mand vil regiere dem med Fornuft og efter retfærdigheds Regle. Men hvad Fornøjelse kand de finde derudi, at de hersker ofver Undersaatterne imod deris Villie? Aldt det en viis mand kand giøre, er at hand begvemmer sig til at regiere et lærvilligt Folk, som Guderne har betroet ham, eller og et Folk, som self anmoder ham, at hand vil være som en Fader og en Hyrde ofver dem; Men at herske ofver et modtvilligt Folk, og stræbe med Magt at bringe dem til Lydighed, det er at giøre sig self meget ulyksalig, alleene for at hafve den fal-

ske Ære at holde dem i Trældom. En stridbar Helt er saadan et Menniske, som Guderne af vreede mod det menniskelige Kiøn har i sin Hastighed gifvet et Land for at ødelegge det, og for at opfylde det med Trængsel og Angist, Elændighed og Mistvistelse, og for at giøre saa mange trælbundne Stakler derudi, som der tilforn er fribaarne Menniske. Et Menniske, som søger at indlegge sig Ære, finder hand ikke nok derudi, at hand med Visdom forestaar og forretter det, som Guderne har betroet ham, og gifvet ham under Hænder? Eller tænker hand, at hand ikke kand faae Berømmelse nok, uden hand skal være grum, urætfærdig, ofvermodig og en ubarmhiertig Voldsmand mod sine Naboer? Mand bør jo ikke nogen Tiid tænkte paa Krig uden for at handthæfve sig en egen Frihed. Lyksalig er den, som i sin frihedes Stand ikke fatter den daarlige Ærgierighed at giøre en anden til sin Træl; De mægtige Stridsherrer, som mand afmaler med saa stor Ære og Værdighed, synis at ligne en stor og mægtig Floed, hvilken med sit Udbrud og stridige Ofversvemmelse forderfver de frugtbare Agre, som den burde vande og vederqvæge.

Efter at Adoam hafde bestrefvet denne Vatiske Egns Egenskab og Natuur, giorde Telemack endnu adskillige artige Spørsmaal til ham. De Folk, siger hand til Adoam, drik-

ker

ker de og Viin? De skiotter intet om Vin: svarer Adoam, thi de har endnu til dags ikke vildet bereede den, ikke af nogen Mangel paa Druer, (thi mand finder neppe fleere eller bedre i noget andet Land) men de lader sig noje med at æde Druerne ligesom anden jordens Frugt, de frygter for Viinen, som den, der forderver Mennisken og giør fornuftige Folk til Daarer. Viinen, siger de, er som et slugs Forgift, der giør Folk affindige, og betager dem baade Sind og Forstand. Den dræber vel ikke Menniskene, men den forandrer dem til Bester. Menniskene kand nok holde sin Sundhed og sine Kræfter ved lige uden Viin; Naar de vil bruge den, da ere de dissnarere i Fare for at svekke sit Legeme og forderfve alle gode og priisværdige Sæder. Jeg maatte endnu gierne vide, siger Telemack, efter hvad for Lofve og Anordninger de stifter deris Egteskab? Adoam svarede: Enhver Mand maa intet have uden een Hustrue, og den bør hand beholde, saa længe hun lefver. Mændene paa de Stæder har ligesaa stor Ære af at de ere troe imod deris Qvinder, som Qvinderne i andre Land har Ære for de holder deris Mænd med lofve. Intet Folk kand være mere skikkelige og artige, kydske og ærlige end disse Indvaanere. Qvinderne der ved Stæden ere yndige og dejlige, men eenfoldige, ærbare og arbejdsomme. Deris Egteskaber der i Landet ere behagelige,

frugtbare og uden Smitte. Mand og Qvinde synis kun at være een Person, adskildt i tvende Legemer; De deeler imellem sig alle deris Huusgierninger og andre forekommende Forretninger; Mændene forretter alle Sager uden Huuset, Huusholdningen inden Dørre forestaaer Qvinden; Hun troster sin Mand, og synis at være født alleene for at fornøje ham; Hun vinder hans Hiertis Fortroelighed, og indtager ham, ikke saa meget med sin Deilighed som med sit edle gemyttis dydige Egenskaber, og samme Kierligheds Opmuntring og venlige Omgiengelse forblifver imellem dem til deris Død. Deris Lif paa de Stæder er og meget langvarig og frie for ald Svaghed formedelst deris Ædruelighed, tarfvelige Sæder og deris priiselig Maadelighed. Der kand mand endnu see Mænd paa 120 Aar, som endda ere lystige, røerige, sunde og friske. Jeg forlanger endnu at vide, paa hvad Maade de kand undgaae Kriig og Fejde med deris Naboer, siger Telemack? Adoam svarede: Naturen har ligesom adskildt dem fra andre Folk, nemlig med Hafvet paa den eene, og med store Bierge, som ligger Norden i Landet, paa den anden Side. Ellers agter deris Naboer dem meget for deris Dyd og ærlige Vandel. De andre Landskaber, som undertiden ere kommen i U-eenighed med hverandre, har udnæfnt disse Folk til Dommere ofver deris imellemværende Stridig-

dighedet, og har betroed dem i Forvaring de Land og Stæder, som de indbyrdis har tvistet om. Saasom dette oprigtige og trofaste Folk aldrig har giort nogen Ofverlast, saa har ingen i Verden Mistankte til dem. Dee leer kun, naar mand fortæller dem noget om Kongerne paa andre Stæder, som ikke kand komme ofvereens i at stifte deris Rigers Grandser. Skal mand frygte, siger de, at Jorden er ikke stor nok til Menniſken? O nej der er altiid meere end Menniſkene kand formaae at dyrkke! Saa længe der var ledig og udyrkket Jord at saae, ville vi ikke engang giore os stor umage for at handthæfve voris imod de gierige Naboer, som vilde matte sig dermed, og indtage den til Beboelse. Saa fornemmer mand hos disse Vætiske Indbyggere ingen Højmodighed eller Ergierighed, ingen sviigagtig Underfundighed eller uloflig Begierlighed til at udbrede sit Landemærkkis Grændser; Og derfor har deris Naboer aldeelis intet at frygte for saadant et roeligt ærligt og fornøjeligt Folk, og de kand ikke heller haabe at jage dem en Frygt ind for sig, og det er Aarsagen, hvorfor de lader dem lefve u-anfegtede i ønskelig Fred og Tryghed. Dette Folk skulle heller forlade Landet, eller gaae frejdige til Døden, end undergifve sig Trældoms Aag. Derfor er det ligesaa umueligt for fremmede at undertvinge dem, som det er disse uriimeligt af ofverrumple an-

dres. Herofver er der imellem disse og deris Naboer en urygselig Fred og Eenighed. Denne Tale endte omsider Adoam med at fortælle paa hvad Maade de Phoenicier var kommen i Handel med disse Barbariske Folk.

Indbyggerne, siger hand, der de saae os komme ofver Hafvet og legge i Land hos dem, faldt i Forundring, saasom vi vare fremmede og kom saa lang Vejs fra. De tilloed os strax at legge en Bro an ved den Øe Gades. De toge meget velvilligen imod os, og giorde os deelagtige i aldt deris Gods, som de hafde, og vilde dog ikke hafve nogen Betalning derfor. Endnu meere, de tilbød os for intet ald den Uld, som de hafde tilovers efter at de hafde forsynet sig self med saa meget deraf, som deris fornødne Brug udkræfvede. De gaf os virkkeligen en heel Deel deraf til Foræring. De har stor Fornøjelse af, at de kand faae Lejlighed at give det bort til Fremmede, som de har tilovers. Hvad deris Gruber angaar, da vægrede de sig aldeelis intet ved at ofverlade os dem, de vare unyttige for dem self. Det syntis dem, at vi Menniſker ikke vare ret fuld kloge, at vi med saa stor Fare Møje og Besværlighed vilde rejse saa lang Vej for at opsøge det i jordens Indvolde, som ikke kunde giore os lyksalige, eller være tilstrekkeligt nok til noget ret nødvendig Brug. Ach! udhuuler ikke (siger de til os) jorden saa dybt, graafver ikke saa langt ned i den,

lader

lader eder nøjes med at pløje og saae hende, hun skal igien gifve eder alle fornødne Gafver saa rundeligen, at j selv skal kunde opholde eder, deraf kand j faae Korn og Kierne, ja alle haande behagelig Frugt, som er dyrebarere end aldt Guld og Sølf, eftersom Menniſken ikke skiøtter om Guld og Sølf, uden for at kiøbe sig det, hvoraf de kand holde Lifvet op. Vi tilbød dem tidt at lære dem Styrmandkunsten, og andre Videnskaber, Seefarten angaaende, vi vilde fort nogle af deris unge Mandkion hiem med os til Phoenicien, men langt fra de vilde lade deris Børn lære at lefve efter vor Lands Maneer. O nej! siger de, de skulle snart lære at faae alt det behof, som j holder for at være fornøden. De fik snart Sind til at ville hafve sligt, de skulle snart forglemme den reene Dyd, og betiene sig af uloflige Middeler for at naae deris forlangende. De maatte snart blifve som en Mand, der har gode Been, men vil dog ikke begvemme sig til at gaae paa Jorden, og af samme Indbildning og kielne Maglighed lærer hand at holde det for nødigt at bæris omkring, ligesom hand var syg. Hvad Skibsfarten angaar, da undrer de sig ofver den formedelst den Vindskibelighed og Kunst, hvorved den ofvis, men de troer dog, at det er en forderfvelig Kunst. Dersom de Folk der, hvor mand bruger Skibe, (siger de) har i deris eget Land Forraad af det, som er

for-

fornoden til Lifvets Ophold, hvad søger de da om hos Fremmede. Det som den tarfvelige Natuur kand fornøjes med, kand det ikke være dem nok? De fortiente billig at lide Skibbrud, og ingen skulle ynkke dem, eftersom de søger self Døden paa det grumme Haf blant de rasende Vinde og brusende Bølger, alleene for at befordre, og, om mueligt var, at opfylde Kræmmernis Gierighed, for at opirre, og undertiden at fyldistgiøre nogle Menniskers overdaadige Begierligheder.

Telemack gladede sig ved at høre Adoams Tale, og det var ham en Fornøjelse, at der endnu fandtes de Folk i Verden, som var saa lykkelige indbyrdis, i det de loed sig lede af den eenfoldige Natuurs Drift. Ach! siger hand, hvor stor Forskiel er der paa disse ringe Folkis Sæder og deris forfængelige Lefvemaade, som mand holder for de viiseste og ypperste. Vor Sind og Natur er saa forderfvet, at mand neppe kand troe, at denne ædle Eenfoldighed, som saa vel stemmer ofver eens med Naturen, er sandfærdig. Men vi anseer dette Folkkis Lefvemaade som en artig Digt, og vi bør ligne voris ved en styg og heslig Drøm.

Ende paa den Ottende Bog
om Telemack.

Dends tiende Bog.

Venus/ som siedse blev meere og meere opirret paa Telemack/ holdt an hos Jupiter om hans endelige Ødeleggelse/ men som hans Skiebne icke tillood hans Undergang/ foer hand til Neptunus for at legge Raad op/ hvordan de kunde bringe ham jo længer og længer fra Ithaca/ hvor Adoam nu tænkte at føre ham hen/ de udsender da et bedrageligt Spøgelse at forvilde Athamas hvilcken/ da hand tænckte at sætte paa Fiorden ved Ithaca/ kom ind med fulde Seyel paa Reeden for Salentum. Konig Idomenus der paa Stædet tog venligen mod Telemack i sin nye Hofvet Stad/ hvor hand strax stulle anrette et stort Offer for Jupiter at tilbede sig fremgang i en Krig imod de Mandurier. Præsten/ som noget besaae Indvolden af Ofringerne/ gaf Idomeneo meget god Forhaabning/ men lood ham forstaae/ at hand burde tilskrive disse tvende ankomne Giester ald sin Lykke og Fremgang.

Imidlertiid Telemack og Adoam med denne fornøjelige Samtale forlystede hverandre, og glemte Søfnen, saa de ikke agtede at det var ofver Midnatt, blef de ved en misundelig og hadefuld Gudindis Bedragerie forvildet fra den rette Kaas til Ithaca, som deris velerfarne Styrmand Athamas forgiefvis tænkte at opsøge. Neptunus endskiønt hand er meget føyelig for de Phoenicier, kunde intet taale, at Telemack var vel undkommen fra den grumme Storm, som dref ham i Land paa Calypsos Øe. Venus self var endnu meere forbitret ved at ser dette unge Menniske at være som en Seyerherre over hende og hendis Søn med alle deris beveegelige Tillokkelser, som hand saa ofte hafde foragt og ofvervundet. Og i denne sin hastige Ifrighed og fnysende Vreede forloed

loed hun Cythera, Paphus og Idalium tillige med ald den Højtid og æris bevisning, som mand gior hende paa den Øe Cyprus; Hun kunde ikke føre det i sit Sind at opholde sig paa de Stæder, hvor Telemack haf de kast saa stor Foragt paa hendis Magt og Herredomme: Hun fløy op paa det klarskinnende Olympo, hvor alle Guderne vare forsamlede for Jupiters Throne; Paa den Stæd seer de Stiernerne løbe under deris Fødder, og gandske Jordens Kreds synis kun som en liden Smule Dynd; De store og vide Haf ere ikke anderledis i deris Øyne end nogle faae Draaber Vand, hvormed denne Smule Dynd bliver vandet og igiennem-drukket. De største Kongeriger kommer dem ikke anderledis for end nogle faae Sands-Korn, som dette Dynd er bestrøet med. De utallige Menniſker, som vrimler paa Jorden og de mægtige Krigshære ere kun som nogle smaa Myrer, iblant hvilke den eene kand dragis med den anden om et lidet blad eller Grand paa samme liden Tue. De vigtigste Sager, hvormed Menniſkene beskæftiges, leer kun Guderne der ad, og holder dem for Børneverk. Det som Menniſkene holder for Ære, Højhed, Magt og Viisdom, anseeis kun af disse høje og herlige Guder for ælendig Afmagt og Skrøbelighed. Paa denne Stæd og Vaaning, som er saa højt opført ofver Jorden har Jupiter sat sin faste og uforanderlige Thro-

ne

ne, hans Øjen ere klare, som Solen, at de kand
se need i den forborgenste Afgrund, og ud-
grunde de indgetogene Hierters inderste Hem-
melighed. Hans milde og smilende Ansigt kand
opfylde gandske Verden med Fryd og Glæde;
Men tvert imod, naar hand ryster sit Hovet-
Haar, befver heele jorderige. De straalers
Glantz, som staar ud fra hans herlige Gud-
doms Pragt, forblinder endog de andre Gu-
ders Øyen, og de tør ikke understaa sig at træ-
de for hannem uden zitren og skielfven. Alle
Guder og Gudinder vare paa samme Tiid for-
samlede for Jupiter. Venus stillede sig frem i
sin største Prydelse og paa den yndigste Maneer,
som hun kunde. Hendis lange nedhængende
Kiortel var dejligere og behageligere at see til
end Regnbuen, naar den bryder frem igien-
nem Skyerne i sin største Prydelse for at be-
bude de bængstede Menniſker Ende paa den
uroelige Storm, og paa nye igien forkynde et
behageligt vejrlig. Den var bunden op med det
navnkundige kierligheds Belte, hvormed hun
haf de bundet den store Krig-Gud self, og frem-
deles kunde lokke alle til at elske sig. Gudin-
dens Haar var saa loselig bundet sammen bag
paa Ryggen med en Guld-Lidse. Alle Guder-
ne forundrede sig ofver hendis dejlige Skion-
hed som de tilforn aldrig hafde seet hende: Ja
hendis ofvermaade Dejlighed skar dem i Øyne-
ne, ligesom den klartrimmende Soel, naar den

render ud fra de mørke Skyer; forblinder deris Øyen, som stirrer der paa. Den eene saae paa den anden og var henrykt i Forundring, og allis øyen vare fæstede paa den stadselige Veneris Ansigt. Men de mærkede tillige, at hendis Øyen løb ofver af Graad, og at hun maatte hafve en hemmelig Sorg, som klemmede hendis Hierte. Midlertiid trinede hun letteligt frem for Jupiters Throne, som en Fugl med sine udstrakte Vinger svinger sig igiennem Skyerne. Hand tog med stor Velevenhed imod hende, reiste sig venligen op, og med fryndtlige Miner omarmede hende: Min hiertelskelige Datter, siger hand, hvad skader eder? Jeg kand ikke taale at see eders Taare trille ned ad eders Kinder, uden mit Hierte derofver maa bevegis: Frygter eder ikke for at aabenbare eders Hiertis Anliggende for mig, og j skal igien forneinme mit medlidende hiertis beredvilligste Tienstfærdighed imod eder. Venus svarede ham med en sagte, og ved idelig Hierte-Suk afbrudt Tale: Mægtige Fader for Guder og Menniskr! J som seer alting og kiender allis Hierter, veed j vel intet, hvad min Sorrig er? Minerva er ikke fornøjet med, at hun i Vund og Grund har ødelagt den mægtige Bye Troja, som jeg længe tog i Forsvar, eller med det hun har hæfnet sig ofver Paris, som agtede min Skionhed meere end hendis Viisdom, men hun ledsager endnu med Omhyggelighed den træ-

ske

ske Ulysses, Troja grumme Forstyrrere, hans Son ussadt igiennem alle Haf. Minerva følger med Telemack, det er Aarsagen, hvorfor hun ikke sidder her i Dag blandt Gudernis Forsamling, som hendes Rang falder. Hun har ført denne unge Daare til den Øe Cyprus alleene for at bespotte og forhaane mig! Hand har foragtet min Magt! Hand har ikke allene nagtet at brande Røgelse paa mine Altere, men endog ladet see en offentlig Afsky til den Ære og Højtid, som mand holder der til min Tieniste. Hand har gandske tillugt sit Hierte for alle mine fornøjelige Lyster, som ham er blefven tilbudet; Vel har Neptunus efter min Begiering oprørt baade Vind og Vand imod ham, for at straffe ham for sin halsstarrige Vanartighed; Men aldt forgiefvis! Telemack er ved et forskrekkeligt Skibbrud kast i Land paa Calypsos Øe, hvor hand har ofvervundet end og Cupido self, som jeg hafde sendt ud til at bestorme og indtage denne unge Grækers Hierte. Hverken hans Ungdom eller Calypsos og hendis Jomfruers smigrende Tillokkelser, ej heller Amors hæftige Pile har kundet formaae noget mod Minervæ Listighed. Hun har ført ham af Øen igien! See! jeg er beskiæmmet! hvad skal jeg giøre! Et Barn spiller Mester over mig, og driller mig og min Son? Jupiter, for at lindre hendis Smerte, siger: Det er sandt min Datter, at Minerva beskiermer den-

ne

ne unge Grækers Hierte imod alle eders Sens gloende Skud og Piile, og bereeder ham saa stor en Ære, som saadan et ungt Menniske aldrig kand fortiene. Jeg er vreed paa ham, fordi hand har vanæret eders Ætere, men jeg kand dog ikke ofverlade ham i eders Vold. Til et Beviis paa min Kierlighed til eder, vil jeg gierne tilstaae, at hand endnu skal være vildfarende til Lands og Vands, og landflygtig af sit Fæderne-Riige, og at hand skal udstaae megen Fare og Viderværdighed. Men Lykken og hans besluttede Skiebne tillader hverken at hand skal omkomme, eller at hans dydefulde Sind skal underkastes de falske Lyster, hvormed j lokker Menniskene. Jdet hand saa talede, smilede hand ad Venus med milde og naade-fulde, dog Majestætiske, Miner og Lader. Der gik en dejlig og klarskinnende Glands ud fra hans mildrende Øyen, hand kyste hende af inderlig Kierlighed, og udgydede en yndig Lugt, som udspredde sig ofver heele Olympo.

Gudinden self hafde en Foelelse deraf i sit Hierte formedelst denne store Kierligheds Beviisning, og enddog hun hafde den lønlige Sorrig i sin Barm og røde Øyen fulde af Graad for Telemacks Trodsighed mod hende, blef hun dog mild og belefven igien, at mand kunde mærke nye Glæde tindre ud af hendis Øyen og Ansigt. Hun loed sit Floer glide ned for at skule sine blussende røde Kinder, og den Forvir-

ring

ring hun kom udi: Den gandske Forsamling klappede med Hænderne af Glæde ofver Jupiters Svar til hende, og Venus for at vinde Tiden iilede til Neptunum for at raadføre sig med ham om den Hæfn, de vilde have ofver Telemack. Hun fortalte Neptunus strax, hvad Jupiter hafde sagt til hende. Jeg vidste alleréde, svarede Neptunus, hvad der var besluttet ofver ham. Men formaar vi end ikke at nedstyrte ham i Hafvet; da skal vi ikke glemme at føre ham i anden Ulykke, og i det mindste forhindre hans Hiemkomst til Ithaca. Jeg kand ikke med nogen føye lade dette Phoeniciske Skib forgaae, i hvilket hand nu er inden Borde. Jeg elsker de Phoenicier, Jeg maa lide det Folk frem for mange andre. De har ved deris Flitd fornemmeligen giort Hafvet til en Kiæde, hvorved adskillige Stæder og Lande foreenis og sammenknyttis. De ofrer ideligen anseelige Gafver paa mine Altere; De ere og derhos retfærdige, forstandige i deris Handel, og arbejdsomme. De bringer meget nyttige Sager og Ofverflødighed af alt got med sig. Nej! Store Gudinde, jeg kand ikke taale, at eet af dette Folkkis Skibe forliisis! Men saa meget vil jeg tillade, at Styrmanden skal forvildis fra sin Kaas, som hand legger an til, og komme jo længer og længer fra Ithaca, som hand søger. Venus loed sig neje med dette Løfte, loe trædskelig og lumsk ved sig selfi, og foer paa sin

Postvogn tilbage til de blomstrende Dale ved Idalium, hvor Leeg, Lyst og Latter tog mod hende, og glædede sig ved hendis frydefulde tilbagekomst, springende runden omkring hende paa de vellugtende Blomster, hvor med hendis Vaanings-Plads var beprydet.

Strax derefter sendte Neptunus ud et forførisk og bedrageligt Spøgelse, lig en Drøm, dog med den Forskiel, at Drømmen ikke bedaarer uden de alleene, som sover; Denne vildfarelsis Aand, ledsaget af andre legnagtige Flye-geister som svinger sig omkring ham, udgydede en tynd og fiin Vædske i Styrmandens Athamasis Øyen, hvorved hand blef fortrylet; thi da hand med Agtsomhed saae efter denne klare Maanis og de tindrende Stierners Løb, saa vel som efter Fiorden ved Ithaca, hvis brotte Klipper hand allereede kunde skimte langs ud med Haf breeden, kom der ligesom en Skye for hans Øyen, at hand intet kunde skielle noget vist; En nye Himmel og et fremmet Land stilledis ham for Øyen. Stiernerne kom ham for, som de hafde forandret deris forrige visse Gang, og syntis at løbe tilbage igien som de vare oprunden fra. Den gandske Himmel syntis at hafve forandret sin Skikkelse, og Jorden self kom ham anderledis for, end den plejede. For at betage hans Sind og underlige Tankker blef og et falsk Ithaca stillet ham for Øyen, saa længe til hand var sejlet det ret-

tet

te Ithaca forbi. Jo nærmere hand kom til det, jo længere syntis det at viige tilbage for ham; Det flyde stædse, og hand kunde ikke bilde sig andet ind, end at det tog Flugten og løb for ham, som dog var umueligt at troe: Undertiden kom det ham for, som hand hørde Folkenis Stimlen og den sædvanlige Bulder i Hafnen. Nu lafvede hand sig til efter den Befalning, som hand tilforn haf de faaet og legge til med Skibet bag ved en liden Ø nær under Ithaca at ingen skulde mærkke hans Ankomst, og at hand disbedre kunde smige sig uformærkt paa Penelopes Friere, som sammestæds lurede paa Telemacks Ankomst, og hafde sammenrottet sig imod ham. Nogle gange frygtede hand for at torne med Skibet mod de blinde Skiær, som ligger ved denne Side paa Øen, og det kom ham for, som hand ideligen haf de hørt de rusende Bølgers Lyd, som støtte med samme Brodde. Strax derpaa syntis Landet endnu at være langt borte for ham og Biergene syntis kun som nogle smaa Skyer, der staar neden om Himmelen, naar Solen daler. Saa forvirret og henrykt var Athamas, og dette bedragelige Spøgeriis Fortryllelse, som blandede og forblindede hans øyen, tastede ham saa forunderlig an, at hand ikke vidste, hvor hand var vendt. Hand kunde neppe bilde sig ind, at hand self var vaagen, og hand kunde derhos ikke troe, at hand drømmede med vaagne saa

velsom aabne Øyen og frie Sandser. Midlertiid hafde Neptunus befalet Vinden at blæse haftig op af Osten for at sætte deris Skib langt bort mod Hesperiske Kyster. Vinden var færdig efter Ordre, og blæste paa med saadan en Kraft, at Skibet snart langede an til den Ort, som Neptunus hafde betegnet. Morgen-røden begyndte allereede at bryde frem, Stiernerne, som maa viige for den mægtige Phoebi glimrende Straaler, skiulte nu deris dunkkele Fakler under det store Haf, da Styrmanden begyndte at raabe: Nu kand jeg ikke længere bære tvifl om, at vi jo i en Hast skal naae til Øen under Ithaca! Glæder Eder nu Telemack! Om en Times Tiid skal I faae eders kiere Moder Penolope at see, og, maa vel skee, finde eders elskelige Fader Ulysses kommen hiem til sin Throne. Ved dette Glæde-Skrig vaagner Telemack, som laae i sin søde og beste Søfn, hand staar op og gaar ud til Roeret, undfanger Styrmanden venligen, og med half-spraadte Øyen gifver agt paa Landet og de omliggende Kyster: Men det varede ikke længe, førend hand begyndte at sukke og klage sig jammerligen, eftersom hand saae ingen Tegn til sit Fæderne-Land. Ach! siger hand, hvor er vi nu? Dette er ikke mit forlangede Ithaca! I tager mærkeligen feyl, Athamas, I kiender vel ikke meget til denne Stæd, som ligger saa langt fra eders Egn! Nej jeg farer ikke vild, siger Athamas, ey hel-

ler kand jeg tage fejel, naar jeg betragter alle Kanterne paa denne Øe. Hvor tidt er jeg vel ikke kommen ind ad eders Hafn, Jeg kiender Grunden og hvert et Skiær derudi saa vel, som om det var ved Tyrus self. Jeg veed ikke bedre at løbe et Skib ind der end her, gifver agt engang paa det høye Bierg, som rinder os i syne, seer kun paa hint forskrekkelige Field, der er saa stort, som det højeste Taarn. Hører j ikke allereede en Suusen af de sterke Bølger, som bryde mod de andre omliggende Klipper, og ved sit stridige Fald synis at ville true Hafvet. Men seer j intet til Minervæ Tempel, som med sit stolte Spiir tranger igiennem Skyerne; See nu Fæstningen og Ulysis, eders elskelige Faders prægtige Slott! O j bedrager eder self i eders egne Tankker! Siger Telemack til Athamas; Jeg seer, tvert imod, et Land, som ligger temmelig højt, men derhos gandske slet; Jeg seer en mægtig Bye, men ikke Ithaca! Ach j mægtige Guder, finder I saaledis Behag udi at bedaare Menniskene! I det Telemack talede disse Ord, forsvandt den mørke Taage fra Athamasis Øyen, den fortryllede Vædske gik bort og blef til intet, at hand kunde see Hafbreden og Landet, som det var af Naturen, og komme i Kundskab om sin Vildfarelse, hvorpaa hand gandske bestyrtet raaber til Telemack: Ach blifver ikke fortrydelig ofver min Daarlighed; Jeg erfarer og bekien-

der, at mine Øyne ved en af de misundelige Guders Tryllerie har været blandede og forvirrede. Jeg troede stadig, at jeg saae Ithaca; Dends Lignelse og Skikkelse blef mig saa naturlig forestillet, som det af Naturen self er dannet og grundet, men nu i dette Øyeblik forsvandt dette Spøgeri for mig, som en Drøm. Jeg seer nu en anden Øye, som uden Tvifl er Salentum, hvilken Idomeneus den flygtige Konge af Creta nyelig har opbygget her i Hesperien. Jeg kand allereede see de høie Muure deromkring, som endnu ikke ere fuldfærdige, og en Hafn, som end ikke er bragt til Fuldkommenhed! Midlertiid Athamas gaf agt paa de mægtige Bygninger i denne nyelig indrettede og anlagde Øye, og Telemack med et beklemt Hierte beklagede sin Elendighed, førdte Vinden, som Neptunus tilforn hafde opvagt mod dem, lige ind paa Reeden med fuld Sejel, hvor de fandt sig i sikkert Behold strax ved Hafnen. Mentor, som vidste denne Neptuni Hefn og Veneris listige Grumhed, kunde ikke andet end lee ad Athamantis Vildfarelse. Der de nu var inde paa denne Reed, siger hand til Telemack: Jupiter vil forsøge eder, men hand vil dog ingenlunde eders Fordervelse og Undergang, men tvert imod, hand forseger eder alleene, at hand derved dis bedre kand bane eder Vejen til Ære og Værdighed. Kommer Herculis Moje ihue, erindrer eder hans farlige Besværligheder, og forestiller eder den Moje, som eders Fader endnu udstaar. Den

der

der intet kand lide ondt, den sidder Hiertet in-
tet ret paa, og hand har intet Moed i Brystet,
i bor ved eders bestandige Taalmodighed og
frejdige Tapperhed ofvervinde Lykkens grum-
me Efterstræbelse, som forlyster sig med at for-
følge eder; Dog frygter jeg ikke nær saa meget
for Neptuni fnysende Vrede og Unaade ofver
eder, som jeg frygtede for den venlige Gudin-
dis smigrende Hykleri, hvormed hun vilde haf-
ted og holdet eder fast paa sin Oe. Hvad bier
vi nu efter, lader os gaa ind i Hafnen og Sta-
den! See! et fredsommeligt og tienstagtigt
Folk, undfanger os kierligen. Det er Græker-
ne vi er landet hos. Idomeneus, som har pro-
vet den hadefulde Lykkis haarde Fristelser, hand
som har haft saa tynd en Skiebne i Ver-
den, skal nykkis ofver vor ulykkalige Elændig-
hed. Strax sejlede de ind i Hafnen for Sa-
lentum, hvor dette Phoeniciske Skib blef anta-
get uden besværing, eftersom de Phoenicier
holde Fred og Forbund, Handel og Vandel
med alle Folk i Verden.

Telemack betragtede med Forundring denne
nye anlagde og tiltagende Bye. Ligesom en liden
Urt eller Blomster, der af Jordens Vædske og
Nattens grødefulde Dug ser vedergvæget, og
om Morgenen opvarmis ved den frembrydende
Soels friske Straaler, som bepryder den
med sit Skin, den vorer, den aabner sine
yndige smaa Knoppe dend udslaar sine smaa
halfvoxene Blade, dends smaa vellugtende

Blomster spirer ud med tusinde deilige dog adskillige Farver, hvergang mand seer og betragter den, finder mand en nye Yndighed og Anseelse: Saaledis bloinstrede og tiltog Idomenei nye indrettede Bye ved Hafbreden, hver Dag, ja hver Time vorte den til og forøgedis i Herlighed, at reisende Folk paa Hafvet kunde end og langt fra see nye anseelige og mægtige Bygninger, som ragte høisi op i Skyerne. Gandske Egnen omkring hørde mand intet andet end en glædelig Gienlyd af Handverksfolkenis Opmuntrings Raab til hverandre, deris idelige Hug og Hammerslag. Steenene blef vundne op med Tridser i en Kran til deris Bygninger. Saa trilig som Soelen randt op, vare Tilsyns- og Hoved-Mændene for Arbejdet tilstæde, de satte enhver til sin Gierning, og opmuntrede Handverks-Folkene til at arbejde: Idomeneus self, som gaf Befalning ud ofver aldt, giorde ved sin Nærværelse og Tilskyndelse, at Arbejdet gik for sig med en utroelig Fyrighed:

Saasnart dette Phoeniciske Skib hafde langet an til Hafnen, udviisde disse flygtige og fordrefne Creter ald ærbødighed og venskabs Tegn mod disse vildfarende og huusvilde Folk nemlig Telemack og Mentor. Mand forkyndede i en Hast deris Ankomst, og mældede strax an for Kongen, at Telemack var paa Reeden. Telemack! raaber hand igien med Forundring, den vise Ulysses Søn? Ulysses min udvalde Ven? Den

tap-

tapper Herre, ved hvis Skarpsindighed vi endelig fik Magt ofver Troja! Lader dem leede ham hid op! at jeg kand lade see mod ham mit oprigtige Venskab med hans Fader. Strax bragte mand Telemack frem til ham, som med bevægelige Ord og ærbødige Gebærder bad om Herberge og Giæste-rettighed hos ham og tillige sagde ham sit Navn. Idomeneus svarede ham med et mildt og smilende Ansigt: skiønt mand ikke hafde sagt mig, at j var Telemack, da troer jeg, at jeg self kunde haft kiendt eder. See Ulyssis self op af dage! See hans færdige og friske udsigt! See hvilke ærbare og indgetogne Miner, under hvilke saa stor Skarpsindighed og yndig Artighed ligger skiult. Jeg kand endnu kiende paa eder hans smaasmilende Ansigt, hans søde og belefne Tale, som indtog og ofvertalede Hiertet forend mand vidste et Ord deraf. Ach, ja! j er Ulyssis Søn! Men j skal og være min! O min Søn, min kiere Søn. Af hvad Hændelser kommer j vel hid til disse Grændser! Er det vel for at opsøge eders Fader? Ach jeg har ingen Tidende om ham! Lykken har forfuldt os, ham saa vel som mig! hand har haft det Uheld, at hand ikke har kundet finde sit Fæderne-Riige igien; jeg derimod hafde den Vanlykke at finde mit, og derhos maatte prøfve Gudernis Vrede imod mig. Imens Idomeneus saa talede, gaf hand stædse agt paa Mentor, som dend, hvis Ansigt ikke var ham u-

bekiendt: men hand vidste ikke endnu, hvad hans Navn var. Midlertiid stod Graaden Telemack i Øynene, og hand svarede: Forlader mig mægtige Konge min hierteklemmende Sorrig, som jeg ikke kand dølge end og paa denne Tiid, da jeg burde glæde mig, og takke Eder for Eders store Godhed, som I tilbyder mig: Den Medlidenhed, som I lader see ofver Ulysis Forliis kommer mig til at finde og fornemme paa nye igien min Ulyksalighed i det jeg ikke kand opsporge eller hitte min Fader. Jeg har nu en lang Tiid søgt efter ham paa alle omliggende Haf; De forternede Guder vil ikke engang tillade mig at see ham igien, eller at faae at viide, om hand har lidt Skibbrud, ikke heller kand jeg komme hiem igien til Ithaca, hvor Penelope af Længsel efter sin Befrielse fra sine dumdristige Beilere er vel snart færdig at vansmægte. Jeg haf de tænkt at være saa lykkelig at hafve fundet eder paa Creta, men der fik jeg Underretning om eders tynde Skiebne, og jeg troede aldrig, at jeg skulle komme her hid til Hesperien, hvor j har stiftet eder et nyt Riige; Men den stridige Lykke, som driller Menniskene, og iideligen hader mig, og drifver mig i Landflygtighed til de fra Ithaca længst fraliggende Stæder, har omsider ført mig hid paa disse eders Kyster. Af aldt det onde, som hun har giort mig, er dette det beste, som jeg med Taalmodighed lider, at, om hun

end har ført mig bort fra mit forønskede Fæderne-Land, har hun dog bragt mig hen til den ædelste og kieriste blandt alle Konger i Grækenland. Ved de Ord tog Idomeneus Telemack i Fafn, kyste ham venligen, og ledte ham ind i sit Hof, sigende: Hvad er dog dette for en gammel Mand, som følger med eder, mig synis, at jeg har seet ham nogle gange tilforn. Det er Mentor, svarede Telemack, en af Ulysses troeste Raad, som efter min Faders Begiering har haft Opsigt med mig i hans Fraværelse. Jeg kand umueligt fortælle eder, hvor meget got jeg er ham skyldig. Da Idomeneus hørde det, forføiede hand sig strax til Mentor og gaf ham sin Haand. Vi har seet hverandre tilforn, siger hand til Mentor; erindrer j eder ikke, at j engang reiste til Creta, og de gode Raad, som j der gaf mig, men den ubesindige Ungdoms Hidsighed og daarlige Behag til forfængelige Lyster hafde betaget mit Hierte. Derfor er det billigt, at mine viderværdige Hændelser skulle tugte mig, at jeg deraf kunde lære og forstaae det, som jeg ikke vilde troe. Ach hafde min Lykke paa den Tiid været saa god, at jeg hafde kundet troe Eder, min ærværdige gamle Ven! Men jeg seer med Forundring, at Alderen nu i saa mange Aar intet har forandret hos eder. I seer endnu ligesaa frisk ud af Ansigtet; Sammie Skikkelse, Forlighed og Sundhed findis endnu hos eder, al-

lee-

leene eders Hoved-Haar ere noget meere spraglede og graahærdede. Mægtige Konge, svarede Mentor, dersom jeg var en Hyklere, da sagde jeg det samme, at j endnu saae ligesaa ung, karsk og færdig ud, som da j kom først til den Trojanske Krig, men jeg vil dog heller mishage eder, end fortørne Sandhed. For det øfrige mærkker jeg nok af eders viise Tale, at j agter ikke meget om Hykleri, og mand ikke har fornøden at frygte meget for at sige eder Sandhed med oprigtig Alvorlighed. J er mærkkelig forandret, og det var neppe jeg kunde kiende eder. Men jeg veed vel Aarsagen dertil bedre end nogen kand sige mig det, som er, at j har i eders Modgang udstaaet meget ondt. Men i disse Lidelser har i dog vundet meget, og haft større Fordeel end Skade, saasom j har forhverfvet eder saa stor Viisdom. Mand bør end og trøste sig ved de Rynkker og Alderdoms Kiendetegn, som lader sig tilsyne i Ansigtet, ald den stund Hiertet kand øfvis og styrkkis i Dyden. J det øfrige maa j vide, at Kongerne tager altiid meere og snarere af end andre Mennisker. I Modgang gior Sindets uroelige Bekymringer saa velsom Legemets Møie dem gamle for Tiden. I Medgang fortærer Ofverdaadighed og Kræsenhed dennem endnu meere end den besværlighed, de udstaar i Krigen. Intet er saa usundt, som de forderfvelige Lyster, i hvilke mand ikke kand holde Maade.

Der-

Deraf kommer det, at Kongerne dagligen baade i Fred og Fejde har enten de Lyster eller Viderværdigheder at dragis med, som tilfejer dem Alderdommens Skrøbelighed længe for den Tiid, som de ellers efter Naturens Drift burde hafve sligt paa. Et tarfveligt Lif og en enfoldig Lefvemaade, som er frie for unyttig Uroe og skadelige Begierligheder, som er vel indrettet og er derhos arbejdsom, dette Lif, siger jeg, holder Menniskens Krafter og Ungdommens Anseelse ved lige, som ellers uden saadan Forsigtighed er færdig at fare bort paa Tidens Vinger. Idomeneus som fandt Behag i Mentors fornuftige Tale, hafde gierne hørt længer paa hans Veltalenhed, om mand ikke hafde mindet paa et Offer, som hand samme Tiid burde giøre til Jupiter.

Telemack og Mentor fuldte med, og blefve ledsagede af en stor Mængde Folk, hvilke med stor Agtsomhed og Begierlighed betragtede disse tvende Udlændige. Den eene Salentiner sagde til den anden. Der er stor forskiel paa disse toe Mænd, den unge har noget, jeg veed ikke hvad lifagtigt og forunderligt hos sig: Ald Yndighed og den dejlige Ungdoms Artighed er samlet i hans Ansigt og beprydede hans Legeme; Dog har denne Dejlighed intet blødt eller kiælent Væsen i sig: I denne blomstrende Alder synis hand at være feer og sterk, og vel vandt til Arbejde. Den anden, endskiønt hand synis

gam-

mel og vel til Alders, har dog endnu ikke mist sin Manddoms Kræfter. Hans Miner synis ikke saa høje eller ansеelige, heller ikke har hand langt fra sna yndigt et tekke- og naadefuldt Ansigt, men dog, naar mand nøje beseer hannem nær hos, kand mand af hans ædle enfoldighed see store Kiendetegn til hans Viisdom og Dyd med anden ærbar og høihiertet Indgetogenhed, som mand maa undre paa. Da Guderne i fordum Tid nedstigede til jorden for at handle med Menniskene, har de uden tvifl paataget sig saadan en Skikkelse, som disse tvende rejsende Udlændinger her forekommer udi! Midlertid kommer mand til Kirkken, som Idomeneus udspiret af denne Guds blod og Afkom, med stor Prægtighed hafde ladet oprette og indvie til Jupiters ære. Om denne Tempel var en dobbelt Rad af store Piller, hvilke vare blommede, som en flammet Jaspis-Steen. Det øverste paa dem var af Sølf. Templen var beklædt med Marmor-Steene inden udi, hvorpaa igien vare endeel ophøvede udgrafne Billeder, som forestilte Jupiter i en hvid Tiurs Lignelse, saavelsom Europæ listige Bortførelse, og deris Fart øfver Hafvet til Creta. De syntis at være Jupiter, endskiønt hand var udi en fremmet Skikkelse. Derefter saae mand Minois Fødsel og Ungdom, endelig hans Manddom og Kongelig Prægt, i hvilken hand stod og udgaf sine Løfve til sine underha-

ven-

vende, for at giøre dem riige og lyksalige, og sætte dem i en ævig blomstrende Velstand. Telemack betragtede ogsaa de mærkværdigste Hændelser, som havde tildraget sig ved Trojæ Belejring, hvor Idomeneus havde lagt sig stor Ære ind med sine Tropper. Iblandt disse kunstige Udgravninger, søgte Telemack efter sin Fader, hand kiendte ham strax ved det hand saae ham tage Rhæsi hvide Heste, hvilken Diomedes nylig havde slaget ihiel. Derefter ved det hand kifvedis med Ajax om Achillis Vaaben for alle de Grækiske Herrers Øjen, og endelig ved det hand gik ud af den forskrekkelige Hest, for at udstyrte saa mange Trojaners Bloed. Telemack kiendte ham strax paa hans navnkundige og berømmelige Gierninger, om hvilke hand saa ofte havde hørt tale, og som Mentor selv havde fortalt ham. Taarene stod ham i Øynene, hand skiftede Farve, og hans Ansigt blev gandske forvendt. Idomeneus agtede det, skiønt Telemack vendte sig om for at skiule sin Sorrig: Bluis ikke ved (siger Kongen) at lade os see, hvorledis eders Hierte bevegis ofver eders Elskværdige Faders Ære og Viderværdigheder. Midlertid stimlede Folket sammen i Flokketal i de store Omgange, som vare imellem den dobbelte Rad Piller og Tempelen. Der var tvende Hobe af vakre unge Drenge og Piger, som sang adskillige digtede Lof-Sange til den Guds Ære, som har Tor-

den-

den-Ktilerne i sin Haand. Disse samme smaa Børn, som var af en udvalt Skabning og meget yndig Dejlighed hafde deris lange krusede Haar udslagen paa Arlerne, de hafde Krandse af Roser og andre vellugtende Blomster paa Hofvedet, og var iførte dejlige hvide Klæder. Idomeneus giorde et Offer til Jupiter af 100 Stude, hvormed hand vilde formilde ham, og freindelis tilbede sig haus Hielp i en Krig, som hand nyelig var viklet udi med sine Naboer. Blodet flød og strømmede af alle Kanter fra Offeret ned i store Guld og Sølf-Kar, at Regen deraf opfyldte gandske Templen. Midlertiid dette Offer forrettedis, holdt den gamle Theophanes, Gudernis Ven og Præst til Templen, sit Hofvet indsvøbt i en af Fligene paa sin Purpur-Kaabe. Derefter randsagede hand Indvoldene af Offeret, som der endnu syntis at være noget Lif udi; Siden forføjede hand sig til den indviede og hellige Treefod, (paa hvilken Præsterne sad og spaade) hvor hand begyndte at raabe: Ach! j store Guder! hvad er da disse tvende Udlændinge for nogle? som Himmelen i saa lyksalig en Tiid har ført hid til os; Uden deris tappere Undsætning og skarpsindige Raad blef denne begyndte Krig forderfvelig for os! Salentum skulle falde i Grund og gandske ødeleggis, førend dend naade sin Fuldkommenhed! jeg seer en Ung tapper Herre, som Viisdommen selv leder ved Hand-

den!

den! Det er ikke tilladt noget dødeligt Menniske at tale noget videre herom! I det hand udførte disse Ord, blef hans Ansigt forandret, hand saae vild og forvirret ud, hans Øjen vare fulde af Ild. Hand syntis at see langt fleere end de, som synlig vare tilstæde hos ham. Hand saae forvendt og forbittret ud af sit Ansigt, og hand var ligesom henrykt fra sig selv: haaret stoed som Børster paa hans Hoved, og Fraaden stoed ud af hans Mund: Hans Arme opløftede hand og holdt dem ubevægelige i Vejret, og hans stammende Røst var stærkere end noget Menniske kunde udføre den. Under tiden besvimede hand, og kunde ikke holde den guddommelige Aand inden i sig, som hand blef drevven af. Ach du høilykkalige Idomeneu! raabte hand endnu, hvad seer jeg! hvilke store Ulykker og Farer undgaar du! Hvilken en ønskelig Fred inden vor Riige! Men hvilke haarde og forfærdelige Kriger blifver vel uden fore! Hvilken Sejervinding og Ære Telemack! Din Møje og Arbejde blifver langt større end din Faders! Dend stolte Fiende spræller for dine Fødder, og stønner under dit Glafvind! Kaaber-Portene og de u-igiennemtrængelige Skandser og Volde skal falde ned for dine Fødder! O du store Gudinde! som hans Fader- - - - O du unge Menniske, du skal omsider see igien.... Ved de Ord kunde hand intet tale meere, men hand blef ligesom mod sin Villie

stiltiende og henrykt af Forundring. Blodet iisnedis i alle Folkkis Hierter, og de blefve betagne af Frygt. Idomeneus zittrede self af Angist, og torde ikke beede ham fuldføre sin Spaadom: Telemack self kunde ikke for sine uroelige Tankker begriibe, hvad hand nyelig hørde, hand neppe troe, at hand hafde hørt disse høje og vigtige Spaadomme. Mentor alleene blef roelig og uforandret ved denne guddomuelige Drift. I hører, siger hand til Idomeneus, Gudernis Villie ofver eder. Mod hvad Landskab det er, som I skal striide, skal Sejeren være i eders Hænder, og I skal takke eders gamle Vens unge Søn for eders Vaabens lykkelige Fremgang. Værer ikke misundelig derofver, men bruger til eders Nytte det, som Guderne vil ved hans Hielp forunde eder: Idomeneus var ikke endnu kommen ret til sig self igien. Hand ledte efter Ordet, og vilde svaret, men hans Tunge var bunden og ubevegelig. Telemack, som var meere færdig, siger til Mentor: Den store Ære, mig er blefven tilsagt, anfægter mig ikke meget, men hvad skal være Udtydningen paa disse hans sidste Ord: Du skal see igien .... Er det min Fader, eller og Ithaca alleene, som jeg skal see igien? Ach at hand hafde blefvet videre ved at tale! men hand har fort mig i større Tvifraadighed end jeg var tilforn! O Ulysses! Ach min Fader, er det vel eder, som jeg skal see igien!

gien! men ach! jeg holder mig kun self op ved et falsk Haab! Du grumme Orakel og tvifraadige Spaadoms Aand, du har behag derudi, at du kand foruroelige et ulyksaligt Menniske! Ach et eeniste Ord til endnu haf de gifvet mig en fuldkommen Lyksalighed. Mentor siger til ham: Tager det op med Ydmodighed, som Guderne aabenbarer eder, og tænker ikke til at vilde føre det for Lyset, som de vil have skiult. Saadan daarlig nysgierighed bør at beskiæmmis. Det er Gudernis store Viisdom og uendelige Godhed, at de i et urandsageligt Mørk skiuler for os skrøbelige Menniskers vor tilstundende Skiebne; Det, som hænger af os self, og næsten staar i vor egen Magt, det er nyttigt at see og vide for ud, at vi kand giøre det disbedre, men det er derhos ikke mindre nyttigt for os at være u-oplyste i det, vi ved al voris Fliid ei formaar at hindre, og som Guderne har besluttet at giøre mod os; Telemack blef føy og skamfuld ved denne Mentors Refselse, og tvang sit Sind det meste mueligt var. Disimellem var Idomeneus kommen til sig self igien, og begyndte at lofve Jupiters Godhed, som haf de sendt ham den unge Telemack og den viise Mentor, at hand ved deris Hielp kunde blifve Sejerherre ofver sine Fiender. Efter at mand da haf de holdet et prægtigt Maaltid, som fuldte paa Offeret, talede hand til disse tvende Udlændige saaledis: Jeg

bekiender, at jeg ikke engang vidste hvad det var at regiere, da jeg kom hjem fra den Trojanske Krig til Creta. I veed, mine udvalde Venner, de Viderværdigheder, som har bragt mig fra Thronen og Regieringen paa denne store Oe, efterdi I fortæller mig, at i siden min Bortrejse og Landflygtighed derfra har været der. Jeg var endnu meget lykkelig, om denne store Modgang, og den stridige Lykkis onde Medhandling kand underviise mig om et maadeligere og meere fornuftigt Regimente og Lefnets Forhold.

Jeg foer ofver Hafvet som en Landflygtig Misdædere, hvilkken de fortørnede Guders og Menniskers retfærdige Hefn forfølger. Al min forrige Højhed og Anseelse tiente mig ikke til andet end til at giøre mit Fald skammeligere og ulideligere for mig. Her søgte jeg min Tilflugt for mig og mine Huus-Guder i denne øde Egn, hvor jeg ikke fandt for mig uden denne udyrkede Jord, begroet med Torne og Tidsel, og besat med ligesaa ældgamle Skove, som Jorden self, og saae intet andet end forfærdelige høje Klipper, hvor de vilde Dyer hafde deris Huuler. Jeg var i den Tilstand, at jeg maatte være glad ved, om jeg med et lidet Antal Kriigsfolk, og andre, som fuldte med mig kunde besidde denne øde Plads, og deraf i min Elændighed oprette os et nyt Fæderne-Land, saasom jeg aldrig kunde vente mig

den

dend Lykke at see mit lyksalige Creta igien. Hvor Guderne hafde ladet mig blive født for at være Konge der en liden Tiid: Ach sagde jeg ved mig self, hvilken en sørgelig Forandring, ach hvilket et forskrekkeligt Exempel er jeg blefven til for de andre Konger! Alle de i Verden, som endnu ere satte paa Tyrone, og betroede til at herske ofver andre, burde see sig i Spejel paa mig, og af mit Exempel lære at blive kloge: De bilder sig ind, at de har ingen Fare, fordi de ere i saa høj Ære og Værdighed fremfor andre, og dog er deris Højhed og Ære det største onde og de højeste Farer undergifen. Jeg var elsket og æret af mine Undersaatter, og mine Fiender frygtede for mig. Jeg herskede ofver et mægtigt og stridbart Folk. Mit Navn var med Ære og Berømmelse bekiendt i vidt fraliggende Lande; Jeg var Herre ofver en frugtbar og lekker Øe, hvor jeg fik min aarlig Skat og Told af de mægtige 100de navnkundige Stæders riige Indbyggere. Indbaanerne anseae mig som den, der var af Jovis Byrd og Blod, og født i deris Land hos dem. De elskede mig som Minois Sønne-Søn, ved hvis retfindige Lofve de var blefven saa mægtige og lyksalige. Hvad manglede jeg da vel i denne min Lyksalighed, uden at jeg ikke vidste at bruge den til Maade. Men mit eget Hiertis Ofvermoed og onde Menniskers Hyklerie, som jeg loed mig indtage af, har kuldkast og ø-

delagt min Throne. Saaledis omkommer og alle andre Herrer, som adlyder deris egne Lyster og Hykleris vrange Raad. Siden jeg nu er kommen her hid, har jeg om Dagen, det meste mueligt var, seet lystig og belefven ud af mit Ansigt, som den der endnu haf de god Forhaabning til at komme til forrige Velstand, for at opmuntre til dissterre Fyrighed og Dueelighed dem, som haf de fuldt mig hid: Jeg sagde ofte til dem: Lader os oprette en Bye, hvor vi kand finde Trøst for aldt det onde, som vi har lidt, og for aldt det gode, vi har mist. Vi har rundben omkring os saadanne Folk, som med sit gode Exempel har gaaet os for i dette foretagende. Vi kand see til Tarentum, som ligger ikke ret langt fra os, hvilken Phalantus med andre Lacedemonier har opbygt og indrettet til et nyt Konge-Sæde. Philoctetes har og paa samme Kyster opbygt en herlig Bye, som hand loed kalde Petelia. Metapontus er og saadan en nye anlagt og besat Stad. Lader os ligesaavel giøre noget til vor Nytte og Anmindelse, som disse Fremmede, der var i samme Landflygtighed, som vi; Lykken er os ikke meere ublid, end hun har været dem. Mens jeg saaledis med trøstelige Ord strabte at formilde og forsukkre deris Moje, som vare fuldte med mig, skiulte jeg i mit Hierte min nagende Sorrig og tarende Smerte. Jeg glædede mig mod Aftenens komme, og fandt Trøst i Nattens Mør-

Mørke, at jeg disbedre i den Eenlighed kunde begrade min ælendige Tilstand. Mine Øyen vare stødse, som toe Valde-Kilder, hvoraf flød store Bekke af Taare, og jeg vidste intet, hvad det var at sove sødt og roeligt. I dagningen begyndte jeg igien mit Arbejde med nye Fyrighed: See der, Mentor, det, som gier mig gammel og Affældig! Efter at Idomeneus hafde saaledis fortalt og beklaget sin Viderværdighed, bad hand Telemack og Mentor at være sig behielpelige i dette forestaaende Krigs-Tog, som hand var foraarsaget til at fuldføre. Naar Krigen er bragt til Ende, siger hand, skal jeg sende eder hiem igien til Ithaca. Midlertiid skal jeg lade mine Skibe fare omkring paa alle omliggende Haf og fremmede Land for at opspørgeUlysses; Hvad Pønt i denne bekiendte Verden enten de rasende Vinde, eller Gudernis ulædskelige Vrede, har drefven ham bort til, skal jeg stræbe at føre ham tilbage fra igien. Guderne gifve at hand kun endnu var i lifve. Hvad eder angaar, da skal jeg, som før er sagt, sende eder hiem med de beste Skibe, som nogen Tiid er blefven bygt paa Creta: De ere giorde af det Tømmer, som er vort paa det mægtige Bierg Ida, hvor Jupiter er født. Dette hellige Træe kand ikke fortæris, eller undergaae i Hafvet; Vindene self og de forfærdeligste Klipper ærer det og frygter for det. Neptunus i sin hæftigste Vrede tør end ikke op-

lofte Følgerne imod det. Værer da forsikkede paa, at j uden Møje skal komme lykkeligen hiem igien til Ithaca, og ingen af alle Guderne skal kunde formaae at føre eder i videre Vildfarelse. Her er ikke ret langt eller farligt et Farvand. Dette Phoeniciske Skib, som har ført eder hid kand j lade fare hiem igien, og lader eder nu nøjes med den Ære, som j kand indlegge, i det j befæster Idomenei Rige, og oprette den Skade og Ulykke, som hand hidindtil har lidt og udstaaet. For det kand j, store Ulysses Søn, vente eder den Belønning at j kand agtis værd at være Ulysses Søn. Skulde end hans Skiebne være saa haard at hand pludselig skulle være henrykt til Plutonis Rige, da skulle gandske Grækenland ære eder, og bilde sig ind at see hans Siel og Dyder lefve i eder. Her faldt Telemach Idomeneum ind i sin Tale og sagde: Vi vil sende dette Phoeniciske Skib hiem igien. Hvad tøfver vi efter, at vi ikke griber til Vaaben og Værie mod eders Fiender. De ere nu tillige blefven voris Uvenner. Vare vi lykkelige og Sejerige, da vi i Sicilien slogis for Aceſtus, som er en Trojaner og en Fiende af de Grækker, skal vi da ikke være meere fyrige og vente stærre Lykke af Guderne, nu vi skal fegte for en Græksk Herre, som har i Grunde ødelagt den hofmodige Priami ugudelige Bye: Oraklet, som vi har raadført os med, og allereede hørt et behageligt Svar fra,

til-

tillader os ikke at tvifle om et lykkeligt Udfald.

Ende paa dend niende Bog om Telemack.

Dends tiende Bog.

Idomeneus forklarer Mentor Aarsagen til denne Krig / imod de Manduriер / hand fortæller / hvorledis de i Begyndelsen / hafde frivilligen afstaaet til ham dend Grund / hand hafde bygt Salentum paa; At de hafde taget deris Tilflugt imellem Biergene der omkring / hvorfor de / da nogle af deris Folk / engang vare blefne ilde medhandlede af et Antal Salentiniske Krigsfolk / udskikede tvende gamle Herrer / med hvilke hand indgik adskillige Freds-Puncter; At disse samme Manduriер / da nogle af hans Folk hafde overtraadt dette oprettede Forbund (som de dog endnu vare ubidende om) giorde sig reede at føre ham een Krig paa. Under Idomenei vidtløftige Fortælning kommer de Manduriер som i en hast hafde greben til Vaaben / trækkende frem mod Porten for Salentum. Nestor / Philoctetes og Phalentus / som Idomeneus ænkte at være Upartiiske / ere virkeligen udrustede imod ham i de Manduriers Hær; Mentor gaar ud af Salento / træder allene frem til Fienderne for at giøre Forslag om en Fred.

Mentor kaste et mildt Øye til Telemack, der var nu saa fyrig og hurtig til dette Krigs-Tog, som ham forestoed, og talede saaledis til ham. Store Ulysis Søn! Jeg kand let see og mærkke af eder, hvor begierlig j er efter Ære; Denne sømmelige Ergierighed er mig kier og angenem; Men erindrer eder, at eders Fader ikke saa meget der ved har indlagt sig saa stor Anseelse blandt Grækerne ved den

Tro-

Trojanske Belejring, som ved det, hand loed see sin store Skarpsindighed og Betænksomhed iblandt dem. Achilles, skiønt hand var u-overvindelig og skudfrie, at intet Sverd kunde bide paa ham, skiønt hand med sin Stridbarhed forskrekkede eller dræbte alle, som forekom ham i Striiden, kunde dog ikke indtage Trojæ Bye, hand blef jo self fældet uden for Voldene om denne mægtige Stad, at Byen endog i sin Velstand kunde oplefte sit Sejers- og Fryde-Skriig ofver den drabelige Hectors Banemand. Men Ulysses, som brugte sin Styrke med Forstand og Forsigtighed bragte Sverd og Lue, Mord og Odeleggelse ofver Trojanerne midt i deris Tryghed. Det er hans Tapperhed alleene, som mand maae tilskrifve de faste og høye Taarnis Odeleggelse, som ikke mindre end tii samfulde Aar traadsede gandske Grækenland, der haf de sammenrottet sig til deris Fordervelse. Saa meget ypperligere som Minerva er frem for den fremfusende Mars, saa meget er en agtsom og forsigtig Styrke bedre end en hidtzig og ubesindig Forvofvenhed. Lader os da begynde at efterse og ofverveye denne Kriigs Omstændigheder, som staar os for at udfore! Jeg vil gierne vofve min Troye, og uforsagt gaae imod ald Farlighed. Men, mægtige Idomenee, jeg er i den Tankke, at I bor forst fortælle os Aarsagen og Anledningen til samme Kriig, om den er billig og retmæs-

sig,

sig, og dernæst hvo de ere, som I skal stride imod, og endelig hvad Magt og Kræfter i har til at haabe en lykkelig Ende og ønskelig Udfald derpaa? Idomeneus svarede ham: Da vi først kom her til Landet, da fandt vi for os et vildt Folk, som holdt sig og sine op her og der i Skovene af Jagten og Træernis Frugter, som de fandt for sig. Samme Folk, som mand her kalder Mandurier, blefve forskrekkede formedelst vor Ankomst, da de saae vore Skibe, Gevær, og anden Krigs-Rustning, de tog sin Tilflugt op imellem Biergene. Men som vore Soldater vare nysgierige efter at see deris Boeliger, og tillige at jage efter Hiorte og andre forekommende vilde Dyer, mødte de nogle af disse vilde og flygtige Folk. Da sagde de vildes Anførere til vore Soldater: Vi har forladt de deylige slette og frugtbare Stæder ved Hafvet for at ofverlade dem til eders Tieniste. Nu har vi intet igien uden øde og vilde Bierge som næsten ingen kand komme til, meget mindre bygge eller boe paa; Derfor er det i det mindste billigt, at j lader os hafve Roelighed og Frihed der. Her finder vi eder vildfarende, adspredte og svagere end vi ere; Det stoed os nu frit for at dræbe eder for vore Fødder, at eders Medbrødre skulle ikke engang faae at vide hvor j var blefven af, men vi vil ikke besmitte vore Hænder med eders Bloed, efterdi j ere Menniskier, ligesaa vel, som

vi;

vi; Gaar eders Vey, og kommer ihue, at det er vor Mildhed og Menniskelige Retfærdighed, som j maa takke for eders Liv; Gaar eders Gang og glemmer ikke, at det er et Folk, som j kalder grovt, vildt og grumt, der giver eder denne Lexie og Paamindelse om et adelt Gemyttis ærlige og retfærdige Forhold. De iblant vore Folk, som saaledis bleve imodtagne af disse Barbarer, kom tilbage og fortalte, hvad dem var vederfaret. Men vore Soldater bleve vrede derfore; De stammede sig ved at see de Creter maatte tilskrive denne vilde og flygtige Flok deris Liv, da de syntis at være ligere Bierne end Mennisker. De gik strax ud i større Mængde end tilforn at jage, og hafde fuld Gevær med sig. Saasnart de kom udi Skoven og til Biergene, træffede de en Deel af disse vilde, og greb dem an. Der blef en haard Træfning imellem dem. Piilene floye fra det eene Parti til det andet i saa stor Mængde, som Hagel i en sterk Storm falder til Jorden. De vilde Folk blef endelig nødte til at vende tilbage til deris bratte og huule Klipper hvor voris ikke torde forfølge dem.

Kort derefter udsendte disse Folk tvende af deris Viseste og ældste Raadmænd til mig, som skulle bede om Fred. De førde mig adskillige Foræringer, nemlig Skind af vilde Dyr, som de hafde beredet, og af Landets rare Frugter: Og efter at de hafde tilstillet mig de-

deris Gaver, tiltalede de mig saaledis: Store Konge! Vi holder, som du seer, et draget Sverd i den eene Haand, og en Olie-Green i den anden (de havde og virkeligen begge Deelene i deris Hænde) hvor ved betegnis Fred og Fejde, udvelg deraf, hvilket dig lyster og best anstaar. Vi har paa vor Side Sind til Fred, og elsker den høiere end U-eenighed, og af Kierlighed til Freden har vi ikke skammet os ved at viige for dig, og ofverlade dig denne behagelige og frugtbare Egn ved Søen, hvor de nedergvagende Soelens Straaler opvarmer Jorden, og udlokker af hende en frugtbar Herlighed ved adstillige grødefulde Verters angenehme Opkomst. Dog er Freden i sig self meere ønskelig og behagelig end Jordens Grøde, og for at beholde den har vi forføyet os til de øde Bierge, som stedse ere betagte med Jis og Snee, hvor mand aldrig seer enten det dejlige Foraars yndige Blomster at fremspire, eller den riige Høstis nydelige Frugter at indsamlis. Vi har største Afsky til saadan Oprør og formastelige Uenighed, der under et falsk Skin af Begierlighed til Ære og Anseelse sigter alleene til at røfve, til at udplyndre et Land paa en daarlig Viis, og udstyrte Menniskens Blod, som dog alle ere Brødre indbyrdis: Dersom dit Hierte er indtagen af denne sminkkede Ærgierighed, da skiotter vi ikke om at misunde dig: Vi vil meget meere be-

beklage dig, og bede Guderne, at de fremdeeles vil bevare os fra saadan Daarlighed. Dersom de Videnskaber, som Grækerne legge sig saa flittig efter, dersom den Viisdom, som de saa meget pukker af imod andre, ikke bøyer deris Sind til andet end denne vederstygelige Uretfærdighed, da priser vi os meget lyksalige, at vi ikke forstaar noget af den Lærdom: Vi vil holde os det for een Ære, at vi ere stædse vanvittige Barbarer, men dog derhos retsindige, beskeedne, troe og upartiske, og vandte til at lade os nøye med lidet, til at kaste Foragt paa den lekkere Kræsenhed og stadselige Overdaadighed, hvoraf mand opirris til at sørge for meere, end mand egentlig har fornøden. Det, som vi agter og anseer i Verden, er alleene Sundhed, fornøvelig Tarfvelighed, Frihed, og Sindets saa velsom legemers Kræfter; Det er Kierlighed til Dyden og Frygt for Guderne, Kierlighed til vor Næste og Troeskab mod vore Venner, det er Oprigtighed mod alle, Maadelighed i Velstand, og et frejdig Mod i Veestand, en fuldkommen Lyst til at sige Sandhed uden Frygt, ja et u-lædskeligt Had til Hykklerie. Saadanne Ting legger vi os efter; See nu, hvad de er for et Folk, som tilbyder dig sit Venskab og Forbund. Dersom Guderne ere vrede paa dig, og forblinder dine Øyen, at du ikke vil tage imod denne edle Fred, da skal du fornemme, men alt forsilde,

at

at de Folk som i Freden elsker Maadelighed og retsindig Billighed, ere de allerfarligste Fiender i Krigen. Midlertiid de gamle Mænd holdte denne Tale til mig, kunde jeg ikke noksom fornøye mig med at see paa dem. De hafde lange u-pudsede Skieg, et kort kryllet og hvidt Haar, tykke og store Øyenbryne, friske og levende Øyen, og saae meget færdige og feere ud: De vare meget sindige og ærbare i deris Tale; Deris Ord vare fyndige, myndige og eftertænkkelige. Deris Lader og Gebærder meget enfoldige, dog høfviske. Deris lodne Skind og Huder, som de brugte til at klæde sig udi, var bundne tilsammen øfver Arlerne, og støttede ved Albuen paa dem, at mand kunde see deris laskede, tykke og stærkke Arme blotte, og større Kiød-Balder paa dem, end paa vore største Kiemper og Nefve-Fegtere. Jeg svarede disse Gesandter, at jeg forlangede Fred; Vi handlede med hverandre paa Troe og Lofve, og satte adskillige Fredsposter op, som vi indgik med hverandre, og i Gudernis Nærværelse soer paa begge Sider at holde dem ubrødelige. Jeg skikkede nogle af mine med dem hiem med nogle Foræringer til de andre deris ældste. Men Guderne, som har stot mig fra mit Fæderne-Riige, vare endnu ikke forsonede eller kiede af at forfølge mig. Vore Skytter og Jægere, som denne nye oprettede Fred ikke saa hastig kunde blifve udraabt og kundgiordt for,

antaftede end og dette samme Dag en stor Hob af disse Barbarer, som geleydede deris Sendebud, da de kom tilbage fra voris Stad. Vore faldt an paa dem som grumme Løfver, slog en Deel ihiel af dem, og forfuldte de øfrige langt op i Skoven. See! da blef Krigens Lue tændt an paa nye, thi Hedningene bildte sig ind, at de herefter ikke kunde forlade sig paa vore Løfter, eller vor aflagde Eed. At de nu kunde være dismere forskrekkelige for os, da har de kaldet sig til Hielp de Locrenser, Apulier, Lucanier, de Brutier af Calabria, Folket af Crotona, og Indbyggerne fra den Ø Merite og Brenta. De Lucanier kommer med deris Jern-Vogne, som ere bevæbnede med skarpe Segle paa begge Sider. Enhver af Apulierne er beklædt med et grum vildt Dyers Skind, som hand self haver dræbt, deris Vaaben ere store knudrede Træ-Nødder, besatte med store spidse Jern-Pigge; De seer ud, som de vare af Kiempe-Slegt, deris Legemer ere ved nøisommelige Øvelser saa grofve og hærdede, at mand maae grue for dem, naar mand kun seer dem. De Locrier, som ere af Grækisse Herkomst, har endnu nogle Lefninger i sig af deris Stammis Artighed, thi de ere meere beskedne end de andre, men foruden den fuldkommen Videnskab og Krigs Øvelse, som de har lærdt af Grækerne, ere de, endog blant disse Barbarer blefven meere haardføre og vandte til

Sult

Sult og andet ondt, hvilket gier dem u-ofvervindelige. De bærer smaa lette Skiolde, sammenfiettede af seje og smidige Vider, og ofvertragte med raadt Elsdyer-Skind. Deris Sverd ere lange og tvee-eggede. De Brutier ere saa snare og raske til deris Fødder, som Hiorte og Hinde, mand maatte snart troe, at de svageste og mindste Blomster ikke engang skulle bøyis og beskadigis, naar de løb paa dem; Mand kand hverken i den bledeste Snee eller løseste Sand see noget Kiende-tegn af deris Fodspor. De ofvertrumpler deris Fiende i en ofvermaade Hast, og rakker sig tilbage, forend mand veed deraf, og i saa Maade ere de de skarppeste Partigiengere og Snaphaner. De-Crotonienser ere meget færdige og vel øvede i at skyde med Piile: En dygtig Stridsmand blant de Græker er ikke engang god for at spænde en af de Buer op, som disse Crotoniater bruger i Almindelighed, hos sig self, og deris Bue-Skytter har særdelis Lykke imod deris Fiender, og om de end vilde meede efter eet af vore Øyen, da skal de aldrig feile, men vinde Prisen frem for alle de andre. Deris Piile ere vædede i visse giftige Urters Saft, som efter det almindelige Rygte voxer ved Breeden af Averni Floed i Campania, og hvo som saarts af een af disse Piile, kand formedelst den Giftis Kraft aldrig lægis, men er uden nogen Forhaabning, om Hielp dødsens Mand. Hvad de ofrige af

Brenta, Nerite og Messapia angaar, da kommer de vel ikke imod de andre uden i henseende til Legemets Styrkke og Kræfter uden nogen viidere Øvelse, men naar de faar sine Fiender i sigte, da raaber de grummelig op imod Himmelen, at mand maae skrækkis derofver; De forsvarer sig vel nok for til ved det de kaster saa utallige Steene ud af deris Slynger, at Himmelen mørknis derofver, men de holder ingen Orden eller visse geleeder i Agt hos sig. See nu, min kiere Mentor! hvad j begierede at viide! Heraf kand j fornemme Oprindelsen til denne Kriig, saa velsom vore Fienders Magt og Egenskab?

Efter denne Fortælning blef Telemack ophidset, og længtis alleene efter at slaais; Hand tænkte, intet var nu for ham at giøre uden at gribe til Gevær: Men Mentor holdt ham tilbage, og talede til Idomeneus saaledis; Hvor kommer det sig, at end og de Locrenser self, som er komne fra Grækenland, rotter sig sammen med disse Barbarer imod Grækerne? Hvor kommer det sig, at saa mange nye indrettede Byer staar i Floer og Herlighed paa denne Side af Hafvet, og dog ikke blifver antastede af denne farlige Kriig, ligesaa vel, som j, eller og ikke befatter sig dermed at hielpe eder mod eders Fiender? O Idomenee! J siger, at Guderne endnu ikke ere trætte af at forfølge og straffe eder, men jeg siger, at de

endnu ikke har ladet af at underviise eder. Alle de Elændigheder, og mosysommelige Farligheder, som I hidindtil har udstaaet, har endnu ikke formaat at lære eder, hvad i bør giøre for at forekomme Krigens Besværlighed. Det, som i selv fortæller om disse Barbarers Ærlighed, og ubrydelig Troskab, er kraftigt Bevis nok paa, at i har kundet leve i Fredelighed med dem. Men høye Indbildninger og utæmmet Hofmodighed foraarsager de farligste Kriger og opvækker største U-eenighed! I kunde jo gifvet dem Gidsel og taget Gidsel af dem igien til Forsikring paa begge Sider, at eders giorde Forbund skulle holdis u-ryggeligt. Det hafde været en læt Sag for eder, at sende en af eders høye Krigs-Betientere med deris Sende-Bud for at gelejde dem i Sikkerhed. Efter at denne Krig var rippet op igien, kunde I dog formildet dem ved det, i hafde foreslillet dem, at de, som ofverfaldt dem, intet vidste af denne Stilstand og Foreening, som nyelig med Mund og Haand var indgaaet af eder; I burde forsikret dem om ald den Sikkerhed og Troskabs Pant, som de forlangede, og sætte en haard Straf for de af eders Underhafvende, som forsaae sig imod dette Forbund. Men hvad er vel tildraget sig, efterdi de har begyndt Krigen? Jeg troede, svarede Idomeneus, at det var min Ære for nær at søge disse Barbariske Folk paa Hænderne, som kaldte

sammen alle dem, der vare duelige til Krigen, og søgte Hielp hos alle deris Naboer, for hvilke de gioede os stinkende, mistænkte og forhadte. Mig syntis, at det var sikkerst og fordeelagtigst at bemægtige sig visse Veie imellem Biergene, som ikke ret vel vare besatte, og jeg indtog dem uden nogen synderlig Møye, og derofver kom vi i saa god Stand, at vi næsten kunde ødelegge disse Barbarer. Jeg loed oprette adskillige Taarne, af hvilke vore Folk med sine Piile kunde beskyde Fienderne, som kom ned mellem Biergene for at vilde trænge sig ind paa vor Land og Grund. Vi kunde giøre indfald paa deris Stæder, og udplyndre deris fornemste Boeliger, naar vi lystede, ved dette Middel ere vi mægtige nok til at imodstaae saadan en utallig Mængde, endog med langt mindre Folk: Men til Slutning blef Freden meere vanskelig at erlange mellem dem og os: Vi kunde ikke forlade vore Taarne, uden vi ville blotte os, og sætte os self i Fare for deris Indfald, og de ansaae dem, som Fæstninger, hvilke vi ville bruge for at undertvinge dem, og bringe dem i Trældom. Mentor svarede Idomeneo saaledis: I er en viis og forstandig Konge, og vil gierne, at mand uden nogen Forevending og hyklerske Omsvøb skal sige eder Sandhed. I er i dette fald ikke som andre strøbelige Konger, der frygter for at see og høre Sandhed, og som ikke vil rette for sig

igien,

igien, men misbruger deris Myndighed til at handthæfve og fortsætte deris begangne Forseelser, og vil ikke synis for andre at hafve faret vild. Vider da, at dette grofve og u-høflede Folk gaf eder en mærkelig Lærdom i det de kom og bad eder om Fred! var det vel af Skrøbelighed og Afmagt, at de anmodede eder derom? Fattedis dem Moed i Brystet eller Haab til Oprejsning, om de engang blef bragt paa Knæene? I seer vel self, at de frygtede intet herfor, eftersom de baade self ere forsøgte i Kriigen, og derforuden bestyrkede af saa mange andre forfærdelige Naboer. Ach! at j vilde efterfølge deris sindige Langmodighed! men en forvendt Undseelse og ilde grundet Haanhed, en falsk Ære og høye Indbildninger har styrtet eder i denne farlige Fortræd og Ulempe. I har frygtet for at giøre eders Fiender høymodige ved saadant et Tilbud, men ikke frygtet for at giøre dem meere mægtige, idet j ved en højhiertet og ubillig Egensindighed har gifvet dem Anledning til at forene sig med saa mange mægtige Folk imod eder! Hvortil tiener vel eders mægtige Taarne, uden til at bringe eders Naboer til en uforbigiengelig Død, eller eder self om en Hals, naar de vil stræbe at undgaae den ulidelige Trældom, som hænger dem ofver Hofvedet. Vel har j opreist disse Taarne til eders Sikkerhed, men det er for Taarnenis skyld fornemmelig, at j er udi saa

for Fare. Den tryggeste Vold og Værn for et Land er Retfærdighed, Maadelighed, Ærlighed, og den Forsikring, at, naar og hvor I har Naboer, I da ikke kand føre det ofver eders Sind at tilegne eder deris Land og Grund. De stærkeste Muure kand kuldkastis ved adskillige uformodentlige Handelser. Lykken er vegelsindig og ubestandig i Kriigen; Men Kierlighed og fortroelighed til eders Naboer, naar de har seet profver paa eders reedelige Sindighed; gior at eders Riige aldrig blifver ofvervundet, ja ikke engang angreeben, Og endskiønt en ubillig Naboe vilde taste eder an, da skal de andre, hvilke dets Velstand og Vedligeholdelse angaar, ligesaa snart gribe til Værie at forsvare eder med, som I self. Saadan Undsætning af saa mange magtige Folk, som finder deris Fordeel derudi, at I intet blifver fornærmet i eders, hafde giort eder langt mægtigere end disse Taarne, som gior eders Saar og Skade næsten ulægelige. Dersom I strax i Begyndelsen hafde været betænkt paa at undvige eders Naboers Misundelse, da kunde eders nye anlagde Bye tiltaget og blomstret i en frydefuld Fred, og I self kunde blefvet anseet som en Fader og Dommere for alle Folkene i Hesperien. Men lader os nu see og eftertænkke, paa hvad Maade mand kand oprette det forbigangne ved det tilkommende. I har allereede tilforn

sagt

sagt mig, at ved Søe-Kanterne herombring ere adskillige nye Grækiske Besætninger. De Folk skulle vel efter min Tankke lade sig bevemme til at hielpe eder; De har endnu ikke glemt enten Minois, Jupiters Sons, berømmelige Nafn, eller eders Moje og mægtige Gierninger i den Trojanske Kriig for gandske Grækenlands beste, hvor Ivar berømmelig og nafnkundig frem for de andre Grækiske Herrer. Hvorfor har I ikke betænkt eder paa at bringe alle disse paa eders Side?

Idomeneus svarede: De vare alle sindede at sidde stille og skiotte sig self: Det er ikke skeedt af Had, eller fordi de haf de ingen Villie til at hielpe mig mod de andre Barbarer, men af Frygt for denne prægtige og mægtige Bye, som jeg har begyndt at oprette; Disse Græker har, ligesaavel som de andre Folk, frygtet for, at jeg stoed dem efter deris Frihed. De har tænkt, at, naar jeg fik undertvunget disse vilde og grofve Bierge-Folk, jeg skulle da lade mig af videre Ærgierighed forføre til at ofverrumple dem med. Med et Ord at sige: Alting er os imod! End og de, som ikke fører nogen offentlig Kriig imod os, ønsker vor Forderfvelse, og ingen vil træde i Forbund med os, fordi alle hader os! En sælsom Yderlighed griber I til! svarede Mentor: Ved det I vil synis alt for mægtig, gior I eder self afmægtig, og ødelegger eder

self. Og imidlertid Fienderne frygter og hader eder uden for eders Grenser, da svækker og udtømmer i eders Kræfter i Riget for at tage imod Krigen. O! hvor ulykkelig, ja dobbelt ulykkelig er Idomeneus! som af saa store Dyderværdigheder endnu er ikke blefven halv-klog. Skulle i endnu have nødig at giøre et nyt Fald, for at lære og kiende de Ulykker, som de fleeste og mægtigste Herrer truis med! Lader mig raade! Dog fortæller mig i sykkevis hvad det er for Grækiske Byer, som forskyder eders Forhuud? Den første og største af dem, svarede Idomeneus, er Tarentum, som Phalantus for 3 Aar siden har stiftet og anlagt; Hand har samlet af gandske Laconien et stort Antal af det unge Mandkiøn, som de troeløse Grækiske Qvinder i deris Mænds Fraværelse ved Trojæ Belejring hafde aflet ved los Omgiengelse. Men der Mændene kom hiem igien, tænkte Qvinderne, det var best at stille dem tilfreds, og forskyde disse u-ægte Børn. Denne store Mængde af unge Personer, som paa 10 Aars Tiid var aflet uden Egteskab, kiendte hverken Fader eller Moder, ei heller blef kiendt af dem, og lefvede derfor et ryggis-løs Lefnet, og under Friheds Skin ofvertraadte Ærbarheds Grændser. Hvorfore, da de ofte blefve straffede for deris Ustikkelighed efter Lofven, foretnede de sig under Phalanto, deris højhiertige

og

og ærgierige Anførere, som med sine store Ord og smigrende Liſt vidſte at betage deris Hierter. Hand kom til denne Soe-Kant med disse unge Lacedæmonier, og gjorde der Tarentum til et nyt Lacedæmon for sig self. Paa en anden Side er Philoctetes, som fik saa stor Ære ved Trojæ Belejring, i det hand bragte Herculis Pille did hen. Hand har i dette Naboe-lang anrettet en stor Stad, kaldet Petilia, der vel ikke er saa mægtig som Tarentum, dog formedelſt den gode Anordning og vise Regimente meer lyksalig. Endelig har vi strax hos os den Stad Metapontus, som dend viise og ældgamle Neſtor med sine Pylier har ladet beſætte og vel indrette!

Hvordan? siger Mentor, har j dend navnkundige Neſtor her i Heſperien, og har ikke vidſt at bringe ham paa eders Side? Næſtor! som saa tit har seet eder slaais med Trojanerne, og som paa dend Tiid var eders udvalde Ven? Ja! svarede Idomeneus. Jeg har miſtet ham formedelſt dette Folkis Liſtighed, som ikke ere Barbarer uden af Navnet. De har bildt ham ind, at jeg vilde bemægtige mig gandske Heſperien; Vi skal snart føre ham af den Vildfarelſe, siger Mentor. Telemach sagde og talte med ham ved Pylos, førend hand rejſte bort med denne nye Beſætning og før vi havde beſluttet at rejſe saa lang en Vey for at opſøge

søge Ulysses. Hand har nok ikke endnu glemt denne Herre, eller den Kierlighed mod hans Søn, som hand loed see saa mange Prøfver paa den Tiid. Men det er best, at mand betager ham den Mistankke strax, som hand har til eder: Denne Krig er alleene optændt af den falske Mistankke, som j har fort eders Naboer i til eder, og saa snart mand ophæfver den vrange Indbildning, saa ophæfvis Krigen med. Endnu engang, lader mig raade for den Sag! Ved disse Ord blef Idomenei Hierte indtagen af Glæde, hand omarmede Mentor og kunde neppe tale. Endelig udbrød med disse Ord: O du høyviise gamle Mand, som mig ved Gudernis Forsyn er tilsendt for at rette og bedre mine Feyel, jeg bekiender, at jeg høylig hafde forbittret mig, om nogen anden hafde saa frit talet mig til som j. Jeg tilstaar, at j alleene er den, som kunde forpligte mig til at søge om Fred, thi jeg hafde besluttet hos mig self enten self, at bide i Græsset, eller at træde paa mine Fienders Halse. Men det er billigt, at jeg heller troer eders viise Raad, end følger mit eget hastige Sind. O! hvor høylykkalig er j Telemack! J tør ikke være bange for at fare vild, som jeg, eftersom j har saa forsigtig en Ledsager. Mentor! J er Mester for os alle. Alle Gudernis Viisdom hviiler i eders Siel, og Minerva self kunde ikke gifve sundere Raad.

Gaar,

Gaar, lofver, beslutter og giver bort aldt det, Jeg eyer! Jeg Idomeneus skal gierne tilstaae og bifalde det, som j holder for raadeligt at giøre! Midlertiid de saaledis raadslog indbyrdis, hørde mand uformodentligen et skrekkeligt og forvirret Bulder og Allarm, af Vognenis Rumlen, Hestenis Brinsken og Soldaternis græsselige Skriig, af Piibers, Trommers og Trompeters Klang, som med sin forfærdelige Skiald og lydelige Klang foreslilte Krigs-Allarm, at Bierge, Floder og Dale skialf derofver. Mand raabte strax: See! Fienderne er for Porten, og har giort dette Omsvøb for at slippe de Poster forbi imellem Biergene, som vore Folk har besatt. See nu ere de for Porten at belegge og erobre Salentum! De gamle Mænd og Qvinder blefve i en Hast bestyrtsede og Hierte-klemte: Ach! sagde de, skulle vi forlade vor kiere Fæderne-Land, det roelige og fredsommelige Creta, og følge denne ulykkalige Konge ofver den vilde og brusende Soe, allene for at stifte en nye Bye, og see den i sin ønskelige Tilvert at opbrændis og leggis i Aske ligesom Troja. Mand kunde staae ofven paa disse nye-bygte Volde og see ud paa den aabne Mark de vrimlende Fienders blankke Sverd, Hielme og Skiolde at glimre imod Solens Straaler, at glandsen deraf skar i Øynene. Mand saae og Jorden besat med saa mange

bes-

befvende Spidse og Pikke, som der er Korn paa Agrene om Høsten, naar Ceres udpryder dem om Sommeren for at vederlegge den arbeidsomme Agermands Møye. Mand saae endog de vabnede Jern-Vogne, fra hvilke skarpe Leer og Segle stoed ud paa begge Sider, og mand kunde lettelig kiende et hver slags Folk fra hverandre, som var kommen til denne Krig. Mentor stigede op i et høyt Taarn, at hand disbedre kunde besee dem. Idomeneus og Telemach fuldte ham efter. Neppe var hand kommen did, før hand paa den eene Side kiendte Philoctetes og paa den anden Nestor med sin Søn Pisistrates. Mand kunde let kiende Nestor for sin høye Alderdoms skyld og forsølvede Haar. Hvordan nu? sagde Mentor: I trode jo, min kiere Idomeneus, at Philoctetes og Nestor vilde ikke være eder imod, naar de ikke kunde holde med eder! See! her er de begge toe, og har greben til Vaaben imod eder, og uden jeg seer feyel, da ere uden Tvifl de andre Tropper som gaar saa sagte frem i saa god og nætt en Orden, fra Lacedæmonien, og Phalantus synis at være deris Høfvidsmand. See! alting er eder imod! Her er ikke en af eders Naboer runden om, som I jo mod eders Villie af idel Uvidenhed har giort til eders Fiende. I det hand sagde disse Ord, steg hand i en Hast ned af dette Taarn, og løb hen imod den Port for

Byen,

Byen, uden for hvilkken Fienderne kom trækkende frem. Hand loed den aabne for sig, og Idomeneus, som undrede sig paa den frimodige Myndighed, med hvilkken hand forrettede disse Sager, torde ikke engang spørge ham ad, hvad hand hafde i Sinde. Mentor vinkkede ad dem med Haanden, at ingen skulle gaa med ham, men holde sig inden i Byen. Hand gik lige ud imod Fienderne, som faldt i Forundring ofver at see een eniste Mand komme ud til dem: Hand viisde dennem langt fra en afbrudt Olie-Green til et Freds og Friheds Tegn. Og da hand kom til Forvagten, og kunde raabe til den, bad hand, at alle Høfvidsmændene og Anførerne for Folkket vilde samlis: De kom strax tilhobe, og hand talede dem til saaledis:

I Edle, behiertede og mandhaftige Folk, som ere forsamlede af alle Lande her omkring i dette mægtige Hesperien! Jeg veed vel, at I ikke ere komne hid uden for at handthæfve eders Frihed til det almindelige Beste. Jeg lofver og priiser eders Nidkierhed og loflige forhafvende. Men tillader mig, at jeg foreskiller eder et Middel og en let maade at holde eders Frihed og alle disse Folkkis Ære ved lige, uden at udstyrte uskyldige Mennisters Blod. O Nestor! Du ærværdige og hojviise Nestor, som jeg finder for mig i denne Forsamling, Du veed self, hvor forderfvelig Krigen er endog for dem,

som

som med Retfærdighed begynder den under Gudernis Beskiermelse! Krigen er jo en af de største Plager, som de fortørnede Guder straffer Menniskene med! Du kand vel aldrig glemme det onde, den besværlighed og Fare, som Grækerne i tj gandske Aar har udstaaet ved Trojæ ulykkalige Ødeleggelse. Hvad U-eenighed og Tvee-dragt var der ikke iblant Anførerne self! Hvor ubestandig og egensindig var ikke Lykken. Hvilke Blodbad anrettede ikke Hector for og blant de Græker! hvilken en U-orden og hvor mange skadelige Tilfald tildrog sig ikke de fleeste og største Byer udi Grækenland formedelst samme Krig, da deris Konger var borte fra dem saa lang en Tid. Paa deris Hiemreise derfra støtte nogle an paa Capharei Klint (formedelst Nauplii Listighed) andre omkomme ynkkeligen paa det oprørte Haf; Nogle blefve ombragte i deris Hustruers Skiød! Ach j store Guder! Udruster j saaledis i eders Vreede Grækerne til dette mægtige Krigs-Tog! O! j vise Folk af Hesperien! Jeg vil bede Guderne for eder, at de aldrig under eder saa blodig en Seyervinding. Troja ligger vel nu i Aske, det er sandt, men det haf de været bedre for Grækerne, om den endnu stoed i sin forrige Anseelse, og den kielne Paris laae og legte i den ublue Helenes Skiød, og alting vare saaledis ugiordt paa begge Siider. O Philoctetes, som længe har forsøgt den fortræ-

deli-

delige Lykkis Ustadighed, og ligget saa længe sung og vanfoer paa den Oe Lemno, frygter du dig intet for at finde de samme Elendigheder i ligesaadan en Krig? Jeg veed, at Folket i Laconien har fornummet adskillig Ulempe ved deris Regenteris Fraværelse, saa velsom ved andre deris Hofvedsmænds og Krigsfolkets Bortgang til Troja. O j Græker, som ere komne hid til Hesperien, j ere ikke kommen her hid uden formedelst en og anden ulyksalig Tilfælde, der er som en bedrøfvelig Virkning af den Trojanske Krig!

Efter at Mentor saaledis hafde talet til dem: trædte hand hen imod de fra Pylos, og Nestor, som hafde kiendt ham tilforn, gik ham og imode at hilse ham: O Mentor, siger hand, det er mig en Fornøyelse, at jeg kand see eder her, det er nu mange Aar siden, vi saae hverandre første gang paa Phocide, da var j kun 15 Aar gammel, og jeg mærkkede strax den Tiid, at j ville blifve saa viis og forstandig en Mand, som j siden har været. Men ved hvad Hendelser ere j kommen her hid til denne Ort? Hvad ere vel de Middel, hvorved j agter at bilegge og ende denne Krig? Idomeneus har nødt os til at gribe til Gevæhr, og angribe ham med. Vi har intet andet begiert og vi søger endnu intet andet end Fred! Og det er enhver af os meget angelegen at søge om. Men

vi

vi kunde ingen Tryghed eller Fortroelighed hafve til ham. Hand har brudt sit Løfte, som hand har giort sine nærmeste Naboer. At giøre Fred med ham blef i sig self ingen Fred, thi hand betiente sig kun af den til at ophæfve vor Forbund indbyrdis, og sætte U-eenighed imellem os, hvilket var vor største Forderfvelse. Hand har nok ladet de andre see sit ærgierige Anslag, at hand vil bringe dem i Trældom, og giøre sig dem Skatskyldige. Hand har intet andet Middel efterladt os, hvor ved vi kand forsvare vor Frihed uden dette eene, at vi maa gribe til Gevær, og i Grund ødelegge hans tiltagende Rige. Vi ere formedelst hans Troeløshed og falske Løfte nødte til enten at tage Lifvet af ham, eller hans Trældoms Aag paa os. Dersom j veed nogen Maade at bringe det saavidt paa at hand vil være ærlig og holde os med Løfve saa vi kand være visse og forsikkrede derpaa, og forlade os paa den Fred eller Stilstand, hand indgaar med os, da skal alle de Folk, som j her seer bevæbnede omkring eder, frivilligen legge deris Gevær, og vi skal med Glæde uden ald Undseelse tilstaae, at j er visere end vi andre. Mentor svarede: Høyviise og høypriiselige Nestor. J veed, at Ulysses har betroed mig sin unge Son Telemack til Opsigt og Underviisning. Denne unge Printz, som længtis efter at vide sin Faders Tilstand og

Skiebe-

Skiebne, reiste til Pylos for at høre noget hos eder om ham, og i bevitste ham ald den Hæftid og Tieniste, som hand kunde vente af sin Faders troeste Ven. I loed end og eders egen Son følge ham paa Veyen igien. Derefter tog hand sig en lang Reise for hid ofver Hafvet; Hand har været i Sicilien, i Ægypten, paa den Ø Cypro, og derefter paa Creta; Vindene, eller rettere at sige, Gudernis Vreede har drefven ham og mig her hid, da vi vilde reist hiem igien til Ithaca, og vi er kommen ret til pas efter Ønske for at spare eder fra denne forskrekkelige og mordiske Kriig; Det er ikke Idomeneus, men dend viise Ulysis Son og mig, som skal sige god for ham, og spare eder til alle de Løfter, som vi indgaar med eder.

Medens Mentor saaledis talede med Nestor midt i denne forbundne Armee, stoed Idomeneus og Telemack med endeel andre bevæbnede Cretenser paa Taarnene og Muuren om Salentum, og gaf Agt paa Mentor, om de kunde mærkke, hvorledis hans Tale blef tagen op af Fienderne, og de ønskede gierne, at de hafde kundet hørt, hvorledis disse tvende gamle Mænd Nestor og Mentor kunde begegne hverandre og stemme ofvereens. Nestor hafde altid været anseet for dend viiseste, skarpsindigste og meest veltalende Konge iblant alle Grækerne. Det var ham, som i den Trojanske Beleyring, ved sin Sindighed og høye Forstand

stillede den hastige Achillis fnysende Vrede, den studse Agamemnonis Hofmodighed, den frekke Ajacis Ærgierighed, og den ifrige Diomedis fremfusende Dumdristighed. Den søde og Hierte-herskende Veltalenhed floed af Læber, som Honning-Bekke fra Hymetto. Hand alleene talede for de andre Høfdinger; Alle taugde stille, naar hand begyndte at oplade sin Mund; Der var ingen uden hand, som kunde stille hvad U-eenighed der kom i Lejren. Alderen begyndte vel nu eendeel at bide paa ham, og hans Kræfter begyndte eendeel at svekkis, men hans Ord vare dismeere fyndige og behagelige. Hand hafde stor Lyst til at fortælle de forbigangne Ting for de yngre, at de af hans store Erfarenhed kunde blive kloge. Hand fortalte dem sligt med største Fornøyelse, men hand var noget langsom i sin Tale: Denne nafnkundige gamle Herre, som alle i Grækenland billigen forundrede sig ofver, syntis nu at hafve mist baade Mund og Mæle, da Mentor begyndte at tale til Folkket: Hans Alderdom syntis meere skrøbelig, hans Ansigt meere gusten rynkket og fortorret end Mentors, i hvilken Aarene syntis at hafve foroget saa vel Legemets som Sindets Kræfter, eller i det mindste hafde de ikke formindsket hans Ungdoms Styrkke og Sundhed. Mentors Ord, dog de vare enfoldige og ærbare, hafde saadan en lefvende Fynd og Eftertryk, saadan en behagelig

Myn-

Myndighed i sig, som den andens manglede. Alt, hvad hand talede, var kort og klogtigt; Hand bragte aldrig noget for toe gange, eller talede noget andet end det, som Sagen alleene kom ved: Dersom hand nogen Tiid blef forbunden til at tale om een Ting toe gange, for vedkommende disbedre kunde forstaae ham, eller at hand disbedre kunde ofvertale dem, da brugte hand altiid andre Ord, nye Tale-Maader og saadanne Lignelser, som alle kunde forstaae. Naar hand vilde lempe sig efter andris Fornsdenhed, og sige dem den reene Sandhed, da hafde hand saadan en artig og yndig Maneer, som jeg ikke kand udsiige. Disse tvende ærværdige Mænd vare et behagelig og derhos et beveegeligt Syn for disse mange forsamlede Kriigsfolk; Og imidlertiid alle disse Salentt Fiender trængte sig frem, den eene paa den anden, at de disbedre kunde see og høre disse gamlis Tale, stræbte Idomeneus med sine underhavende af deris Agtsomhed og Trængsel at mærkke, Hvad deris Gebærder, Miiner og Ord kunde betyde.

Ende paa dend tiende Bog om Telemack.

Dends ellefte Bog.

Telemac, som saae Mentor midt iblant de forenede Herrer i Ar-

meen / viſſendelig vilde / hvad der tildrager ſig med ham; Hand lader Porten i Salento aabne / for ſig / gaar hen til Mentor / og ved ſin Nærværelſe giør meget dertil / at de forenede Herrer tager imod de Freds-Poſter / ſom Mentor paa Idomenei vegne ſætter frem for dem. Kongerne gaar ſom fortroelige Venner til Salentum. Idomeneus tilſtaar aldt det / ſom er vedtaget og ſagt af Mentor. De giver Gidſel paa begge Sider / og til Fredens ydermeere een Stadfæſtelſe anretter mand et Offer imellem Byen og Leyeren.

Imidlertiid kunde Telemack ikke bare ſig, at ſe jo vilde høre, hvor det løb af med Mentor, hand ſnigte ſig ud af den Flok, ſom ſtoed omkring ham, hand løb hen til ſamme Port, ſom Mentor var gaaen ud af, og befalede med Magt at mand ſkulle lukke ham ud: Idomeneus, ſom tænkte, at hand ſtod paa Taarnet ved Siden af ham, blef forſkrekket, da hand ſaae ham løbe midt ud af Markken, og ſøge lige til Neſtors Telt. Neſtor kiendte ham ſtrax, ſtoed op og gik ham, dog ſaa ſagte og langſom, i Møde, og tog ham ind til ſig. Telemack faldt ham ſtrax om Halſen, tog ham i ſin Favn, og kunde ikke formedelſt den haſtige Glæde, ham var paakommen ved hans Ankomſt, fore et Ord frem. Endelig raabte hand: O min allerkiereſte Fader! Jeg frygter ikke at tillegge eder dette ſøde Navn, thi min onde Skiebne, ſom forhindrer mig at finde min naturlige Fader igien, og den ſtore Godhed, jeg har oppebaaret af eder, giver mig Anledning at bruge denne kierlige og behagelige Titel. Min Fader! Ach min ſøde Fader! Seer jeg eder nu her! O! at jeg var ſaa lyttelig, at jeg ligeledis kunde

ſee

see min rette Fader Ulysses! Skal noget kunde glæde og fornøye mig i denne min Eenlighed, nu jeg maa savne ham, da er det alleene, at jeg i eder kand finde og fornemme hans Faderlige Hierte. Den bedagede Nestor kunde ikke bare sig for Graad; Hand blef beveget til en inderlig Glæde, da hand saae Taarene med en forunderlig Ydighed at trille Telemack ned paa Kinderne. Denne Unge ubekiendte Persons høye Anseelse, behagelige Deylighed og edle Frimodighed, ved hvilkken hand uden nogen fornøden Anmælding og Friheds Forsikring gik igiennem saa mange fremmede og fiendtlige Lejre, Kom disse forenede Krigsfolk meget underlig fore. Mon dette er den gamle Mands Søn, sagde de, som nylig kom hid for at tale med Nestor: Uden Tvifl findis samme Viisdom i ham, som i de tvende gamle Mænd, dog der er saa stor Forskiel paa deris Alder. I denne Unge staar den i sit fulde Blomster, og i den gamle bær den sine moedne Frugter i Ofverflødighed. Mentor, som hafde største Fornøyelse i at see, med hvad Kierlighed og Hiertets Bevegelse Nestor tog imod Telemack, betiente sig af denne lykkelige og begvemme Lejlighed, sigende: See! der er Ulysis Søn, som gandske Grækenland elsker saa højt, og som j self holder saa meget af! O min elskelige og vise Nestor! See der er hand, nu ofverlefverer jeg eder ham til Gidsel og som et

dyrebar Pant til Forsikkring paa Idomenei ærlige Troe og Lofve. I kand vel domme hos eder self, at jeg ingenlunde vilde, Sønnen skulle gaae den samme Vey, som Faderen og blifve ulykkelig, at den ulykkalige Penelope i sin Eenlighed skulle sukke ofver mig, og bebrejde mig min Troeloshed, at jeg ubilligen hafde opofret hendis eeniste Søn til den nye ærgierige Kongis Tieniste i Salento; Med dette lefvends Pandt, som frivillig er kommen at tilbyde sig eder, og som Guderne, der elsker Fred og Eenighed, har sendt hid, begynder jeg da, j mægtige og Stridbare Folk at giøre Forslag for eder om at stifte en ævig og bestandig Fred. Ved det hand nævnede det Ord Fred, hørde mand strax en forvirret Brummen i den gandske Hær. Alle disse adskillige Folk skar paa Tænder af Vreede, og meente, at alt den Tiid var spildt, som saaledis gik bort, førend de kom til at slaas: De bildte sig ind, at mand kun forebragte saadan lang Samtale, at deris Ifver og retsindige Vreede imidlertiid kunde gaae ofver, og at de Salentiner kunde faae Tiid at skiule og forvare deris dyrebareste Liggendefæ, som disse ventede at faae til Bytte. De Mandurier vare i sær meget utaalmodige ofver denne Forhaling, at Idomeneus derved vilde vente at bedrage dem endnu engang; Tidt tog de sig fore at vilde afbryde Mentors Tale, thi de vare bange for at hand med sin skarpsindige

sindige Veltalenhed skulle sætte U-eenighed imellem saa mange forbundne Folk, og faae dem paa sin Side. De begyndte allereede at bære Tvist om Grækernis Ærlighed, som var i Forbund med dem. Mentor mærkkede det strax, og styrkkede dem meere i denne Mistankke, at de i det mindste skulle blifve u-eenige i deris Sind og tvifraadige om hvad de skulle giøre.

Jeg bekiender, siger Mentor fremdeelis, at de Mandurier har billig Aarsag til at klage sig, og søge Oprejsning for den Uret, de har lidt ved de Salentiners Ofvervold. Men dog er det ikke billigt, at de Græker, som nu omstunder fører nye Besætning her hid til disse Søekanter, og stræber at anlegge en nye Bye, skal derfore være mistænkte og ilde lidte af de andre Græker, som har været længere heromkring ved disse Stæder. Men tvert imod; Grækerne bør være eenige og samdrægtige indbyrdis og handle vel med hverandre. De bør at være og fornøvelige, og aldrig tage sig for at tilegne eller bemægtige sig sine NaboersGrund. Jeg veed, at Idomeneus har været saa ulykkelig, at hand har ladet see et falsk Skin der til, hvor af j har fattet en ond Grund til ham, men det er en læt Sag at betage eder ald Mistankke om ham; Telemack og jeg byder os selv til Gidsel i denne Post, og vi skal paa Idomenei vegne svare eder til ald eders Paastand i ald oprigtig Ærlighed. Vi vil fortøfve i eders

Hander og Vold, indtil Alting, som vi tilsiger og lofver eder blifver troligen fuldkommen. I ærlige og trofaste Mandurier, raaber hand, det som meest nager og opirrer eder til Striid, er, at de Cretenser her fra Salento har ved Vold og Snedighed afskaaren eder Passen til og imellem Biergene, og derofver sat sig i den Stand, at de, naar de vil, kand mod eders Villie falde ind i eders Stæder, som i har taget eders Tilflugt til, for at ofverlade dem den flette og frugtbare Egn hen imod Søen. Disse mefre Farveye og Gange, som Cretenserne har befæstet med deris høye Taarne og bevæbnede Krigsfolk, ere jo den rette og eeniste Aarsag til Krigen? Svarer mig! Er der vel endnu noget andet, som ophidser og beveeger eder til Striiden? Strax traadte de Manduriers Anførere frem, og talede saaledis: Hvad har vi vel ikke giort for at indgaae den fortærende Krig? Guderne ere vor Vidne, at vi ikke har begyndt at yppe Krig, før de uroelige Creter betog os ald Forhaabning om Fred, og vi fornam, at det var daarligt og umueligt at sætte nogen meere Troe til hvad de soer os til. De daarlige og sandseløse Folk! som mod voris Villie har nødt os til, at vi endeligen ligesom af Fortvifselse maa gribe til Sverdet, eftersom vi ikke kand vente at lefve i Roelighed for dem, førend vi faaer hugget deris uroelige Hofvet fra dem. Saa længe de besidder disse

Skand-

Skandser imellem Biergene, da maa vi jo stædse være i Frygt for, at de vil bemægtige sig vort Land, og om mueligt var bringe os i Trældom; Dersom det var sandt, at de ikke tragtede efter andet end at leve i Fred med deris Naboer, da kunde de nok lade sig noye med det Stykke Land, som vi godvilligen har afstaaet og indrømmet dennem, Men ikke bemægtige sig disse Adgange og Farveye, eller fornærme os i vor Frihed ved slige formastelige Anslag; I kiender dem ikke ret endnu, I gamle viise Mænd, men vi har lærdt at kiende dem af voris Skade: Gierer eder derfor ingen Umage, i store Gudernis Ven, med at forhale en saa retmæssig og høyfornøden Krig, uden hvilkken Hesperiæ Indbyggere aldrig kand vente nogen bestandig Fred! O! en utaknemmelig, bedragelig og blodgierig Slegt, som Guderne i sin Vrede har sendt til os for at forstørre vor Roe, og for at straffe os for vore Synder! Men i retfærdige Guder! Naar i har ressæt os, da hæfner vor Uskyldighed paa dem, og værer reede til at lade eders Retfærdighed see ikke mindre imod den eene, end imod den anden: Ved de Ord blef igien den gandske Krigs-Hær oprørt; Det loed sig ansee, som Mars og Bellona selfgik igiennem et hvert Geleed, og antændte paa nye den Fyer og Flamme, som Mentor stræbte at udslukke. Alle klappede med Sværdet og begierede at slaais:

Men

Men hand talede dem til paa denne Maade. Dersom mine Ord bestoed i blotte Løfter til eder, da kunde i have billig Aarsag til at forskyde min Tilsagn, og tvifle om min Magt og Villie til at fuldbyrde det. Men nu tilbyder jeg eder visse og nærværende Ting, og dersom I ikke vil være fornøyet med Telemack og mig, og tage os for fyldist, da skal jeg endnu lade eder faa tolf af de ædelste og meest formuende Cretenser, hvorimod det og er billigt, at j paa eders Side giver Gidsel til de Salentiner. Thi enddog Idomeneus forlanger Fred, begierer hand den dog uden Frygt og Kleinmodighed. Hand har Lyst til Fred og Roelighed paa samme Maade, som j self, bekiender at j søger derom nemlig med Viisdom og Maadelighed, og ikke af Begierlighed til et kræsent og mageligt Lefnet, eller af Frygt for de Farligheder og Besværinger, som Kriigen fører med sig. Hand er færdig strax enten at døe eller at vinde, dog elsker hand meere den gyldene Fred, end den prægtigste Seyervinding. Hand maatte skamme sig ved at frygte for Døden, eller at blifve ofvervunden, men hand frygter alleene for at være uretfærdig, og hand haanis ikke ved at raade Boed paa sin Forseelse. Hand tilbyder eder Fred med Sverdet i Haanden; Hand vil ikke med Hofmodighed foreskrifve eder nogle haarde Freds-Poster, thi hand skiotter self intet om en tvungen Fred. Hand en-

ſker ſaadan en Fred, ſom alle Parterne kand bære fornøyede med, ſom kand ophæfve ald Misundelſe, ſom kand ende ald Vreede og ond Tankke, og ſom kand raade Boed paa ald Misforſtaaelſe. Med et Ord: Idomeneus er iden Tankke nu, ſom jeg er forſikkret paa at j ønskede hannem at hafve været tilforn. Nu er det kun Spørsmaal, ved hvad Middel mand kand ofvertale eder til at troe det? Men det ſkal være mig en reede Sag at ofvertale eder, derſom j med et u-partiiſk roeligt og ſtille Sind vil høre mig! Hører da, j vældige og behiertede Folk, hører mig i viiſe og tappere Anførere, hører, hvad jeg paa Idomenei vegne tilbyder eder! Det er ikke billigt, at hand ſkal kunde falde ind i ſine Naboers Land, det er ey heller ret, at hans Naboer kand giøre Indfald paa hans Grund. Hand ſamtykker da, at de Poſter og Skandſer, ſom hand har beſatt med de mægtige Taarne, blifver befæſte med upartiſke Kriigsfolk. J mægtige Konger, Neſtor og Philoctetes, ere vel af Grækiſke Herkomſt, men i dette fald har i ladet ſee eders Fiendtlighed imod Idomeneus: Saa mand derfor ikke kand bære nogen Miſtankke om eder, at j meere, end billigt er, ſkal ſee paa hans Fordeel; Det gemeene beſte har alleene beveeget eder til at ſøge Frihed og ſtifte Fred her i gandſke Heſperien. Legger nu af eders egne Folk ind i diſſe Fæſtninger, ſom foraarſager denne

Kriig-

Kriig, I har ligesaa stor Nytte deraf, at j forhindrer de gamle Hesperiske Indbyggere fra at ødelegge Salentum (Grækernis nye Besætning, der er ligesaa vel indrettet, som eders egen Hofved-Stad her ved Landet) som deraf, at j vil forhindre Idomeneus fra at bemægtige sig sine Naboers Land. Holder nu lige Vegt mellem dennem begge, holder den eene saa vel i Tomme, som den anden! Og i Stæden for at bringe det Folk, som j af Naturen og i henseende til eders Oprindelse ere pligtig til at elske, en blodig Kriig paa Halsen, da søger heller den Ære at være Dommere og Meglere imellem dem og deris Fiender! I vil sige, at disse Vilkor ere meget fordeelagtige for eder, om j kun kunde være forsikkrede paa, at Idomeneus paa Troe og Lofve vilde holde sig dem efterretlig! Men dertil vil jeg svare eder. For sikkerheds skyld paa begge Sider skal de gifve hinanden Gissel, som jeg før har mældet om, indtil alle disse befæstede Stæder ere ofverlefverede i eders Hænder til Forvaring. Naar da gandske Hesperiæ Velfærdt, naar Salenti, ja end og Idomenei Velstand og Roelighed er i eders Hænder, ere j da forsøvede? Hvad er der da, som j ydermere bære tvifl om? Har j Mistvifl til eder self? I tør intet lide paa Idomeneus, og det er saa langt fra, at hand vil bedrage eder, at hand end og vil betroe sig og sinis Velfærdt i eders Hænder. Ja hand vil betroe eder sin Fred, sit Lif, sin egen og sit Folkis

tis Frihed! Dersom det er eders alvore, at I søger intet andet end en bestandig og fornøyelig Fred, See! saa har j den her! Den betager eder al Forevending til at undslaa eder fra den! Og dette maa jeg endnu engang sige til eder, at Idomeneus ikke af Frygt drifvis til at giøre eder saadanne Tilbud, men det er hans Viisdom og Retfærdighed, som beveeger ham til at bruge dette Middel. I det øfrige kierer hand sig intet derefter, om j skulle vilde regne det for en Skrøbelighed af ham, som hand giør af et edelt Gemytt. I Begyndelsen har hand forseet sig, men nu holder hand det sig for en Ære at hand bekiender det, og ved saa anseeligt et Tilbud kommen eder tilforn i at erstatte sin Feyel. Thi det er kun en Skrøbelighed, og Daarlighed, og en Vankundighed i henseende til sin egen Fordeel, om nogen haaber at kunde skiule sin Forseelse, i det hand med Stolthed og Hofmodighed søger at forfegte den. Den som tilstaar sin Feyel for sin Fiende, og tilbyder sig at raade Bøed derpaa, viiser dermed, at hand er alt for viis og høyhiertet dertil, at hand skulle begaae dem tiere, og dernæst gir hand tilkiende, at hans Fiende maa vel tage sig vare for saadan en viis og retsindig Mand, i det mindste, om de ikke tager imod den tilbudne Fred. Vogter eder vel, at j ikke skal begynde at giøre Uret, naar hand begynder at finde sig i det, som ret er. Dersom j nu begyn-

der

der at forskyde Fred og Retfærdighed, som frivillig kommer til eder, da skal Fred og Retfærdighed raabe Hefn ofver eder! Og Idomeneus, som tilforn maatte frygte for de retfærdige Guders Vrede imod sig, skal nu faa Aarsag til at glæde sig ofver deris rætfærdige Hefn ofver eders haarde og ubevægelige Hiertis Halstarrighed. Telemack og jeg, vi skal stride for den retfærdige Idomenei Sag, og jeg kræver Guderne i Himmelen og Helvede til Vidne i dette retmæssige Forslag, som jeg nu har giort eder. I det Mentor udtalede disse sidste Ord, opløftede hand sin Arm, for at vise alle Folkene den Olie-Green, som hand til et Freds-Tegn hafde i Haanden. Anførerne og de høye Betientere, som stod nær hos ham, blefve næsten forfærdede ved den guddommelige Glands, som gik ud af hans Øyen; De saae hos ham saa myndigt og Majestætisk et væsen, som de tilforn ikke hafde seet endog paa de største og mægtigste Konger. Hans søde og kraftige Veltalenhed, som med saa høy og lydelig Røst blef fört frem, trængte sig ind i allis Hierter; Hans Ord vare meere bevægelige end Orphæi fordum, ved hvilke Maane og Stierner ved den stille Midnats-Tid stillede deris Løb paa Himmelen, ved hvilke det oprørske Haf blef blik-stille, ved hvilke den stormende Vind og de brusende Bølger lagde sig til Roelighed, og de stridige Floder ophørte med sin hastige Fart. Mentor var

da

da blant disse grumme og ophidsede Folk, som Bakkus tilforn iblant de vilde Tiger-Dyer, hvilkke formedelst hans liflige Spil og Sang forglemte deris glubske Natuur, og kom frem at slikke Støfven af hans Fodder, og ved adskillige venligheds Tegn ydmygede sig for ham. Der blef strax en dyb Taushed i den gandske Hær. Anførerne saae paa sig self indbyrdis, og kunde ikke længer modstaae denne Mands fyndige Tale, ey heller forstaae sig paa, hvem hand var. Alle de gemeene faldt i Forundring ofver ham, og stirrede paa ham uden afladelse: Ingen torde kaye et Ord af Frygt for at forstørre ham, om hand endnu hafde noget meere at sige. Og endskiønt mand fandt intet meere, som kunde siges om det, hand hidtil hafde talet, saa hafde mand dog gierne ønsket, at hand hafde giort sin Tale vidtløftigere. Alt, hvad hand hafde fremført, stod ligesom indgrafvet og prænttet i deris Hierter; Og i det hand talte med dem, opvagte hand saa vel Frygt som Kierlighed til sig i dem. Enhver hitgede efter at samle endog det mindste Ord, som hans veltalende Mund fremførde.

Endelig hørde mand efter en lang Taushed en sagte Lyd, som udbredte sig lidet efter lidet; Det var ikke saadan en forvirret Støyen og Tummel, som rejser sig hos vredladne og opirrede Gemytter, men tvert imod en sød og behagelig Lyd; Mand kunde nu mærkke paa alle

lis Ansigter, jeg veed ikke, hvad for et venligt, mildt og angenemt Væsen. De Manburier, som tilforn vare saa forbittrede, fornam Sværdet falde dem uformodentlig af Hænderne. Den modige Phalantus med sine Macedonier forundrede sig ofver at fornemme sit hærdede Hierte blifve saa blødt og hvægt som Vox: De øfrige begyndte at sukke efter denne ønskelige Fred, som mand giorde Forslag om for dem. Philoctetes, som formedelst sin store Fortrad og udstandne Meye var meere emfindtlig og blødhiertet end de andre, kunde neppe bare sig for Graad. Nestor kunde ikke tale et Ord af Forundring ofver Mentors dybsindige Tale, men stiltiende omarmede hannem og tog ham i sin Favn; Hvorfor den gandske Forsamling, ligesom de hafde faaet et vis Tegn og Løsen, og oploftede sin Røst paa engang og raabte. O du høyviise gamle Mand, du betager os vor Rustning, du byder os at plante Gevær, vi tager efter Ønske mod den edle Fred. Fred! Fred!

Nestor vilde strax derpaa talet til Mentor, men Folkket, som nu længtis efter Fred, og frygtede, at hand igien kunde forebringe een eller anden Besværlighed, raabte end eengang: Fred! Fred! Mand kunde ikke faae dem til at tie, førend mand ved de andre Betientere loed offentlig udraabe Fred. Nestor saae vel, at hand ikke kunde faae Leylighed til at udføre sin Tale, som hand ønskede, loed sig derfor be-

falde

falde med at sige disse faae Ord: Her seer j, kiere Mentor, hvad en viis og forstandig Mand kand udrette med sin fornuftige Tale; Naar Dyd og Viisdom taler, da stiller de alle onde Tankker og utidige Begierligheder. Vor retmæssige Vreede omskiftis nu til et ævigt Venskab og Længsel efter en ævigvarende Fred. Vi antager den saadan, som j byder os den til, og samme Stund udragte alle Anførerne og de høyeste Betientere deris Hænder i Veyret til et Tegn paa deris Samtykke og Bifald:

Derpaa løb Mentor tilbage til Porten i Salento, loed den aabnis, og bad Idomeneum uden videre Forsikkring at gaae ud med sig til de fremmedis Leyer uden for Byen. Disimellem snakkede Nestor med Telemack, og blant andre venlige Ord sagde: O j viise Ulyssis Elskelige Søn! O! At j maa blive saa viis, forsigtig og skarpsindig som hand, men derhos meere lykkelig. Har j ikke nyelig hørt noget om ham? Eders Faders behagelige Jhukommelse, hvilkken j saa naturligen ligner, har meget hiulpet til at udslukke min Hefngierighed. Phalantus self, endskiønt hand er haardhiertet og grum som en Løfve, endskiønt hand self har aldrig seet Ulyssis, kunde dog ikke andet end beveegis ofver hans og eders møyefulde Ulykkalighed. Saa bad de Telemack at fortælle dem hans viderværdige Eventyrer, indtil Mentor kom tilbage med Idomeneus og de

unge Cretenſiſke Adels Perſoner. Saaſnart de foreenede Krigsfolk fik Idomeneum i ſigte, forandredis Blodet i dem, og deris forrige Jfrighed ſyntis at vilde nu bryde ud paa nye igien. Men Mentor med ſin ſaftige Veltalenhed dempede ſtrax de dulmende Gniſter ſom læt vare færdige til at brænde og bluſſe: Hvad bier vi efter? (ſiger hand) At vi jo ſlutter dette hellige Forbund og denne lykſalige Fred, til hvilken Guderne ſelf ſkal være Vidne og Forlovere. O! at de vil hæfne det, om nogen Ugudelig Lem tør underſtaae ſig at bryde den! O! at ald den Ulykke og forſkrekkelige Beſværlighed, ſom den blodige Krig fører med ſig, falde paa den ærgierige Voldsmands meeneediſke Hofvet, ſom træder denne hellige Freds-Pagt og Forbund under Fødder! Men ach! at de aldrig ſkader de oprigtige og uſkyldige Folk, ſom vil holde den! O! at hand maa være en Vederſtygelighed for Guderne og Menniſkene, og lad ham aldrig nyde nogen Fremgang af ſin Falſkhed og Utroſkab. Lad alle Helvedis Plage-Gudinder i heſligſte Skikkelſer ofverfalde ham, og opvække ham til Raſerj og fordommelig Mistvifl! Lad ham døe i Liderlighed uden nogen Forhaabning til en ærlig Begrafvelſe! O! at hans fuule Legeme maa blifve Hunde til Føde og de graadige Griib til Rof og Bytte! Lad ham blifve nedſtødt til den næderſte Afgrund i Helfvede, og til ævig Tiid

pla-

plagis langt ulideligere end de grofve Mishandlere Tantalus, Irion, eller Danaides! Men ach! at denne Fred langt heller maa være urvggelig blant eder, og bestandig som det Bierg Atlas, der holder Himmelen op! Guderne gifve, at alle disse Folk fra Slegt til anden udi tusende Leed vilde tænkke derpaa, og med Glæde oppebære dends behagelige Frugter! Gid deris Nafne, som med Eed stadfæster denne Freds-Pagt, maa med Kierlighed og Ærbødighed være i Efterkommernis Munde til en taknemmelig Amindelse! O! at denne Freds-Pagt, som er grundet paa ret og Billighed maa blifve et Mønster til alle de Freds-Slutninger, som herefter blifver oprettede blandt alle Folk paa Jorden! Og, O! at alle de Folk, som tænkker at giøre sig lyksalige ved det, de foreener sig med hinanden, vil overveye og efterfølge dette Hesperiske Folkkis Exempel! Efter disse Ord soer Idomeneus og de andre Konger Fred indbyrdis paa forbemelte Vilkor og Puncter. Mand gaf 12 Gissel fra sig paa begge Parter; Telemack vilde være Gissel paa Idomenei Side blant de andre Cretenser; Mand vilde ikke saamtykke, at Mentor skulle være deriblant, thi de foreenede Herrer holdt det for raadeligt, at hand blef hos Idomeneus, og kunde være ansvarlig for hans og Regdsherrernis Handel i Salento, indtil alle Freds-

posterne og giorde Løfter blefve opfyldte og efterkomne.

Nu begyndte mand at anrette et Offer imellem Byen og Krigs-Hæren, som bestoed af 100 Unge Snee-hvide Kior og ligesaa mange Stude af samme Lyed, hvilke alle hafde forgyldte Horn og Krandse af Blomster paa deris Hofveder. Mand hørde Bierge og Dale skialde af det megle Qvægs fæle brølen og stønnen, som blef slagtet til den hellige Forretning. Dampen af det friske Bloed stoed omkring Folkket ligesom en Skye: Mand lod springe den deyligste Viin i Ofverflødighed til Forsonings Offer. Spaamændene besaae med neye Agtsomhed de befvende Indvolde: Præsterne brændte den dyrebare Regelse paa Alterne, hvoraf optraktis ligesom en tyk Taage, der med sin angenehme Lugt svefvede om i den vide Mark, og meddeelte alle en liflig og forfriskende Bedergvægelse.

Midlertiid samledis Krigsfolkket fra begge Partier, de saae ikke meere paa hverandre med stiefve Øyen, men aflagde ald Fiindskab, og begyndte at forneye hinanden med at fortælle deris Iesuets Løb, og mandoms Bedrifter. Nu hviilede de sig af deris lange Møye, og antog med Glæde det gode, som den ønskelige Fred tilfoyede dem. Mange af disse, som hafde fuldt Iidomeneum til Troja Beleyring kiendte endeel af Nestors Soldater, som hafde været

ret med i samme Krig. De toge nu glædeligen imod hverandre og fortalte indbyrdis, hvad dem siden den Tid kunde være vederfaret, efter at de hafde ødelagt den mægtige Bye der var en Zirat og Prydelse for gandske Asien: De lagde sig ned i Græsset, pyntede og udstafferede sig med de deylige Blomster, og tyllede i sig den liflige Vin, som i store Sølf-Kar blef hentet af Byen Salento for at holde saadan en glædskabs Dag dissiteere høytidelig.

Da begyndte Mentor at tale saaledis: O I mægtige Konger og Førster! I tappere Anførere og Krigs-Øberster! Efter denne Dag skal j under adskillige Nafne og Regentere være alleene et Folk; Saaledis er det, at Guderne, der elsker Menniskene (hvilke de har skabt) vil hafve deris fuldkomne Endrægtighed sammenknyttet og stadfæstet ved Eenigheds uopløselige Baand: Alt det gandske Menniskelige Kiøn, som er spreedt ad paa den store jordens Kreds, er dog kun een og den samme Slægt; Alle Folk ere Brødre, og bør ansee, agte og elske hverandre derfor. Vee de ugudelige! som søger at indlegge sig Ære ved at udstyrte deris Brødris Blod, som dog er eendeel af deris eget Legeme. Vel er det saa, at det undertiden er fornøden at føre Krig, men det er en Skam for Menniskene, at den i visse tilfælde er uforbigiengelig; O j mægtige Herrer, siger ikke, at mand bør tragte efter den for at

indlegge sig en falsk Ære, thi mand kand ingen retskaffen Ære finde uden for retfærdigheds og skikkelighedes Grændser; Hvo som agter sin egen Ære høyere end beskedenheds og ærbarheds Regle, den er et ubesindigt og hoffærdigt Best, og ikke et Menniske, og hand kand ikke vinde andet derved end en falsk Ære og indbildt Anseelse, thi den rette Ære og Værdighed grunder sig paa Maadelighed og Godhed. Vel kand mand hykle for saadan en for at fornøye hans hidsige Ergierighed, men udi eenrum for sig self maa mand sige, at hand saa meget mindre har fortient Ære, som hand med en utidig og ubillig Begierlighed har tragtet efter den, allerhelst om mand vil tale alvore, som Sagen er i sig self. Menniskene bør intet agte ham, efterdi hand har kast saa stor Foragt paa dem, og af en u-naturlig Grumhed har daarligen udøst deris uskyldige Blod. Lyksalig er den Konge som elsker sit Folk, og igien elskis af dem, som troer sine Naboer vel, og fornemmer igien faste Prøfver paa deris Fortroelighed til sig: Som ikke alleene holder sig self fra at paafære dem Krig, men endog forhindrer dem at føre den imellem sig self indbyrdis, og endelig mager det saa at alle fremmede Land kand misunde hans Undersaatter den ønskelige Lyksalighed, som de nyder under hans retsindige Regimente. Tænker da til, I vældige Herrer, som regierer ofver disse mægtige Stæder i Hespe-

rien,

rien, at foreenis indbyrdis Tiid efter anden, Anretter hvert 3die Aar et almindeligt Mode, til hvilket alle Kongerne, som her ere nærværende, kand lade sig indfinde for at fornye dette giorde Forbund med en nye Eed, for at bekræfte dette oprettede Venskab, og endelig for at raadslaae om alle forekommende Vanskeligheder, og Rigernis almindelige Fremtarf. Saalænge j paa denne Maade ere foreenede, da kand j inden for eders herlige Rigers Grændser hafve Fred, Ære og Overflodighed, og uden for kand j stædse være forskrekkelige for andre, ja u-ofvervindelige. Det er alleene den lede Tvedragt og U-eenighed, (der er opstiget fra Helfvede for at plage Menniskene) som forstørrer den store Lyksalighed hvilkken Guderne bereeder os paa Jorden.

Nestor svarede ham, af den Fayelighed, som j saae os giøre Fred med, kand j nok slutte, hvor langt det var fra vore Tankker at føre Kriig for en forfængelig æris skyld, eller af en uloflig Begierlighed til at ophøye os ved vor næstis Skade og Fordeelelse. Men hvad kand mand giøre, naar maud boer hos saadan en vældig Voldsmand, som ikke kiender nogen anden Lof end sin egen Fordeel, og som søger alle Lejligheder til at vælte sig ind paa en andens Grændser; Tænkker ikke, at jeg hermed sigter hen til Idomeneum, nej, jeg har ikke længere saadanne Tankker om ham; Men det er

Adrastus, de Dauriers Konge, for hvilkken vi har billig Aarsag at frygte, hand foragter Guderne, og troer, at alle Menniſker, som ere fødte til Verden, ikke ere fødte uden alleene for at tienne hans Ergierighed ved deris Trældom; Hand skietter intet om saadanne Undersaatter, som hand kand vare Konge og Fader for, men dem alleene, som med en troldoms Frygt og Ydmyghed vil bevise ham guddommelig Ære; Hand lader sig og virkeligen tilbedes af dem som en Gud. Hidindtil har den blinde og vegelsindede Lykke ført ham i hans ubillige Foretagende; Vi har hastet hid at angribe Salentum, og giøre Sagen klar med den skrøbeligste Fiende først, som kun begynder at sætte sig fast her ved Seekanten i Landet, at vi siden dis tryggere og haftigere kand gribe den anden an, som er meere mægtig. Hand har allerede bemægtiget sig nogle af vore forrenede Stæder. Indbyggerne i Crotona har tabt tvende Slag imod ham. Hand betiener sig af ald Leylighed og Midler til at fornøye sine høye Indbildninger, Magt eller Liſt er ham lige meget, ald den Stund hand kand giøre sine Fiender Afbræk; Hand har indsamlet sig store liggende Fæe i sine rige Skat-Kamre. Hans Krigsfolk ere vel afrettede og vandte til Strid ved en langvarig Øvelse: Hans Høfvidsmænd og Anførere ere gamle velforfarne og skarpsindige Krigsmænd; Hand har

ofver

ofver alt duelige og troe Tienere: Hand har skarp Indseende med dem, som skal udrette hans Befalning; Hand straffer haardeligen end og den mindste Forseelse, og derimod aflegger dem med store Foræringer, som efter Onske giør ham nogen Tieniste. Hand var en fuldkommen Konge, om hand efter retfærdigheds Regle vilde indrette sin Handel og Idræt. Med sin Tapperhed opmuntrer hand alle, og sætter et uforskrekket Mood i sine Underhafvende; Men hand agter hverken Gudernis Trusel eller sin nagende Samvittigheds Bebrejdelse. Hand skiotter intet om ærligt Rygte, og anseer det, som en forgængelig Skygge, der alleene forblinder de nedrige, gemeene og enfoldige Gemytter. Hand agter det fornemmeligen for det ypperste og høyeste gode, at besidde store Liggendefæe, at være frygtet af alle, og at ansee alle andre Mennisker imod sig som Skarn under hans Fødder. Førend vi veed et Ord deraf, staar hans heele Armadie paa vore Grændser, og dersom dette vort oprettede Forbund imellem saa mange mægtige Folk ikke kand sætte os i Stand at imodstaae ham, da er det ude med os og vor dyrebare Frihed. Det er Jdoneeb ligesaa gafnligt som os at sætte sig mod denne urolige Naboe, som ikke kand taale nogen Frihed i sit Naboelaug: Dersom hand først fik Vugt med os, da maatte Salentum frygte for samme Elændighed: La-

der

der os derfore skynde os alle tillige at forekomme hans blodgierige Anslag. Midlertiid Nestor holdt denne Tale, forfoyede mand sig saa sagte mod Byen, thi Idomeneus hafde indbudet alle Kongerne og de hoyeste Krigs-Betientere til sig paa Slottet at blifve der Natten ofver.

Ende paa dend ellefte Bog om Telemack.

Dends tolfte Bog.

Nestor paa de foreenede Herrers Vegne begierer af Idomeneo nogle Hielpe-Tropper imod de Dannier, deris Fiende; Mentor, som vil ved en god Anordning i Byen Salento, og Agerdyrkningens fulde Brug paa Landet sætte Riget i Stand, mager det saa at de lader sig noye med Telemak, som anforer for hundrede Adelige Cretenser; Efter dennis bortreise beseer og beseer Mentor Byen og Hafnen, erkyndiger sig om altiug; lader Idomeneus paabyde nye Forordninger til Handelens og Politiens Opkomst og Handlhæbelse, lader deele Folket i syv Classer, imellem hvis Rang og Fodsel hand gior een artig Forskiel alleene ved deris adskillige Klæde-Dragt; Lader Kongen fremdeles afskaffe ald Vellyst og Overdadighed, alle nnyttige Kunstnere og Handverks Folk, hvilcke hand vil holde til Agerdyrkningen, som hand sætter i stor Priis og Anseelse.

De foreenedis Krigshær slog nu deris Telte op, at Markken blef skiult med dyrebare Dekkener, Omtræk og Tapetherier af saa mange adskillige Farver, hvor de trætte Hesperier ventede efter den søde søvns angenem

Kom-

Komme. Da Kongerne med deris Følge kom ind i Byen, syntis de meget at forundre sig over det, at mand i saa kort en Tiid hafde kundet opbygge saa mange prægtige Bygninger, og at denne tilstundende Kriiges medfølgende Besværlighed ikke hafde forhindret denne unge Byes yppige Tilvert og Prydelse i saa kort en Tiid. Mand forundrede sig ofver Idomenei Vindskibelighed og Viisdom, som hafde stiftet saa herligt et Kongeriige, og enhver sluttede, at om Idomeneus, (nu de hafde giort Fred med ham) vilde træde i Forbund med dem, da kunde de være mægtige nok til at møde de Daurier i Markken. Mand giorde Forslag for Idomeneo at træde derudi, og hand kunde ikke vel nægte saa billig en Begiering, men tilsagde dem endeel af sine Tropper. Men Mentor, som vidste til grunde, hvad der best dar tienligt til at sætte et Riige i god Stand, fornam strax, at Idomenei Kræfter ikke vare saa store, som det loed sig ansee, hand tog Kongen derfor til en Side for sig self, og tiltalede ham saaledis:

I seer, at jeg ikke har forgiefvis giort mig Umage for eder, Salentum er udrefvet fra den ofverhængende Ulykke, hvormed den blef truet. Nu staar det alleene til eder self at ophøye dends Ære til Himmelen, og ved eders formuftige Regimente ofver eders Folk opnaae Minois, eders Farfaders Viisdom og Anseel-

se.

se. Jeg blifver ved at tale frit til eder, og tænkker, at j vil lide det, og at j hader dem, som hykkler for eder. Medens disse Herrer lofvede eders Pragt, Herlighed og Vælde, da tænkte jeg ved mig self paa eders slette Opførsel og Ubetænksomhed. Ved det Ord Ubetænksomhed skiftede Idomeneus Farfve, hans Øyne blefve blandede og forvirrede, hand blef røed som et Blod, og det var meget nær ved, at hand strax i sin Hastighed hafde fuldet Mentor ind i sin Tale, og ladet ham see sin Ifrighed og forterñede Gemytte.

Mentor siger paa en skikkelig og ærbødig Maneer men med sædvanlig Frihed til ham: Jeg mærkker vel, at det Ord Ubetænksomhed synis eder at være for haardt talt, og j finder eder forlærmet derved. Alle andre, uden jeg hafde begaaet et stor Fejel, om de hafde understaaet sig til at bruge det, thi mand bør lade see underdanigst Ydmyghed og Ærbødighed imod Kongerne, og spare deris lekkere Øren for saadanne grofve Talemaader, endog naar mand vil straffe dem. Sandhed i sig self kand nok smerte dem, endskiønt mand ikke fremsætter den med saa skarpe Ord. Men jeg tænkte, at j kunde fordrage, at mand talede til eder uden forsukret Hykleri, naar mand vilde aabenbare Eder eders Fejel. Min Tankke var at jeg vilde venne eder til at forstaae enhver Ting nafnis ved sit rette Nafn, og at begribe, at,

naar

naar eders Betientere skal raadslaae om eders Handel, de aldrig skal torde sige eder hvad de tænker derom: Og det er fornøden, om j ikke vil bedragis, at j altiid forstaar noget meere, end de siger eder, i de Sager, som ere skadelige for Eder. Jeg for min Person skal nok indrette mine Ord, som jeg finder fornøden. Dog er det nyttigt for eder, at enhver upartiisk uden henseende til egen Nytte kand i eenrum tale reene Ord til eder. Aldelis ingen skal ellers torde fordriste sig til at tale med Eder; Self saar j aldrig Sandhed at see uden med et Øye, og det end da under nætte og behagelige Omsvøb;

Da Idomeneus hafde dempet denne sit kaagende blod-hidsige Ofverilelse, syntis hand at være skamrød ofver sine kræsene Orens Lækkerhed: Her seer j, siger hand til Mentor, hvad den onde Vane gier, at blifve talt altiid efter Munden, og at forgiftis med det forsukkrede Hykklerie! Jeg maa takke eder for mit nye oprettede Rigis Fremtarf og Velfart, der er intet saa sandt, at jeg jo vil priise mig lykkelig ved at høre det af eders Mund. Men hafver dog Medynk ofver en ulyksalig Konge, som de underfundige Øyentienere med sin giftige Smigren har forderfvet, og som end ikke i sin største Modgang har kundet forefinde saa ædelt et Gemytt, der vilde aabenbare Sandhed for mig. I det hand talede disse Ord, stoed Taarene

rene ham i Øynene, og hand tog Mentor venligen i Fasn. Da sagde den gamle viise Mand til ham: Det gior mig ondt i mit Hierte at jeg skal nødis til at foreholde eder nogle haarde Poster. Men kand jeg vel føre det ofver mit Sind at forraade eder i det jeg fordølger Sandhed? Ney! Men stiller eder fore, at j nu er udi min Plads. Er j ofte blefven bedragen, da er det alleene derfor, at j gierne har vildet være det, thi j har haft Afskye til eders tilforladeligste Raadførere. Har j vel nogen Tiid opsøgt saadanne Mænd, som ikke vare egennyttige og partiske, men færdige til at sige eder imod. Har j giort eder Umage for at høre saadanne Folk, som skiettede intet om at behage eder; Som i sin Handel og Idræt ikke søgte sin egen Fordeel; Som stædse hafde Mod i Brystet til at fordømme eders Lyster og ugrundede Domme. Naar j har forefundet nogle blue Hykklere og Øyentiennere, har j da vel udslett deris Nafne af eders Rulle, har j fattet nogen Mishag og ond Grund til dem? O nej! J har intet giort af det, som Sandheds Elskere legger sig efter, hvorved de fortienner at finde hende. Nu vil vi see, om j har Mod til at lade eder ydmyge af Sandhed, som fordømmer eders Handel? Jeg sagde eder da, at det, som indbringer eder saa stor Berømmelse, fortienner i Sandhed intet uden Skam og Eftertale. Imidlertiid j hafde saa mange mægtige

Fien-

Fiender uden omkring eder, som truede eders svage Rige med en endelig Undergang, da tænkte j ikke paa andet herinde, end at udpudse eders nye Bye, og oprætte saa mange prægtige Bygninger derudi. Det har kostet eder saa mangen en vaagen Natt, som j self bekiender, det har udtømmet eders Skatkammere. Hverken har j skiottet om at forøge eders Indbyggeris Magt, eller at dyrkke den kostelige Egn heromkring. Burde j ikke taget disse tvende Poster i agt, som den væsentlige og nødvendige Grundvold til eders Riige, nemlig at have mange duelige Indvaanere, og dernæst et velindhægnet og dyrket Land til at underholde dem af. I saa slet en Begyndelse behøvedis der jo en langvarig Fred til eders Folk kunde formeeris. I burde intet havve tænkt paa andet end at dyrkke eders Land, og stifte gode Lofve: Men en forfængelig Ærgierighed har næsten størtet eder i Forderfvelse. Ved det i endelig vilde anseeis prægtig og mægtig, har j virkkeligen giort eder meere afmægtig end j ellers var. Betænkker derfor i tiide at oprette eders Fevel. Ophæfver eders mægtige Bygninger, afskaffer den ofverdaadige Herlighed, hvormed i udarmer og forderfver eders nye Bye. Lader eders Folk boe i stille Roelighed, at de kand samle sig Kræfter; Legger vind paa at skaffe dem god Tiid og tilstrækkelig Næring i Landet, at deris Egteskab ikke skal falde

dem

dem besværlige med at ernære Qvinder og Børn; Og vider, at j ikke er Konge, uden saa vidt j regierer viiselig ofver eders Folk, og dernæst, at eders Magt bør anseeis ikke efter eders Riigis Vidde og Begrib, men efter eders Undersaatters Tal, som beboer eders Land, og som ved Kierligheds Pligt ere forbundne til at adlyde eder. Lad være eders Land, som j besidder er kun maadeligt i sin Strækning, opfylder det med mange arbejdsomme og vittige Folk, og mager det saa, at de elsker eder, saa er j meere mægtig, lyksalig og priisværdig, end de drabeligste og stridbareste Herrer, som udplynderer store Lande og Riiger. Hvad skal jeg da giøre i Henseende til disse Konger? sporger Idomeneus; Skal jeg bekiende min Skrøbelighed for dem? Det er vel saa i Sandhed, at jeg ikke meget har agtet om Agerdyrkningen, men saa vel forsømmet den, som Skibs-Farten, til hvilkken her dog er saa god Lejlighed ved denne Stæd. Jeg har intet tænkt paa andet end at oprette en prægtig Bye. Men er det billigt, kiere Mentor, at vanære mig i saa mange Kongers Nærværelse, og aabenbare dem min Uagtsomhed? Er det billigt, da vil jeg lade mig nøye, jeg skal gierne taale det uden nogen videre Betænkning og Fortrydelse, hvor vanskeligt og fremmet det end kommer mig fore; Thi j har allereede lært mig, at en retsindig Konge, som er satt til at forfremme sit Folkkis Beste,

og som er skyldig til at anvende alle sine Kræfter til deris Tieniste, bør agte sit Riigis Velstand høyere end sin egen Ære.

Saadanne Ord og Tankker, svarede Mentor, anstaar den vel, som er Landets Fader; Af saadan Kierlig kand jeg bedre kiende, at j er en ret Konge, end af de store og prægtige Bygninger i Staden. Men det er billigt at handthæfve eders Ære, end og for eders Riigis Fremtarf og Beste. Lad mig raade for den Sag! Jeg vil gaae til disse Konger, og forestille dem, hvorledis j er beskæftiget med at hielpe Ulysses, om hand endnu er lefvende, eller i det mindste hans Søn, til sit mægtige Kongeriige i Ithaca, og hvorledis j med Magt vil udrydde og forjage alle Penelopes dumdristige Ansøgere. Og deraf kand de let slutte, at dertil behøfvis en ansеelig Magt til at fuldføre saadant et Tog, og med det samme skal de vel lade sig nøye med et lidet Antal Folk af eder til Hielp imod de Daurier. Ved det Forslag blef Idomeneus ligesom lindret fra en stor Byrde, og befriet fra en Hierte-nagende Sorg. Hand sagde til Mentor. J veed, min kiere Ven, hvad Ære og Ansеelse jeg har af denne nye anlagde Bye, hvis Afmagt og Skrøbelighed j dog dølger for mine Naboer; Men hvad Ansеende og Skin af Sandhed kand det vel hafve, at j siger, jeg vil sende nogle Tropper til Ithaca for at sætte Ulysses, eller i det mind-

ste hans Søn i Stand igien paa sin Fæderne Throne, efterſom Telemack ſelf er forbunden til at fare i Striiden med dem imod de Daurier. Bekymrer eder intet derfor, ſvarede Mentor igien, jeg vil intet andet ſige, end det ſom er ſandt. De Skibe, ſom j vil ſende ud til at oprette Handel med, de ſkal gaae hen mod Epirum. De kand udrette tvende Ting paa engang, det eene er, at indbyde de fremmede Handels-Mænd hid til diſſe Kyſter igien, ſom den ſtore Afgift og beſværlige Told har bortvendt fra Salentum; Det andet er at opſpørge nye Tidender om Ulyſſes. Derſom hand endnu er i lifve, da ſynis det rimeligt at hand opholder ſig ikke langt fra det Haf, ſom ligger mellem Grækenland og Italien, og mange vil ſige det forviſt, at hand har været i Phoenicien. Men endſkiønt der var ingen Forhaabning til at ſee ham meere, ſaa kand dog eders Skibe giøre Telemack en mærkelig Tieniſte, i det de udi Ithaca og paa andre omkringliggende Stæder udbreeder hans berømmelige Nafn, og kundgiører de drabelige Mandoms Bedrifter, ſom den unge Telemack har ladet ſee andenſtæds, hvilken mand der tænkker at være omkommet ſaavelſom hans Fader. Penelopes Elſkere ſkal forſkrekkis ved at høre hannem være færdig at komme hiem med en vældig Undſætning, ſom andre mægtige Herrer, med hvilke hand ſtaar i Forbund, har forſtrakt hannem med. Indbyg-

byggerne i Ithaca skal ikke torde tænkte til at vilde kaste Aaget af sig, og tragte efter Frihed. Penelope bliver derved trøstet, og skal lade haant om alle sine Bejlere. Saaledis kand i tiene Telemack, midlertid kand er borte paa eders vegne med de forenede Herrer imod de Daurier paa denne Side af Italien. Ofver disse Ord faldt Idomeneï i Forundring og raabte: O! lykkalig er den Konge, som er forsynet med gode Raadgivere. En viis og trofast Ven er meere dyrbar for en Konge end mange Sejerrige Armeer. Men dobbelt lykkalig maa mand priise den Konge, som skionner paa slig en lykkalighed, og i sine Forretninger veed at betiene sig af saadanne fornuftige Raad; Thi det skeer ofte, at mand afvender og bortdrifver saadanne forstandige og dyderige Mænd fra sin fortroelige Omgiengelse, hvis Dyd og luttrede Nidkierhed mand frygter for, paa det mand disbedre kand vende sine Øren til Hykklere, hvis dødelige Forgift og Forræderi mand ikke agter eller frygter for. Jeg er endog self falden til den Fejel, og jeg skal snart fortælle eder alle de fortrædelige Tilfald, som mig ved saadan en skalkagtig Vens listige Omgang ere foraarsagede, hvilken ved sit Hykkleri føyede mig i mine utidige Lyster og Indfald, i den Forhaabning, at jeg igien skulle føye og fornøje ham i hans Forlangende.

Mentor forestilte strax de forenede Kon-

ger at Idomeneus efter giordte Løfte burde tage Telemacks Sager i Forvaltning imidlertiid hand reiste til Felten med dem. De lod sig strax befalde med Telemack og Hundrede Cretenser, som Idomeneus gaf ham at byde ofver, og vare fornøyede ved at hafve dem i Marcken med sig. Det var en Kierne af det unge Cretiske Adels-Personer, som Idomeneus hafde fort med sig af Creta; Thi Mentor hafde raadt ham til at sende dem hen i denne Kriig: Det er fornoden, sagde hand, at mand giør sin Flitd dertil, at mand, medens den ønskelige Fred varer, kand formeere sit Folk: Men at ikke det gandske Land skal blifve orkisløs og formeget vankundigt om Striid og Feyde, bør det unge Adelskab sendis ud i fremmede Kriger for at øfve sig færdig, og faae Erfarenhed om de Sager. De alleene kand være nok til at undervise og opmuntre de øfrige Landfolk til at tragte efter Ære, at omgaais med Gevæhr, at foragte ald møyefuld Besværing, ja døden self, og endelig lære dem det, som hører til et anseeligt Krigs-Tog. De forenede Konger reiste da fra Salento, velfornøyede med Idomeneo, og indtagne af Forundring ofver Mentors høye Viisdom: I sær var de meget glade derofver, at de fik Telemack med sig. Men hand tvert imod kunde ikke holde Maade med sin Sorrig, nu hand skulle skillis fra sin udvalde og umisteelige Ven. Midlertiid de forbundne Herrer tog

Af-

Afskeed med Idomeneo, og med nye Løfter forsikkrede, at de vilde holde et ævigt Forbund med ham, tog Mentor Telemack i sin Favn og fornam sig at blifve ofvergydet af hans Øyne-Taare: Jeg har ikke Sandser, siger hand til Mentor, at skionne paa den Glæde, som jeg billig kunde hafve af denne gode Lejlighed til at indlegge mig saa stor Ære og Berømmelse i denne forestaaende Kriig, men jeg føeler alleene en nagende Smerte i mit bedrøfvede Hierte ofver denne haarde Skilsmisse fra eder. Jeg synis endnu at see den u-lykkalige Stund, paa hvilken de Ægyptier udref mig af eders Arme, og bortsendte mig fra eder til øde Field og Klipper, og betog mig ald Forhaabning til at see eder meere! Herpaa svarede Mentor ham med venlige Ord for at trøste ham: See! Her er stor Forskiel paa denne og hin Fraskillelse; Denne skeer med frie Villie, varer kun en kort Tiid, og blifver kronet med Sejer og Ære. Eders Kierlighed til mig bør være mindre kielen, men meere frisk og kiek. Venner eder nu til at miste min Nærværelse, thi j kand ikke alle Dage beholde mig hos eder. Viisdom og Dapperhed bør langt heller tilsige eder, hvad j bør giøre, end Mentors forønskte Nærværelse. Og i det hand talede disse Ord, blef Telemack bedekket af Gudindens Minervæ (som var skiult under Mentors Skikkelse) u-igiennemtrængelige Skiold. Hun udgydede of-

ver ham Viisdoms og Forsigtigheds Aand, hun indblæste i ham en uforskrekket Frimodighed og den dyrebare Sindighed og Eftertænksomhed, hvilkke ellers meget sielden findis hos hinanden. Gaar nu, sagde Mentor, med et frejdigt Mood alle forekommende Farer i møde, saa ofte som det er nyttigt og fornøden at begifve sig derudi. En Første og Herre vanærer sig self meere dermed at hand unddrager sig fra Faren i et Feldtslag, end om hand aldrig kom i Kriigen: Det anstaar ingenlunde den, som skal føre andre an, at hand er fey og tvifraadig. Dersom det er tienligt og endelig fornøden for et Folk at beholde sit Hofvet og Herre, da er det dem endnu meere fornøden, at de aldrig seer ham være forsagt og mistvifflende om sin Magt og Forstand. Kommer del ihue, at en Anførere skal være som et Mønster og lefvende Exempel for dem, hand har under sig: Hand bør med sin hurtige Anførsel opmuntre den gandske Hær og sætte Mood i den. Saa frygter da ikke, min kiere Telemack, for nogen Farlighed, og sætter heller eders Lif til, end j skal gifve nogen Mand Aarsag til at tvifle om eders Frimodighed. De Dyentienere, som synis at giøre sig mest Umage med at hindre eder fra at gifve eder i Fare, endog hvor det giøris højlig fornøden, skal blifve de første, som vil sige paa eders Bag, at j hafde intet Mood i Brystet, om de kand forneemme, at j

er

er lat til at ofvertale og holde tilbage i saadan Tilfald; Men kaster eder ey heller i Fare, uden Fornødenhed det udkræfver; Tapperhed kand ikke være en Dod, uden saavit den brugis med Forstand, ellers er den kun en daarlig Forvovenhed, en ufornuftig Ifrighed og en skammelig Foragt, som mand kaster paa sit Lif: En fremfusende Kiempe-Styrkke kand end ikke være sikker. Den, som ikke har sine Sind samlede i Faren, er meere hidsig og ildsindet end tapper og frimodig; Hand maa giøre sig dumdristig og næsten rasende, for at uddrifve den ofverhængende Frygt, eftersom hand ikke med sit Sinds naturlige Friemodighed kand udrydde den af sit Hierte: I denne Tilstand om hand ikke tager Flugten, blifver hand dog forvirret, og taber sine Sandsers frie Øfvelse, hvilkken hand burde betiene sig af til at befale i rette Tide ofver andre sine Underhafvende, til at betiene sig af ald forefaldende Lejlighed, til at giøre sine Fiender Afbrek, og til at befordre sit Fædernelands Beste. Endskiønt hand har en god Soldatis Nidkierhed til at slaais, saa fattis hand dog den skarpsindige Eftertankke og Skionsomhed, som en Anforere endelig bør at hafve; Og hand har end ikke en god gemeen Soldatis rette og fornødne Nidkierhed; Thi en Soldat bør endog hafve sin fulde Sands og Sindighed i Striden til at høre og efterkomme sine Anførers Befalninger. Den som

daarligen sætter sig self i Fare, forvirrer de andre Folk, og bringer dem i U-orden, gifver andre Anledning til samme Daarlighed, og kand ofte føre den gandske Armadie til største Fare og Yderlighed. Den som agter sin egen Ærgierighed meere end det almindelige bestis Sikkerhed burde snarere med Skamme sættis af med sin Betiening, end hand skulle kunde vente nogen Belønning for sin forfængelige Dumdristighed. Forvarer da eder vel, min elskelige Søn, at j ikke med for stor Uforsigtighed jeger efter Ære! Den beste Maade at forhverfve den paa, er alleene at vente med et roeligt Sind efter bestemelig Leilighed: Dyden blifver saa meget dismeere agtet og æret, som den er eenfoldig, men, ærbar og fri for ald højmodig Indbildning. Eftersom Faren vorer, og den Nødvendighed at begifve sig derudi, bør tilgemaade Sindets Hurtighed og Forsigtighed foregis og tage til i sine Kræfter. For det ofrige maa j vogte eder, at j ikke opvækker de andre til Misunnelse ofver eder, og dernæst, at j ikke self misunder andre deris lykkelige Fremgang i deris Forretninger. Priser og roser dem for alt det, som er nogen Berømmelse værd, dog med god Forskiel og sund Skiønsomhed, at j siger det gode med eders egen Fornøielse; Skiuler deris Feyel og Forseelse, og taler intet derom uden af Medlidenhed. Dømmer ikke i nogen Sag, førend de gamle Herrer og Anførere,

rere, som har saa stor Erfarenhed i mange Ting, som j endnu intet kand hafve; Hører dem med ydmyg Ærbødighed, og gifver deris Ord magt: Raadfører eder med dem, og beder de dueligste at underviise eder, og bluis ikke ved at tilskrifve deris vise Raad alt det gode, som j kand udrette.

Endelig bør j aldrig høre falske Øre-tuderis underfundige Ord, ved hvilkke mand vil føre eder enten i Mistankke eller Misundelse til de andre høye Krigs-Betientere. Taler med disse i ærlig Fortroelighed: Dersom j tænkker, at de, i henseende til eder, har begaaet noget, da aabner eders Hiertis Tankker for dem, forestiller dem eders Betænkende og Aarsagen, hvorpaa j grunder det; Dersom de da har Forstand at skiønne paa saa edelt et Gemyttis retmæssige Omgang, da betager j og strax deris Hierter, og uddrager lættelig ald Sandhed af dem, som kand være eder angelegen at vide. Derimod, dersom de ikke ere af saa edelt og retskaffen Gemyt, at de vil bifalde eders velgrundede Meening, da kand j deraf slutte hos eder self, hvad Ubillighed j herefter maa ofverbære af dem. J kand da indrette eders Sager paa den Foed, at j intet skal hafve meere med dem at skaffe, indtil Kriigen endis, at i ikke skal bebrejde eder self eders egen Daarlighed, om noget videre vederfaris eder af deris onde Omgiengelse. Men ofver alt aabenbarer aldrig

drig for nogen tvehiertet Hykkiere, som kun tragter at saae Uenighed imellem Folk, Aarsagen til den Misfornøjelse, hvilken i tænkker billigen at hafve imod de andre Anførere ved Hæren, som j er ved.

Jeg vil blifve her, sagde Mentor ydermeere, at hielpe Idomeneum at fremme sit Folkis Beste, og betage ham endeel af den Umage, hand har med at sætte sit Folk i en god Stand, og fremdeelis hielpe ham til at oprette sine begangne Feyel, som falske Raadgifvere og vanartige Øyenskalkke har kommet ham til at giøre i sit nye indrettede Kongeriigis Begyndelse. Da kunde Telemack ikke entholde sig fra at lade see en spodsk Forundring og ligesom en haanlig Foragt ofver Idomenei store Enfoldighed. Men Mentor straffede ham derfore med alvorlighed, og sagde: Kommer det eder underlig for, at de ypperste og høystberømmelige Mænd endnu ere Menniſker? Og i saa mange 1000 slags Forretninger lader see nogle smaae Lefninger af Menniſkelig Skrøbelighed, og saadanne smaa Forseelser, som neppe kand skillis fra det vanskelige Regimente. Sandt er det at Idomeneus er blefven opfødt i lækker Kræsenhed og i et prægtigt Lefnet! Men hvad for en Philoſophus eller verdslig viis Mand kunde sige sig frie for Hykkleris giftige Liſt og Underfundighed, om de var i hans Plads: Viſt er det, at hand lader sig formeget regie-

re

re og indtage af dem, som hand har sin Fortrolighed til: Men de viiseste Konger blifve tidt bedragne, i hvad Forsigtighed de end bruger til at forvare sig derfor. En Konge kand ikke undvære de Betientere, som skal lindre hans Møye, og til hvilkke hand skal holde besværede Skuldre, eftersom hand ikke formaar at giøre alting self. Ellers kiender Kongen meget mindre end den gemeene Mand sine egne høye Betientere, som ere omkring ham. Alle ere formummede, den Stund de staar for ham, og de bruger ald Kunst, alle listige Trækker og Smildhed til at bedrage ham.

Ach kiere Telemack, i skal vel self, langt om længe faae en Prøfve deraf! Mand finder nu omstunder ikke den Ærlighed og de dydige Egenskaber, det dyrebare og høye Pund, som mand søger om, og bilder sig ind at kunde finde hos dem. Mand maa giøre sig saa megen Umage, som mand vil for at lære at kiende dem til Grunde, og vide hvad der boer i dem, saa giør mand sig dog Mis-reigning om dem. Mand kand end ikke self komme til den Regiering, mand ønsker sig, og til det maal mand sætter sig fore med at giøre Menniskene bedre, hvilket en Regenter burde beflitte sig paa til det almindelige Beste. Enhver beholder sine Nykker og Griller, de ere ubarmhiertige, nidske, uforligelige og misundelige paa hverandre; Mand kand intet ofvertale dem til bedre, ellen

bevee-

beveege dem til at ændre og rette deris Væsen og Idræt; Jo fleere Folk mand har at herske ofver, jo fleere høye Betientere behøfver mand til at giøre de Forretninger, som mand ikke self kand ofverkomme, og jo fleere mand har fornøden at betroe nogen Myndighed og anseelig Embede, jo meere er mand underkast den onde Skiebne at blive bedraget ved saadanne Val. Saadan een dømmer saa skarpt og ubarmhiertig om Kongernis Forhold, som i Morgen (om hand kom til Regieringen) ikke skulle kunde regiere half saa vel, som de, men begaae de samme, om ikke større Feyel, naar mand betroede ham samme Magt og Myndighed. Gemeene Stands Personer, naar de kun har en færdig Mund, skiuler med en trædsk Skinhellighed de Laster, som de af Naturen ere tilbøyelige til, og stiller sig an, som de besad et særdeelis stort Pund, og som de kunde ret være duelige og værdige til en anseelig Tieniste, hvilken andre kand være betroedt. Men Magt og Myndighed alleene sætter Prøfve paa deris Dygtighed, og fører deris Fejel og Udyder for Lyset. Høyhed og Ære ere i saa Maade som endeel slebne Glas, igiennem hvilke de nærværende Ting synis langt større end de ere: Alle Feyel synis at voxe paa store Ære-Sæder, og anseeis ald Tiid større hos store Folk, blant hvilke de mindste Forseelser endog synis at afle og foraarsage største Ulempe og Forargelse efter sig.

Alle

Alle ere beskæftigede med at agte paa eet eeniste Menniskis Væsen ald Tiid og alle Stæds, og færdige til at fælde sine skarpe og ugrundede Domme derofver, men de, som fordømmer hans Handel, har aldeelis ingen Erfarenhed om den Stands Forretning, som hand er udi: De veed ikke at overveye de Besværligheder, som møder ham, og de vil ikke, at hand meere skal være et Menniske, thi saa stor Fuldkommenhed æsker og fordrer de ham. En Konge, i hvor viis og god hand end er, saa er hand dog et Menniske, og hans edle Sinds gode Egenskaber har sine Grændser, og hans Dyder ligeledis. Hand er Kiød og Bloed, hand har en skrøbelig Natuur, adskillige Indskydelser, Beveegelser, Tilbøyeligheder og Lyster, saa vel som andre, og kand ikke altiid være saa fuldkommen Herre og Mestere ofver dem. Hand er omringet med partiiske og egennyttige Tienere, og faar ikke den Bistand af dem, som hand søger og venter. Hand finder altiid nogen Misgisning i sit gode Forsæt nu formedelst sine egne Skrøbeligheder, nu formedelst sine Betienteris onde Begierligheder. Neppe har hand oprettet en Feyel, før hand falder igien i en anden. Saadan er de berømmeligste og frommeste Kongers Tilstand. De bestandigste og største Regieringer ere alt for korte og formeget ufuldkomne dertil, at mand inden deris Ende skulle kunde oprette den Skade, som mand

Tiid

Tiid efter anden, dog imod sin Villie, har foraarsaget fra Begyndelsen.

Regieringen bringer alle slags Elendigheder med sig, og den Menniskelige Skrøbelighed kand ikke bestaa under saa tung en Jern-Byrde. Mand bør beklage Kongerne og undskylde dem! Ere de ikke at beklage, at de har saa mange Folk at regiere ofver, hvis høie Nødtørftighed er uden Tal og Ende, og gifver dennem saa meegen Uroe og bekymring, som har Hierte til at vil regiere dem vel. Og at jeg skal sige min Meening reent ud, da ere Menniskene værd at ynkke, at de skal regieris af en Konge, der er ikke uden et Menniske og af samme Natuur som de; Thi Menniskene byrde styris og sættis i rette af de udødelige Guder. Men Kongerne ere ikke mindre at beklage, fordi de ere Menniskér, det er at sige skrøbelige og ufuldkomne, og dog skal hafve saa stor og utallig en Mængde af forraskelige og bedrageiige Menniskér at regiere, og holde inden Retfærdigheds Grændser!

Telemack svarede med Fripostighed: Idomeneus har ved sin ubesindige Forseelse forskærdset sit gamle Fæderne-Riige paa Creta, og dersom j ikke self med eders vise Raad hafde betimelig kommen ham til Hielp, da hafde hand ogsaa forliist det andet her i Salento? Jeg tilstaar gierne, svarede Mentor, at hand har forseet sig: Men leder mig i gandske Græken-

kenland og hos andre oplyste Folk en Konge op, som har foreſtaaet ſine Sager ſaa vel, at hand ikke kand beſkyldis for noget! De høyeſte og priiſeligſte Mænd har i deris Natuur og Sinds Egenſkab ſaadanne Skrøbeligheder, ſom bøyer dem til adſkillig Vildfarelſe, og iblant dem ere diſſe de lykſaligſte, ſom ikke bluis ved at kiende og oprette deris Feyel.

Tænker j vel, at Ulyſſis, den ſtore Ulyſſes, eders Fader, ſom er et Mønſter for alle Kongerne i Grækkenland, ikke har ſine Feyel og Skrøbeligheder: Om Minerva ikke haf de fort ham ligeſom ved Haanden fra en Stæd og Tilſtand efter anden, hvor ofte haf de hand ikke maat gifvet ſig tabt, ja omkommet i de Farer og Beſværligheder, ſom den ugunſtige Lykke har bragt ham udi? Hvor tidt har ikke Minerva enten holdt ham tilbage, eller holdt ham op derudi, for at føre ham ſtædſe paa Dydens Vey til Ære og Anſeelſe. Venter kun ikke, naar j engang faar ham at ſee igien med Berømmelſe at regiere i Ithaca, at j da ſkal finde ham uden Ufuldkommenhed! Iſkal befinde det ſaa i Sandhed, dog har Grækkenland, Aſien og alle omliggende Lande forundret ſig ofver ham, u-anſeet de ſmaae Feyel, der kunde være hos ham; De har intet agtet diſſe imod tuſinde andre ypperlige Egenſkaber og priiſelige Dyder: Iſkal og blifve ſaa lykſalig, at j kand forundre eder ofver ham, og ſtædſe foreſtille eder

der hans Exempel som en Regel at efterfølge. Venner eder til, kiere Telemack at dømme retsindig om Menniskens Væsen, og venter intet andet eller meere af dem, end Menniskelige Formue[illegible]er mægtig til at udrette. Den uforstandige Ungdom, som self intet har forsøgt, har nogle egensindige Griller og Indfald, som betager dem ald Sands og Lyst til at følge andris sunde Raad og fornuftige Lefve-Regle, og gior den baade højhiertet og ulærvillig; Og i det den er self klog bliver den aldrig ret klog. I bør ikke alleene elske, ære og efterfølge eders Fader, omendskiønt hand ikke er fuldkommen, men endog hafve Kierlighed og Ærbødighed for Idomeneum. Foruden de ringe Fejel jeg har fornummet hos ham, befinder jeg og, at hand er af Naturen alvorlig, ærlig, retsindig, gafmild og godgiørende; Hans Tapperhed er saa fuldkommen, som mand kand ønske, hand har Afskye til ald Svig, naar hand kommer i Erfarenhed derom, og hand stiller sig udvortis an, aldelis efter sit indvortis Hiertis Tilbøjelighed. Alle hans udvortis Pund og Naturens Gafver ere store og veldannede efter hans høye Kongelig Stand. Hans berømmelige Eenfoldighed til at vedgaae sine Fauter, hans artige Belefvenhed, hans store Taalmodighed i at lade sig sige saa haarde Ting af mig, den Tvang og Magt, hand har ofver sig self i at forsone og oprette sine Fejel offentlig for alle,

saa

saavelsom den Foragt hand kaster paa Menniskens vrange Domme ofver sit Forhold, de bærer tilstrekkelig Vidnisbyrd om hans høye og ædle Gemyt. En anden kunde maaskee hafve den Lykke eller den Forstand at bringe en Middelmaadig Mand saavit, at hand afstoed sine grofve Forseelser, men dette er en usædvanlig og meget rar Dyd, der kand føre en Konge, som i en saa lang Tiid er blefven forfoert af Hykleris onde Raad, igien paa ret Vey, og beveege ham til at oprette sin Fejel. Det er langt meere berømmeligt saaledis at erstatte sit Fald, end aldrig at være faldet. Idomeneus har begaaet den Fejel, som næsten alle andre Konger gior; Men neppe een eniste Konge gior det for at bedre sit Lefnet, som denne nu har giort. Jeg for min Person kunde ikke andet end forundre storligen ofver ham paa den Tiid, da hand frivillig tillod mig at sige sig imod: I maa og, min kiære Telemack, med billighed forundre eder ofver det samme: Det er ikke saa meget til hans Berømmelse, som for eders egen Nytte skyld at jeg gifver eder dette Raad. Mentor vilde ved denne Paamindelse lade Telemack forstaae, hvor farligt det er at forføris til den daarlige Nidkierhed, at fælde uretfærdige og egensindige Domme ofver andre Menniskers Jdræt, og i særdeelished ofver dem, som ere satte til det høye og hæderlige Regimente. Herefter siger hand til

ham: Det er paa tiden for eder at fare bort, farer vel, jeg skal bie efter eders Gienkomst, min kiere Telemack! Kommer ihue, at de, som frygter Guderne ikke har fornøden at frygte for Menniskene. Vel skal i geraade i store Farer og yderste Nød, men vider dog derhos, at Minerva ikke nogen Tiid skal slaae Haanden af eder. Ved de Ord syntis Telemack at fornemme Gudindens Nærværelse hos sig, og hand hafde nær kiendt, at det var hende self, som talede med ham, for at opvække dis større Fortroelighed og Frimodighed i ham, om ikke Gudinden igien hafde forestilt ham Mentors Skikkelse, og bragt ham paa andre Tankker i det hun sagde: Glemmer nu ikke, min dyrebare Søn, den Forsorg og Møye, jeg har haft med eder i eders Ungdom, for at giøre eder viis, færdig og frimodig som eders Fader; Giører eder ikke self uværdig til hans høye Dyder, giører intet uden det, som j har ham til Exempel udi for eder, og efterlefver de lærdoms Regler, som jeg med saa stor Umage har indprentet udi eder!

Solen begyndte nu at rinde op, og med sine tindrende Straaler forgyldte de grønne Biergis Toppe, da de forenede Konger begaf sig fra Salento for at drage sine Tropper tilsammen. De rykte hastig op med deris Lejer, som de hafde slaget runden omkring Byen, og drog sin vey under deris Høfvidsmænds An-

fors

forsel.' Mand saae nu paa alle Sider de blinkende Sværd og hefvende Spidse; De blanke polerede Skiolde forblindede med deris Straaler alle Anskuernis Øyen, og Støfven stoed op i Luften efter dem, som en tyk Skye. Idomeneus tillige med Mentor fuldte dem paa Veyen uden for Byen; Omsider skiltis de ad, efter at de hafde ladet see paa begge Sider adskillige Prøver paa deris fortroelige Venskab indbyrdis: De forenede Konger bar nu ingen Tvifl paa, at jo denne Fred skulle blifve bestandig, da de hafde erfaret hans oprigtige Hiertis Godhed, hvilket mand hafde foreskilt sig langt anderledis end det var i sig self, fordi mand domte om ham ikke efter hans naturlige Egenskaber, men efter de uretfærdige Øyentieneris falske Raad, til hvilke hand hafde sat sin Fortroelighed.

Efter at denne Hær var reyst bort, førde Idomeneus Mentor omkring i Byen, og viste ham dends artige Anleggelse og anden Herlighed. Lad os see engang, siger Mentor, hvormange Folk i har, forfatter et Mandtal ofver dem saa vel i Byen, som paa Landet, og saa kand mand af den Bereigning lært see, om Landet ved sin egen Grøde kand opholde sine Indbyggere, og om noget, maaskee, blifver til ofvers, som mand kand forhandle paa fremmede Stæder, og oprette en Handling med; Lad os og tillige bereigne, hvormange Skibe og er-

farne Søefolk i hafver, og deraf kand j gjøre Ofverslag om eders Magt og Vælde. Derpaa gik hand ud i Hafnen, og traadte op i hvert et Skib, som der laae; Hand bespurde sig om den Plads, som et hvert Skib seylede paa, og om hvad Gods og Kiøbmands Vahre det bragte hort, og førde tilbage med sig igien; Hvad Bekostning der gik paa at udreede et Skib, og hvad det kostede undervejs, hvormeget den eene maatte forstrekke og borge den anden; Om deris mellem sig oprettede Ampter tillige med deris Laugs vedtagne Artikler, at hand kunde vide, om de vare billige, og troeligen blef tagen udi agt: Endelig spurde hand og om deris Forliis, hvormeget de satte i vofve, om de engang forulykkedis, og om andre Ulejligheder, som følger med Handelen, at hand ville forekomme, om mueligt var, den Ulempe, som kunde vederfaris Kiøbmandene, der ofte af Begierlighed til en liden Gevinst foretager sig saadanne Sager, som er ofver deris Kræfter og Formue.

Hans Villie og Raod var, at mand strængeligen skulle straffe alle Bangverot-spillere, eftersom de, som mand ikke venter at tage nogen Skade ved, ofte penser paa forsætlig viis at bedrage Folk; Derefter udgaf hand adskillige Forordninger, formedelst hvis Kraft det nesten var umueligt, at nogen kunde spille bangverot. Hand udnæfnte visse Øvrigheds

Per-

Personer, for hvilke Kiøbmændene skulle giøre Regenskab for deris Vahre, Gevinst, Udgift og andet deris forehafvende. Det var dem aldrig tilladt at sætte en andens Gods i vove, og de maatte end ikke vofve meere af deris eget end den halfve Deel paa engang. Endnu meere de blef tilholdt at slaae sig tilsammen i et Partii til at udføre saadant et Verk og foretagende, som een alleene ikke formaadte at indrette og fuldkomme. Saadan vedtagen Skik, Forbund og dets indgangne Artikler var ubrydelige formedelst den skarpe Straf som var sat ofver alle deris Ofvertrædere, som handlede derimod. For resten hafde de fuldkommen frie Handel og Vandel: Langt fra at deris Kiøbmandskab blef dem formedelst nogen haard Paaleg indskreben, men mand tilsagde endog de Kiøbmænd en vis Belønning, som enten self kunde komme i Handel med nogle nye fremmede Stæder, eller bringe fremmede Folk til Salentum at forhandle deris Vahre. Saaledis blef der strax et stort Tillob af Folk paa alle Kanter fra alle Stæder; Handelen i denne Bye blef i henseende til Ind- og Udførsel som Ebbe og Floed i Hafvet: Store Liggende-fæe blefve bragte i Byen, efter hinanden, ikke anderledis end Bølgerne i Hafvet, der uden Afladelse stødis og fremdrifvis af hverandre. Alting passerede frit ind og ud, og alle indbragte Vahre var særdeelis nyttige. I stæden for det, som

gik bort kom strax et andet dyrebarere og nødvendigere ind igien: Retfærdighed regierede i Hafnen uforkrænket midt iblant saa mange adskillige Folk; Den ædle Frihed, Ærlighed og Retsindighed syntis at indbyde Kiøbmændene fra langt omliggende Lande. Enhver af disse Handelsmænd, lad være de kom fra det yderste Haf ved Østen, hvor Soelen dagligen opstaar af Hafvets Skiød, eller og fra det yderste Haf mod Vesten, under hvilket Solen skiuler sine brændende Straaler om Aftenen, saa lefvede hand i Salento med saa stor Sikkerhed, Roe og Frihed, som hiemme i hans eget Fæderne-Land. Inden i Byen besaae Mentor alle Magaziner og offentlige Forraads Huuse, alle Kunstneris og Handverk-Folkkis Verkstæder, saavelsom og andre almindelige Pladser: Hand forbød alle saadanne Vahre at indføris, som tiente ikke til andet, end til at føre Folk i et ofverdaadigt Lefnet, og derforuden bragte mange Penge og kostbar Gods af Landet. Hand anordnede en vis slags Klæde-Dragt, Husholdning, Boeskab og Opførsel tillige med Husenis udvortis Prydelse for enhver Stand i særdelished. Hand afskaffede til grunde ald ofverdaadig Prydelse af forarbeidet Guld og Sølf, og sagde til Idomeneum: Jeg veed kun et eeniste Middel til at giøre eders Folk tarfvelige og stykkelige ved i Hensee-nde til deris Udgifter og Omkostninger. Og det

er,

er, at j self stiller eder an som et Exempel for dem. I den Handel holder jeg det fornøden, at j antager i eders udvortis Væsen en vis Majestætisk Pragt og Kongel. Lefve-Maade. Eders Myndighed og Magt kand enhver nok mærkke af eders Gvarde saavelsom af de høje Rigets Betientere, der dagligen giør deris underdanige Opvartning hos eder. Lader eder da behage at bære fiine Purpur-Klæder og tilstæder, at de højeste Rigens Raad næst efter eder bærer samme slags fiine Klæde, dog saa, at ald Forskiellen derimellem skal alleene bestaae i Farfven og en maadelig Brodering af Guld, hvormed eders Dragt frem for de andris kand være udgiort i Kanterne. Siden kand mand betiene sig af adskillige Farfver til at giøre Forskiel imellem de adskillige Stænder, saa mand ikke har nogen Baldyring af Guld, Sølf eller dyrebare Steene fornøden dertil. Indretter disse Ære-Stænder efter enhvers Byrd og Blod! Sætter dem i den første og fornemste Classe, som har sin Herkomst af de berømmeligste og ældste Adel-stammer. De som besidder nogen sær Dyd eller høye Ære-Sæder formedelst deris store Fortieniste, lader sig nok noyes med at staae næst efter de ældgamle nafnkundige Slegter, som saalænge er vandte til at hafve den største Ære og Værdighed. De som ikke ere af saa høy Adel, skal ikke besvære sig ofver at viige for dem, saasom

i denner Adelskabet til at kiende sig self og e-gen Fortieniste endog i deris hastige Lykke og Værdigheds ordentlige Fremgang, og saasom i uddeeler Ære og Verommelse til enhver, e-tersom de veed at skikke sig ærbare og maade-lige i deris Velstand. Den Forskiel imellem Ærestænderne, som mindst Misundelse er un-dergiffen, er denne, som reiser sig af Forfædre-nis mange Ahner og drabelige Bedrifter. Hvad Dyd og Dapperhed angaar, da skal den nok blifve øvet og dyrket, mand skal giøre sig storste Umage for at tiene Fæderne-Landet, naar i udbytter Ære-Krandse og opreiser Støt-ter for priisværdige Manddoms Gierninger, og tillige beslutter, at saadan en tapper Gier-ning skal være Aarsag og Begyndelse til Ade-lig Skiold og Vaaben for deris Børn, som har giort den. De Herrer, som har den høieste Rang efter eder, skal bære de fineste hvide Klæ-der, besatte med korte og tynde Guld-Frynd-ser neden om, lad dem bære en Guldring paa Fingeren og en Guld-Medallie paa Brystet, hvorpaa eders Billede er præget; De i den 2den Classe bør være klædte i blaae Dragt med en Selv-Snor omkring; Lad dem hafve en Ring paa Fingeren, men ikke noget Bryst-Bil-lede. Lad dem i den 3die Orden bære grønne Klæder uden Galuner og Ring, men hafve Kongens Medallie om Halsen. I den 4de kand de bruge Guld-rød Farve; Det 5te Parti

bleg-

bleg-rødt eller Rosen-Farve: Den 6te Orden Fiolen-brunt; De i den 7de Classe, som ere de sidste, kand bære lyse-gule Klæder. See her Dragten for de stribaarne udi de syf adskillige Stænder. Alle andre Trælbundne bør hafve mørkke-graae Klæder. Saaledis kand enhver uden nogen Bekostning være skilt fra den anden, dog hver efter sin Stand og Vilkor; Dernæst bør mand udrydde af Salento alle saadanne Kunster og Videnskaber, som ikke ere nyttige til andet end til at fremme Ofverdaadighed og Hofmodig Stads: Alle de Kunstnere, som har lagt sig efter disse skadelige Videnskaber, skal enten lære andre fornødne Handverker, som ikke ere ret mange i Tallet, eller befordris til Kiøbmandskab eller Agerdyrkningen; Mand skal aldrig taale nogen Forandring med Tøyet i sig self eller nye Mode i Klæde-Dragten. Thi det er u-anstændigt, at Menniskene, som ere skabte til et ærbart og edelt Lefnet, skal søge sin Fornøyelse i at opfinde nye Stads og ærgierige Moder, ikke heller er det billigt, at Mændene tillader deris Qvinder at fordrifve Tiden dermed, dog saadant Giekkerie ikke aldeelis lader dette Kiøn saa ilde, som Mandfolkkene. Ligesom en forfaren Urtegaards-Mand afskiærer de unyttige Greene og visne Qvister af de frugtbare Træer, saa stræbte og Mentor at udrydde ald Ofverdaadighed og Pragt, hvorved gode Sæder forder-

ferfvis; Hand bragte alting til en edel ærbarhed og tarfvelig Enfoldighed. For Borgerne og de trælbundne Undersaatter indrettede hand og en vis maade at lefve paa, deris Næring og Husholdning angaaende. Hvilkken en Skamsagde hand, er det, at de høyeste og fornemste Folk lader sin Høyhed og Formue see udi ofverdaadige Gieftebuder og kræsene Retter, hvorved de dog virkkeligen ofverfüler deris Sandser, forderfver deris ædle Siels gode Egenskaber, forlorer saa uformærkt deris Legems Sundhed, og giør sig self efter haanden meere og meere uduelige til deris vigtige Forretninger. De bør stille sig for, at deris Lyksalighed skal bestaae i Maadelighed og i deris Efne til at undsætte andris Nødtorftighed, ja endelig i den Ære, som de formedelst saadanne deris gode Gierningers idelige Øfvelse kand indlegge sig. Ædruelighed og Maadelighed giør den gemeene og almindelige Spiise meest angenehm, og formedelst den kand mand, foruden Legemets fuldkomne Sundhed og Styrkke, finde Sindets reene og bestandige Fornøyelse. Eders nydeligste Retter skal tillafvis af got Kiød og anden Landets Grøde, dog uden ald lekkert Kryderii; Det er ikke andet end en hemmelig og behændig Maade at forgifve Menniskene paa, naar mand ved saa mange fremmed og forvendte Retter stræber at opirre Menniskens Graadighed til at æde meere, end den fornøjelige

lige Natuur udkræfver. Idomeneus mærkede strax, at det var ikke ret giort af ham, at hand loed Indbyggerne i sin nye Hofvet-Stad forderfvis ved ofverdaadig Vellyst, og bar ofver med dem, som faldt i et kielent Lefnet og Forderfvede deris Sæder i det de ofvertraadte Minois strænge Lofve om et ædrue og tarfveligt Lefnet; Men Mentor loed ham forstaae, at Lofvene i sig self, endskiont de blefve fornyede og skærppede, vare snart unyttige og kraftisløse, med mindre Kongens eget Exempel gaf dem en nye Myndighed, som de ikke paa anden Maade kunde faae. Strax forandrede Idomeneus sit Taffel, og loed intet sætte for sig uden fiint Brød og en deylig Vin, som afledis der i Landet, tillige med saadan almindeligt Kiød og Spiise, som hand self med de andre Græker i den langvarige Belejring for Troja var vandt til at æde: Ingen torde vægre sig ved at efterlefve den Regel og Anordning, som Kongen self holdt urvggeligen. Enhver afstoed sin Ofverdaadige Ødselhed, aflagde ald kræsen Lekkerhed, hvormed de tilforn ofveriilede sig self. Mentor afskaffede iligemaade ald Spil og forfængelig Leeg, hvorved den kaade Ungdom, som i sig self er vild nok, blifver end meere balstyrig; Hand udryddede ikke med mindre Nidkierhed den ublue Leeg og Svermen, der blef ofvet til Bachi Højtiid, efterdi den ligesaa vel som Vinen betager

Men-

Menniskens Sandser, og foraarsager mange uskikkelige Sæder og uforskammet Handel: Hans Hensigt var hermed at indskrenkke alt hadig Sang og Spil i Kirkkerne allene paa Gudernis Høytider til deris Berømmelse og Taksigelse, og til andre ypperlige Høfdingers Amindelse, som hafde efterladt noget priiseligt Exempel paa en eller anden rar Dyd. Prægtige og dyrebare Bygninger, saasom kunstige Pillere, Løfverk og Omgange ville hand og allene hafve Kirkkerne og andre indviede Stæder forbeholden. Hand gaf dem Afridsninger, hvorefter de skulle lade bygge deris Huuse med enfoldig, dog næt og magelig Bygning for mange Partier, saa de paa et maadeligt Rum kunde hafve en sund og frie Udsigt, og alle Værelser ubehindrede for hinanden, saa de kunde holde alting, i en vis Orden, næt og reent med en ringe Bekostning: Hand vilde, at et hvert Huus, som var noget anseeligt fremfor andre, skulle hafve en Stads-Stue med et lidet Karnap eller Udskuur, med smaa særdeelis Kamre for alle fribaarne Personer, men forbed strængeligen alt unyttig Pragt, saa og at holde fleere Folk end mand ret hafde fornoden. Disse adskillige slags Huuse, som paa denne Maade være indrettede efter deris Herrers Familier og Huusgesinde opfyldte en stor Deel af den 3de Plads i Byen, og giorde den meere ordentlig og anseelig, da derimod den anden Deel,

som

som enhver efter sine egne Griller og Indfald hafde ladet opbygge, ikke var nær saa net eller magelig, endskient Bygningen i sig self var meere prægtig og kostbar. Saaledis blef denne nye Bye i en meget kort Tid opbygt, efter som mand fik forskrefven en stor Mængde af Tømmermænd fra de nærmeste Stæder i Grækenland, og et got Antal Muurmestere fra Epiro og andre fleere Pladser, hvilkte giorde sin yderste Flitid, i den Forhaabning, at naar de hafde giort dette sit Arbejde færdig, de da maatte faae Tilladelse at sætte sig ned uden for Salentum, og nyde saa meget Agerland, som de kunde nære sig self og deris Børn af, som de kunde afle til Landets ydermeere Besætning. Mahlere og Billed-Snidere, syntis Mentor at være saadanne Videnskaber, som aldeelis ikke burde afskaffes, dog vilde hand ikke lide formange af dem i een Bye, som lagde sig derefter; Hand oprettede en høy Skoele, og besatte den med de lærdeste og Udvalde Mænd, som skulle undervise og øfverhøre den studerende Ungdom. Mand bør ingen gemeene og grofve Gemytter antage til disse høje Videnskaber og frie Kunster, som ikke endelig er fornødene, sagde hand, og derfor bør mand ikke udvelge andre end saadanne unge Personer dertil, som er af et skarpt Nemme og sund Forstand, der strax i Begyndelsen tegner til noget got, og med Tiden stræber til Fuldkommenhed. De andre

ere ikke fødte til saa edle Kunster, og derfore bør heller befordris til noget andet, hvorved de og kand tiene sit Fæderne-Land. Mahlere og Bilthuggere bør ikke brugis uden til at oprette en Amindelse om berømmelige Mænd og priisværdige Gierninger. Det er paa offentlige Bygningers Udstaffering og Prydelse eller og paa store Heltis Graf-Stæder, som mand bør forestille de drabelige Gierninger, som ved en sær rar Dyd og Manddoms Drift ere giorde til Fæderne-Landets Tieniste. Endelig forhindrede end ikke Mentors Maadelighed og store Sparsommelighed at holde de store Bygninger ved lige, som allereede vare indrettede til Rende-og Riide-Baner, til Næfve- og Renne-Fegtninger, og mange andre Ridderlige Øvelser, som styrkker deris Legemer, og gior dem meere føere og gesvindige.

Hand afskaffede et stort Antal af de Kiøbmænd, som hafde adskilligt nye Modis Klæde-Vahre til fals, der var forarbejdet paa fremmede Stæder, saa og dem, som soldte Galuner, Fryndser og andet Perlestikker-Arbejde for en høy og ubillig Priis, og andre, som forhandlede adskillige rare Guld-og Sølf-Kar, udpuklede i Guders, Menniskers og vilde Dyers Skikkelse, og endelig mange Galanteri-Krem-mere med deris Vand og Røgelse. Hand vilde, at hver Mands Boestab skulle være maadeligt, næt, og duur-agtigt, paa det de Salentiner,

ner, som klagede sig ofver deris slette Tilstand, kunde komme i Erfarenhed om, hvormeget unyttigt Boeskab de hafde til Ofverflod. Men det var alleene det ofverdaadige og bedrageli-ge Gods, som giorde dem fattige, og de bleeve virkteligen riige, efter at de fik den Forstand at skille sig derved, og lære at kunde undvære det. Det er at beriige sig self, sagde den eene til den anden, at foragte det Boeskab, som kun udar-mer et Land, og mand formindsker sin Trang mærkteligen, naar mand ikke søger noget vide-re end Naturen og en sund Fornuft udkræfver. Mentor forfejede sig derpaa hen at besee Rust-Kammerne, Tøy- og Magazin-Huuse for at er-fare, om Gevær og Vaaben med alle fornødne Krigs-Rustninger var i sin tilbørlige Stand. Mand bør altid holde sine Sager i den Stand, siger hand, at mand kand være færdig til at føre Kriig, paa det mand ikke af Tvang skal nødis til at føre dend, saadan som mand kand. Men hand befandt meget at fattis ofver aldt. Strax loed mand forsamle alle Smede, som arbejdede i Jern, Staal og Kaabber. De be-gyndte at arbejde. Mand saae Røgen, saa sort og tyk stige op af deris gloende Ofne, og saa-dan forfærdelig Lue slaae op i Vejret, som den Underjords Damp og Røg, det forfærdelige Ætna udspruder. Deris Arbejde gik færdig for sig. Deris fordoblede Hammerslag klingede paa Amboldten, som syntis at stønne under

sin

sin Byrde. Bierge og Dale i Nærværelsen skialf af dette Buldre, og mand maatte have tænkt, at Vulcanus med sine grofve eensøyede Kiemper hafde der oprettet sig et nyt Verkstæd for at smeede de tordnende Jernkugler til Gudernis Fader; Ved saadan priiselig Forsigtighed saae mand i denne roelige Freds-Tiid alle nødvendige Forbereedelser til Kriig.

Derefter gik Mentor uden for Byen med Idomeneo, og saae der med Forundring den store aabne Mark ligge udyrket, nogle indhegnede Pladser kun half forarbejdede formedelst Indbyggernis Skiødisløshed og Fattigdom, som ikke hafde Folk eller Kræfter nok til at dyrke den af sig self. Da Mentor saae den øde Mark, sagde hand til Kongen: Denne Jord kunde gierne beriige sine Ejermænd, og den fattis intet uden duelige Indbyggere. Lader os nu tage alle de ofverflødige Handverks-Folk i Byen, som ikke ere der fornødne eller tienlige uden til at føre U-orden og onde Sæder i Landet, at de kunde dyrke disse høye og u-jefne Stæder. Jeg veed nok denne Uleilighed, at disse fornæfnte Folk, som altid ved deris Handverkker ere vandte til at sidde, ikke ere beqvemme til saadant grofft og møisomt Arbejde; Men det er læt at raade Bod paa. Mand kand udbytte blandt dem denne leedige Jord, og lade andre omliggende Gienboer komme dem til Hielp til at giøre deris grofveste Gierning;

Dis-

Disse lader sig gierne overtale dertil, naar mand tilsiger dem billig Vederlag, eftersom er vorer Korn til paa den Jord, som de forarbejder. Saaledis kand de, i det de besidder endeel af eders Land blifve indlemmede med eders Folk, som endnu ikke ere mandstærkke nok. Saasom de ere arbejdsomme og eders Lofve hørige, saa kand j ikke onske Eder bedre Undersaatter, der kand forøge eders Magt. Eders Kunstnere og Handverksfolk, som blifver forflottede fra Byen, og nedsætte her paa Landet, opdrager da deris Børn i Landvæsenet, og venner dem baade til strængt Arbejde, saa og at bære deris besværlige Aag, som ligger paa Bonde-Lefnet. Ydermeere, alle de fremmede Muurmestere, Tømmermænd og andre Arbejdsfolk, som j har fra andre Plasser tager sig vel og for at indhegne et stykke Land hos eder, og at blifve Agerdyrkere. Tager dem an blandt eders Folk, naar de faar fuldkommet deris Gierning. De skal glæde dem ved at lefve deris Tiid hen under saa sødt og fredsindigt Regimente. Som disse ere føere og stærkke, da kand de med deris flittige Exempel opmuntre de andre Handverksfolk, som ere forflottede fra Byen paa Landet, under hvilke de blifver forstukkede.

Endelig tør j ikke sørge for eders Undersaatters Tilvert, de skal snart blifve utallige, om j kun vil stræbe at befordre deris Egte-ka-

ber. Maaden dertil er meget læt og enfoldig; Alle Menniſker ere næſten af Naturen tilbøjelige til Egte-Foreening, men forhindris alleene af Fattigdom; Derſom j ikke vil legge for ſtore Tynger paa dem, da kand de leſve uden nogen Beſværlighed, og fortiene ſin Føde for ſig og ſine; Thi Jorden er rund og gafmild nok, den nægter aldrig ſine duelige Arbejdere ſin rige Vext og angenehme Frugter; Den vegrer ſig aldrig ved at ſkienkke nogen ſine Gafver, uden den ſom vegrer ſig ved at opofre den ſin Sveed. Jo fleere Børn Underſaatterne har, jo meere formuende blifver de, om Herſkabet ikke udarmer dem. Thi de kand end og hafve Gafn og Tieniſte af deris yngſte Børn i deris ſpæde Aar: De mindſte af dem venner ſig til at vogte deris ſmaa Creature, Lam, Kid og andet, de ældre tager vare paa deris ſtore Fæ-Hiorde i de feede og dejlige Græsgange, de ældſte og fuldvoxne arbejder med deris Fader paa Markken; Moderen er imidlertiid med ſit øfrige Huusgeſinde, og tillafver et tarfveligt Maaltiid for ſin Hosbonde og kiere Børn, ſom kommer matte og mødige hiem af Markken fra deris Dag-Gierning. Hun bær Omſorg for, at Faar og Kiør blifver malkede, og mand ſeer ſtore Bakke flyde af den feede Melk. Hun tænder Ild op paa ſin Arne, for hvilkken de eenfoldige Timde ſidder og ſiunger Gudernis Loſ-Sange, og endelig ven-

venter paa den kierkomne Søsn. Hun gior Ost og Smør tørrer Eble og Castamier, og ved sin fornuftige Omsorg giemmer Jordens Frugt og Grøde, at de om Vaaren ere ligesaa friske, som de om Høsten ere indsamlede.

Hyrderne kommer fornøyede hiem af Markken til det samtlige Hussfolks Fornøyelse spillende og sungende de nye viiser, som de i deris Hytter enten self har lærdt af andre, eller i deris Enfoldighed digtet og sat sammen. Agermanden med sin Ploug kommer hiem saa sagte drifvende paa sine Øxen, som nu ere trætte og agter intet meget om Plogkiæringens skarpe Svøbe. Ald deris Besværlighed og udstandne Arbeide ender sig med Dagen, og den dulmende Vaalmuis vedergvægende Saft, som Guderne udøser paa Jorden til Menniskens Forfriskning, betager dem ald Bekymring, og ved en behagelig Fornøyelse holder den gandske Natuur udi en stille og ynskelig Roelighed; Enhver sofver sødt uden nogen Sorrigs Nag for den efterfølgende Dag. Ach hvor lykkelige og høylyksalige ere disse Menniske, som saa stille og glædeligen henlefver deris Tiid uden Ærgierrighed, uden Hoffærdighed, uden Ofverdaadighed, uden Mishaab og vankkelmodighed, uden Misundelse, uden Skalkhed og Underfundighed, eftersom Guderne forunder dem saa god og retsindig en Konge, som ikke forstyrrer eller betager dem deris sømmelige og

uskyldige Glæde. Men hvilkken ubarmhiertig Grumhed er det ikke, alleene af Gierighed og høyhiertet Indbildning at rifve deris Korn og Frugter fra dem, som de self dog ikke kand forhyerfve sig, uden af den gafmilde Naturs Godhed og deris Ansigters suure Sveed. Naturen self skulle gierne være villig til at udgyde af sit ringe Skiød sine umistelige Gafver i saa stor Ofverflødighed, at et uendeligt Tal af tarfvelige og arbejdsomme Menniskerriigeligen kunde lefve deraf, men det er nogle visse slags Folk, som med sin Hoffærdighed, Ofverdaadighed og unættelige Begierlighed bringer saa mange tusinde Menniskerí en yderlig og ulidelig Armod. Men hvad skal jeg giøre, svarede Idomeneus, om dette Folk, som dette frugtbare Stad besættis med, forsømmer at dyrke Jorden? Mentor svarede: Giører lige tvert imod det, som almindeligen skeer nu omstunder. Nogle begierlige og uforsigtige Herrer tænkker ikke paa andet end at legge en Tynge efter anden paa de af deris Underhafvende, som ere meest duelige og strøbsomme, at de kand have nogen Indkomst og Rente af deris Gods; Af disse tænkker de at giøre sig best betalt; Men imidlertid seer de igiennem Fingre med dem, som for sin egen Dofvenskab og Arbtisløshed er geraadet i Armod. Aflegger denne onde Skik, som besværer de gode, styrkter de vanartige i deris Last-værdige Ondskab,

skab, og foraarsager saadan en Skiødisloshed, som er ligesaa skadelig for Herren self, som for det gandske Land. Lader j Skaden besigtis, lader den skyldige sættis i Penge-Straf og Bøder, eller lader ham, om det er billigt udstaae anden stræng Straf, som mand pleyer at legge paa den Soldat, der i Krigstider forlader sin Post. Lader derimod eders Velvillighed og Frihed see imod dem, som i et ærligt Ægteskab formeerer sig, og tillige ere vindskibelige i at dyrkke sin anbetroede Jord-Lod, eftersom de formeeris. Saa skal deris Slegt snart tiltage, og alle Mand skal opmuntris til at arbejde; Og mand skal holde sig det for en Ære: Bonde-Handelen skal ikke meere være foragtet, nu den ikke undertrykkis meere af saa mange Besværligheder. Mand skal see Plofven med Ære at føris og vendis af de Seyer-riige Hænder, som har beskiermet og forsvaret Fæderne-Landet med Tapperhed. Det skal være lige saa berømmeligt at dyrkke sin Fæderne-Grund, hvilkken mand i en ønskelig Fred har arfvet af sine Forfædre, som at hafve handthafvet og forsigtet den med et uforskrekked Moed i den uroelige Krig. Den gandske Mark skal staae deilig grøn, og i sin Tid bære de ønskelige Frugter; Ceres skal krone sig med de forgyldte Ax, Bachus skal træde de søde Druer i stykker, og lade den dyrebare Vin Strømme-viis nedflyde af de stejle Bierge-Sider.

Dalene skal fryde sig ved de lystige Hyrders velklingende Spil og liflige Sang, som vil samle sig tilhobe langs ned ad de klare rindende Bekke, og spille omkap paa deris Fløyter, og lade høre deris behagelige Røst, medens deris Hiorde gaar og æder af det nyge Græs og dejlige Urter uden nogen Frygt for de glubende Ulve.

Blifver j ikke da høyst lyksalig, kiere Idomeneus, at j kand være Hofvet-Aarsage til saa stor en Velstand! Og lade saa mange duelige Folk boe under eders Berømmelige Navns Skygge i ønskelig Roelighed! Er dette ikke en større Ære end at udbyndre et Land, at udgyde ofver aldt, næsten saa vel hos sig self midt i alle sine Sejervindinger, som hos fremmede undertvungne Folk, Mord og Brand, Angist Forskrekkelse, Afmagt, Mistviflelse, den ulidelige Hunger og andre bedrøfvelige Lande-Plager? O en lyksalig, og af Guderne høytelsket Konge af saa from og dydig en Siel, som med alvorlighed tager sig for at være sit Folkkis Lyst og Glæde, og efterlader Efterkommerne saa priiseligt et Exempel og Eftermæle i sit Riige. Alle Landskaber skulle heller frivillig falde ham til Foede, og tilbede sig den Naade, at hvile i lyksalig Velstand under hans fromme Regimente, end de med Sverdet skulle ville værge sig imod ham end og i en oprøsst Krig. Idomeneus svarede ham: Naar Folkket lefvede i saadan glædelig Fred, Frihed og Ofverflodighed,

blef

blef de forderfvede af Vellyst, og ved modtvillig Opsetsighed bruger den Magt imod mig, som de haf de samlet under mig. O! frygter intet, sagde Mentor hertil, for saadan en uriimelig Ting; Dette er alleene en Forevending, som mand dagligen bringer frem for at behage de ofverdaadige Herrer, og for at ophidse end ydermeere deris ulæskelige Torst efter Riigdom. Herimod er god Raad! De Lofve og Anordninger, som vi enten allereede har, eller herefter lader forkynde, Agerdyrkningen angaaende, skal nok giøre dem duelige og arbejdsomme, ja mage det saa de midt i deris Ofverflødighed ikke skal hafve meere end til fornøden Nødtorftighed, eftersom vi afskaffer de Handverkker, som aldt unyttig Ofverflod skulle komme af. Den rige Ofverflødighed blifver end og formindsket ved de utallige Giftermaals ønskelige Befordring, og deris tiltagende Fremvext, som dagligen foregis Leed fra Leed. Enhver Slegt, som blifver saa stor og mangfoldig, og dog kun besidder et lidet stykke Land, skal være dismeere omhyggelig at dyrkke det uden Afladelse. Det er Kræsenhed og Ofverdaadighed fornemmeligen, som gior Folkket traadsig og opsætsig. De skal hafve Brødet og det i Sandhed riigeligen, men de skal dog ikke hafve andet Brød, end det, som de med deris egne Hænders Gierninger og Ansigtis Sveed har forhverfvet dem af deris egen Jord. For at holde

eders Folk i saadan Maadelighed, da er det tienligt at lade deris Jord udmaale, som enhver Slegt skal besidde. I veed, at jeg tilforn har afdeelt eders Folk i syv Classer efter deris adskillige Stand og Vilkor; Mand skal ikke tillade at nogen i disse Ordener eyer meere Jord end de ret kand hafve forneden til deris egen og deris Huusgesindis Underholdning, hvis Tieniste de endelig Behofver. Naar denne Regel, som billigt er, staar fast, da kand de af Adelen ikke bruge nogen Vold imod fattige, eller bemægtige sig deris Gods. Alle skal hafve sin Jord-Lod, og den skal kun være liden, at de derved kand opmuntris at dyrkke den dis dueligere og holde den i god Hævd. Om nogle Aars Forlob blifver den Jord forliden for dem, men da kand mand giøre nye Besætning af det unge Mandkion paa fremmede Stæder og dermed bestyrkke Riiget og udbreede dets Grændser. Jeg er endog i den Tankke, at j bør vel see eder for, at Viinen ikke blifver formeget almindelig i eders Riige; Hvor mand har plantet formange Viin-Træer, der er det tienligst at lade endeel deraf rydde op, og giøre Sæde-Land af. Viinen, som i sig self er en stor Gafve af Guderne, forsaarsager ved sin Misbrug meget ondt blandt Folk; Deraf kommer Sygdom, Klammeri, Oprør, Drikkisløshed, utidig Afsky til Arbeide og megen anden U-ordentlighed i Huus-Standen; Det var at ønske,

ske, at mand forvarede den, som et slags Lægedom og meget rar Saft, der ikke burde brugis til nogen vanhellig Sag, men alleene til Gudernis Ofringer paa deris Høytider, og til nødtørftige Menniskers Forfriskning i deris Veemodighed. Men haaber ikke, at dette skeer, og at nogen vil tage sig saa vigtig en Regel i agt, om i ikke self gaar dem for med eders Exempel. For det øfrige er det fornøden, at j handthæfver Minois Lofve angaaende Børne-Tugt og deris sømmelige Opdragelse. Mand bør indrette offentlige Skoeler, hvor de i Tide kand lære at frygte Guderne, elske deris Fæderne-Land og adlyde Lofvene med Ærbedighed, og endeligen at agte Ære og Berømmelse meere end de liderlige Vellyster, ja end Lifvet self. Mand bør beskikke visse Øfrigheds Personer, som skal hafve skarp Indseende med enhver Slegt ja enhver Persons særdelis Lefnet og Forhold; Være self aarvaagen, j som er Konge, det er at sige, Hyrde ofver dem, ikke for andet, end at j Dag og Nat skal vaage ofver eders Hiord; Derved kand j i Tide forekomme megen U-orden og mange grofve Laster, og hvad j ikke kand forebygge med retsindig Forsynlighed, straffer det strængeligen paa ferske Gierninger. Det er virkeligen en stor Naade for andre, at j sætter dem saadanne Exempler fore paa eders alvorlige Nidkierhed og Strenghed, hvorved den Ondskab, som begyn-

der

der at gaae i svang, kand hindris i sit Løb; Ved lidet Blod, som paa sin Tiid efter Retfærdigheds Afsigt og Kiendelse blifver udgydet, sparer mand meget i fremtiden, og mand sætter sig self derforuden i den Stand, at de vedkommende altid bærer en ærbødig Frygt for een, om mand end ikke altiid bruger Strænghed. Men hvilkken en vedderstygelig Grille er det og grumme Indfald, at troe sin Magt og Myndighed ikke at kunde bestaae uden sine Underhafvendis Udsuelse og Undertrykkelse: De vil intet underviise dem, intet leede dem til Dyd og Erbarhed, de vil intet stræbe at indprændte Kierlighed i dem til sig, men med Grumhed og forskrekkelig Vold bringer dem i Mistviflelse, Kleinmodighed, og yderlige Elendighed, hvor de hverkken kand komme paa Fode igien, ey heller formaar at kaste det Tyranske Aag af deris svage Hals. Er det den rette Maade at regiere paa? Er det den Vej, som forer til Ære og Berømmelse? Erindrer eder, at de Lande, hvor der jo meere herskes med en absolut Gevalt, ere de, hvor Regenterne ere jo mindre mægtige og formuende, de drager alting til sig, de ødelegger alting, og self alleene besidder det gandske Land. Men strax derpaa svekkis Riiget; Agerlandet ligger ubeboet, vildt og næsten øde, Byerne med deris Herligheder tager af Dag fra Dag. Handelen og Kiøbmandskabet falder og forsvin-

svinder. Kongen, som ikke kand være Konge alleene, men som er det i Hensende til sit Folk, hand svekker sig self efter haanden ved den Ødeleggelse, hand saa uformærkt bringer ofver sit Folk, hvis Formue og Kræfter hand drager til sig: Hans Rige udtommis dagligen fra Penge og Folk, og den sidste Forliis er den uboedeligste Skade, hans u-indskrænkede Myndighed gior ham saa mange Trælle som hand har Undersatter; Mand hykler for ham og næsten gior en Afgud af ham, mand skielfver og befver det første mand seer ham; Men see, om der paakommer den mindste Forandring og Anstød, da kand denne unatuurlige Magt, som er stegen alt for høyt, ikke bestaae. Den kand ingen Opreisning finde i de fortrædne Undersaatters Hierter. Den har besværet og ophidset alle udi Riget imod sig: Den ligesom nøder alle Siele tillige at sukke med en og den samme Længsel efter den samme Forandring. Ved det mindste Stød, mand bringer den til, ligger Afguden kuldkast og trædis under hver Mands Fødder: Foragt, Vrede, Had, Frygt, Fortrydelse, Mistankte, og med et Ord at sige, alle onde Bevægeiser sammenrotter sig imod saadant et hadeligt Regimente. Den Konge, som i sin forfængelige Lyksalighed, ikke fandt et eeniste Menniste, som torde sige ham Sandhed, skal nu i sin Ulykke ikke finde et Menniske, som har Hierte enten til at undskylde ham el-

ler

ler til at forsvare haus Sag imod hans Fiender. Idomeneus, som efter saadan Samtale blef ofvertalet af Mentor, skyndede sig hen at uddeele det øde Land uden Byen, og besætte det med de unyttige Handverksfolk, hand der hafde til Ofverflod. Hand loed alleene den Plan ligge urørt til de Muurmesteris og Arbejdsfolkis Tieniste, som hand hafde tilsagt dem, hvilket de dog ikke skulle dyrke eller beboe, førend de fik deris Arbejde i Byen færdigt og fuldendet.

Ende paa den anden Deel.

